

T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK EDEBİYATI PROGRAMI

AY DEDE MİZAH DERGİSİ’NİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

ÖZLEM COŞKUNER
20056075

Danışman

DOÇ. DR. RAHİM TARIM

İSTANBUL - 2007

Özlem COŞKUNER tarafından hazırlanan Ay Dede Mizah Dergisi'nin
İncelenmesi adlı bu çalışma jürimizce Y.Lisans Tezi olarak Kabul Edilmiştir.

Kabul (Sınav) Tarihi : 13 / 06 / 2007

(Jüri Üyesinin Ünvanı , Adı , Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

Jüri Üyesi : Prof.Dr.Abdullah UÇMAN
(M.S.G.Ü.)

Jüri Üyesi : Doç.Dr.Rahim TARIM
(M.S.G.Ü. Danışman)

Jüri Üyesi : Doç.Dr.Harun DUMAN
(M.Ü.Öğr.Üy.)

The image shows three handwritten signatures in black ink, each written over a horizontal dotted line. The first signature is at the top, the second in the middle, and the third at the bottom. The signatures are stylized and cursive.

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
a.g.y.	: Adı geçen yer
bkz.	: Bakınız
bs.	: Baskı, basım
C.	: Cilt
ev.	: Çeviren
H	: Hicri
Haz.	: Hazırlayan
M	: Miladi
Nu.	: Numara
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
vb.	: Ve başkası ve başkaları, ve benzeri, ve benzerleri, ve bunun gibi
vd.	: Ve devamı, ve diğerkleri
vs.	: Vesaire
y.t.y.	: Yayın tarihi yok
y.y.y.	: Yayın yeri yok
Yay.	: Yayını, Yayınları

ÖN SÖZ

Tanzimat'tan Cumhuriyet'e uzanan çizgide Türk basın dünyasında pek çok mizah içerikli gazete ve dergi yayımlanmıştır. **Ay Dede**'de Mütareke ve Milli Mücadele döneminde İstanbul'da yayımlanmış ve I. Dünya Savaşı sonrası İstanbul'unun sosyal, kültürel ve siyasal hayatında önemli bir kesite gerek söz boyutuyla gerekse çizgi boyutuyla kaynaklık etmiştir.

Ay Dede Mizah Dergisi'nin İncelenmesi başlıklı tezimiz bir giriş ve onu izleyen üç bölümden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde; **Ay Dede**'nin şekillenmesinde etkili olan siyasi ortam ve 1922 yılında basının içinde bulunduğu kutuplaşmalar ve Ay Dede'nin basındaki yeri tespit edilmeye çalışılmış, Mizah ve karikatürün toplumsal ve siyasal işlevine değinilmiştir. Yine bu bölümde, **Ay Dede** içerisinde yer alan yazı ve çizimlerde görülen karakteristik özellikler ve derginin sayfalarında mizah ve hiciv anlayışına bakışı ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Tezimizin I.-III. Bölümleri ise; **Ay Dede** mizah dergisinin incelenmesine ayrılmıştır.

I. Bölümde, derginin yayın periyodu, ekleri, sayfa düzeninin anlatıldığı fizikî incelemesinden sonra yazar, şair ve karikatüristlerden oluşan kadrosuyla, bu kadro içinde takma isim ve rumuz kullananlardan tespit edilebilenler listelenmeye ve tanıtılmaya çalışılmıştır.

II. Bölüm, **Ay Dede** yayımlanan yazıların incelenmesine ayrılmıştır. Edebî tür adlarına göre düzenlenmiş olan dergideki yazılar incelenirken en çok kullanılan

türden en az kullanılan türlere doğru bir yol takip edilmiştir. Bu yazılarda en çok işlenen konulardan bazıları da yorumlanmaya çalışılmıştır.

III. Bölüm, **Ay Dede**'de yayımlanan karikatürlerin tematik olarak sınıflandırılıp incelenmesine ayrılmıştır. Yine bu bölümde en çok işlenen konulara örnek olarak bazı karikatürler de yorumlanmaya çalışılmıştır.

Tezimizin 'Sonuç' bölümü bütün bu sınıflandırma ve incelemelerden çıkan sonuçlarla edebî ve siyasi bir dergi olan **Ay Dede**'nin, Türk kültür hayatında oynadığı rolün tespitine ayrılmıştır.

Kaynaklar bölümü, tezimizin hazırlanması sırasında başvurduğumuz belli başlı eser adlarından oluşmaktadır.

Ekler bölümü ise; İncelemelerimiz sırasında sözü edilen başat metin ve karikatürlerden seçilmiş örneklerle, dergideki yazıların yazar ve tür adlarına göre yapılmış alfabetik indeksinden oluşmaktadır.

Bu tezin hazırlanmasında; tez aşamasını yöneten ve her konuda bana yol gösterip değerli zamanını ayıran danışmanım sayın Doç. Dr. Rahim Tarım'a minnettarım.

Tezim ile ilgili olarak bazı hususları danıştığım bana olan güvenini her zaman yanımda hissettiğim değerli hocalarım sayın Prof. Dr. Abdullah Uçman'a ve Doç. Dr. Müjgan Çakır'a da ayrıca teşekkür ederim.

Basın Müzesi, Galatasaray Lisesi Müzesi çalışanlarına, Ankara Üniversitesi Yeni Türk Edebiyatı Bölüm Başkanı Prof. Dr. Ramazan Kaplan'a ve tezimin çeşitli aşamalarında yardımcı olan aileme gösterdikleri sabır için çok teşekkür ederim.

Özlem Coşkuner

İstanbul 2007

ÖZET

Edebiyat alanında karikatürü de içine alan mizah çalışmalarının sayısı oldukça sınırlıdır. Toplumsal ve siyasal yerginin çizgi ve söz boyutunu oluşturan karikatür ve mizah, iç karışıklıklar, çelişkiler, rejimler ve baskılar içerisinde bunalan toplumların sözcülüğünü üstlenmiştir.

1922 yılında 90 sayı çıkan ve Refik Halit Karay tarafından yayımlanan **Ay Dede** Mizah Dergisi, Mütareke ve Milli Mücadele Dönemi İstanbul’unda cereyan eden sosyal hayatı, basın âlemini, siyasi kutuplaşmaları, edebî tartışmaları mizahî bir üslûpla irdeleyen önemli bir süreli yayındır.

Ay Dede Mizah Dergisi’nin içeriğinde yer alan söz ve çizgi dili bir değişim dönemi olan 1922 yılı basınında önemli bir yere sahiptir.

Ay Dede Mizah Dergisi’nin incelenmesi adlı tezimizin hazırlanmasında Jpeg, Tiff ve Excel programlarına yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mizah, karikatür, basın, Mütareke ve Milli Mücadele Dönemi, siyasal ve toplumsal eleştiri, düşünce.

SUMMARY

In literature humor studies that contains caricature, are limited. Caricature and humor that farm social and political criticism, took on the spokesmanship of society which is depressed by domestic disorders, regime, contradictions and pressures.

In 1922 **Ay Dede** humor magazine which was written by Refik Halit Karay, was printed in the number of 90. This magazine tells; the social life of İstanbul that is influenced by armistice and National struggle press world, political problems, literary discussions in humorist way.

The Language that is used in **Ay Dede** humour magazine in 1922, is very important in this changing term.

During the thesis study of the **Ay Dede** humour magazine in caricature drawings Jpeg, Tiff and Excel programs have been used.

Key words: Humour, caricature, press, Armistice and National Struggle Term, Political and Social criticism, thought.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	IV
ÖZET.....	VI
SUMMARY.....	VII
KISALTMALAR.....	VIII

GİRİŞ:

1. AY DEDE’NİN ÇIKIŞINA DAİR.....	2
1.1. Siyasi Bir Kesit Olarak Mütareke ve Milli Mücadele Dönemi.....	2
1.2. Basında Bir Kesit: Ay Dede.....	7
2. MİZAH ve KARİKATÜRÜN TOPLUMSAL ve SİYASAL İŞLEVİ.....	16
2.1. Ay Dede’de Mizah Anlayışı ve Çizgi Dili.....	18

I. BÖLÜM:

1. AY DEDE MİZAH DERGİSİ’NİN FİZİKİ OLARAK İNCELENMESİ.....	24
1.1. Yazar ve Şair İsimleri.....	30
1.2. Karikatüristler.....	50
1.3. Takma Adlar ve Rumuzlar.....	58
1.4. Ay Dede Dergisi’nin Yayın Cetveli.....	61

II. BÖLÜM:

2. AY DEDE DERGİSİ’NDEKİ YAZILARIN İNCELENMESİ.....	65
1. Fıkralar.....	65
2. Şiirler.....	68
3. Hikâye.....	82
4. Kısa Hikâye.....	85

5. Manzum Hikâye.....	88
6. Küçük Hikâye.....	88
7. Fantezi Hikâye.....	88
8. Sohbet.....	89
9. Zamane Fıkraları.....	92
10. Piyes.....	93
11. “Benzetme” ile Mizah.....	93
12. İlan.....	95
13. Anı.....	96
14. Bilmece.....	96
15. Darb-ı Mesel.....	97

III. BÖLÜM:

3. AY DEDE DERGİSİ’NDEKİ KARİKATÜRLERİN İNCELENMESİ.....	100
1. Siyasi.....	101
2. Kadın.....	103
3. Ulaşım.....	105
4. Basın Eleştirisi.....	106
5. Moda.....	107
6. Konut Sorunu.....	108
7. Edebî ve Siyasi Portreler.....	109
8. Hayat Pahalılığı ve Geçim Sıkıntısı.....	110
9. Harp - Fakirleri ve Savaş Zenginleri.....	111
10. Diğer Temalar.....	111

SONUÇ.....	113
EKLER.....	117
EK 1. YAZAR ADINA GÖRE İNDEKS.....	117
EK 2. TAKMA ADLARA GÖRE İNDEKS.....	130
EK 3. AY DEDE'DEKİ İMZASIZ YAZILAR	138
EK 4. TÜRLERE GÖRE İNDEKS.....	168
EK 5. KARİKATÜRLER.....	216
EK 6. DAĞILIM ÇİZELGESİ.....	239
KAYNAKLAR.....	240
ÖZGEÇMİŞ.....	252

GİRİŞ

1. AY DEDE’NİN ÇIKIŞINA DAİR

1.1. Siyasi Bir Kesit Olarak Mütareke ve Milli Mücadele

Refik Halit Karay “Gülmeyi sadece sevinç alameti saymak da yanlıştır. Yüzsüzlüğe atfetmek de.”¹ der. Karay, böylelikle mizahî anlayışını vaziyet komiği ve söz komiğinin bir üst alanı olan Bergson’un ifadesiyle “reel ile idealin, olanla olması lâzım gelenin tezatları”² şeklinde ifade edilen mizahın bir üst alanı olan hicve taşır.

Sevinç ve yüzsüzlüğün sınırlandırmaları dışında bir gülme eylemi ve mizah anlayışı. Refik Halit Karay’ın ifadesiyle ortaya çıkan bu iki yargının bir araya geldiği mizah ve hiciv anlayışını içeren gülmek eyleminin işlevini doğru tespit etmek gereklidir. Bu durum aynı zamanda Ay Dede’nin çıkışını ve mizah anlayışını belirleyebilmek için, ana hatlarıyla İttihat ve Terakki Cemiyeti’ni, Hürriyet ve İtilaf Fırkası’nı, genel bir ifadeyle de Mütareke ve Milli Mücadele dönemini izah etmeyi bizim için kaçınılmaz bir tavır hâline getirmektedir.

Osmanlı İmparatorluğunun son döneminde ortaya çıkan II. Abdülhamit’e tekrar Meşrutiyeti ilan ettiren **İttihat ve Terakki Cemiyeti’nin** kökeni, 1889 yılında **İttihad-ı Osmanî** adıyla İstanbul’da İbrahim Ethem, İshak Sukuti, Abdullah Cevdet gibi isimlerin oluşturduğu gizli cemiyete dayanır.³

Cemiyet, subaylar arasında askeri ve sivil okullarda, medreselerde yaygınlık göstermiştir. II. Abdülhamit cemiyetin üyelerini takip ettirmiş ve tutuklatmıştır. Takip ve yakalanmaktan kurtulan cemiyet mensuplarından bazıları Avrupa’da bulunan Jön Türkler (Genç Türkler) ile etkileşim içerisine girmişler ve isimlerini Osmanlı İttihat ve Terakki Cemiyeti olarak değiştirmişlerdir.

¹ Refik Halit Karay, **Minelbab İlelmihrab**, s.17.

² Bergson, **Gülme**, s. 92-94.

³ Ahmet Bedevi Kuran, **İnkılâp Tarihimiz ve Jön Türkler**, s.45- 54.

Paris, Cenevre ve Kahire’de örgütlenen cemiyet 1902 yılında yapılan “ Jön Türk Kongresinde meşrutiyetin uygulanması konusunda görülen fikir ayrılıklarıyla iki gruba ayrılmıştır Bu gruplardan ilki Prens Sabahattin başkanlığında **Teşebbüs-i Şahsi ve Adem-i Merkeziyet Cemiyeti** adını almıştır. İkincisi ise Ahmet Rıza Bey’in başkanlığında **Osmanlı Terakki ve İttihat Cemiyeti** şekline dönüşmüştür.

1906 yılında Selanik’te Bursalı Mehmet Tahir Bey, Ömer Naci Bey Talat Paşa vb isimler **Osmanlı Hürriyet Cemiyeti** adı altında yeni bir cemiyet oluşturmuşlardır. Yine aynı yıl Şam’da Mustafa Kemal “**Vatan ve Hürriyet Cemiyeti**” adı altında gizli bir cemiyet kurmuş bu cemiyetin bir şubesini de Selanik’te açmıştır. Bu Cemiyet daha sonra **Osmanlı Hürriyet Cemiyeti** ile birleşmiştir.

Osmanlı Hürriyet Cemiyeti Rumeli’de Makedonya ve Türk alaylarının bulunduğu yerde yaygınlık göstermiş 1907 yılında Paris’te bulunan Osmanlı Terakki ve İttihat Cemiyetiyle birleşmiştir. Bu birleşmeden güçlenerek çıkan cemiyet Abdülhamit’ten Meşrutiyeti ilan etmesini Meclis-i Mebusan’ın toplantıya çağırılmasını talep etmiş ve Padişah baskılar karşısında II. Meşrutiyet’i ilan etmek zorunda kalmıştır. Cemiyet 1911 yılında tüzük değişikliğine gitmiştir. Bu tüzük değişikliğiyle İttihat ve Terakki’nin siyasal bir parti olduğu belirtilmiştir. Partinin merkezi İstanbul’dur.

İttihat ve Terakki Partisi, Osmanlı İmparatorluğu’nun dağılmasını önlemek için bünyesine asker, sivil, tüccar vb. toplumun her kesiminden insanı dâhil etmiştir. Birinci Dünya Savaşı sonucunda İttihat ve Terakki Partisi içerisinde bulunan pek çok vatansever Mustafa Kemal Paşa, önderliğinde başlatılan Milli Mücadele içerisinde yer almıştır.

İttihat ve Terakki Partisi’nin, masonluk ve siyonizmin aleti olan küçük bir grubun etkisi altına girdiği düşüncesi memuriyete atamalarda partizanlıkların yapılması valilik ve mutasarrıflıklara atamaların kolaylıkla gerçekleştirilmesi İttihat

ve Terakki aleyhtarı “bazı gazetecilerin öldürülmesi”⁴ gibi olaylar ülke içerisinde infial uyandırmıştır. Parti içerisinde çözümler olmuş İttihat ve Terakki Partisi’nin gücü azalmıştır.

Osmanlı Devletine II. Meşrutiyeti getiren parti, iktidarı süresince pek çok konuda eleştirilmiştir. Bu eleştiriler içerisinde en önemlisi, partinin önemli isimlerinden **Enver Paşa’nın** yanlış kararı neticesinde Osmanlı İmparatorluğunu I. Dünya Savaşı’na sürüklemesi gelmektedir.

I. Dünya Savaşından Osmanlı İmparatorluğunun yenik çıkmasıyla Mondros Mütarekesi imzalanmış İttihat ve Terakki Partisi,1918 yılında **Teceddüt Fırkası** adı altında şekillenmiştir. Milli Mücadelenin başarıya ulaşmasıyla **Enver Paşa, Talat Paşa ve Cemal Paşalar** ülkeden ayrılmak durumunda kalmışlardır. İttihat Terakki Partisi karşısında **Mutedil Hürriyetperveran Fırkası, Ahali Fırkası, Osmanlı Sosyalist Fırkası**⁵ gibi muhalif partiler bulunmakla birlikte bu partiler varlık gösterememişlerdir. “Bu partilerin birleşmesiyle”⁶ **Hürriyet ve İtilaf Fırkası** İttihat Terakki Partisi karşısında en güçlü muhalefet partisi olarak yer alır.

21 Kasım1911 tarihinde hükümete sunulan bir bildiri ile kurulan Hürriyet ve İtilaf Fırkası üyeleri içinde Rıza Nur, Lütfi Fikri, Miralay Sadık Bey, Gümülcineli İsmail, Hüseyin Siret ve Rıza Tevfik⁷ gibi isimler yer almaktadır.

Liberalizmi savunan parti kuruluşuna, Araplar, Arnavutlar ve Rumlar alaka göstermişler ve çalışmalarına iştirak etmişlerdir. Merkezi Şehzadebaşı’nda bulunan

⁴ Hıfzı Topuz İttihatçılar tarafından öldürülen bu gazetecilerin; Hasan Fehmi, Ahmet. Samim, Zeki Bey Hasan Tahsin olduğunu belirtirken “II.meşrutiyet yıllarının basın için bir terör dönemi olduğu yargısında da bulunmaktadır.”Bkz.: Hıfzı Topuz, **II. Mahmut’tan Holdinglere Türk Basın Tarihi**, s.87.

⁵ Banıççek Kırzoğlu **Refik Halit Karay’ın Eserlerinde Mizah**, s.43.; Cemiyetlerle ilgili geniş bilgi için bkz.: Ali Birinci, **Hürriyet ve İtilaf Fırkası**, s.37- 40.

⁶ **İslam Ansiklopedisi**, s.508.

⁷ Rıza Tevfik, kardeşi Yüzbaşı Ahmet Nazif’in haksız yere ölümünü öne sürerek arkadaşlarının ısrarı üzerine başlangıçta İttihat ve Terakki Partisi’ne girmiştir. İttihat ve Terakki Partisi’nin birkaç gazetecinin öldürülmesine karşması neticesinde Rıza Tevfik İttihatçı liderlerden Dr. Nazım’ın Ahmet Samim’e gönderdiği tehdit içerikli mektubu Meclis-i Mebusan’da okumuştur. Rıza Tevfik, bir süre sonra Hürriyet ve İtilaf Fırkasında yer alır. Ayrıntılı bilgi için bkz.: **Rıza Tevfik’in Şiirleri Edebî Makaleleri Üzerinde Bir Araştırma**, s. 13- 18.

Fırkanın başına Damat Ferit Paşa⁸ Başkan yardımcılığına da Miralay Sadık Bey⁹ getirilmiştir. Partinin üyeleri ortaya çıkan çeşitli siyasi olaylar yüzünden ülke dışına çıkmak durumunda kalmışlardır.

Hürriyet ve İtilaf Fırkası devrin olumsuz şartlarından İttihat ve Terakki Fırkasını sorumlu tutmuş en büyük eleştirisini de partinin Türkçülük adına Türkleri kırdırması noktasında yapmıştır. Hürriyet ve İtilaf Fırkası, Milli Mücadeleyi yürütenlerin büyük bir kısmının Türk Ocağı¹⁰ bünyesine dâhil olmasına dikkat çekmiş bundan dolayı Milli Mücadele hareketine de önyargı ile yaklaşmıştır.

Hürriyet ve İtilaf Fırkası, İslamiyet'in ve diğer bütün dini görüşlerin siyasete alet edilmesini tehlikeli atfetmiştir. Balkan Harbi öncesinin şartları çerçevesinde bir İslamcılık ve Türkçülük¹¹ siyasetinin, devletin dini ve etnik yapısından ötürü devletin dağılmasına yol açacak tehlikeli bir siyasi tavır olarak görmüş ve İttihad-ı Anasır fikrini savunmuşlardır. Hürriyet ve İtilaf Fırkası'nın 21 Ekim 1920 tarihinde kurulan son İstanbul Hükümeti olan Tevfik Paşa Kabinesi zamanında etkinliği tamamen azalmıştır.

⁸ Damat Ferit Paşa; Kurtuluş Savaşı sırasında Anadolu'daki direniş hareketi karşısında yer almıştır. Osmanlı Devleti'nin çöküş döneminde beş kez iktidarda bulunmuştur. Kurduğu hükümetlerden üçü Kurtuluş Savaşı sırasında görev almıştır. Kurtuluş Savaşı'na karşı tavır alan Damat Ferit Kuvâ-yı Milliye'ye karşı Kuvâ-yı İnzibatiye adında bir ordunun kurulmasını da sağlamıştır. Ülkenin kurtuluşunun İngilizlerin himayesinde kalmakla sağlanacağı fikrini savunan Damat Ferit Sevr Anlaşmasını (10 Ağustos 1920) imzalanmasını onaylamıştır. Kurtuluş Mücadelesinin Başarıya ulaşması neticesinde 1922 yılında ülke dışına çıkmak zorunda kalmıştır. Ayrıntılı bilgi için Bkz.: Fahrettin Çiloğlu **Kurtuluş Savaşı Sözlüğü**, s. 53.

⁹ Miralay Sadık Bey; Manastır süvari alayı komutanıdır. 1908 tarihinden önce İttihat ve Terakki Cemiyetinin başında bulunmuştur. Harbiye Nezareti Süvari dairesi ikinci reisliği görevinde bulunan Sadık Bey, İttihat ve Terakki'den ayrılmış Mebusan Meclisinde hizip adı verilen ayrılığın ortaya çıkmasına neden olmuştur. Babiâli baskını ile ülkeden ayrılmış Mondros Mütarekesi'nden sonra ülkeye dönmüştür. İsmi, 150'lilikler listesinde yer almıştır. Şehbenderzade Filibeli Ahmet Hilmi, "Sadık Bey'in Hürriyet ve İtilaf Fırkasının başına getirilmediğini" belirtmektedir. Bkz.: **Muhalefetin İflası**, s. 79-81.

¹⁰ İlk olarak 1918 yılında kurulmuştur. Heyet üyeleri arasında Halide Edip Adıvar, Hamdullah Suphi, Mehmet Emin gibi isimler yer almaktadır. Ocağın ilk oluşumu Askeri Tıbbiye Öğrencileri tarafından gerçekleştirilmiştir. Ocak, çok uluslu Osmanlı devleti içinde tepkisel biçimde oluşan milliyetçilik akımının bilinçlendirilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz.: Tarık Zafer Tuna'ya **Türkiye'de Siyasi Partiler**, C. II, s. 433.

¹¹ Rıza Nur, **Hürriyet ve İtilaf Fırkası Nasıl Doğdu Nasıl Öldü**, s. 16.

Hürriyet ve İtilaf Fırkası, İttihat ve Terakki Fırkasının tüm muhaliflerini kabul etmiş Sadık Bey'in kabinelere girememekten doğan hırçınlığı Mutedil Hürriyet Fırkasının ortaya çıkmasına neden olmuş bir başka değişle Hürriyet ve İtilaf Fırkası kendi sonunu hazırlamıştır.

Milli Mücadele'nin başarıya ulaşmasıyla birlikte **Hürriyet ve İtilaf Fırkası'nın** varlığı sona ermiş ve ülkeden ayrılmak durumunda kalmışlardır; çünkü İstanbul hükümetinin "Anadolu hareketinin ve asi olarak suçladıkları Kuvâ-yı Milliye'nin kesin zaferini görmek için beklemeye tahammülleri yoktur."¹²

Osmanlı Devletinin içinde yer aldığı devletler grubunun I. Dünya Savaşı'ndan yenik çıkması neticesinde Osmanlı devleti, 30 Ekim 1918 tarihinde Mondros Mütarekesi'ni imzalamış ve bu hareketle yeni bir tarihsel dönemin kapsını açmıştır. **Milli Mücadele** olarak adlandırılan bu dönem 1918 ve 1923 yıllarını Ay Dede'nin de içinde yer aldığı dönemi kapsamaktadır.

I. Dünya Savaşı, arkasında aciz kalan bir yönetim, küçülmeye başlayan bir devlet, kendi toprağı üzerinde söz sahibi olamayan bir milleti de beraberinde getirmiştir. İtilaf Devletlerinin anlaşma koşullarına uymayarak İstanbul'a girmeleri dönemin Padişahı Vahdettin ve hükümetin başkanlığını yapan Damat Ferit Paşa'nın ülkenin kurtuluşunu Milli Mücadele hareketi yerine, işgal kuvvetlerinin anlayışlarına bırakmaları¹³ Milli Mücadele Hareketi'nin oluşmasını sağlar. Ülkenin kurtuluşu için işgal güçlerine karşı verilen savaşın yanına İstanbul ve Milli Mücadele arasındaki savaş da eklenmiştir.¹⁴

¹² Rahim Tarım, **Ercüment Ekrem Talu'nun Romanlarında Milli Mücadele**, s.150.

¹³ Ercüment Ekrem İleri gazetesinde 24 Eylül 1922 tarihinde padişah ve yandaşlarının sergilediğı bu tutum karşısında Efendiler Nereye? adlı bir makale kaleme alır. Bu makale devlet yöneticilerinin içinde bulunduğu aymazlığı gönderme yapmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz.: Rahim Tarım **Ercüment Ekrem Talu'nun Romanlarında Milli Mücadele**, s. 150 -156.

¹⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz.: Gazi Mustafa Kemal Atatürk, **Nutuk**, s.35.

1.2. Basında Bir Kesit: Ay Dede

“İttihatçıların, kendilerine muhalefet eden gazetecileri öldürmeye kadar varan dehşetli terörünün ardından”¹⁵ Mütareke yıllarına kadar gelen Babiâli, bu kez de imparatorluk başkentinin işgali ve başta İzmir olmak üzere Anadolu’nun pek çok yöresinin Fransız, İngiliz ve İtalyanlar tarafından işgali ile karşılaşır. Devletin geleceğini herhangi bir devletin himayesinde gören, mandacılık düşüncesi ve Osmanlı Devletini bir arada tutmaya çalışan Osmanlıcılık, İslamcılık, Batıcılık ve Türkçülük gibi çeşitli fikirlerle devletin, kurtulabilmesi için yollar aranır.

Anadolu’daki halkın bağımsızlık anlayışından hareketle başlattığı dağınık güçlerin Mustafa Kemal önderliğinde Kuvâ-yı Milliye adı altında örgütlenmesi ve Kurtuluş Savaşına dönüşmesi 23 Nisan 1920 yılında Ankara’da Yeni bir “Türkiye Milli devletinin kurulması”¹⁶ İstanbul Hükümeti ile Anadolu’yu resmi olarak karşı karşıya getirir.

Bir tarafta Anadolu hareketini devlete karşı bir ayaklanma olarak gören İstanbul hükümeti, diğer tarafta Anadolu hareketi... Bu durum İstanbul basını için tarihsel bir dönüm noktasını oluşturur ve basın, Anadolu’daki Milli Mücadele’yi destekleyenler ve desteklemeyenler olarak iki gruba ayrılır.

Mevcut bu iki gruplaşma aynı zamanda bir dönüşüm ve değişiminin de başlangıcı âdeta ‘Ben ve Öteki’nin yeniden yorumlanmasıdır. Mehmet Kaplan’ın ifadesiyle “ ... İnsan herhangi bir formülle özetlenecek bir fikir değil her an tabiat, toplum ve kendi kendisiyle içten içe çatışma hâlinde olan bir varlıktır.”¹⁷

¹⁵ Emin Karaca, **Kaybolan Babiâli’nin Ardından**, s. 33.

¹⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz.: Hilmi Ziya Ülken “Cumhuriyet”, **Türkiye’de Çağdaş Düşünce Tarihi**, s. 351.

¹⁷ Mehmet Kaplan, **Edebiyatımızın İçinden “Küçük Ağa”**, s.295.

Milli Mücadele döneminde işgal kuvvetlerinin uyguladığı sansür hat safhadadır.¹⁸ İstanbul basını İngiliz, Fransız ve İtalyan sansürüyle sürekli kontrol altında tutulmaktadır. Savaş sorumlusu sayılan büyük küçük, bütün ittihatçılar yakalanıp dönemin işkencesiyle meşhur Osmanlı Devleti'nin son devirlerine kadar Harbiye Nezareti Dairesi olan Bekirağa bölüğüne atılmaktadır.¹⁹

İstanbul'un işgalinden sonra İngilizler, yüz kırk kadar gazeteciyi, aydın ve yöneticiyi tutuklayarak Malta adasına sürmüşlerdir. Sürgüne gönderilenler arasında Tanin gazetesi başyazarı Hüseyin Cahit, Yeni Mecmua yazarlarından Ziya Gökalp, Aka Gündüz gibi isimler yer almaktadır.²⁰ Bu karışıklık içinde Milli Mücadeleyi destekleyen yayınlardan bazıları; **İleri, Vakit, Tasvir-i Efkâr, Akşam, İkdâm, Tercüman-ı Hakikat, Tanin, Yeni Gün, Hâkimiyet- i Milliye ve İrade-i Milliye**, Aka Gündüz'ün çıkardığı **Peyâm-ı Sabah**²¹ tır. Bu yayımların karşısında ise; **Alemdar ve Peyam-ı Sabah**²² etkin cepheyi oluşturmaktadır.

Anadolu'da verilen sıcak savaşa paralel olarak İstanbul basınındaki çatışmalar, günlük gazeteler düzeyinde kalmamış mizah yayımları edebiyat dergilerine de yayılmıştır. Bu dönemde yayımlanan mizah ve edebiyat dergilerinden bazıları da şunlardır: **Cadı (1919), Deccal (1919), Ortaoyunu (1919), Alay (1920), Diken (1921), Güler yüz (1921), Âyine (1921), Eğlence (1921), Tatlı Sert (1921), Zümrüdüanka (1922), Dergâh, Akbaba (1921–1923).**

¹⁸ Server İskit, "Mondros Mütarekesi ile işgal devletlerinin sansürünün başladığını 1919 yılında Vahdetin'in de sansür koyduğunu, Saltanatın kaldırılmasıyla beraber İstanbul'daki Matbuat Müdürlüğünün kalktığını" ifade etmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz.: **Türkiye'de Matbuat İdareleri ve Politikaları**, s. 179.

¹⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz.: N. Ekinci - Bengi Kümbül - Serap Sarıhan, **Zekeriya Sertel Amerikan Kültür Emperyalizminin ve Magazin Dergiciliğinin Öncüsü**, s.10.

²⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz.: Enver Behnan Şapolyo, **Türk Gazeteciliği Tarihi Her Yönüyle Basın**, s.190.

²¹ Aka Gündüz tarafından Anadolu'da Ali Kemal'in İstanbul'da yayımladığı Peyam-ı Sabah'a nazire olarak yayımlanmıştır. Aka Gündüz'ün çıkardığı bu yayının başlığı ters basılmış olup başlığının altında "İstanbul'daki Peyam-ı Sabah sahtedir. Doğrusu budur " ibaresi yer almaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz.: Enver Behnan Şapolyo, **Türk Gazeteciliği Tarihi Her Yönüyle Basın**, s. 201.

²² İnci Enginün, "Mütareke Dönemi Basını" **Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat'tan Cumhuriyet'e (1839 – 1923)**, s.106.

Çocuklara gençlere ve kadınlara yönelik olan dergiler arasında ise: **Talebe Defteri (1915–1919)**, **Türk Genci(1920)**, **Hacıyatmaz (1921)** **İnci (1919)**, **Türk Kadını (1919)**, **Genç Kadın (1919)**, **Yeni İnci (1922)**, ve **Hanım (1921)**, yer almaktadır.²³

İstanbul basınında işgal güçlerinin ülkeye uygarlık getirdiği görüşü yaygınlaşır. Kurtuluş Savaşı veren ordu yöneticileri ve Ankara hükümeti vatan hainliği ile suçlanır. Sonunda Ankara’daki yönetim “komünist”²⁴ damgası yer. İşte **Ay Dede** böyle bir ortamda mizah yayımları içerisinde yerini alır. Milli Mücadele döneminde Sedat Simavi’nin çıkardığı, Güleriyüz²⁵ ve Refik Halit’in çıkardığı **Ay Dede** karşı karşıya gelir.

Refik Halit Karay’ın ay silueti şeklindeki yüzüyle, çocuk dilinden seçerek mizah âlemine yerleştirdiği **Ay Dede**, siyasetin, matbuatın nabzının attığı Babıâli’nin muhalif cephedeki sözcülüğünü üstlenir. Ay Dede, **Kalem ve Cem**²⁶ dergilerinden ilham alınarak şekillendirilmiştir.

Ay Dede ilk defa müstear ad olarak, Yakup Kadri’nin, Refik Halit’ten gizli bir imza ile **Peyam**²⁷ gazetesine haftada bir kez yazı yazmasını talep etmesiyle belirir.²⁸

²³ Ayrıntılı bilgi için bkz.; Bülent Varlık, “Mütareke ve Milli Mücadele Basını”, **Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türkiye Ansiklopedisi**, C.5, s.1200–1210. ; Alpay Kabacalı, **Başlangıçtan Günümüze Türkiye’de Matbaa Basın ve Yayın**, s. 151.

²⁴ Ferit Öngören, “**Türk Mizah ve Karikatürü**” **Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türkiye Ansiklopedisi**, C. 5. s. 1429.

²⁵ Güleriyüz 1921 – 1923 yılları arasında perşembe günleri yayımlanan “edebi, siyasi milliyetperver Türk mizah gazetesidir. Milli Mücadeleyi desteklemiştir. **Hakan Derman, Türkiye’de Dergiler Ansiklopediler (1849 – 1984)**, s. 74.

²⁶ Kalem dergisi; 1908 ve 1911 yılları arasında Salah Cimcoz ve Celal Esat tarafından çıkarılan bir mizah dergisidir. Refik Halit Karay bir süre bu dergide çeşitli takma adlarla yazılar yazmıştır. Osmanlı Devleti’nde batılı anlamda yayımlanan mizah yayınların ilklerindendir. Fransızca ve Türkçe yayımlanan bir dergidir. Cem; Kalem dergisinden ayrılan karikatürist Cem’in çıkardığı derginin adıdır. Refik Halit Karay’ın çeşitli takma adlar kullanarak yazılar yazdığı dergi dönemi içerisinde çok beğenilmiştir. Otuz iki sayı yayımlandıktan sonra İttihat ve Terakki Parti’si tarafından yayınma bir süre ara verilmiştir. İttihatçılar iktidardan çekildikten sonra on bir sayı yayımlanmış 1912’de kapanmıştır. Cumhuriyet döneminde de bir süre yayımlanmıştır. Alpay Kabacalı, **Başlangıçtan Günümüze Basın ve Yayın**, s. 151.

²⁷“Peyam[-ı] Sabah: Ali Kemal tarafından çıkarılan, her gün neşrolan resimli günlük bir gazetedir. İlk olarak 1913 yılında İttihat ve Terakki yönetimine muhalif olarak çıkarılmıştır. 1920 yılında Mihran

Refik Halit, ilk önce Derviş Mehmet imzası üzerinde karar kılar. Fakat sonra bu isimden vazgeçer ve Ay Dede takma adını bulur.

Nakş-ı Ber- Ab²⁹ başlığı altında Ay Dede takma adını kullanarak yazılarını kaleme alır. Senelerden sonra Karay’a yeni bir şöhret ve isim, memlekete de yeni bir mizahi gazete kazandıracak olan Ay Dede ismi böylelikle ilk defa Peyam gazetesinde yer almıştır.

Peyam gazetesi, hükümet aleyhinde propaganda yaptığı gerekçesiyle bir süre sonra kapatılır. Bu kapanışta Refik Halit’in de sürgünden yazdığı yazılarının etkisi olmuştur.³⁰ Peyam[-ı] Sabah’ın, yazıları için, Refik Halit’e ödediği meblağ ayda sekiz makale ve haftada dört “nakş-ı ber-âb” adlı başyazı karşılığında yüz yirmi lira olup geçinmesine yeterli gelmemektedir. Bunun üzerine Refik Halit, tek başına ismi Ay Dede olan haftada iki kere neşretmek üzere bir mizah gazetesi yayımlamaya karar verir.³¹

Sansür dairesinin yeniden gazete çıkarılmasını “kesinlikle men etmesi”³² Karay’ın, yabancı muhalifler arasında ve askeriye’nin ileri gelenleri arasında tanındıklarının bulunmayışı nedeniyle Refik Halit Karay, Galatasaray Lisesi’nin eski Müdür yardımcılarında biri olan ve Fransa elçiliğine mensup Monseieur

Efendi tarafından çıkarılan Sabah gazetesiyle birleşmiş bir süre Peyam[-ı] Sabah olarak yayımlanmıştır. Gazeteler daha sonra yollarını ayırırlar ve Sabah tek başına yayımını sürdürür.

Bkz.; **Hasan Duman İstanbul Kütüphaneleri Arap Harfli Süreli Yay., Kataloğu**, s.318. 341.

²⁸ Bkz.: **Minelbab İlelmihrab**, s.64. ; Yakup Kadri ise;Refik Halit Karay’ın Sinop’ta sürgünde bulunduğu sırada kendisine, başında bulunduğu Peyam gazetesinde, suya sabuna dokunmayan yazılar yazıp yazamayacağını soran bir mektuba not yazdığını ifade etmektedir. Yakup Kadri, Refik Halit’in bu arzusunu yerine getirmekte hiç zorluk çekmediğini çünkü Yazı İşleri Müdürlüğü’nü yaptığı gazetenin eski muhaliflerden Ali Kemal’in, İstanbul merkez kumandanı izniyle çıkardığı bağımsız “Peyam” günlüğü olduğunu yazmaktadır. Yakup Kadri Karaosmanoğlu, **Gençlik ve Edebiyat Hatıraları**, s. 30- 32.

²⁹ Bkz.: Selahattin Özpabıyıklar’ın, **Tanzimat’tan Bugüne Türk Edebiyatında Takma Adlar, Mahlaslar, Rumuzlar Dizini** adlı makalesinde nakş-ı ber- âb Refik Halit Karay’ın takma adı olarak tespit edilmiştir. Oysa ki nakş-ı ber- âb dergide yer alan köşenin adıdır. s. 251.

³⁰ **Minelbab İlelmihrab**, s.64.

³¹ a.g.e. s.210.

³² a.g. e. s. 211.

Feuillet³³den yardım ister. M. Feuillet, bir süre Girit'te Fransızca öğretmeni olarak görev yapmış daha sonra saray mütercimliğine atanmış bir Fransızdır.

Refik Halit Karay, Monseieur Feuillet'in alakası ve yardımıyla İngiliz delegesinin itirazına, İtalyan delegesinin tarafsızlığına karşın, Fransız delegesinin, hakkını savunmasıyla sansür idaresinden Ay Dede'nin çıkarılma iznini alır.

Ay Dede, Karay'ın ilk süreli yayın çıkarma girişimi değildir. Karay, Ay Dede'den önce **Son Havadis** adında bir gazete yayımlamıştır.³⁴

Ay Dede'nin sansür dairesinden izin alması Refik Halit'i çok sevindirir Bu haber matbaaya akseder, haberin akabinde Ali Kemal Bey, Refik Halit'i telefonla arayarak, Ay Dede'yi çıkarmaktan vazgeçmesi gerektiğini şimdiki kazancını bile elde edemeyeceğini söyler. Hatta Ali Kemal, Refik Halit'i bu fikrinden vazgeçirmek için Refik Halit Karay'ın yakın dostlarını bile etkiler. Ali Kemal'in bu uyarılarda bulunmasında; Refik Halit'in, Peyam-ı Sabah gazetesinde yazılarının ilgiyle okunuyor olmasının yanında Ali Kemal'in, Refik Halit gibi ciddi bir kalemi kaybetmek istememesi de yatmaktadır.³⁵ Ay Dede'nin çıkarılmasına ilişkin bu yaklaşımla ilişkili olarak Refik Halit Karay, Ay Dede'de **"Fikirlerimiz"**³⁶ adlı ironik bir üslûpla kaleme aldığı yazısında Ay Dede'nin başarılı olması neticesinde yakınlarının ağız değiştirmesini isim vermeden: "... Bir zat — Nasıl sana neşret dememiş miydik, bak fena mı ettik? ..." diyerek anlatmaktadır.

³³ Monseieur Feuillet aynı zamanda Refik Halit Karay'ın Galatasaray Lisesi'nden öğretmenidir. Bkz.: **Galatasaray Lisesi" Mektebi Sultanî "1868 – 1968**, s.50- 52.

³⁴ Refik Halit' Servet-i Fünûn ve Tercüman-ı Hakikat adlı yayınlarda intişar etmiş olan yazılarının topladığı ilgi üzerine babasından aldığı iki yüz altınla Son Havadis adlı bir akşam gazetesi çıkarır. Fakat gazete 15 sayı yayımlanır idare edilememesi yüzünden kapanır. Bkz.; Hikmet Münir Ebcioğlu, **Kendi Yazdılarıyla Refik Halit Karay**, s.22.

³⁵ **Minelbab İlelmihrab**, s.212.

³⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz.; **Ay Dede**, 9 Kânunisani 1338 / 1922, nu.:3, s.1.

Fıkıradaki bahsedilen “zat” ile Ali Kemal kastedilmektedir. Ay Dede’nin tertibi, tab’ı ve masrafları Refik Halit’in, Ay Dede’nin kârının bir kısmını teklif ettiği Mihran Efendi³⁷ tarafından karşılanır.

Ay Dede’nin sahibine kâr getirmesi, Refik Halit’i ekonomik anlamda bir hayli rahatlatır. Ay Dede’nin Gazetelere Dair köşesinde yer alan “Samimi Hasbihaller” başlıklı yazıda diğer gazetelerin kazanç elde edemeyişleri buna karşılık Ay Dede’nin kazancının onlara göre daha iyi oluşu mizahi bir üslupla gazeteler kişileştirilerek ele alınmıştır:

Bu fıkrada; **Sabah**, eski kazancını elde edememekten şikâyet etmekte Peyam gazetesisiyle birleşmesinden “siyaset benim neme gerek oldu bir kere” diye yakınmaktadır. **Peyam**, Sabah’la birleşmesinin kendisi için çok iyi olduğunu söylemektedir.

İkdam, ilim ve fenle ilgili makaleler yayımladığı halde kazancının iyi olmadığını belirtirken **Vakit**, Reşat Nuri Güntekin’in romanını yayımlamanın kendisini bir hayli rahatlatıldığını şimdi de “Deve Kuşu adlı bir roman mı koysak faydası olur mu diye?” sorgulamakta kendisine gönderilecek ilanlardan medet ummaktadır.

İleri gazetesi ise, Ankara’dan kendisine gönderilen haberlerin bile bir faydasının olmadığını söylemektedir. **Tevhid-i Efkâr**, Tatile girip masraftan kurtulmak derdindedir, **Tercüman-ı Hakikat**, gazeteyi satmak yerine hayırlı bir şirkete devretmenin daha iyi olacağı düşüncesindedir.

Akşam ise, eski harp günlerini aramaktadır. **Yeni Şark’ta**, idare memuriyetine ünlü bir memur getirmiş bu kişinin ismini gazetelerde ilan ettirmiş; fakat başarılı olamamıştır. **Güleryüz** ise; Üsküdar’a taşınarak lüks masraftan

³⁷Mihran Efendi, Kayseri’de doğmuştur. Sanat öğrenmek için İstanbul’a gelmiş müretteplik öğrenerek başlangıçta küçük bir basımevi kurmuş daha sonra Papadopoulos adında bir Rum tarafından çıkarılan ve Şemsettin Sami’nin başyazarlığını yaptığı Sabah gazetesi idare müdürlüğü görevinde bulunmuştur. Bkz.: M. Nuri İnuğur, **Basın Yayın Tarihi**, s. 275.

kurtulduğunu Anadolu'dan para gelmezse durumunun kötü olacağını bir de bunlar yetmezmiş gibi başına Ay Dede belasının çıktığını söylemektedir.

Ay Dede ise; “Satış parlak, miktarını bilseler yevmi gazeteler bile hasetlerinden çatlarlar... Ne olurdu bunu evvelden düşünseydim. Siyaset, muhalefet diye az daha sehpalarda sallanacaktım, İlk dört geçsinde bana ne? Yaşasın Ay Dede”³⁸ denilerek basın âleminin içinde bulunduğu duruma gönderme yapılmaktadır.

Ay Dede'nin birinci sayısının birinci sayfasında, Nakş-ı Ber- Âb serlevhası adı altında yayımlanan “**Meslek Bahsi**”³⁹ adlı yazıda Ay Dede'nin basın dünyasında izleyeceği yaklaşım anlatılır. Bu yazı “Deveye sormuşlar boynun niye eğri? diye nerem doğru ki demiş.” Atasözünde yer alan deve bahsini hatırlatır niteliktedir.

Buna göre Ay Dede;

Deveye sormuşlar:

— Yokuşu mu seversin demişler inişi mi?

— Bu ikisinin ortası yok mu yahut düz başınıza mı yıkıldı? demiş.

Bu fıkra malumdur. Fakat daha akıllı bir deveye aynı suali:

— Yokuşu mu seversin inişi mi? diye sordukları zaman daha hoş bir cevap vermiş:

— Allah üçünün de belasını versin!

— Canım demişler biz sana iki سوال sorduk, sen üçüne cevap veriyorsun.

— Üçüncüsü de nedir?

— Düzü unuttuğumuzu mu? Günlerce çöl ortasında bitip tükenmeden düz gitmek de sanki hoş bir şey mi? demiş.

Onun gibi bana da İttihatçılığı mı seversin, İtilafçılığı mı? deseler o akıllı deve gibi Allah üçünün de hakkından gelsin diyeceğim... Malum a, üçüncüsü de Millîcilik... Ankara ovalarında bitip tükenmeyen seferlerle tek düze yaşamak da sanki hoş bir şey mi? İttihatçılık yokuş, İtilafçılık iniş, Millîcilik de çöl, düzlük, ovadır.

³⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz.: **Ay Dede** “ Samimi Hasbihaller”12 Ocak 1922, nu.:4,s. 4.

³⁹ **Ay Dede**, nu.:1, s.1.

Ay Dede akıllı veya akıllanmış deve gibi bu üç yolda hevessiz bu üç gidişten ve yürüyüşten de bezgin zikzaklı bir yol bir edebî, mizahî yani nezih ve eğlenceli bir yol takip edecek, ne onu ne bunu ne ötekini beğenmeyecek, her yolun kabahatini yüzüne vuracak hülasa hiçbir şahsın hiçbir deveci ile hiçbir kervanın yükünü sırtında taşımayacak gönlünü ferah ve neşeli tutacak...

Binaenaleyh ona:

— İttihatçılığı mı seversin yoksa İtilafçılığı mı? diyecek olursa, yokuştan, iniştan ve sonu gelmez çölden bahsedilmiş gibi vereceği cevap şöyle olacaktır.

— Üçünün de hakkından Allah gelsin! Üçünü de Allah ıslah etsin!”ifadesiyle Milli Mücadele basınında yerini almıştır.

Ay Dede çıkınca VI. Mehmet (Vahdettin) başkâtibi vasıtasıyla gazete sahibi olan Refik Halit’e iki yüz lira abone bedeli ve bir haber yollar.

“Cerideleri pek hoş, pek güzel ama başlığında minare ve cevamil-i şerife resimleri bulunması hissiyatı diniyeyi rencide edecek mahiyettedir. Tebdili cihetine gidilse iyi olur.”⁴⁰ Bu uyarıya ve arzuya rağmen Refik Halit Karay, künyenin yer aldığı resmi değiştirmez.

Bu uyarıyı daha sonra Sadrazam ve Dâhiliye Nazırı bulunan Ali Rıza Paşa’nın⁴¹ uyarıları izler. Ali Rıza Paşa’da dergi içerisine girecek olan Müslüman kadın resimlerinde yer alan kıyafetlerin daha uygun bir biçimde çizilmesini istemiş etek boylarının uzun tutulmasını emretmiştir. Ali Rıza Paşa’nın uyarıları bir süre dikkate alınmış sonra kabine değişikliği nedeniyle bu uyarıya da uymaya gerek kalmamıştır.

⁴⁰ Bkz.: **Ay Dede**, 8 Mayıs 1948, nu.: 91, s. 2.

⁴¹ Ali Rıza Paşa, Son Osmanlı sadrazamlarındandır. Kurtuluş Savaşı’nın başlamasından sonra 2 Ekim 1919’da hükümeti kurmakla görevlendirildi. Damat Ferit Paşa’dan farklı bir tavır alarak Anadolu’daki direniş hareketiyle ilişki kurdu. Heyeti Temsiliye ile görüşmek üzere Anadolu’ya bir heyet gönderdi. Kurtuluş Savaşı tarihine Amasya mülakatı olarak geçen bu görüşmelerde İstanbul Hükümeti ile Temsiliye arasında bir protokol imzalandı. Ali Rıza Paşa’nın Milli Mücadele’nin önderleriyle ilişki kurmasından rahatsız olan İtilaf devletlerinin baskısıyla görevinden istifa etti. Fahrettin Çiloğlu, **Kurtuluş Savaşı Sözlüğü**, s.12.

Derginin içeriğindeki kadın resimlerinin künyede yer alan cami resimleri ile bağdaştırılamaması ve Müslüman kadınlar ibaresiyle Osmanlı Devleti içinde yaşayan kadınların sınıflandırılması dikkat çekicidir.1920’li yıllarda işgal altındaki İstanbul’da artan ahlakî çöküntü Ekim Devrimi ile Rusya’dan gelen Beyaz Ruslara bağlanmış bu uyarıyla geleneksel aile yaşamını koruma amaçlanmıştır.⁴²

Yine Vedat Örfi tarafından kaleme alınan ve Ay Dede’nin 9.numarasında yer alan “Ay Dede”⁴³ başlıklı şiirde, Ay Dede’nin mizah alanındaki yaklaşımı ve dergi sayfalarında siyasetten ve basından sonra üçüncü ağırlık noktasını oluşturan kadın konusuna ağırlık verdiği içerik özelliklerine değinilmiştir.

“Her nüshada birkaç hanımın bahs-i muharrer
Nisvanımızın mahrem-i esrarı mı oldun?”

Dönemin ünlü isimlerinden ve mizahî alandaki başarısıyla bilinen Fazıl Aykaç’ın şiirlerine dergide yer verilmesi dergi satışını artırmak amacıyla Refik Halit’in böyle bir yaklaşıma gerek duyması esprili bir şekilde anlatılmaktadır.

“Fazıl ki rakibindi senin âfâk-ı mizahta
Versin diye son şiiri senakârı mı oldun?”

“Ben “bî-taraf oldum”sözü varsın yazılarda
Millîcilerin yoksa taraftarı mı oldun?”

Şiirin beşinci ve son beyitinde ise: Derginin siyasi bakış açısı örtülü bir mizah anlayışıyla Vedat Örfi tarafından irdelenmiştir.

“Bir şiir yazsın diye avare (Vedad)’a
Sen “Ay Dede”nin böyle riyakârı mı oldun?” (Nu.:9 s:2)

⁴² Ayrıntılı bilgi için bkz.;Fatma Türe, “Özgürlükle Gelen Müstehcenlik” **Tarih ve Toplum**, S.183, s. 156,1999.

2. MİZAH ve KARİKATÜRÜN TOPLUMSAL ve SİYASAL İŞLEVİ

Mizah ve karikatür toplumsal ve siyasal hayatın söz ve çizgi boyutundaki temsilcileridir. Gerek mizah gerekse karikatür söylenilemeyen veya bir türlü fark etmek istemediklerimizi, gülme ve düşünme edimiyle harmanlayarak okuyucuya sunar. Turan Selçuk, mizahı “çizgi ile resim yapma sanatı” olarak tanımlamaktadır.⁴⁴

Yaşam koşulları ve yönetimler mizah ve karikatürün işlevini belirleyen en önemli öğelerdir. Bireysel duygu ve düşüncelerden hareketle biçimlendirilen mizah ve karikatür toplumun genelini yakalayamadığı müddetçe onun oluşmasına zemin hazırlayan toplum için bir şey ifade etmeyebilir.

“Türk edebiyatının ilk mizahî örnekleri şüphesiz sözlü gelenekte ortaya çıkan”⁴⁵ deyimler, atasözleri, masallar, bilmeceler, tekerlemeler ve fıkralardır. Bu türlerde mizah en yalın ifadesini bulur.

Yazılan her söz ve çizilen her çizgi insan dimağında yeni düşünceler uyandırmalıdır. Mizah ve karikatür aykırılıktır. Bu aykırılık, karşısında yer alanı rahatsız eder. Fakat söz ve çizgi bu rahatsızlığı rahatsızlığın kendisi olmadan yapmakla yükümlüdür. Mizahı yaratan söz ve çizgi boyutu iktidarlara barışık olduğu takdirde mizahtan söz etmek pek de mümkün olamamaktadır. Mizah ve karikatür sorun çözümü için üretilir. Mizah ve karikatüre konu olan kavram, durum ve kişiler en belirgin özellikleriyle ön plana çıkarılırlar.⁴⁶

Karikatür ve mizah mevcut düzene karşı bir direnme ve bazen de isyandır. Mizah ve karikatür, krala her zaman çıplak olduğunu söyleme cesaretini gösterebilen yegâne güçtür.

⁴⁴ Turan Selçuk, **Grafik Mizah**, s.15.

⁴⁵ **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi**, “Mizah”, Dergâh Yay. s. 384.

⁴⁶ Bkz.: Hikmet Konar, **Diken Gazetesinin İncelenmesi**, s.14.

Karikatür ve mizahın ilk adımları denilebilir ki burjuvazinin gelişmesiyle ortaya çıkmıştır. Bu anlamda karikatür ve mizah temelde bir ifşa aracıdır. Önemli çizerlerimizden biri olan Cem:

“Çizilen her karikatür aslına benzemelidir. Aslına benzemeyen karikatürler yakışsız iftiralar gibi redde layık olurlar. Gerek bir cümle gerek bir çizgi olsun karikatürün ve mizahın görevi haddini bildirmektir, karikatür hiçbir zaman kötü düşünmez tuhaf düşünür.”⁴⁷ diyerek karikatürün işlevini açıklamaktadır.

Ferit Öngören ise: Türkiye’deki mizah anlayışını dönemlere göre sınıflandırır. Mizah anlayışının belirlenmesinde partilerin ve hükümetlerin etkili olduğunu ifade eder. Karikatür ve mizah içinde oluştukları toplumun özelliklerini yansıttıkları gibi evrenseli yakalama vasıfları da söz konusudur, Çünkü hemen hemen bütün toplumlarda insanların karşılaştığı sorunlar ortaktır. Aziz Nesin ise mizah ve karikatürün işlevini “gıdıklayarak yapılan gülmeler sağlıklı değildir.”⁴⁸ diye özetlemektedir.

Bütün bu ifadelerden anlaşılacağı üzere mizah ve karikatürün işlevi var olan toplumu uyanık tutmaktır. Mevcut alışkanlıkların değişmesini bir nebze de olsa sağlayabilmektir.

⁴⁷ Orhan Koloğlu, **1908 Basın Patlaması**, s.70.

⁴⁸ Aziz Nesin, Gıdıklayarak Yapılan Gülme Sağlıklı Değildir., **Hürriyet Gösteri**, s.68-70.

2.1. Ay Dede’de Mizah Anlayışı ve Çizgi Dili

Ay Dede mizah dergisi, sayfalarında söz ve çizgi mizahını oluştururken dönemin özelliklerine paralel olarak hareket etmektedir. Söz boyutunda ağırlıklı olarak fıkraları, hezelleri, tehzilleri, darb-ı meselleri, Bektaşî fıkralarını, Nasrettin Hoca fıkralarını, bilmeceleleri ve hikâye türlerini kullanır.

Mizah yayınları ekseriyetle onları vücuda getiren yayın yönetmenlerinin mizaha bakış açılarını yansıttıkları için, **Ay Dede** dergisinin mizah anlayışını net bir şekilde ortaya koyabilmek amacıyla bu noktada Refik Halit Karay’ın mizah anlayışını dikkate almak gerekmektedir. Refik Halit Karay, kısaca belirtecek olursak; hikâye ve romanlarında politika ile ilgili olmak şartıyla, sosyal meselleri konu alır ve bunları aşırı bir komiğe kaçmadan Halk edebiyatı çerçevesine giren unsurlardan faydalanarak verir.⁴⁹ Dolayısıyla **Ay Dede** de genel yapı itibarıyla bu omurga üzerine oturmuştur diyebiliriz.

Refik Halit, “mizah ve edebiyatın yalınkat ve üstünkörü değil, katmerli ve derin olduğunu; Maçka, Talimhane, Kurtuluş gibi hemen hemen kozmopolit sayılacak semtlerde, kübik divanlara kurulup Avrupa karikatür dergilerine bakarak yapılan mizahın başarılı olamayacağını söyler.”⁵⁰

Yine “Mizahta Ehliyet” adlı yazıda Refik Halit mizahın güç bir iş olduğunu zorlama ile mizah yapılamayacağını mizahın ehil bir elde işlevini yerine getireceğini belirtirken “ Mizah her zekânın dokuyacağı kumaş değildir. Mizah gülünç olmak değil, gülünç olanı görmek ve onu zarifane anlatmaktır. Mizahî yazıların hiç şüphesiz çok tesirli, çok yıkıcı rakibini şaşırtıp sersemletici bir kuvveti vardır. Fakat muvaffak olmak şartı ile”⁵¹ diyerek, mizah anlayışının hiciv boyutuna işaret eder.

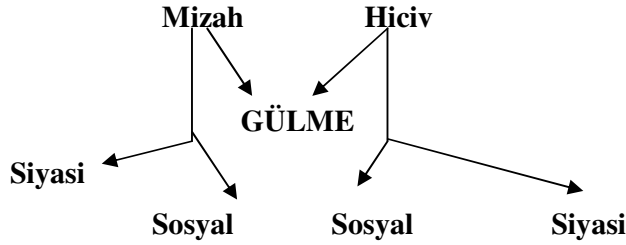
⁴⁹ Şerif Aktaş, **Refik Halit Karay**, s.162–163.

⁵⁰ Veli, Aras, **1940- 1944 Yılları Arasında Tan Gazetesinde Yazdığı Makaleleri**, s.149.

⁵¹ Münir Süleyman Çapanoğlu, **Basın Tarihimizde Mizah Dergileri**, s.41–43.

Refik Halit Karay'ın mizahla ilgili düşüncelerinden hareketle **Ay Dede**'nin mizah temelini politik hiciv oluşturur diyebiliriz. **Ay Dede** dergisinde yer alan toplumsal sorunlar okuyucuya, mizahî unsurlar dikkate alınarak verilirken; siyasi, politik ve basın camiasının içinde bulunduğu ortam hiciv anlayışı ile ortaya konulmaktadır. Bu durum da bizi ister istemez kesin çizgilerle ayrımını yapmanın güç olduğu mizah ve hicvin açıklanmasına götürmektedir.

Mizah, siyasi ve sosyal unsurları toplumsal bir bakış açısıyla ele alırken, hiciv daha ziyade siyasi sorunları bireysel bir yaklaşımla okuyucuya aktarmaktadır.

Hiciv “Bir kimse veya toplumun kusurlarını, hatalarını gülünç taraflarını nazım ve nesir yoluyla ortaya koyma kötüleyip taşlama yerme.”⁵² olarak tanımlanmaktadır. Yine kaynaklarda yergi için “daha çok kişileri hedefleyen yergide deyiş sertleşip kesinleşir, yalnız dokunmakla kalmaz yerine göre tırmalar”⁵³ şeklinde açıklamalara rastlanır.

Mizah ise “ Aslı şaka latife yapmak anlamına gelen mezh kökünden edebiyatta düşünceleri espri ve nükteyle süsleyerek anlatan söz ve yazı çeşididir.”⁵⁴ diye tanımlanmaktadır.

⁵² İlhan Ayverdi, **Misalli Büyük Türkçe Sözlük**, s.1265.

⁵³ Agâh Sırrı Levend, **Gülmece ve Yergi**, s.3-8.

⁵⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz.: “Mizah” **İslam Ansiklopedisi**, s. 205- 211. C.30.

Ay Dede'nin 6. numarasında yer alan “Mizah mı Mezah mı Müzah mı?”⁵⁵ adlı yazıda mizah sözcüğünün kökenini yine mizahî bir yaklaşımla Ali Emîrî Efendi'ye sorularak eleştirilmekte ve doğrusunun “kesre ile mizah” olduğu anlatılmaktadır.

Mizah, bireyin kendi iç çatışmasını ve toplum içindeki çatışmasının sözcülüğünü üstlenirken, hiciv bireyin toplumla ve siyasal yapıyla çelişmesi neticesinde ortaya çıkmıştır. Hiciv, mevcut toplumsal yapı ve siyasi otorite ile genellikle çelişen entelektüelin işidir. Edward Said'de “Entelektüel” adlı eserinde entelektüelin, salt hükümet politikalarını eleştirme, basmakalıp fikirlere pabuç bırakmamak için sürekli tetikte olmayı kendine vazife edinen kişi⁵⁶ olduğunu söyler.

Hiciv, genellikle kin, nefret ve öfke ile dolu olanların silahıdır. Onun içindir ki politik hiciv yazarına ve çizerine tehlikeli bir gelecek hazırlar. Hicivde tahripçiliği besleyen bir hamle vardır. Bu hicvin yaratıcı ve kahraman cephesidir.

Hiciv bireyleri, mizah ise geniş bir insan zümresini ele alır. Şayet mizahı tek bir kişiye indirgeyecek olursak hiciv yapmış oluruz. Hicvi üreten heccav, mizahçıdan farklı olarak batıl inanışları, kendi bakış açısına göre değerlendirir.

Hiciv kara mizaha yakındır; ancak aralarındaki farkı kesin çizgilerle belirleyebilmek her zaman mümkün değildir. Yine de kara mizahın en ayırt edici özelliğinin “ koyu bir umutsuzluk olduğu ve atasözlerinden pek hoşlanmadığı yolunda görüşler de vardır.”⁵⁷ Bu noktada **Ay Dede**'nin genel olarak mizah yaratmada başvurduğu unsurlar bakımından kara mizahtan ayrıldığı söylenebilir.

⁵⁵ **Ay Dede**, nu.: 6, s.3.

⁵⁶ Edward Said, **Entelektüel (Sürgün, Marjinal, Yabancı)** , s.21–37.

⁵⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz.: Enis Batur, **Kara Mizah Antolojisi**, s. 7- 14.

Ay Dede dergisinde yer alan çizgi dili söz diline hizmet etmektedir. Karikatürlerin çözümü ancak söz diliyle mümkündür.

Ay Dede'de yer alan karikatürler içerik özellikleri bakımından:

- a) Siyasi hayatı irdeleyen karikatürler
- b) Sosyal hayatı yansıtan karikatürler
- c) Kadın karikatürleri
- d) Portre karikatürleri olmak üzere dört grupta toplayabiliriz.

Ay Dede'de sosyal hayatı eleştiren karikatürlerde, toplumun her kesiminde yer alan tiplere yer verilirken özellikle siyasi hayatı ve kadın çizimlerini oluşturan karikatürlerde tiplerin belirginleştiği ve özelleştiği görülmektedir.

Ay Dede dergisinde yer alan karikatürler şekil itibarıyla ise:

- a) Tek kare karikatür: mizahın tek karede anlatıldığı karikatürler
- b) Çok karede anlatılan karikatürler: konuların farklı olduğu birbirine bağlı karikatürler
- c) Bant Karikatürler: Seri olarak çizilen ve belirli bir yerde geçen olayları ve tipleri ele alan karikatürler⁵⁸ olmak üzere üç grupta toplanabilir.

Dergide yer alan karikatürlerin dili ise sadece çizgi diliyle değil söz ve ifadelerle desteklenir. Dergide, yazı diliyle desteklenmeyen karikatürlere rastlanmaz. Bu anlamda dergide çizgi dili konuşma diline hizmet ettiği için karikatürlerin çözümü de konuşma diline muhtaçtır. Çizgi dili yazı dilinden bağımsız tek başına kullanıldığında çok anlamlılığı ifade edebilirken **Ay Dede**'de bu tarz bir kullanıma yer verilmediği için okuyucunun yorumlama gücü sınırlandırılmaktadır.

Bilindiği gibi karikatür eleştirinin uç noktasıdır. Ancak **Ay Dede**'nin yayınlandığı yıllar, karikatürün bu işlevinin tam olarak farkında olunmadığı yıllardır.

⁵⁸ Karikatürün sınıflandırılmasındaki ölçütler için bkz.: Palmira Burummett, **İmge ve Emperyalizm**, Çev.: Hamdi Can Tuncer, s. 35- 44; Hikmet Konar, **Diken Gazetesinin İncelenmesi**, s.22- 23.

Bu durumu dergide yer verilen ve “Karikatürün Mahiyeti”⁵⁹ adlı imzasız yazıdan anlayabiliriz. Dergide karikatürüne yer verilen bir kişi dergiye mektup yazarak bu karikatürün kendisine hiç de benzemediğinden yakınmaktadır. Derginin bu şikâyet cevabı ise, ayrı bir mizah konusu olacak şekildedir. Şikâyet eden kişi zamanın ünlü terzilerinden birine yönlendirilmektedir:

“Geçenlerde gazetemizde karikatürü neşredilen bir zat bize gönderdiği bir mektubunda karikatürünün pek çirkin adeta aptal vari çıktığından şikâyet ediyordu. Karikatürü yapan zat da cevaben diyor ki kabahat bende değil arkasındaki düşük elbise de. Arif Zeki Bey’e şık bir kat elbise yaptırın giysin ben de yeniden yapayım.”

Ay Dede’de aynı zamanda bir çarpıtma ve dönüştürmeye uğratmadan oluşturulan ve genellikle Divan edebiyatının gazel tarzındaki şiirleriyle bezeli tablo resimlerin kullanıldığı çizimler de yer almaktadır.

⁵⁹ **Ay Dede**, nu.: 82, s.4.

I. BÖLÜM

1. AY DEDE MİZAH DERGİSİ'NİN FİZİKİ OLARAK İNCELENMESİ

Ay Dede, Milli Mücadele ve Cumhuriyet döneminde yayımlanan süreli bir yayındır. İlk olarak 1 Ocak - 9 Kasım 1922 tarihleri arasında eski harflerle okuyucuyla buluşan dergi doksan sayı yayımlanmış, Milli Mücadele'nin başarıyla sonuçlanmasıyla yayımına ara vermiştir.

Kendisinden sonra gelecek olan mizah dergilerine öncülük eden Ay Dede, 8 Mayıs 1948'de 91. sayısı ile aynı isimle ve yeni harflerle yayın hayatına geri dönmüş ve 1 Ekim 1949'daki 125. sayısı ile da Türk basın dünyasındaki yayın hayatını tamamlamıştır. Bu tezin kapsamını, derginin 1922 yılında eski harflerle yayımlanan doksan sayısı teşkil ettiği için; Ay Dede'nin 91. sayıdan 125. sayıya kadar olan bölümü üzerinde ayrıntıya girilmeyecek sadece fizikî yönden tahliline gidilecektir.

Ay Dede ile ilgili olarak yapılan çeşitli çalışmalarda yayının gazete⁶⁰ ve dergi⁶¹ adlandırması adı altında incelendiği, çıkış tarihleri ve dili ile ilgili bilgilerde farklılıklar olduğu görülmüştür. M. Orhan Bayrak tarafından hazırlanan; Türkiye'de Gazeteler ve Dergiler Sözlüğü (1831 – 1993) adlı çalışmada ise Ay Dede'nin ilk "90 sayısının 1928 yılına kadar eski Türkçe"⁶² olarak yayımlandığı ifade edilmiş; fakat **Ay Dede** 1923 ve 1947 yılları arasında yayımlanmamıştır.

Bu incelememizde ise; Ay Dede, için dergi adlandırılması tercih edilmiştir. Gerekçe olarak; Ay Dede'nin yayımlandığı dönemde basının içinde bulunduğu karışık durum nedeniyle gazete ve dergi adlandırmalarında görülen farklılıklar, Ay Dede'nin türsel bir ad altında (mizah) özelleşmesi, günlük olarak değil haftada iki kere pazartesi ve perşembe günleri yayımlanması, 1922 yılında eski harflerle yayımlanan Ay Dede'nin "8 Mayıs 1948 tarihinde tekrar gazete ifadesi ile yeni

⁶⁰ Hasan Duman, **İstanbul Kütüphaneleri Arap Harfli Süreli Yay. , Kataloğu**, süreli yayın nu.: 0110, s.32. ; **Milli Kütüphaneye Girmiş Arap Harfli Türkçe Süreli Yayınlar Kataloğu**, yayın nu.: 109, s.5.

⁶¹ **TBMM Kütüphanesi Süreli Yay., Kataloğu**; yayın nu: 1062, s.19.; Münir Süleyman Çapanoğlu, **Basın Tarihimizde Mizah Dergileri**, s.139. ; Hıfzı Topuz, **100 Soruda Türk Basın Tarihi**, s. 124.

⁶² M. Orhan Bayrak, **Türkiye'de Gazeteler ve Dergiler Sözlüğü**, s.11.

harflerle ve aynı ebatta (29x 40) yayın hayatına geri dönmesi ve 91.sayısının 2 numaralı sayısında **“Günlük gazeteler gibi günü gününe basıldığı için taze haberleri takip eder.”**⁶³ ibaresinin yer alması sunulabilir.

İnceleme konusu kapsamına giren eski harflerle 90 sayı yayımlanan Ay Dede’nin imtiyaz sahibi ve başyazarı Fecr-i Âti döneminin⁶⁴ önemli isimlerinden Refik Halit Karay’dır. Ay Dede, 29x40 ebadında pazartesi ve perşembe günleri yayımlanan mizahi bir süreli yayındır. Dergi dört sayfa şeklinde tertip edilmiş olup, siyah beyaz olarak 90 sayı toplam üç yüz altmış sayfa yayımlanmıştır. Ay Dede, Babıâli Caddesinde, Sabah matbaasında basılmıştır. Nüshası 100 para olan yayının, abone bedeli, İstanbul vilayetleri için seneliği 20, yabancı ülkeler için 30 kuruştur. Telefon adresi: İstanbul - Sabah, Telefon – İstanbul: 414’tür.

Ay Dede mizah dergisinin sayfa düzeni şu şekildedir: Derginin ilk sayfasında İstanbul’un tarihi yarımadası üzerine geceleyin doğan Refik Halit Karay’ın geceyi aydınlatan ay şeklindeki yüzü yer almaktadır. Bu manzaranın üzerinde el yazısıyla yazılmış Ay Dede ismi bulunmaktadır. Refik Halit Karay’ın “Bir Avuç Saçma” adlı eserinde yer alan Ay ile ilgili düşünceleri:

“...Ay, hilâl iken güzel ve zariftir... Yani göze en az görüldüğü zaman! Ay ışığını, yani mehtabı en çok sevenlere bakınız: Âşıklar, şairler ve kadınlar... Yani hastalar! Ay, güneşle dünyanın nikâhsız aşkıdan doğmuş kof beyinli, biçimsiz kör ve sağır bir tabiat hatasıdır: Ay, babasının karşısına çıkma hakkından bile mahrum! Sarı, solgun, kansız ve dermansız vücutların gözden düştüğü bir spor asrında ay gibi lenfatik bir suratla karşı karşıya oturmak bir azap...

⁶³ **Ay Dede**, S. 91, s.2, 8 Mayıs 1948.

⁶⁴ Fecr-i Âti, 20 Mart 1920 yılında Faik Ali Ozansoy reisliğinde Hilal matbaasında bir araya gelen edebî topluluğun ismidir. Bu edebî topluluk 24 Şubat 1910 tarihli Servet-i Fünûn dergisinde sanat görüşlerini ortaya koyan bir beyanname yayınlamışlardır. Beyannamenin altında encümen üyeleri arasında Refik Halit Karay’ın da ismi yer almaktadır. Topluluğun ömrü uzun sürmemiştir. Bkz; Kenan Akyüz, **Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri**, s.154. ;Refik Halit Karay Fecri Âti topluluğunun başarılı olamayışını başlarında Recaizade Mahmut Ekrem, ve Tefik Fikret gibi güçlü kalemlerin olmamasına memleket vakalarının Abdülhamid zamanındaki gibi tam istibdat şeklinde olmamakla beraber ondan daha istikrarsız politik hadiseler ve fikir ayrılıklarıyla kaypak bir hale gelmesine bağlamaktadır.Bkz.; Refik Halit Karay,**Bir Ömür Boyunca**, s.8.

Elektrik ışıldaklarının göklere ve denizlere nurlu sütunlar diktiği bu harikalar dünyasında ay ışığına avuç açmak bir zillet! Dikkat ediniz, medeniyetin tam kıvamını bulduğu yerlerde ayın lafı bile olmuyor.”⁶⁵ Bu ifade, Refik Halit’in yayımladığı bu mizah dergisinin İstanbul basındaki tavrını da ortaya koyar gibidir.

Ay Dede’nin künyesinin yer aldığı bu resmin üzerinde karikatürist Rıfkı’nın imzası yer almaktadır. Künyenin hemen üst kısmında sağ tarafta Ay Dede’nin sayısı ve hicri tarih, ortada çıkış günü, sol tarafta ise tarihiyle beraber rumi ay adı hemen yanında da miladi tarih yer almaktadır.

Künyenin hemen altında, üç kısma ayrılmış şekilde sağ tarafta matbaanın ismi, matbaanın bulunduğu yer, telefon numarası, bu bölüme 18.sayıdan itibaren “evrak-ı varid (bir daireye başka dairelerden gelen evrak) iade edilmez”⁶⁶ ibaresi dâhil edilmiştir.

Orta kısımda süreli yayının niteliği, çıkış gün adları, nüsha fiyatı, sol tarafta ise; abone bedeli ve telgraf adresine yer verilmiştir. Dergi genellikle dört sütundan oluşmakta sütun sayısı, derginin içeriğinde yer alan yazı ve resmedilen karikatürlere ebadına göre değişiklik göstermektedir.⁶⁷

Dergide yer alan sütunlar derginin kendi verdiği şu adlandırmalar altında şekillenmektedir:

Nakş-ı Ber-Âb⁶⁸ serlevhası (baş yazı) bu başlık altında Refik Halit Karay’ın yazıları yer almaktadır. Be-Tarz-ı Kudemâ (eski tarz ile), başlığı altında hezel ve tehzil tarzında yazılmış şiirler, Kadınlara Dair, Gazetelere Dair, Küçük Hikâye, Manzum Hikâye, Günlük Haberler, Temaşa Âlemi, Oyunlara Dair, Matbuat Âlemi, Kısa Hikâye, Fantezi Hikâye, Çarşı Pazara Dair, Anadolu’ya Dair ve İlanlar bölümleridir.

⁶⁵ Bkz.: Refik Halit Karay, **Bir Avuç Saçma**, s. 43- 46.

⁶⁶ Bkz.: **Ay Dede**, Nu.: 18, 2 Mart 1922 , s. 1

⁶⁷ Bkz.:**Ay Dede**,Nu.: 62, 3 Ağustos,1922; Ay Dede, Nu.:72, 7 Eylül, 1922.

⁶⁸ Nakş-ı Ber-Âb: devamsız, süreksiz şey. Ayrıntılı bilgi için bkz.: Ferit Devellioğlu,**Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lugat** , s. 802.

Nakş-ı Ber- Âb, Be-Tarz-ı Kudemâ ve Hikâye isimlerinin yer aldığı sütunlar dışında diğer sütun başlıkları derginin 90 sayısı içerisinde her sayfada yer almamaktadır. Bu sütunlar aynı zamanda adlarına uygun çizimlerle desteklenmektedir.

Ay Dede dergisinin 3 Temmuz 1338 (1922) tarihli 53.numarasında karikatürist Rıfkı tarafından çizilen “ Altıncı ayın ikmali münasebetiyle Ay Dede konseri”⁶⁹ başlıklı çizimde dergide çalışan kadroya yer verilmiştir. Bu çizim Ay Dede içerisinde yazı ve çizimleri yer alan isimlerin tümünü kapsamamaktadır. Bir orkestra tablosu şeklinde betimlenen bu karikatürde yer alan yazar ve çizer kadrosu; Refik Halit sol baş tarafta orkestra şefi olarak sağdan sola aşağıdaki isimlerle oluşmaktadır:

1. Ressam Haydar Bey,
2. Osman Cemal Bey,
3. Ressam Selahattin Bey,
4. Abdülbaki Fevzi Bey,
5. İdare Müdürü Ali Ulvi Bey,
6. Ressam İsmail Hakkı Bey,
7. Ressam Rıfkı Bey,
8. Ressam Ramiz Bey,
9. Tâbi Mihran Efendi
10. Feylesof (Rıza Tevfik)
11. Matbaa Makinecisi,
12. Ay Dede sahibi (Refik Halit)

Yukarıda belirtilen isimlerin dışında bizim tespitlerimiz sonucunda dergide yer alan yazar, şair ve karikatürist isimleri ise şunlardır:

⁶⁹ **Ay Dede**, Nu.:53, 3 Temmuz 1922 , s.1. Bkz.: Karikatür nu: 23

Yazar ve Şairler:

Enis Behiç (Koryürek), Ercüment Ekrem (Talu), Fazıl Ahmet (Aykaç), Güzide Sabri (Aygün), Halil Nihat (Boztepe), İdris Sabih, A. Kemalettin, Mahmut Sadık, Reşat Nuri (Güntekin), Selami İzet (Sedes), Orhan Seyfi (Orhon), Yusuf Ziya (Ortaç), Vedat Örfi (Bengü), Yakup Kadri (Karaosmanoğlu), Ali Canip (Yöntem), İdris Sabih, Mehmet Sıtkı, Selahattin Refet ve Ahmet Nurettin Ay Dede içerisinde yer alan bu şairler ve yazarlar yazdıkları yazılarında kendi isimlerinin yanında takma adlar da kullanmışlardır.⁷⁰

Karikatüristler:

Rıfki, Cemil Cem, Fikret, Hasan Fahrettin, Haydar Şevket, İsmail Hakkı, Mazhar Nazım (Resmor), Mehmet İzzettin, Muhittin, Münif Fehim, M.Kemal, Ratip Tahir (Burak), Salahattin, Zeki Cemal (Bakiçelebioğlu)'dur.

Dergi içerisinde toplam 623 karikatür yer almaktadır. Ay Dede'nin bir nüshasında yer alan karikatür sayısı en az 4 en fazla 12 arasında değişmektedir. Bu karikatürlerin içeriğini genel başlık altında toplayacak olursak; sosyal hayat, siyaset basın ve devrin önemli simalarının yer aldığı portreler oluşturmaktadır. Dergi içerisinde illüstrasyonlara⁷¹ da rastlanmaktadır.

Ay Dede'nin 77. sayısına kadar mesul müdürlüğü görevini Refik Halit Karay yapar. 78. sayıdan itibaren Ay Dede'nin mesul müdürlük görevini Kazım Bey üstlenir.⁷²

Büyük Zaferden sonra Refet Paşa kumandasındaki Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti kuvvetlerinin İstanbul'a girmesinden sonra 45 haftalık bir ömre sahip olan Ay Dede, Refik Halit'in 9 Kasım 1338 (1922)⁷³ tarihinde ülkeden

⁷⁰ Takma adlar için bkz.: s.56-58.

⁷¹ İllüstrasyon; Resimlerle süsleme, kitap içindeki bir yazıyı açıklayan veya süsleyen resim. **TDK Türkçe Sözlük**, s.699.

⁷² Erol Üyepazarcı, Kazım Bey'in derginin karikatüristlerinden Kazım İsmail olabileceğini belirtmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz.: "Refik Halit'in Ay Dede'si ile Millî Mücadele ve Millîciler"**Müteferrika**, s.137- 139.

⁷³ Utkan Kocatürk, **Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Kronolojisi(1918-1938)**, s. 365.

ayrılmasıyla yayım hayatına ara vermiş ve Refik Halit Karay'ın ismi Kurtuluş Savaşı sırasında işgal kuvvetleri ve İstanbul Hükümetiyle işbirliği yaptığı gerekçesiyle 1924 yılında sürgün edilen 150 kişiyi kapsayan Yüzellilikler Listesi'nde⁷⁴ yer almıştır. Bu listede yer alan isimlerden bazıları Refik Halit Karay gibi 28 Haziran 1938 tarihinde çıkarılan genel aflla ülkeye geri dönmüşlerdir.

Refik Halit Karay'ın çıkarılan genel aftan faydalanarak ülkeye geri dönmesi ile birlikte Dergi, 90. sayının devamı olarak, 8 Mayıs 1948 tarihinde çarşamba ve cumartesi günleri sekiz sayfa ve yeni harflerle renkli olarak neşredilmiştir. Fiyatı 15 kuruş, telefon numarası; 25100'dür. Yazı işlerini fiilen idare eden; Cemal Refik Delibaş Başmuharriri yine Refik Halit Karay'dır.

Tan Matbaasında basılan yeni harfli Ay Dede'de mizah sözcüğü yerini “siyasi hoşsohbet gazete” ibaresine bırakmış bu ibare değişimi 91.sayının 1.sayfasında “Ay Dede Çıkınca” adlı yazıda “**hoşsohbet** kelimesini ne güzel bulmuşlar **mizahtan** bezmiştik.” adlı cümleyle özetlenmiştir. **Bezmek** sözcüğü burada bir art anlam ifadesi olarak, eski harfli Ay Dede'nin basın hayatındaki tutumunun ve bu tutum neticesinde karşılaştıklarının izahı olarak da tercih edilmiş olabilir. İsmet Zeki Eyubuoğlu, Türk Dilinin Etimoloji Sözlüğü'nde “bezmek sözcüğünün bıkmak usanmak anlamlarının yanında, **sarsılmak**, **titremek** anlamlarına geldiğini ifade etmektedir.”⁷⁵ Bu nedenle Hoşsohbet ifadesinin kullanılması dikkat çekicidir.

1948'de yayımlanan Ay Dede eski harfli yayımdan farklı olarak şekillenmektedir. Nakş-ı Ber-Âb yerini Türkçe anlamıyla Suda Nakışlar ismine bırakır. Edebiyat, Sanat, Sosyete Hayatı, Tiyatro, Sinema, Aklımda Kalanlar, Kirpinin Dedikleri, Evdeki Hesap gibi bölümleri içerir. Dergide yer verilen isimlerden bazıları şunlardır; Refik Halit Karay'ın oğlu Ender Karay, Turan Selçuk Refik Halit yer almaktadır.

⁷⁴ Listede yer alan isimler için bkz.: Nihat Karaer, **Tam Bir Muhallif**, s.137- 147. ; Refik Halit Karay, **Minelbab İlelmihrab**, s.284-285.

⁷⁵ Bkz.: İsmet Zeki Eyubuoğlu, **Türk Dilinin Etimoloji Sözlüğü**, s.88.

1.1. YAZAR ve ŞAİR İSİMLERİ

ABDULBAKİ FEVZİ ULUBOY (1885 – 1954)

Alaybeyizadeler ailesine mensup Fazlı Efendi'nin oğludur. Çorum'da dünyaya gelmiştir.Öğrenimini Çorum'da tamamlayan Abdulkaki Fevzi, özel hocalardan Arapça, Farsça Fransızca, tarih ve hukuk dersleri almıştır.

Abdulkaki Fevzi, 1909 yılında Çorum'da ilkokul müfettişliği görevinde bulunmuş, 1910 yılında Erkek Öğretmen okulunda, İzmit İdadisi'nde Tarih ve Coğrafya öğretmeni olarak çalışmıştır.1913-1919 yılları arasında ise İnebolu Numune-i Ticaret İdadisi'nde ve Kastamonu Sultanisi'nde Türkçe ve Edebiyat öğretmeni, olarak görev yapmıştır⁷⁶.

1919'da İstanbul Davutpaşa Sultanisi'nde başöğretmen yardımcılığı yapan Uluboy,1921-1925 yılları arasında ticaretle meşgul olmuş daha sonra 1929 yılında tekrar öğretmenlik mesleğine geri dönerek Üsküdar Erkek Orta Okulunda bir süre çalışmıştır.

Genellikle şiir türünde çalışmaları bulunan Abdulkaki Fevzi, şiirlerinde mizahi yaklaşımı tercih etmiş divan edebiyatı nazım şekillerine bağlı kalarak tehzil, hezel türünde eserler vermiştir. Çeşitli şairlerin şiirlerine nazireler yazmıştır. Kalemeye aldığı bu şiirlerinde daha ziyade, toplumsal eleştiri ve gündelik hayattan manzaraları konu olarak işlemiştir.

Yahya Kemal Beyatlı, Tevfik Fikret gibi kimi şairlerin şiirlerini gülmeceye dönüştürmüş tehzil etmiştir.⁷⁷ İlk şiiri Reşid imzasıyla 1921 yılında mizah dergisinde yayımlanmıştır.

⁷⁶ Bkz.: İbnülemin Mahmut Kemal,**Son Asır Türk Şairleri**, s. 417.

⁷⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz.: Abdullah Ercan, **14.Yüzyıldan Günümüze Çorumlu Şairler**, s. 336- 352.

Abdülbaki Fevzi'nin Zümrüdüanka, Papağan, Ay Dede, Kalem, Akbaba, Karikatür gibi dergilerde yazıları çıkmıştır. Mizahî yönü ağır basan çalışmaları kitap hâline getirilmemiştir. Hakkında geniş bir bilgiye rastlanmamaktadır.

ENİS BEHİÇ KORYÜRK (1893 – 1949)

Askeri doktor olan aslen Trabzonlu İsmail Behiç Bey ve Faika Hanım'ın oğludur. Enis Behiç İstanbul'un Aksaray semtinde dünyaya gelmiştir. Babasının görevi nedeniyle ilkokul bilgilerini pek çok yer gezmek durumunda kaldıkları için babasından ve kendisi için tutulan özel hocalardan aldı. Orta öğrenimini Selanik ve Üsküp'te tamamladı. 1909'da İstanbul Sultanîsi'nden mezun olan Enis Behiç, 1913 yılında Mülkiye Mektebi'ni bitirdi.

Dışişleri Bakanlığı Ticaret Şubesi'nde kâtiplik, Bükreş'te Konsolos Kâtipliği ve İstanbul Hariciye Nezaretinde görev alan Enis Behiç, aynı zamanda Vefa ve Kabataş İdadileri'nde Fransızca ve edebiyat dersleri de verdi. 1926 yılında Ticaret Vekaleti Ticaret Muâhedâtı Dairesi başkan yardımcılığı görevinde bulundu.

1930 – 1936 yılları arasında Başbakanlığa bağlı Yüksek İktisat Meclisi'nin Genel Sekreterlik görevinde, 1941 yılında ise Ekonomi Bakanlığında İş ve İşçiler Dairesi başkanlığı görevlerinde bulundu.

Türkiye'de işçi sorunlarıyla ilişkili olarak ciddi araştırmalar yapan Koryürek, işçilerin haklarını koruyabilmeleri için kurumlaşma hareketlerini başlatanlar arasında yer almıştır. 1946 yılında Demokrat Parti listesinden Zonguldak Milletvekili adayı olmuş tek parti idaresinin seçim oyunları ile milletvekilliğini kaybetmiştir.

Enis Behiç'in edebî cephesini ise; ilk olarak Mülkiye Mektebi'nde okuduğu yıllarda Balkan Savaşları'ndaki yenilgi üzerine yazdığı şiirleri oluşturur. İlk manzumeleri hamasî özellik taşır ve Şehbal dergisinde yayınlanmıştır. Başlangıçta

aruz ölçüsüyle yazılan bu şiirler, Enis Behiç'in, Ziya Gökalp ile tanışmasıyla yerini hece ölçüsüne ve daha sade bir dile bırakır.

Yusuf Ziya Ortaç ve Orhan Seyfi Orhan gibi Beş Hececiler topluluğu içerisinde yer alan Enis Behiç, Aruz ve hece tartışmalarında tavrını hece ölçüsünden yana kullanmış, heceyi yeni seslerle zenginleştirmek düşüncesiyle klasik Türk müziğinin makamlarını dikkate alarak bir çeşit dümtek'lerden faydalanma yoluna gitmiş ve bu düşüncesini "Musiki Usulleri'nin Aruza Tatbiki" başlığı adı altında yayımlamıştır.⁷⁸

Kaleme aldığı şiirlerinden bazıları başta Şehbal olmak üzere, Hürriyet-i Fikriye, Donanma, Türk Yurdu, Yeni Mecmua gibi dergilerde çıkmıştır. Türk edebiyatında daha ziyade milliyetçi ve vatanperver bir şair olarak bilinen Koryürek'in, Varidat-ı Süleyman Çelebi adlı eseri bu çizginin dışında farklı bir özellik göstermektedir. Ay Dede'de kadınlar ve sosyal hayata dair şiiri bulunmaktadır.

Eserlerinden bazıları şunlardır: Miras (şiirler,1927), Vâridat-ı Süleyman (şiirler, 1949) Enis Behiç Koryürek'ten Miras ve Güneşin Ölümü (1951, 1971).

ERCÜMENT EKREM TALU (1888 – 1956)

Recaizâde Mahmut Ekrem'in oğlu olan Ercüment Ekrem, İstanbul'un İstinye semtinde doğmuştur. Ercüment Ekrem, Galatasaray Lisesi ve Hukuk Fakültesi'nde tahsil görmüştür. 1906 yılında Düyûn-u Umûmiye'de ve 1908 yılında ise Ayân Meclisi'nde mütercimlik görevinde bulunan Ekrem, Damat Ferit Paşa'nın Sadrazamlık yaptığı dönemde ise Matbuat Umum Müdürlüğü'ne atanmıştır.

⁷⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz.: **Büyük Türk Klasikleri Ansiklopedisi**, C.,12, s. 381.

1924 yılında Cumhurbaşkanlığı Başkâtipliği de yapan yazar, bu vazifelerinin yanı sıra Gazi Terbiye Enstitüsü Fransızca Öğretmenliği, Galatasaray ve Notre Dam de Sion Liselerinde Edebiyat öğretmenliği görevlerinde de bulunmuştur.⁷⁹

Edebiyat cephesini oluşturan ilk yazıları 1904 yılında “Çocuklara Mahsus Gazete”de yayımlanmıştır. İkdâm, Tercüman-ı Hakikat adlı gazetelerde de çeşitli yazıları görülmektedir.

1908 ‘de Meşrutiyetin ilanı ile yazılarında üslûp değişikliğine giden Ekrem, alaycı bir ifade tarzı ile mizahî fıkralar, sohbet ve öykü yazıları kaleme almaya başlar, bu yazılarında Karga, Ebul Muvakkar, Kertenkele, Evliya-ı Cedit, Kerbelâ, Torik Necmi, E.E.T., Meşhedî ve Ulat müstear adlarını kullanmıştır.

1920 yılında Aka Gündüz’le birlikte Alay adlı haftalık bir mizah dergisi çıkarmıştır. Sedat Simavi’nin çıkardığı Diken⁸⁰ adlı gazetede yedi sayı süren “Viraneler” adlı bir romanı yayınlanmıştır.

Romanlarında Ahmet Rasim ve Hüseyin Rahmi Gürpınar üslûbuna yaklaşan Ekrem, yazılarında meddah geleneğini, Eski İstanbul yaşantısını başarıyla verir. Türkçenin yanında Fransızca, İspanyolca, Latince, İngilizce, Almanca dillerini de bilen yazar geniş bir kültürü yazılarında harmanlamıştır. Ay Dede dergisinde “Hizmetçi” adlı bir öyküsü yer almaktadır.

Eserlerinden bazıları: Öykü: Evliya-ı Cedit (1920), Sevgiliye Masallar (1925), Kız Ali (1927), Güldüren Kitap (1927), Dünden Hatıralar (1945), Meşhedînin Hikâyeleri (1927), Teravihten Sahura (1927). Roman: Gün Batarken (1922), Kopuk (1922), Asriler (1922), Meşhedî ile Devriâlem (1927), Kan ve İman (1341), Papeloğlu (1938), Sabir Efendi’nin Gelini (1922).

⁷⁹Ayrıntılı bilgi için bkz.: Rahim Tarım **Ercüment Ekrem Talu’nun Romanlarında Milli Mücadele**, 1-16.

⁸⁰Bkz.: Hikmet Konar, **Diken Mizah gazetesinin İncelenmesi**, s.78-80.

FAZIL AHMET AYKAÇ (1884 – 1967)

Mutasarrıf Mehmet Cemal Bey ve Sabire Hanım'ın oğlu olarak İstanbul'un Beyazıt Semtinde dünyaya gelmiştir. Babasının görevi nedeniyle ilköğrenimini İstanbul Nümune-i Teraki'de, Rüştîye'yi Gümüşhane'de İdadi'yi ise Musul'da bitirmiştir. İstanbul'a geri döndüklerinde Fransız Lisesi'ne devam etmiştir.

Akademi eğitimi için bir süre Güzel Sanatlar Fakültesi'nin Mimari Bölümünde öğrenim gören Aykaç, buradaki eğitimini yarım bırakmıştır. Paris'te bulunan Siyasî ve Hukukî İlimler Yüksek Okulu'nun açmış olduğu mektupla eğitim kurslarına katılarak bu okuldan mezun olmuştur.

Memuriyete Darphane Kâtipliği ile başlayan Fazıl Aykaç, Maarif Nezareti Mekatib-i Ecnebiye'de çalışmıştır. Darülmualim-i Âliye'de ve Galatasaray Lisesi'nde öğretmenlik vazifesini ifa etmiştir. Bu görevlerinin yanı sıra 1927 yılında Elazığ Milletvekiliği yapan Aykaç, Dünya Parlementolar Birliği Türk Grubu Genel Sekreterliği ve Türk Dil Kurumunda da görev almıştır. Fazıl Ahmet, 1909 yılında oluşturulan Fecr-i Âti topluluğunda yer almış ve bir süre bu topluluğun başkanlığını yapmıştır.

Çeşitli gazete ve dergilerde yazılar yazan Aykaç'ın yazıları Celal Sahir'in çıkardığı Siyasi Seyyare Gazetesi'nde Tanin Gazetesi'nde ve Demet dergisinde yayınlanır. Bu yazıların içeriğini felsefe, eğitim, psikoloji ve estetik konuları oluşturur.

1908'den sonra artan serbestlikle beraber siyasi eleştiri ve hiciv alanında da yazılar yazan Aykaç, bu alanda daha ziyade şiir türünde çalışmalarda bulunmuştur. Özellikle divan şairlerinin şiirlerinden etkilenecek nazireler yazmış, tehzil alanında eserler vermiştir.⁸¹

⁸¹ Ayrıntılı bilgi için bkz.: Ali Şükrü Çoruk, **Fazıl Ahmet Aykaç Hayatı ve Eserleri**, s.367.; Selahattin Arslan, **Fazıl Ahmet Aykaç'ta Mizah ve Hiciv**, s.5-13.

Nesir alanında hicivler yazmıştır. Bu yazılarında dönemi içinde önemli olan kişilerin yanı sıra, gündelik yaşamda karşılaşılan çeşitli durumları da eleştirmiştir. Fazıl Aykaç, yazılarında ciddi olanı gülünç hâle getirerek mizahi unsura büründürmüş hicivle pekiştirerek düşünme eylemini sağlamıştır.

Eserlerinden bazıları: Terbiyeye Dair (1910), Divançe-i Fazıl der-Vasf-ı Efâzıl (1911), Harman Sonu (1919), Kırpıntı(1924), Şeytan Diyor ki (1927), Hitabeler, Şiirler, Hicivler (1934), İkinci Sis (1951).

GÜZİDE SABRİ AYGÜN (1883 – 1846)

Adliye Nezareti Memurlarından Salih Reşat Bey ve Nigar Hanım'ın kızı olan Güzide Sabri İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Asıl adı Ayşe Güzide'dir. Güzide Sabri Ahmet Sabri Aygün ile evlendikten sonra Sabri ismini kullanmaya başlamıştır.

Babasının memuriyet görevi nedeniyle Sivas ve Tokat'ta bir süre bulunan yazar, sağlık problemleri nüksedince annesi ile birlikte İstanbul'a geri dönmüştür. Güzide Sabri'nin edebiyat cephesi ilk olarak Ahmet Rasim'den okuduğu çeşitli eserlerle gelişir. Güzide Sabri, on altı yaşında iken bir arkadaşının ölümünden etkilenerek Münevver adlı ilk eserini kaleme almıştır. Bu eseri 1899 yılında Hanımlara Mahsus Gazete'de tefrika edilmiş ve iki yıl sonra da kitap olarak basılmıştır. Duygu yönü ağır basan bu eser Sırpçaya çevrilmiştir.⁸²

Güzide Sabri, 1905 yılında yazdığı Ölmüş Bir Kadının Evrak-ı Metrûkesi adlı romanı ile üne kavuşmuştur. Güzide Sabri'nin eserleri popüler roman tarzının örnekleri olarak kabul edilmiştir. Eserlerinde zengin bir hayal gücünü kullanan yazar, bu eserlerinde kadınlarla ilgili sorunları ve bireysel problemleri anlatır.

⁸² Ayrıntılı bilgi için bkz.: Nihat Sami Banarlı, **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi**, C., II, s. 1222.

Olayları birinci tekil kişi ağızından verir. İfade edilişi bakımından ise eserleri günlük, mektup ve anı tarzındadır. Eserlerinin teknik bakımdan kusurlu olması ve sadece oluştuğu devrin beklentilerine cevap vermesi nedeniyle Güzide Sabri'nin yazıları eleştirilmiştir.

Cumhuriyet döneminde okuma alışkanlığının artmasında Güzide Sabri'nin eserlerinde görülen dilin akıcı ve yalın olması önemli bir rol oynamıştır.

Eserlerinden bazıları: Münevver (1901), Ölmüş Bir Kadının Evrâk-ı Metrûkesi (1905), Yaban Gülü (1920), Nedret (1922), Hüsrân (1928) Gecenin Esrarı(1934), Neclâ (1941), Mazinin Sesi (1944).

HALİL NİHAT BOZTEPE (1882 – 1949)

Trabzonlu Deniz ticareti yapan Hasan Efendi'nin oğlu olarak Trabzon'da dünyaya gelmiştir. Trabzon Mahalle Sıbyan Okulunda ve Islahhane Okulunda okumuştur. Trabzon Askerî Rüştiyesi'ni bitiren Halil Nihat, Mülkî İdadi'ye bir süre devam etmiş fakat buradaki öğrenimini tamamlayamamıştır.

Memuriyete Trabzon'da başlamış Fransız misyonerlerinin Frerler okulunda Türkçe öğretmenliğı, Trabzon Düyunu Umumiye İdaresi'nde komiserlik kalemi müdürlüğü 1927 yılında Gümüşhane milletvekilliğı 1946 yılına kadar da Trabzon milletvekilliğı görevlerinde bulunmuştur.

Fransızca ve Farsça bilen Aykaç'ın edebî cephesini hiciv şiiri ve 1908'de sonra çeşitli gazetelerde görülen Fransızca tercüme yazıları oluşturur. Bu Fransızca tercümelerden ilki Alphonse Daudet'nin Traskonlu Tartaren'idir. Bu çalışması şehbal Mecmuasında, Le Petit Chose'nin Değirmenimden Mektuplar ve Küçük Efendi adlı eseri ise Vakit gazetesinde yayınlanmıştır.

Halil Nihat'ın ilk hiciv şiirleri 1908 meşrutiyetinin getirdiği serbestlik neticesinde çeşitli gazete ve dergilerde çıkmıştır. İlk şiir kitabı olan Siham-ı İlham'da Meşrutiyet öncesi yönetim, saray çevresi, İttihatçılar ve İtilafçılar yerilmiştir. Hicivlerinde belirli bir seviyeyi korumuş şahısları doğrudan hedef alarak yazmamış ve müstehcenliğe üslubunu vardırmamıştır.

Boztepe, Klasik Türk edebiyatının şekil özelliklerine bağlı kalarak oluşturduğu bu eserlerinde Ankara'da kurulan yeni hükümetin İstanbul'dakilere ilgisiz kalışını Ankara hükümeti etrafında bulunan çıkarıcıları ve dalkavukları eleştirmiştir. Boztepe'nin hicivlerinin çoğunu divan şairlerinin gazellerinin tehzili oluşturur.

1930'lu yıllarda dil devriminde görülen aşırılığa karşı çıkmış Ağaç Kasidesi'ni yazmıştır. Halil Nihat'ın hiciv eserlerinin dışında ayrı bir alanda yer alan ve dikkati çeken Nedim Divanı adlı eseri ise Türk edebiyatında görülen ilk edisyon kritikler arasında kabul edilmektedir.

Eserlerinden bazıları: Siham-ı İlham (1921), Nedim Divanı (1922), Ayine-i Devran (1924), Ağaç Kasidesi (1931).

MAHMUT SADIK (1866 – 1930)

Gazeteci ve yazardır. Mülkiye eğitimi görmüştür. Değişik dalda pek çok memurlukta görev almıştır. Kudüs mutasarrıflığında bulunmuştur. Meşrutiyetin ilanından sonra Servet-i Fünun dergisinde görev almıştır. Matbuat Cemiyeti Başkanlığı yapmıştır.

MEHMET SITKI (1882 – 1932)

Mehmet Sıtkı, Hukuk eğitimi görmüştür. Yazıları İrtika, Musavver gibi gazetelerde yayımlanmıştır. İttihat ve Terakki Partisi'ne katılmıştır. II. Meşrutiyetin ilanından sonra Drama ve Selanik'te Kâinat gazetesini yayımlamıştır. Bir süre Zaman gazetesinde çalışmıştır. Trakya Paşaeli Müdafaa-yı Hukuk Cemiyeti'nde çalıştığı için Yunanlılar tarafından idama mahkûm edilmiş ve Bulgaristan'a sığınmıştır. Eserlerinden bazıları : Leylak ve Mezar 'dır.⁸³

ORHAN SEYFİ ORHON (1890 – 1972)

Miralay Mehmet Emin Bey ve Nimet Hanım'ın oğlu olarak İstanbul'un Çengelköy semtinde dünyaya gelmiştir. Millî Mücadele döneminde Beş Hececiler topluluğunda yer alan Orhan Seyfi, ilköğrenimini Çengelköy ve Havuz başı okullarında tamamlamıştır. Orta öğrenimini ise 1905 yılında Beylerbeyi Rüştüyesi'nde yapmıştır.

Yüksek öğrenimi için gittiği Tıp Fakültesi'nde tıp biliminin mizacı ile uyuşmamasından dolayı buradaki eğitimini bırakarak Hukuk Fakültesi'ne gitmiş ve 1914 yılında Hukuk Fakültesi'nden mezun olmuştur.

Edebiyat cephesi Beylerbeyi Rüştüyesi'nde okurken şekillenen Orhan Seyfi, Ziya Gökalp'ten etkilenerek hece ölçüsüne yönelmiştir. 1911 yılında Türk Yurdu'nda ve 1917 yılında Yeni Mecmua'da şairin, şiirleri yayınlanmıştır.

⁸³ Bkz.: Refik Halit Karay, *Minelbab İlelmihrab*, s.290.

Memuriyet hayatına Osmanlı Meclis-i Mebusan-ı Kavânin ve İçtimâat-ı Umumîye kâtibi olarak başlayan Orhon, Millî hükümetin kurulmasıyla birlikte Meclis-i Mebusan dairelerinin lağvedilmesiyle buradaki görevinden ayrılmıştır.

Bir süre işsiz kaldıktan sonra mizahi yazılar yazmaya başlamış ve çizgisini Ay Dede dergisinden alan Akbaba adlı mizah dergisini 1922 yılında Yusuf Ziya ile birlikte basın hayatına kazandırmıştır. Bu çalışma Orhon'un 1910 yılında yayımladığı ilk dergisi Hıyaban'dan farklı bir tarz gösterir.

Akbaba dergisini 1924'te Resimli Dünya adlı çocuk dergisi, Güneş (1927), Edebiyat Gazetesi (1932), Ayda Bir (1935), Çınar Altı (1941- 1944) dergileri izler. Mizah yazılarında Fiske, O.S.O. müstear adlarını kullanmıştır.

Mizah yazıları yanında şiir, makale, röportaj, piyes, adaptasyon ve eleştiri yazıları da kaleme alan Orhon, Harp Akademisi, İstanbul Erkek Lisesi, Pertevniyal Lisesi, İtalyan Lisesi ve Erenköy Kız Lisesi'nde Edebiyat ve Türkçe öğretmenliği görevlerinde bulunmuştur.

1964- 1969 yılları arasında Halk Partisi'nden ve Adalet Partisinden milletvekili seçilen Orhon, yazı hayatını 1950 yılından itibaren Tasvir-i Efkâr, Ulus, Cumhuriyet, Zafer ve Son Havadis adlı gazetelerde edebî ve politik yazılarıyla sürdürmüştür.

Eserlerinden bazıları: Mizah- Hiciv Öyküleri: Düşün Gecesi (1957), Asrî Kerem (Destan 1942), Şiir: Fırtına ve Kar (1919), Gönülden Sesler (1922), Kervan (1935)İşte Sevdığım Dünya (1962), Roman: Çocuk Adam (1941), Makaleler: Dün – Bugün – Yarın (1943), Fıkra: Kulaktan Kulağa (1943).

OSMAN CEMAL KAYGILI (1890 – 1945)

İstanbul’un Eğrikapı – Otlakçılar semtinde mahalle bakkalı olan Mustafa Ağa ve Gülfem Hanım’ın oğlu olarak dünyaya gelmiştir. Anne ve babasını küçük yaşta kaybeden Osman Cemal, öğrenimini akrabalarının yardımlarıyla tamamlamıştır.

Eyüp’te bulunan Cezri Kasım iptidai mektebi, Eğrikapı Merkez Rüştîyesi’nde tahsil gören Kaygılı, Menşe-i Küttâb-ı Askeriye ‘den mezun olmuştur.

Memuriyet hayatına Erkân-ı Harbiye-i Umumiye(Genel Kurmay Başkanlığı) Dairesinde kâtiplikle başlamış, buradaki görevinde göstermiş olduğu başarıdan dolayı Kıtaat-ı Fenniye Müfettişliği kalemine getirilmiştir. Bu görevini ifa ettiği sıralarda Mahmut Şevket Paşa’ya düzenlenen suikasta karıştığı gerekçesiyle İttihat ve Terakki Partisi tarafından Sinop’a sürgüne gönderilmiştir.

Sinop’ta kendisi gibi sürgünde bulunan Refik Halit Karay ve Refi Cevat Ulunay’dan büyük ilgi görmüş Sürgün dönüşü İstanbul’a gelerek politik haksızlıklara karşı duygu ve düşüncelerini dile getirmek üzere “ Mağdurin-i Siyasiye Teavün Cemiyetini kurmuştur.

Seyyar tümenlerde idari kâtiplik yapan Osman Cemal,1925 yılında İstanbul İmam Hatip Okulunda, 1931’de Çemberlitaş Ortaokulu’nda 1932’den sonra da Fener Rum Lisesi’nde Türkçe Öğretmenliği yapmıştır. Sağlık sorunları nedeniyle genç yaşta emekliye ayrılmak zorunda kalmış, Maddi sıkıntılar nedeniyle pazarcılık, manifaturacılık vb. işlerde çalışmıştır.⁸⁴

Edebiyat cephesi ise 1912 yılında Baha Tevfik ‘in çıkardığı Eşek adlı mizah dergisiyle şekillenmiş bunu bir halk gazetesi olan Karagöz’de yayınlanan mizahi manzumeleri izlemiştir.

⁸⁴ Seyit Kemal Karaalioğlu, **Resimli Motifli Türk Edebiyatı Tarihi**, C.5, s. 361- 377.

Sinop'ta sürgünde bulunduğu sırada yazılarına ara vermek zorunda kalmasına rağmen Refik Halit ve Refi Cevat 'tan mizah ve nükte sahasında edindiği bilgiler neticesinde ve bu yazarların kendisini yazmaya teşvik etmeleriyle "Çuvalcı Şeyhinin Halefi" adlı eseri ortaya çıkmıştır.

Sinop sürgünü dönüşünde Refi Cevat'ın çıkardığı Alemdar gazetesinde, Ay Dede, Şebab ve Alay dergilerinde çeşitli öykü ve yazıları, kendi çabaları neticesinde çıkardığı Âyine adlı haftalık bir dergide mizahi yazıları yayımlanmıştır.

Akbaba, Sabah, Yeni Gün, Son Telgraf, Yıldız, Açıköz, Vakit, Son Posta, İkdam, Payitaht, Akşam, Cumhuriyet'te sohbet, fıkra ve mizahi yazıları yayımlanan Kaygılı, gazete ve dergilerdeki yazılarında genellikle kendi ismini bazen (O. C.) , Amber, Kamber, Cımbız müstear adlarını kullanmıştır.

Bir halk romancısı olan Kaygılı 1923 -1925 yılları arasında tiyatro alanında da çalışmalarda bulunmuş bu çalışmalarının içeriğini müzikal komediler ve halk komedileri teşkil etmiştir.

Osman Cemal Kaygılı'nın Ahmet Mithat, Hüseyin Rahmi gibi yazarlarla örtüştüğü gözlense de Kaygılı'nın Batı edebiyatına olan uzaklığı öykülerinde ve romanlarında belli bir tekniğin bulunmayışı, geçim sıkıntısı nedeniyle üslûbunun üstünkörü geçilerek oluşturulması, yazarın açmazları olarak görülmekte; fakat eserlerindeki zengin halk kültürü, İstanbul'da avam hayatının yansımaları, çingeneler, hovardalar, içten ve yapmacıksız bir dil toparlayıcı bir unsur olması bakımından dikkati çekmektedir. Ay Dede' de aile hayatı, kadın ve gelenekler, konulu yazıları yer almaktadır.

Eserlerinden bazıları: Roman: Çingeneler (1939) adlı eseri CHP roman yarışmasında derece almıştır. Bekri Mustafa (1944), Aygır Fatma (1944), Kovuk Palas. Öykü: Çuvalcı Şeyhinin Halefi (1923), Çingene Kavgası (1925), Eşkıya Güzeli(1925). İnceleme: İstanbul'da Semaî Kahveleri ve Meydan Şairleri (1937). Tiyatro: Mezarlık Kızı (1925), İstanbul Revüsü (1925), Hatıra: Akşamcılar.

REFİK HALİT KARAY (1888–1965)

Refik Halit, İstanbul'un Beylerbeyi semtinde doğdu. Babası, Mudurnulu Karakayışoğulları olarak bilinen Maliye baş veznedarı, Mevlevi tarikatının tanınmış siması Mehmet Halit Bey'dir. Annesi ise, Kırım Han sülalesi Giraylardan Nefise Ruhsar Hanımdır. Refik Halit'in ilk yazısı 1909 yılında Servet-i Fünun dergisinde yayımlanır. Ahmet Mithat Efendi tarafından çıkarılan Tercüman-ı Hakikat gazetesinde kendi adıyla makaleler yazmıştır.

Son Havadis adında bir gazete çıkarmıştır. 1909'da şekillenen Fecr-i Âti topluluğunda yer almıştır. Esas şöhretini Cem ve Kalem dergilerinde kazanan yazar, bu dergilerde yazdığı Kirpi adlı siyasi yazılarıyla sivrilmıştır. Bu yazılarında bir muhalif olarak eleştirilerini daha ziyade iktidarda bulunan İttihat ve Terakki Partisi üzerinde yoğunlaştırmıştır. Bu içerikte kaleme aldığı yazılarını Şehrah adlı yayında sürdürmüştür. Hürriyet ve İtilaf Fıkrasını yazılarında desteklemiştir. İttihatçıların darbe ile yöntemi ele geçirip iktidara gelmesi ve sadrazam Mahmut Şevket Paşa'nın bir suikast sonucu öldürülmesi hadisesine karıştığı gerekçesiyle (1913) yılında Sinop'a sürülmüştür. Sinop'ta üç yıl kalan Refik Halit'in sürgün yeri (1916) da Çorum'a daha sonra Ankara ve Bilecik'e çevrilmiştir. Yeni Mecmua, Türk Yurdu, Vakıf, Tasvir-i Efkâr ve Zaman gazetelerinde de çeşitli yazıları yayımlanmıştır.

Mütareke yıllarında doğrudan politikaya girmiş Hürriyet ve İtilaf Fırkası'nın merkez cemiyeti üyesi olmuştur. Fırka tarafından Sabah gazetesi başyazarlığına getirilmiş Alemdar ve Sabah gazetesinde yazılar yazmıştır. 1919 tarihinde Damat Ferit Paşa hükümeti tarafından Posta Telgraf Umum Müdürlüğü'ne getirilmiştir. Bu görevden kendi isteğiyle ayrılmıştır.

Çeşitli gazetelerde yazdığı yazıları sebebiyle, Posta Müdürlüğü sırasında Ankara Hükümeti'ne karşı takındığı muhalif tavır nedeniyle 9 Kasım 1922 yılında ülkeden ayrılmıştır.

Daha sonra Haziran 1924'te çıkan Yüzellilikler Listesine dâhil edilmiştir. Yurtdışına çıktıktan sonra Beyrut'un Cünye kasabasına yerleşmiş Doğru Yol ve Halep'te çıkan Vahdet gazetesinde yazılar yazmıştır.

Yüzellilikleri affeden kanunun 1937 yılında yürürlüğe girmesiyle Türkiye'ye geri dönmüştür. Eserlerinden bazıları: Sürgün, Karlı Dağdaki Ateş, Sakın İnanma Aldanma Kanma, Bir Avuç Saçma, Tanıdıklarım vb.dir.

REŞAT NURİ GÜNTEKİN (1889 – 1956)

Askeri Doktor Nuri Bey ve Lütfiye Hanım'ın oğlu olan Reşat Nuri İstanbul'un Üsküdar semtinde dünyaya gelmiştir. İlköğrenimini İstanbul'da ve Çanakkale'de gören Reşat Nuri, Ortaöğrenimini ise Çanakkale İdadisi'nde bir süre okuduktan sonra buradan ayrılarak, İzmir Frereler Fransız okulunda sürdürmüştür.

Reşat Nuri, 1912 yılında akademi eğitimini İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde tamamlamıştır. 1913 yılında Bursa Lisesi'nin orta kısmında Fransızca öğretmenliği, Vefa Lisesi'nde ve Erenköy Kız Lisesi'nde Türkçe ve Edebiyat öğretmenliği, 1927 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişliği görevlerinde bulunan Reşat Nuri'nin edebiyat cephesi 1918 – 1919 yılları arasında Zaman gazetesinde tiyatro üzerine kaleme aldığı eleştiri yazılarıyla şekillenmiştir.

Zaman gazetesinde Cemil Nimet, takma adıyla bazı yazıları yayımlanmıştır. Reşat Nuri'nin edebiyata olan ilgisi çocukluk döneminde Lalası Şakir Ağa'dan dinlediği masallarla başlar, Fatma Aliye, Halit Ziya Uşaklıgil ve Tevfik Fikret'ten okuduğu eserlerle sanatsal ve edebî bir yön kazanır.

İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin yardımlarıyla Halit Carim'in idaresi altında çıkan La Pense Turgue dergisinde Türk edebiyatı üzerine bazı yazılar yazan Güntekin'in, Dersaadet, Büyük Mecmua, Şair, Nedim, İnci, Diken gibi dergi ve gazetelerde de yazıları yayımlanmıştır.

Bu dergi ve gazetelerde yazmış olduğu yazılarda; Ateşböceği, Yıldızböceği, Ağustosböceği, Hayrettin Rüştü, Mehmet Ferit, Mizah Yazarı, Re- Nun gibi takma isimler kullanmıştır. 12 Nisan 1924 yılında Mahmut Yesari, Ay Dede dergisinin karikatürcülerinden Münif Fehim ve İbnürrefik Ahmet Nuri Sekizinci ile birlikte Kelebek adlı mizah dergisini yayımlamıştır.

Güntekin, eserlerinde Türk insanının toplumsal ve ruhsal durumlarını, Türkiye coğrafyasını ve manzarasını bir fotoğrafçı titizliğiyle seçtiği karakterlerinin şahsında eriterek verir. Sanat amacını bütünüyle insan ve insanın yaşadıkları olarak belirleyen yazar, bazı eserlerinde tarafsızlığını bırakarak kahramanının peşinden gider. Reşat Nuri Güntekin, Yeni Lisan ve Milli Mücadele döneminde gelişen Türk edebiyatının önde gelen kalemelerindendir.⁸⁵

1939 – 1946 yılları arasında Çanakkale milletvekili olarak TBMM’de görev yapan Güntekin, Birleşmiş Milletler nezdinde Türkiye’nin kültür ataşesi olarak da Fransa’da görev yapmıştır.

Eserlerinden bazıları: Öykü: Gençlik ve Güzellik (1919), Tanrı Misafiri (1927), Olağan İşler (1930). Roman: Çalıkuşu (1922), Gizli El (1924), Damga (1924), Akşam Güneşi (1926), Kızılıcık Dalları (1932), Değirmen (1944), Miskinler Tekkesi (1946), Gezi: Anadolu Notları (1936). Oyun: Hançer (1920), Eski Rüya (1922), Taş Parçası (1926), Vergi Hırsız (1933), Hülleci (1933), Bir Yağmur Gecesi (1943), Balıkesir Muhasebecisi (1971), Tanrı Dağı (1971), Eski Şarkı (1971).

RIZA TEVFİK (1869 – 1949)

“Feylesof Rıza” lakabıyla bilinen Rıza Tevfik, Kaymakam Hoca Mehmet Efendi ve Münire Hanım’ın oğlu olarak Edirne’ye bağlı Cısr-i Mustafapaşa kasabasında dünyaya gelmiştir.

⁸⁵ Nihat Sami Banarlı, **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi**, C., II, s. 1209- 1216.

İlköğrenimine babasının kaymakamlık görevinden istifa ederek geldiği İstanbul'da ve babasının Türkçe öğretmenliği yaptığı Dağhamı'nda Alliance İzraeliyat Resmi Dairelerinden Sion Yahudi okulunda başlamıştır. Bu okulda Fransızca ve İbranice öğrenen Rıza Tevfik, babasından da Farsça ve Türkçe dersleri almıştır. Bir süre Beylerbeyi, Davutpaşa Rüştîyeleri'ne ve Galatasaray Lisesi'ne devam etmiştir. Galatasaray Lisesi'ndeki eğitimini tamamlamamış, babası tarafından Gelibolu Rüştîyesi'ne gönderilmiş bu okulu birincilikle bitirerek, İstanbul'a dönmüştür.⁸⁶

1888 yılında İstanbul'da Mülkiye okuluna kaydını yaptırmıştır. 1890 yılında Mülkiye okulunda okurken bir jurnal sonucu hocaların büyük bir kısmı okuldan uzaklaştırılmış bu durum karşısında isyan eden öğrenciler arasında yer aldığı gerekçesiyle Rıza Tevfik'in de okulla ilişkisi kesilmiştir.

Mülki Tıbbiye okulunun sınavlarını kazanan Rıza Tevfik, bu okulda da sosyalizm ve materyalizmin savunuculuğunu üstlendiği ve benimsediği gerekçesiyle jurnal edilmiştir. Hareketli bir öğrencilikten sonra buradaki öğrenimini Zaptiye Nazırı Nazım Paşa'nın yardımıyla 1897 yılında tamamlamıştır.

Rıza Tevfik, Cenap Şehabettin'in tavsiyesi üzerine bir süre de Karantina İdaresinde doktorluk vazifesinde bulunmuştur. Edebiyat cephesi ise;1894 yılında çeşitli gazete ve dergilerde yazdığı yazılarla başlar.

Yazdığı şiirlerinde başlangıçta Tevfik Fikret ve Abdülhak Hamit'in tesiri görülür ve aruz ölçüsünü kullanmıştır. 1905'ten sonra Mehmet Emin Yurdakul'un öncülüğünü yaptığı şiir akımına bağlı kalmıştır.

Gelenekten getirdiği kültürel birikimi bilgi yoğunluğuyla ve estetik anlayışla harmanlayarak şiir sahasında geniş bir okuyucu kitlesine ulaşmıştır. 1934 yılında yayınlanan "Serab-ı Ömrüm" adlı eserinde ise şekil yönü koşma ve divan tarzında

⁸⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz.: Abdullah Uçman, **Rıza Tevfik'in Şiirleri ve Edebî Makaleleri Üzerinde Bir Araştırma**, s. 3-29.

çeşitli şiirler kaleme almıştır. Maarif, Mektep ve Hazine-i Fünûn, Resimli Gazete ve Çocuk Bahçesi gibi dergilerde şiirler yazmıştır.

II. Meşrutiyet'ten sonra yazdığı şiir ve makaleleri, Ulûm-i İktisadiye ve İctimaiye Mecmuası, İctihad, Âti, İleri, Muhibban, Edebiyat-ı Umumiye Mecmuası, Türk Yurdu, Peyam-ı Sabah, Peyam-ı Edebî, Düşünce ve Bilgi adlı çeşitli gazete ve dergilerde yayınlanmıştır.

Rıza Tevfik, 1907 yılında Manyasizade Refik Bey'in ısrarları neticesinde İttihat ve Terakki Cemiyetine girmiş 1908 yılında Meşrutiyetin ilan edildiği yıllarda Edirne'den milletvekili seçilmiştir.

İttihat ve Terakki Partisi'nin politik yaklaşımlarını tasvip etmeyerek 1912 yılında Hürriyet ve İtilaf Fırkasına dâhil olmuştur. 1918 yılında Hürriyet ve İtilaf Fırkası'nın iktidar olması neticesinde Maarif Nazırı olarak atanan Rıza Tevfik, 1919-1920 yılları arasında Damat Ferit Paşa Kabinesinde Şura-yı Devlet Başkanlığı görevine tayin edilmiştir.

Darülfünun'da da felsefe dersleri veren Rıza Tevfik, 1919 yılında Paris Konferansı'na katılmış 10 Ağustos 1920 tarihinde Sevr Antlaşmasını imzalayan heyette yer almış ve bu antlaşmayı imza ettiği kalemi, edebiyat öğretmenliği yaptığı Amerikan Kız Koleji'ne armağan ettiği için Darülfünun öğrencilerinin tepkisiyle karşılaşmıştır.

Bu hareketinden ötürü, birkaç arkadaşıyla Darülfünun'daki görevinden istifa etmiştir. Milli Mücadele'nin başarıya ulaşması sonucu 1922 yılının Kasım ayında Türkiye'den ayrılmak zorunda kalmış ve daha sonra ismi Yüzellilikler arasında yer almıştır.⁸⁷

⁸⁷ Abdullah Uçman, *Şiir ve Sanat Anlayışı Üzerine Rıza Tevfik'ten Ali İlmî Fânîye Bir Mektup*, s. 12.

Ürdün Emiri Abdullah tarafından Ürdün'e davet edilmiş ve burada çeşitli görevlerde bulunmuştur. Yüzelliliklerin affına dair yasanın çıkması üzerine 1943'te Türkiye'ye dönmüş 1940 yılında günlük olarak çıkan Yeni Sabah'ta felsefe, edebiyat ve estetik konulu makaleler yayımlamıştır.

SELAMİ İZZET SEDES (1896 – 1964)

Rüsûmat Emaneti Hukuk Müşaviri Yusuf İzzet Bey ve Mihriban Hanım'ın oğlu olarak İstanbul'da dünyaya gelmiştir. İlkokul ve ortaokul öğrenimini 1906 yılında Tefeyyüz okulunda, 1910 yılında Burhan-ı Terakki'de ve Galatasaray Lisesi'nde görmüştür. 1917 yılında Akademi öğrenimi için gittiği İstanbul Üniversitesi'nin Türk Dili ve Edebiyatı bölümündeki öğrenimini yarım bırakmış yine aynı yıl basın – yayın hayatına atılmıştır.

Sedes, 1928 – 1929 yılları arasında Akşam gazetesinde müdürlük, 1946 – 1949 yılları arasında ise Son Posta gazetesinde yazı işleri müdürlüğü görevinde bulunmuştur. Bu görevlerinin dışında İstanbul Şehir Meclisi'nde ve Daimî Encümen'de de çalışmıştır.

Edebiyat cephesi şiir türüyle belirginleşen Sedes, şiir dışında makale, fıkra, roman, öykü ve tiyatro alanında da eserler vermiştir. İlk şiir ve yazıları 1917 yılında Servet-i Fünûn ve Yeni Mecmua dergilerinde yayınlanmıştır.

Sedes'in bu yazılarını Ay Dede ve Akbaba Dergilerindeki yazılarıyla, 1918 – 1938 yılları arasında Vakıf, İkdâm, Son Telgraf, Son Posta, Cumhuriyet, Ulus ve Milliyet'te yer alan yazıları izler. Sedes de Osman Cemal Kaygılı gibi geçim sıkıntısı nedeniyle çok yazı yazmak ve yetiştirmek çabası içerisine girmiş yazı alanında istediği yetkin bir konuma gelememiştir.

Sedes'in üslubu ile ilgili olarak pek çok değerlendirme yapılmış tiyatro alanında yazdıkları başarılı olarak kabul edilmiş romanlarındaki Türkçenin daha ziyade gazete diline bağlı olarak oluştuğu noktasında ise eleştirilmiştir.

Eserlerinden bazıları: Piyes: Üçüzler (1918), Roman – Öykü: Geceye Âşık (1922), Sevilenler (1925), Gönül Sarmaşıkları (1925), Menekşe Demeti (1926), Fadime (1933), Babil Melikesi (1943), Aşka Şeytan Karışır (1962). Deneme–İnceleme – Makale: Tiyatroya Dair (1938), Racine Hayatı ve Eserleri (1931), Tiyatro Sanatı(1935), Tiyatro Konuşmaları(1936), Tiyatro Sanatı(1935). Çevirileri: Mavi Sinekçil Kuşu(A.C.Doyle'den 1958), Kanlı Yolda Üç Erkek (A.C.Doyle'den 1958), Bir Rüzgâr Esti(Agnes Chabri'den 1961), Billur Tapa (M. Leblanc'dan 1958), Sihirbaz (M. Zévaco'dan 1953).

YUSUF ZİYA ORTAÇ (1895 – 1967)

Beş Hececiler topluluğunda yer alan Yusuf Ziya, Süleyman Sami Bey ve Huriye Hanım'ın oğlu olarak İstanbul'un Beylerbeyi semtinde dünyaya gelmiştir. Beylerbeyi Abdullah Ağa Okulun'da Alyans İsrailit'te ve Vefa İdadisi'nde öğrenim görmüştür.

Birinci Dünya Savaşının cereyan ettiği yıllarda Darülfünunun açmış olduğu sınavda başarılı olan Ortaç, öğretmen olarak atanır ve İzmit Sultanisi'nde çeşitli okullarda edebiyat öğretmenliği ve Galatasaray Lisesi'nde müdür muaviniği görevlerinde bulunur.

Yusuf Ziya'nın edebiyat cephesi ilk olarak 1912 yılında Vefa İdadisinde okurken çıkan Fen adlı okul gazetesiyle başlamıştır. Girdiği bir yarışmada yazdığı şiiriyle birincilik alır.⁸⁸ ve bu şiirinin Kehkeşan adlı dergide yayımlanmasıyla şair

⁸⁸ Yusuf Ziya Ortaç'ın birincilik aldığı şiirinin ismi muhtelif yerlerde "Kış" veya "Gün" olarak geçmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz.; Mehmet Önal, **Yusuf Ziya Ortaç**, s.11.

yönü belirginleşir. Yusuf Ziya, Abdullah Cevdet Bey'in yayımladığı İçtihat Mecmuasında aruz ölçüsünü kullandığı şiirlerini kaleme alır.

Rıza Tevfik'in kendisini Ziya Gökalp ile tanıştırmasıyla şiir anlayışında değişiklikler ortaya çıkan Ortaç, hece ölçüsünü benimsemiştir. 1918 yılında Şair adında haftalık bir dergi çıkarır, bu dergi on beş sayı çıkmıştır. Bu derginin yanı sıra Türk Yurdu, Servet-i Fünûn, İnci, Büyük Mecmua' Ay Dede dergisinde de çeşitli şiirleri yayınlanır.

Mizahi yönü ağır basan şiirleri ise Sedat Simavi'nin çıkardığı Diken'de okuyucuyla buluşur. 1922 yılında çizgisini Ay Dede dergisinden alan ve mizahi alanda yayınlanan dergilerin öncüsü olarak bilinen Akbaba dergisini Orhan Seyfi ile birlikte çıkarırlar. Yusuf Ziya, 1927- 1928 yılları arasında İkdam gazetesinde 1932 - 1933 yılları arasında Cumhuriyet gazetesinde de yazı faaliyetinde bulunmuştur.

1935 yılında ise yine Orhan Seyfi ile birlikte Aydıbir, Heray, Çınar Altı adlı dergileri çıkarırlar. Yusuf Ziya, gazete ve dergilerde yazdığı yazılarda Arif Ünlü, Çimdik, Kamber, Sarı Çizmeli Mehmet Ağa Yakupoğlu Işık gibi adları kullanmıştır. 1946- 1954 yılları arasında Ordu milletvekili olarak mecliste görev almıştır.

Eselerinden bazıları: Şiir: Akından Akına (1916), Cenk Ufukları (1917), Şairin Duası (1919), Yanardağ (1928), Bir Servi Gölgesi (1938), Tiyatro: Binnaz (1917), Kördüğüm (1919), Nikâhta Keramet (1923), Name veya Eski Mektup (1938), Romanları: Üç Katlı Ev (1953), Göç (1961), Fıkra: Ocak (1943), Sarı Çizmeli Mehmet Ağa (1956), Gün Doğmadan (1960), Hatıra: Bir Varmış Bir Yokmuş: Portreler (1960), Bizim Yokuş (1966). Diğer eserleri: Halk Edebiyatı Antolojisi (1933), Edebiyat Bakaloryası (1933), Nedim Divanı (1933).

VEDAT ÖRFİ BENGÜ (1899- 1953)

Mehmet Ali Paşa ve Şair Nigar Hanım'ın oğlu olarak İstanbul'un Erenköy semtinde dünyaya gelmiştir. Vedat Örfi, Türk edebiyatının önemli isimlerinden Mehmet Fuat'ın babası ve Nazım Hikmet'in eşlerinden Piraye Hanım'ın ilk kocasıdır. Oyunculuk, senaristlik ve yönetmenlik yapan Örfi Türk sinemasının ve musikisinin tanınmış simalarındandır.

1.2 KARİKATÜRİSTLER

AHMET RIFKI (? - ?)

Yaşamı hakkında kaynaklarda ayrıntılı bir bilgiye rastlanmamaktadır. 1921 yılında Tatlı- Sert, 1922 yılında Ay Dede ve 1923–1925 yılları arasında Zümrüdüanka'da karikatürleri yayınlanmıştır. Çizdiği karikatürleriyle kurtuluş hareketini baltalamaya çalışmış olmasına rağmen ismi Yüzellilikler arasında geçmemektedir.

Ferit Öngören Yeni a adlı derginin 1972 yılında yayımlanan Ekim sayısında yazdığı makalede Rıfki'ya en sert eleştirileri yöneltmiş onun için maşa ve hain ifadesini kullanmıştır.⁸⁹ Turgut Çeviker, Rıfki'nın Karikatür alanında Cem'den sonra gelen ikinci büyük usta olduğunu vurgular.

Osmanlı ordusunda subay olarak görev yapan Ahmet Rıfki'nın Kuvâ-yı Milliyecilerin sorgulaması sırasında müstantik (sorgu yargıcı) olarak görev yapmıştır. Anadolu hareketine karşı çizdiği karikatürlerinde muhalif tavrını çizgi estetiğini bozmadan verir.

⁸⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz.: Turgut Çeviker, **Gelişim Sürecinde Türk Karikatürü**, C.3, s. 115.

Ahmet Rıfki'nın, Ay Dede'de çizdiği karikatürlerde reel hayat ve fantezi politikadan daima ağır basmıştır. Ay Dede mizah dergisinde en fazla karikatürlerine yer verilen isimlerden birisidir.

Siyasi karikatürlerinin yanında diğer karikatürlerinde de sosyal hayatın eleştirisini, kültürel değişiklikleri bazen çizgi estetiği içerisinde bazen de sözle buluşturarak mizah ve hiciv anlayışıyla harmanlayarak okuyucuya sunmuştur.

CEMİL CEM (1882- 1950)

1889'da Vefa İdadisinden mezun olan Cemil Cem akademi eğitimini Hukuk Fakültesi'nde tamamlamıştır. Hukuk Fakültesi'ndeki öğrenimine devam ettiği sıralarda aynı zamanda Hariciye Nezareti Şehbenderlik kaleminde de görev yapmıştır. Cemil Cem, yurt dışında çeşitli görevlerde bulunmuş, bir süre Paris elçiliği kâtiplik vazifesine getirilmiştir.

Meşrutiyet'in ilan edilmesiyle İstanbul'a dönmüş Celal Esat ve Salah Cimcoz'la birlikte Kalem dergisini çıkarmıştır. Kendi adıyla bir de Cem / Djem dergisini yayımlamıştır.

Karikatürlerinde siyasi eleştirilere fazlaca yer verdiği için Kalem'in kapatılmasına neden olmuş bundan dolayı Cem'i yayınlamaktan vazgeçmek zorunda kalmıştır. 1926-1928'de Cem'i tekrar yayınladıysa da dergide yer alan bir karikatürü nedeniyle bir yıl hapse mahkûm olmuştur. Cem'in Ay Dede mizah dergisinde iki karikatürüne rastlanmaktadır.

FİKRET(? - ?)

Yaşamı hakkında ayrıntılı bir bilgiye rastlanmamaktadır. Ay Dede mizah dergisinde siyasal ve sosyal alanlarda çizimlerine rastlanmaktadır.

HASAN FAHRETTİN (? - ?)

Yaşamı hakkında ayrıntılı bir bilgiye rastlanmamaktadır. Ay Dede’de ilk karikatür çalışmaları görülür. Daha sonra Akbaba’da çizmiştir. Toplumsal değişmelerin kadın kıyafetlerine etkilerini çizgi diline taşımıştır.

HAYDAR ŞEVKET (? - ?)

Yaşamı hakkında ayrıntılı bir bilgiye rastlanmamaktadır. 1921 ve 1923 yılları arasında Âyine’de 1922 yılında Ay Dede ve Akbaba’da Zümrüdüanka’da çizimleri görülmektedir. Haydar Şevket karikatürlerinde kadın-erkek çizimlerine ağırlık vermiştir.

İSMAİL HAKKI (?- ?)

Yaşamı hakkında ayrıntılı bir bilgiye rastlanmamaktadır. Karikatürlerine Ay Dede (1922), Akbaba (1922) , Zümrüdüanka’da (1923- 1925) yer verilmiştir.

MAZHAR NÂZİM RESMOR (1901- 1977)

Cumhuriyet dönemi ilk Millet Meclisinde Dâhiliye ve Tokat milletvekili olarak görev yapmış olan Nâzım Bey'in oğludur. Galatasaray Lisesi'nde öğrenim görmüştür. Güzel Sanatlar Akademisinde ve Paris Güzel Sanatlar Yüksek okulunda öğrenim görmüştür. Âyine, Ay Dede, Kelebek adlı dergilerde çizimleri yer almıştır. Mazhar Nazım, çalıştığı dergilerde siyasi çizimleriyle ön plana çıkmıştır.

Çizimlerinin konularını genellikle yaşanan savaşların getirdiği bunalımlar ve değişmeler, kadın – erkek ilişkileri oluşturmaktadır. Türkiye'de Vitray çalışmalarının öncülüğünü yapan Mazhar Nâzım, Cemal Erksan'ın 1940'lı yıllarda yayımladığı Şaka adlı mizah dergisinde çalışmıştır.

Başlıca eserleri; Sedat Simavi'nin çalışma odası vitrayı, Markiz Pastanesi vitrayıdır.

MEHMET İZZETTİN (? - ?)

Yaşamı hakkında ayrıntılı bir bilgiye rastlanmamaktadır. İlk karikatürlerini 1918–1920 yılları arasında Diken'de yayımlamıştır.

Mehmet İzzettin, çizimlerini 1922 yılında Ay Dede ve Akbaba dergisinde 1921 ve 1923 yılları arasında da Ay Dede dergisinin karşısında yer alan Güleryüz'de sürdürmüştür. Mehmet İzzettin karikatürlerinde yobazlık, kadın- erkek ilişkileri, değişen değer yargılarını eleştirmiştir. Sanatçının portre çizimleri de bulunmaktadır.

MUHİTTİN (?- ?)

Yaşamı hakkında ayrıntılı bir bilgiye rastlanmamaktadır. Karikatürlerini Ay Dede (1922), Akbaba ve Zümrüdüanka'da yayımlamıştır. Ele aldığı konuları çizimde kullandığı çocuklar aracılığıyla çizgi diline döker.

MÜNİF FEHİM ÖZARMAN (1900–1983)

Tiyatrocu Ahmet Fehim Efendi'nin oğludur. Üsküdar Sultanisi'ni bitirdikten sonra Güzel Sanatlar Akademisindeki eğitimini yarım bırakmıştır. Birinci Dünya Savaşı sırasında askere alınan Özarman, resmi güzel olduğu için askeri sinemada görevlendirilmiştir.

İlhami Safa'nın teşvikiyle Babıâli'ye girmiş reklâm, tiyatro dekorları ve afiş işleriyle uğraşmıştır.1918'de Fağfur'da ilk karikatürleri yayımlanan Münif Fehim, Yusuf Ziya Ortaç'ın "Binnaz" adlı eseriyle Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın "Mürebbiye" adlı eserlerinin sinemaya uyarlanmasında dekor ve kostüm işlerinin sorumluluğunu üstlenmiştir.

Şair Leyla Saz'ın 1920- 1922 yılları arasında Vakıf ve İleri gazetelerinde yayımlanan saray ve harem ilişkilerini anlatan yazılarının resimlenmesini yapmıştır.70'li yıllarda Günaydın gazetesinde Hazreti Muhammed'in Hayatı dizisini resimleyen Münif Fehim'in, Âyine, Ay Dede, Akbaba, Zümrüdüanka, Kelebek, İkdâm, Cumhuriyet, Vakıf, Salon, Son Posta, Çocuk Sesi, Yirminci Asır, Hayat gibi çeşitli yayımlarda çizimleri yer almıştır. Münif Fehim'in divan edebiyatından seçtiği dizelerle süslenen tabloları Ay Dede'de dikkat çekici bölümü oluşturmakta sanatçının resim ve karikatür anlayışını yansıtmaktadır. Bu tablolarla Ay Dede dergisinin sayfalarına İncelik ve şiirsellik katılmaktadır.

Ay Dede'de mizah dergisindeki karikatürlerini divan edebiyatının beyitleriyle süsleyen Özarman'ın başlıca eserleri: İstanbul Hayatı (1989 Kartpostal

Albümü), Saray Hayatı, Elli Türk Büyüğü, Dünden Hatıralar (Ercüment Ekrem Talu 1943), Eski Şiir Bahçeleri (1943) gibi resimlemeleri ve Sarayda Saz Âlemi, Nuruosmaniye’de Çarşıya Giden Kadınlar.⁹⁰

RAMİZ GÖKÇE (1910–1953)

İstanbul doğumludur. Kılıçoğlu Musa Kazım Bey’in oğludur. Beşiktaş İttihat ve Terakki Okulu, Kabataş İdadisi ve İstanbul Öğretmen okulunda eğitim görmüş İlk resim dersini Kabataş Aşiret okulunda Tekkezade Sait’ten almıştır.

Öğretmen okulunda okuduğu sıralarda hocası ressam Şevket Dağ’ın teşviki, Ramiz Gökçe’nin resme olan ilgisinin daha da artmasını sağlamıştır. İstanbul Öğretmen Okulu Müdürü Selim Sırrı Tarcan tarafından yurt dışına gönderilmek istenmiş; fakat Birinci Dünya Savaşı nedeniyle bu girişim sonuçsuz kalmıştır.

Darüleytamda (Yetimler evi) ve Şişli Terakki Lisesi’nde öğretmenlik yapan Gökçe, İlk karikatürlerini 1919 yılında Şeytan adlı mizah dergisinde yayımlama olanağı bulmuştur. 1920 yılında Celal Sahir’in Birinci Kitap ve İkinci Kitap adlı öykü ve şiir dergisinin kapaklarını yapmıştır. Ramiz Gökçe, çizgilerinde sessizlik ve öfkeyi iç içe yansıtır.

Sanatçı, Ay Dede, Diken, Büyük Mecmua, Tasvir-i Efkâr Terbiye ve Tedris gibi yayınlarda karikatürler çizmiştir. Orhan Seyfi Orhon ‘un müdürlüğünü yaptığı Yeni Eğlence adlı mizah dergisinde hırçın ve grotesk (Eski Çağ Roma yapılarında bulunan tuhaf, gülünç figürlerden oluşmuş süsleme üslubu.) eğilimli çizimlere yer verirken aynı yıl yayımlanan Âyine’de daha düzenli çizgilere eğilim göstermiştir.

⁹⁰ A.g.e., s.116 – 117.

Ay Dede'nin Milli Mücadele'nin başarısı konusundaki şüpheli tavrına katılmayan Ramiz Gökçe, "Mizah" adlı yayını dışında Peri, Salon gibi iki magazin dergisi ve çeşitli karikatür albümleri yayımlamıştır.

Cumhuriyet döneminde karikatürlerini Yeni Dünya, Karikatür (1936 -1948), Karagöz, Yedigün, Cumhuriyet, Yeni Sabah'ta ve kendi yayını olan Mizah'ta yayımlamıştır.

Ramiz Gökçe'nin başlıca yapıtları; Ramiz Karikatür Albümü (1937), Bu Harbin Karikatür Albümü1-2 (1944-1945), Kadınlar Albümü (1945),Tombul Teyze (1946) Yeni Zengin (1946) Hacıağalar Albümü (1946) dır.

RATİP TAHİR BURAK (1904 -1978)

İstanbul doğumludur. Donanma kaptanı Tahir Bey'in oğludur. Üsküdar Ravza-i Terakki Okulun'da, Üsküdar Lisesi'nde ve Yüksek Deniz Ticaret Okulu'nda öğrenim görmüştür. Devlet Deniz Yollarında ve Hariciye Vekâleti'nde görev yapan Ratip Tahir,1926 yılında Paris'te resim eğitimi almıştır.

1935 yılında Güzel Sanatlar Akademisini bitirmiştir.1935 -1936 yılları arasında Kabataş Lisesi'nde öğretmenlik yapan Burak, buradaki görevinden ayrılarak 1949'a kadar Ziraat Enstitüleri Teknik İşler Müdürü ve Vekâlet Uzmanı olarak görev yapmıştır. Halk partisinin faal bir üyesi olarak karikatür ve yazı çalışmalarına ağırlık vermiştir. Halk gazetesindeki resim ve yazıları nedeniyle Demokrat Parti tarafından sürekli olarak dava edilmiştir.

27 Mayıs 1960'tan sonra Cumhuriyet gazetesinde Ratip Tahir'in Anıları'nı yayımlanmıştır. Cumhuriyet Halk Partisi'nden milletvekili olarak Meclis'te görev almıştır. Ay Dede'de karikature başlayan Burak, 1923 ve 1924 yılları arasında Akbaba, Süs dergilerinde 1923 ve 1925 yılları arasında Zümrüdüanka'da, Karagöz ve Kelebek 'te çizmiştir.

Portre karikatürlere çizimlerinde ağırlık veren Ratip Tahir, Cumhuriyet döneminde ise; Tıraş, Yeni İstanbul, Hürriyet, Ulus, Halk, Kalem, Yedigün ve Taş gibi yayınlarda çalışmıştır. Afiş, resimleme, yazarlık yapmıştır.

Başlıca eserleri arasında Karikatür Albümü: İstanbul İrfan Ordusu (1926) Karikatürcünün Şakaları (1953), Anı: Hapishane Hatıraları (1961).

Resimli Roman Albümü: Bir Kolun Diyeti(1963), Zaferden Zafere(1963), Batan Güneş(1963), gazetelerde yayınlanmış resimli romanları arasında Saray Kadınları, Bir Yemin Uğruna, Lâle Devri, Resimlemeleri arasında Adalı Halil (Celal Davut Arıbal) yer alır.

SELAHATTİN (? - ?)

Yaşamı hakkında ayrıntılı bir bilgiye rastlanmamaktadır. Ay Dede (1922), Akbaba ve Zümrüdüanka'da çizimlerine yer verilmiştir.

ZEKİ CEMAL BAKİÇELEBİOĞLU (1900- 1959)

Kastamonu'da dünyaya gelmiştir. Eğitimini Yüksek Ticaret Okulu'nda tamamlamıştır. Âyine, Vakit, Son Telgraf 'ta çalışan Zeki Cemal, Haftalık Resimli Perşembe (1925) dergisinde müdürlük yapmıştır.

Büyük Gazete adıyla bir magazin gazetesi çıkarmıştır. Türkçe Öğretmenliği görevinde bulunan Zeki Cemal, 1957 yılında Demokrat Parti'den Kastamonu Milletvekili seçilmiştir.

Ay Dede dergisinde yer alan çizimlerinde Zeki Cemal, ekseriyetle karikatürlerinde kadın – erkek ilişkilerine, politik meselelere ve portre çalışmalarına yer vermiştir.

1.3 Takma Adlar ve Rumuzlar

Aşağıda Ay Dede mizah dergisinde yer alan yazar ve karikatürist kadrosu verilmiştir. Bilindiği üzere yazar ve çizerlerden bazıları genellikle “ekonomik endişeler ve toplumsal sebepler”⁹¹ yüzünden kendi isimlerinin yanında rumuz ve takma adlarla eserler kaleme almışlardır.

Ay Dede dergisinde yazı ve çizgileri yer alan yazarlar, şairler ve karikatüristler de yukarıda belirtilen sebeplerle ve buna bağlı olarak ülkenin savaş ortamında bulunması nedeniyle basında uygulanan sansürden dolayı isimlerinin yanında müstear adlar kullanmışlardır. Aşağıdaki liste, kendi isimleri yanında müstear ad kullanan yazar ve karikatüristleri içermektedir. Bu listede oluşturulan isimlerin yanındaki köşeli parantezler ancak akademik bir tahminin uzantısı olup bazıları tespit edilememiştir.

Yazar ve Şair İsimleri:

1. Abdülbaki Fevzi (Uluboy)
2. A. Kemalettin(?)⁹²
3. Ahmet Nurettin(?)
4. Ali Canip (Yöntem)
5. Ali Haydar (?)
6. Enis Behiç (Koryürek)
7. Ercüment Ekrem (Talu)
8. Fazıl Ahmet (Aykaç)
9. Güzide Sabri (Aygün)
10. Halil Nihat (Boztepe)

⁹¹ Bkz.: Tahsin Yıldırım, **Edebiyatımızda Müstear İsimler**, s. 22. Gündüz Artan, Takma Ad, Soyadı, **Rumuz Dizinleri** ; Mehmet Semih, Mahlaslar Takma Adlar Tapşımalar ve Lakaplar; Selahattin Özpallabıyıklar, **Tanzimattan Bugüne Türk Edebiyatında Takma Adlar, Mahlaslar , Rumuzlar Dizin**; Turgut Çeviker, Gelişim Sürecinde Türk Karikatürü C. 3.

⁹² Reşad Ekrem Koçu'nun Hazırladığı İstanbul Ansiklopedisi'nin “Ay Dede” maddesinde ismi “Elif” Kemalettin olarak verilmiştir.

11. İbrahim Alâeddin Gövsa[Kıvılcım] (?)
12. İdris Sabih(?)
13. Mahmut Sadık
14. Mehmet Sıtkı
15. Orhan Seyfi (Orhon)[Fiske]
16. Osman Cemal (Kaygılı)[Amber, Kamber]
17. Refik Halit (Karay) [Kirpi, Ay Dede]
18. Reşat Nuri (Güntekin)
19. Rıfkı[Ahmet]
20. Rıza Tevfik (Bölükbaşı)
21. Selahattin Refet (?)
22. Selami İzzet (Sedes)[Kumru]
23. Vedat Örfi (Bengü)
24. Yakup Kadri (Karaosmanoğlu)
25. Yusuf Ziya (Ortaç)[Kamber, Çimdik, Kalender, İzci]

Karikatüristler:

1. Cemil Cem
2. Fahrettin Fahrünisa(?)
3. Fikret(?)
4. İsmailHakkı
5. Haydar Şevket
6. Hüsamettin(?)
7. Hasan Fahrettin
8. Kazım İsmail(?)
9. M.Kemal(?)
10. Mazhar Nazım (Resmor)
11. Mehmet İzettin
12. Muhittin
13. Münif Fehim (Özarman)
14. Ramiz (Gökçe)
15. Rasim(?)
16. Ratip Tahir (Burak)
17. Rıfkı[Ahmet]⁹³
18. Selahattin
19. Zeki Cemal (Bakiçelebioğlu)

⁹³ Rıfkı'nın karikatürlerinin yanı sıra yazılarına da Ay Dede içerisinde yer verilmiştir.

1.4 Ay Dede Mizah Dergisi'nin Yayın Cetveli

NU.	RUMÎ	MİLADİ
1.	02 Kânunusani 1338	02 / 01 / 1922 Pazartesi
2.	05 Kânunusani 1338	05 / 01 / 1922 Perşembe
3.	09 Kânunusani 1338	09 / 01 / 1922 Pazartesi
4.	12 Kânunusani 1338	12 / 01 / 1922 Perşembe
5.	16 Kânunusani 1338	16 / 01 / 1922 Pazartesi
6.	19 Kânunusani 1338	19 / 01 / 1922 Perşembe
7.	23 Kânunusani 1338	23 / 01 / 1922 Pazartesi
8.	26 Kânunusani 1338	26 / 01 / 1922 Perşembe
9.	30 Kânunusani 1338	30 / 01 / 1922 Pazartesi
10.	02 Şubat 1338	02 / 02 / 1922 Perşembe
11.	06 Şubat 1338	06 / 02 / 1922 Pazartesi
12.	09 Şubat 1338	09 / 02 / 1922 Perşembe
13.	13 Şubat 1338	13 / 02 / 1922 Pazartesi
14.	16 Şubat 1338	16 / 02 / 1922 Perşembe
15.	20 Şubat 1338	20 / 02 / 1922 Pazartesi
16.	23 Şubat 1338	23 / 02 / 1922 Perşembe
17.	27 Şubat 1338	27 / 02 / 1922 Pazartesi
18.	02 Mart 1338	02 / 03 / 1922 Perşembe
19.	06 Mart 1338	06 / 03 / 1922 Pazartesi
20.	09 Mart 1338	09 / 03 / 1922 Perşembe
21.	13 Mart 1338	13 / 03 / 1922 Pazartesi
22.	16 Mart 1338	16 / 03 / 1922 Perşembe
23.	20 Mart 1338	20 / 03 / 1922 Pazartesi
24.	23 Mart 1338	23 / 03 / 1922 Perşembe
25.	27 Mart 1338	27 / 03 / 1922 Pazartesi
26.	30 Mart 1338	30 / 03 / 1922 Perşembe
27.	03 Nisan 1338	03 / 04 / 1922 Pazartesi

28.	06 Nisan 1338	6 / 04 / 1922 Perşembe
29.	10 Nisan 1338	10 / 04 / 1922 Pazartesi
30.	13 Nisan 1338	13 / 04 / 1922 Perşembe
31.	17 Nisan 1338	17 / 04 / 1922 Pazartesi
32.	20 Nisan 1338	20 / 04 / 1922 Perşembe
33.	24 Nisan 1338	24 / 04 / 1922 Pazartesi
34.	27 Nisan 1338	27 / 04 / 1922 Perşembe
35.	01 Mayıs 1338	01 / 05 / 1922 Pazartesi
36.	04 Mayıs 1338	04 / 05 / 1922 Perşembe
37.	08 Mayıs 1338	08 / 05 / 1922 Pazartesi
38.	11 Mayıs 1338	11 / 05 / 1922 Perşembe
39.	15 Mayıs 1338	15 / 05 / 1922 Pazartesi
40.	18 Mayıs 1338	18 / 05 / 1922 Perşembe
41.	22 Mayıs 1338	22 / 05 / 1922 Pazartesi
42.	25 Mayıs 1338	25 / 05 / 1922 Perşembe
43.	29 Mayıs 1338	29 / 05 / 1922 Pazartesi
44.	01 Haziran 1338	01 / 05 / 1922 Perşembe
45.	05 Haziran 1338	05 / 06 / 1922 Pazartesi
47.	12 Haziran 1338	12 / 06 / 1922 Pazartesi
48.	15 Haziran 1338	15 / 06 / 1922 Perşembe
49. ⁹⁴	19 Haziran 1338	19 / 06 / 1922 Pazartesi
50.	22 Haziran 1338	22 / 06 / 1922 Perşembe
51.	26 Haziran 1338	26 / 06 / 1922 Pazartesi
52.	29 Haziran 1338	29 / 06 / 1922 Perşembe
53.	03 Temmuz 1338	03 / 07 / 1922 Pazartesi
54.	06 Temmuz 1338	06 / 07 / 1922 Perşembe
55.	10 Temmuz 1338	10 / 07 / 1922 Pazartesi
56.	13 Temmuz 1338	13 / 07 / 1922 Perşembe
57.	17 Temmuz 1338	17 / 07 / 1922 Pazartesi
58.	20 Temmuz 1338	20 / 07 / 1922 Perşembe

⁹⁴ Ay Dede'nin 49. sayısında yayım günü Cumartesi olarak verilmiştir. Dizgi hatası olması muhtemeldir.

59.	24 Temmuz 1338	24 / 07 / 1922 Pazartesi
60.	27 Temmuz 1338	27 / 07 / 1922 Perşembe
61.	31 Temmuz 1338	31 / 07 / 1922 Pazartesi
62.	03 Ağustos 1338	03 / 08 / 1922 Perşembe
63.	07 Ağustos 1338	07 / 08 / 1922 Pazartesi
64.	10 Ağustos 1338	10 / 08 / 1922 Perşembe
65.	14 Ağustos 1338	14 / 08 / 1922 Pazartesi
66.	17 Ağustos 1338	17 / 08 / 1922 Perşembe
67.	21 Ağustos 1338	21 / 08 / 1922 Pazartesi
68.	24 Ağustos 1338	24 / 08 / 1922 Perşembe
69.	28 Ağustos 1338	28 / 08 / 1922 Pazartesi
70.	31 Ağustos 1338	31 / 08 / 1922 Perşembe
71.	04 Eylül 1338	04 / 09 / 1922 Pazartesi
72.	07 Eylül 1338	07 / 09 / 1922 Perşembe
73.	11 Eylül 1338	11 / 09 / 1922 Pazartesi
74.	14 Eylül 1338	14 / 09 / 1922 Perşembe
75.	18 Eylül 1338	18 / 09 / 1922 Pazartesi
76.	21 Eylül 1338	21 / 09 / 1922 Perşembe
77.	25 Eylül 1338	25 / 09 / 1922 Pazartesi
78.	28 Eylül 1338	28 / 09 / 1922 Perşembe
79.	02 Teşrinievvel 1338	02 / 10 / 1922 Pazartesi
80.	05 Teşrinievvel 1338	05 / 10 / 1922 Perşembe
81.	09 Teşrinievvel 1338	09 / 10 / 1922 Pazartesi
82.	12 Teşrinievvel 1338	12 / 10 / 1922 Perşembe
83.	16 Teşrinievvel 1338	16 / 10 / 1922 Pazartesi
84.	19 Teşrinievvel 1338	19 / 10 / 1922 Perşembe
85.	23 Teşrinievvel 1338	23 / 10 / 1922 Pazartesi
86.	26 Teşrinievvel 1338	26 / 10 / 1922 Perşembe
87.	30 Teşrinievvel 1338	30 / 10 / 1922 Pazartesi
88.	02 Teşrinisani 1338	02 / 11 / 1922 Perşembe
89.	06 Teşrinisani 1338	06 / 11 / 1922 Pazartesi
90.	09 Teşrinisani 1338	09 / 11 / 1922 Perşembe

II. BÖLÜM

2. AY DEDE MİZAH DERGİSİ'NDEKİ YAZILARIN İNCELENMESİ

Bu bölüm Ay Dede’de yer alan anlatım biçimlerinin tezimizin kapsamı göz önünde bulundurularak, kısaca tanıtımına ve özelliklerine ayrılmıştır. Ay Dede’nin bir mizah yayını olması dergi içerisinde yer alan yazı türlerinin net olarak tespitini güçleştirmektedir; çünkü türler bilimsel bakıştan daha çok gülmece yanı ağır basacak şekilde yapılanmıştır. Derginin kendi adlandırmaları ve sütunları olan manzum hikâye, kısa hikâye, fantezi hikâye, piyes türlerinin yanında bizim yazıların içeriklerinden hareketle yaptığımız tür adlandırmaları ise: Sohbet, Zamane Fıkraları, Anı, “Benzetme” ile Mizah, İlan, Makale, Şiir, Bilmece ve Darb-ı Mesellerdir.

1. FIKRA

Ay Dede mizah dergisinde yer alan yazıların çoğunluğunu Fıkra türü oluşturmaktadır. Bilindiği gibi gazete ve dergilerin belirli sütunlarında genel bir başlık altında günlük herhangi bir olayı bir görüşe ve düşünceye bağlayarak yorumlayan ciddi ya da eğlenceli bir anlatıma sahip olan fıkralar yalın bir anlatıma sahip olmaları nedeniyle mizah yayınlarının en çok tercih ettiği yazı türüdür.⁹⁵

Ay Dede dergisinde toplam 964 tane fıkra yer almaktadır. Bu fıkraların temelini; siyaset, basın âlemi, kadın, sosyal hayat oluşturmakta ve toplum içindeki aksaklıklar okuyucuya bu tür aracılığıyla sunulmaktadır. Dergide politik yaklaşımı içeren siyaset fıkraları ise, genellikle örtülü bir mizah anlayışı içerisinde hicve yaklaşır. Güncel olaylardan esinlendiği anlaşılan Bu tür fıkraların çözümü oldukça güçtür. Çünkü bu tür yazılar dönemin önemli simalarına göndermeler içerdiği gibi, yazıyı kaleme alan yazarın bakış açısına göre de şekillenmektedir.

⁹⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz.: Arslan Tekin, **Edebiyatımızda Terimler**, s. 378; L. Sami Akalın, **Edebiyat Terimleri Sözlüğü**, s. 110.

Öte yandan fıkra yazarları bir süreli yayında o yayının belkemiğini oluşturur. Fıkra yazarları kendilerine ayrılan çerçeveler içinde düşüncelerini ve önerilerini özgürce yayımlamak ve okurlarını aydınlatmak görevini yüklenmiştir.

Ay Dede'nin 17.numarasında yer alan “Sosyalistler Arasında”⁹⁶ başlıklı imzasız yazıda Türkiye’de yayımlanan ilk solcu gazete olan “İştirak” ve “İdrak” gazetelerinin sahibi ve 20 Şubat 1919 yılında kurulan Türkiye Sosyalist Fırkası’nın kurucularından, sosyalizmi yaşam felsefesi olarak benimseyen ve bu nedenle pek çok kere sürgüne gönderilen Hüseyin Hilmi ve onun şahsında “II. Meşrutiyet yıllarında doğan sosyalizm”⁹⁷ anlayışı mizahî bir yaklaşımla ele alınmıştır.

Bu tür yazılara karakteristik bir örnek teşkil etmesi açısından aşağıdaki yazıyı vermek yeterli olacaktır.

Sosyalistler Arasında

Vak’a Galata’da bir hanenin müstatil-ül eşkâl iki kapılı bir odasında cereyan ediyor. Reis-i Umumî Bey, kırmızı boyunbağını düzeltti, kalpağını evirdi çevirdi... Ceketinin yakasını çekiştirdi, elinin tersiyle süpürdü. Gür ve vakur bir seda ile Atideki nutku söyledi:

Arkadaşlar,

Sosyalistlik ne demektir?.. Sosyalistlik garbçadan (!) alınmış Fransızca bir kelimedir. Manası: Az çalışıp çok kazanmak... Yağma mı var? Ben çalışayım onlar yesin... Nerede bu anafor nerede bu içinse oynatmak!

Meyhanelerde, kumarhanelerde paraları oynatan, cızcızlayan onlar... (suratını buruşturarak) Ey ateş karşısında, yağmur altında fırtınalarda ben uğraşayım. (yeleğinin düğmelerini çözüp midesini göstererek) Sonra... Sonra... Madem boş... karnım hamam kubbesi gibi ötsün... Yağma mı var yağma mı var?

⁹⁶ Ay Dede, nu.:17, s.3, 1922.

⁹⁷ Hıfzı Topuz, II. Mahmut’tan Holdinglere Türk Basın Tarihi, s. 94, 95.

İşte bu rezaleti (Biraz düşünerek) bu anaforculuğu kaldırmak için yirmi beş (?) asırdan beri dünyanın şapkaklı âlimleri uğraşmışlar, çalışmışlar, bu yüzden asılmışlar, sürülmüşler sosyalistliği meydana çıkarmışlar... Bu kadar fedai vermişler ama... Şimdi bütün dünya bu yüzden rahat (!) ediyor... Ben tamam on iki seneden beri bu iş için uğraşıyorum. İdama mahkûm oldum, sürüldüm, hapislerde bitlendim. Gazetelerle bağırdım, nazırlarla hır çıkardım, nihayet muvaffak oldum.

Şimdi arkadaşlar, siz de bayrak çektiğiniz. kapitalist sahiplerine (!!..) karşı isyan eden İstanbul'da şimdilik arkamdan (eliyle işaret ederek) bir işaretimle koşacak yirmi bin amele var. Bir iki ay sonra yirmi milyona (?) fırlayacaktır. (Yakasındaki alamet-i mahsusayı göstererek) bakınız bu kırmızı müselles sosyalistlik işarettir. Üstündeki yuvarlak dünyayı, toparlağın üstündeki orak ve çekiçte kapitalist sahiplerinin (!!) (Yumruğuyla masaya şiddetle vurarak) kafalarını ezmek için işarettir.

Bakınız göreceksiniz şimdi içinizden yirmi papel maaş alan (İki parmağını kaldırarak) iki ay sonra yüz yirmi papel alacaktır. Velhasıl şirketlerinizin kapitalist sahibi direktörleri sizlere yalvaracaklar şimdiye kadar onların karşısında (Eliyle göğsünü ilikleyerek bir vaz-ı miskinane aldıktan sonra) maymunlar gibi titriyor esirler gibi korkuyordunuz. (Hiddetle) kader değişti mi?.. Acaba? Bu yeni direktör beni kovarak başkasını getirecek diye korkuyordunuz... Şimdi o iltimaslar, miltimaslar kalktı: Asıl şimdiden sora onlar sizin karşınızda titreyecektir. Netice: yevmiyeniz artacak sizden sonra karılarınız, çocuklarınız aç çıplak kalmayacaklar... Hastalarınız meccanen bakılacak... Ölüleriniz meteliksiz gömülmeyecektir.

İşte arkadaşlar sosyalizm!.. Artık siz sosyalist oldunuz. (Göğsünü kabartarak, kalpağını yana yıkarak) Sosyalistler bir şeyden korkmazlar!..

Nizamnamemiz muzibince her ay vermeğe mecbur olduğunuz taksitlerinizi muntazam veriniz. (Yakasındaki işareti göstererek) bunlardan da kırkar kuruş

vererek birer tane fırkadan alınız.(Gitmeğe hazırlanırken şubenin veznedarına hitaben) Sen de topladığın paraları fırkamızın nizamı(?) mucibince doğru bana getir.

Hakkında yeterince bilgi sahibi olamadığımız Hüseyin Hilmi'nin en dikkat çekici özelliği kırmızı yeleği ve kırmızı boyunbağıdır.

Osmanlı Devleti döneminde Bulgarlar ve Ermeni sosyalist milletvekilli ve aydınlarından olan Hüseyin Hilmi işçi grevlerini desteklemiş hatta 1 Mayıs işçi bayramının kutlanması gayretlerinde bulunmuştur.⁹⁸

Refik Halit Karay, Ahmet Samim'in İttihatçılar tarafından öldürülmesi nedeniyle Ahmet Samim'i anmak üzere bazı yazıların yayımlanmak istediğini bir yer aranırken İştirakçi Hilmi'nin “ – Verin bana bizim İştirak ne güne duruyor basarız, cepte metelik yok” diyerek yazıyı yayımladığını anlatır. Yazının İştirak'te basılması nedeniyle Hüseyin Hilmi tutuklanır. Refik Halit bu vesile ile İştirak gazetesi sahibini daha iyi tanıdığını anlatmaktadır.⁹⁹

2. ŞİİR

Ay Dede mizah dergisinde fıkra türünden sonra en çok kullanılan diğer bir tür ise şiiirdir. Ay Dede'de toplam 154 şiir yer almaktadır. Dergide yer alan şiirler, Türk edebiyatının dönemlere göre adlandırılan mizah anlayışını ortaya koyan şiir türlerini içermektedir.

Bu şiirlerde devrin siyasi ve sosyal durumu işlenmiştir. Ay Dede mizah dergisinde yer alan şiirleri şekil ve içerik özelliklerine göre şu şekilde sınıflandırabiliriz:

⁹⁸ A.g.e., s.238.

⁹⁹ Bkz.: Refik Halit Karay, **Tanıdıklarım**, s. 49.

1. Nükte, nazire ve şaka yapmak amacıyla yazılan Türk edebiyatına İran edebiyatından girmiş olan tehzil ve hezel türü¹⁰⁰ Ay Dede de tehzil ve hezel örneklerine genellikle Be-Tarz-ı Kudemâ (eski tarz ile) başlığı altında yer verilmiştir.

2. Halk edebiyatına ait şiir örnekleri

3. Batı edebiyatından Türk edebiyatına girmiş manzum ve mensur şiir örnekleri olmak üzere. Bu şiirler içerik itibarıyla siyasi ve sosyal yapının eleştirisi, basın eleştirisi gibi konular üzerinde temellendirilmiştir.

Ay Dede'nin 87. numarasında Abdülbaki Fevzi Uluboy tarafından nazire olarak, tehzil nazım şekliyle yazılan “Telehhüf-i Feylesofâne”¹⁰¹ adlı şiirde basın dünyasında yer alan Vakit, İkdâm, Tevhid-i Efkâr, Sabah gibi süreli yayınlar eleştirilmiştir:

“Yuf “Vakt”ine “Akşam” ına “İkdâm” ü “ Sabah”a

Yuf sahib-i Tevhid-i Efkâr’ına hem yuf”

“Dergâh’ına girdim ne güler yüz ne de söz var

Şairlerin sâzına eş’arına hem yuf”

Ahmet Emin Yalman tarafından 22 Ekim 1917’de çıkarılan “Vakit” İstanbul Hükümetini eleştirel yazılar yayımlamıştır. Ahmet Emin Yalman, Ankara Hükümetinin politikalarını izlemiş ve desteklemiştir¹⁰².

“Akşam” Necmettin Sadak, Kazım Şinasi Dersan ve Ali Karacan, Falih Rıfkı Atay tarafından yayımlanan bir gazetedir. Gazete Ankara Hükümeti yanında yer almış Kuvâ-yı Milliye’yi övmüştür.

¹⁰⁰ Divan edebiyatında görülen latife, tehzil, hezl gibi mizahî şiirleri birbirinden ayırt etmek mümkün olmamaktadır. Bkz.: **TDEA**, s. 294.

¹⁰¹ Şiirin tamamı için bkz.: s. 73, 74.

¹⁰² Bkz.: Hıfzı Topuz, **Türk Basın Tarihi**, s. 106.

“İkdam” 1894’te Ahmet Cevdet tarafından çıkarılmıştır. İkdam’da “şimşekleri üstüne çekmeden”¹⁰³ Vakit, Akşam, gibi Ankara Hükümetini desteklemiştir.

“Sabah”¹⁰⁴ ise İstanbul Hükümetinin yanında yer almıştır. Gazetenin sahibi Mihran Efendi’dir. İstibdat döneminde Sabah’ın en büyük rakibi İkdam gazetesidir. Ahmet Cevdet Bey, Mihran Efendi’den “Hamaldır okuyup yazması yoktur” Mihran Efendi ise; Ahmet Cevdet’ten “Beyninden eser yoktur.” diye söz etmektedir.

“Tevhid-i Efkâr” gazetesi de Ankara Hükümeti’ni desteklemiştir. Dergâh mecmuası ise, 1921- 1923 yılları arasında yayımlanmıştır. Başyazarlığını Yahya Kemal Beyatlı’nın yaptığı bir mecmuadır. Edebiyat ve sanat kimliği ile öne çıkan mecmua Ankara Hükümeti’ne yazılarıyla destek vermiştir. Mücadele döneminin en seviyeli en önemli fikir ve edebiyat anlayışını temsil eden dergide Halide Edip, Ruşen Eşref vb. isimler yer almıştır.

Ay Dede’nin 45.numaralı birinci sayfasında Rıza Tevfik tarafından kaleme alınan “Ne Oldu”¹⁰⁵ başlıklı taşlama örneği olan bu şiirde:

“Beriden Mustafa öteden Tanaş
Girişti kalmadı taş üstünde taş
Yeni temel attı Şarolop yoldaş
Bu adam ikinci müessis oldu”

denilerek, Ankara Hükümeti ve Ankara Hükümeti’nin Milli Mücadele Savaşı sırasında Rusya’dan ekonomik, siyasal, maddi yardım alması ve Atatürk hicvedilmiştir. Sovyetler Birliği’nin Türkiye Büyükelçisi Aralov’un ismi değiştirilerek “Şarolop” şeklinde kullanılmıştır.

¹⁰³ A.g.e., s. 114.

¹⁰⁴ A.g.e., s. 67.

¹⁰⁵ Şiirin tamamı için bkz.: s. 77-80.

Ankara Hükümeti'nin Sovyetler Birliği ile olan dostluğu ve Türkiye'nin emperyalist devletlere karşı yürüttüğü mücadelede Ekim devriminin etkisi büyüktür.¹⁰⁶

Rıza Tevfik'in, Ankara Hükümeti'nin başarısı konusundaki tavrı Kuvâ-yı Milliye hareketini İttihat ve Terakki Partisi'nin bir uzantısı şeklinde algılamasından kaynaklanmaktadır.¹⁰⁷

Yine dergisinin 45 numaralı sayısında Rıza Tevfik tarafından kaleme alınan “Yeni Hars”¹⁰⁸ başlıklı şiirde:

“Kemalin kavline hinoğlu hinler
Varsınlar bu devri metheyesinler
Bereketsiz oldu bu yıl ekinler
Üç ayda bir çıktı yine ulufe”

denilerek, Ankara Hükümeti'ne destek veren gazeteler ve bu gazetelere Ankara Hükümeti tarafından yapılan maddi yardımlar hicvedilmiştir.

Milli Mücadele ve Mütareke döneminde İstanbul'daki hilafet ve saltanat yanlısı tutumdan ve emperyalist devletlerin tavırlarından rahatsız olan pek çok basın mensubu, “Yunus Nadi, Ruşen Eşref gibi o dönemde Ankara'ya giderek, Anadolu basınına ve hareketine yazılarıyla destek vermektedirler.”¹⁰⁹

Ay Dede Mizah dergisi Büyük Taarruz Başkomutanlık Meydan Muharebesi'nin kazanılmasından itibaren Ankara Hükümeti'ne karşı kuşkulu bakış açısını değiştirir.

¹⁰⁶ Bkz.: Arolov, **Bir Sovyet Diplomatının Anıları**, (Haz.: Şahin Erdoğan), s. 27, 33- 40.

¹⁰⁷ Bkz.: Abdullah Uçman, **Rıza Tevfik'in Şiirleri ve Edebi Makaleleri Üzerinde Bir Araştırma**, s.13-21.

¹⁰⁸ Şiirin tamamı için bkz.: 74 -77.

¹⁰⁹ Bkz.: Yücel Özkaya, **Millî Mücadele'de Atatürk ve Basın**, s. 43- 45.

Derginin 84 numarasında yer alan ve Kamber, müstear adıyla yazılmış “Hoş Geldin Paşam”¹¹⁰ adlı şiirde Refet Paşa’nın İstanbul’a gelişi anlatılmaktadır. Refet Paşa, Ankara Hükümeti adına Doğu Trakya’yı işgal kuvvetlerinden devralmak üzere görevlendirilmiştir.

Refet Paşa’nın¹¹¹ diğer bir görevi de henüz yasal durumu açıklık kazanmamış olmasına rağmen İstanbul’un Kuvâ-yı Milliyeciler tarafından devralınmasını hızlandırmaktır.

Bu yazı örneklerinden hareketle Ay Dede siyasi anlamda o dönemdeki mevcut ikilemi yansıtmaktadır yorumunda bulunabiliriz.

Ay Dede mizah dergisinde siyasi içerikli şiirlerin yanında genellikle savaşın yarattığı çaresizlik, yiyecek sıkıntısı, vurgunculuk, türedi zenginler gibi konularda diğer türlerde olduğu gibi sıklıkla işlenmiştir. Derginin 67.numarasında yer alan Divan¹¹² adlı şiirde Abdülbaki Fevzi:

“Felek baltaladı bastığın dalı

Tatlı yediğim yok harp başlayalı

Rüyada görürüm pekmezle balı

Arılar dağılmış kovan kalmamış” diyerek savaşın yarattığı karışıklığı ve ekonomik sıkıntıyı mizahî bir üslupla ele almıştır.

¹¹⁰ Şiirin tamamı için bkz.: s. 79.

¹¹¹ Refet Paşa; Kurtuluş Savaşı’nın önde gelen kahramanlarından biridir. 1922 yılında Mudanya Mütarekesi’nin sonuçlandırılmasından sonra Trakya’yı Yunanlılar’dan devralmakla görevlendirilmiştir. Bkz.: Fahrettin Çiloğlu, **Kurtuluş Savaşı Sözlüğü**, s.196.

¹¹² Şiirin tamamı için bkz.: s. 80, 81.

Telehhüf-i Feylesofâne

Yuf çarkı cefâ-pervere edvârına hem yuf
Etvârına yuf meşreb ü mişvarına hem yuf

Giydirmedi asla bana bir sırmalı câme
Kaftanına yuf aslına astarına hem yuf

Karbon gibi yandırdı edip kils ile bezm
Kimyasına yuf hâmız-ı tartârına hem yuf

Bir saati bir saatinin aynı değildir
Eyyâmına âvâmına âsârına hem yuf

Yok müşterisi anda meta-ı hünerin hiç
Çarşısına dükkânına pâzârına hem yuf

Karpuzları ikbal ü saâdetle eder şâd
Mîzanına yuf okka ve kantarına hem yuf

Bostanını bir bâd-ı semûm eyledi berbât
Şalgamına yuf lahna ve pancarına hem yuf

Yuf “Vakt”ine “Akşam” ına “İkdâm” ü “ Sabah”a
Yuf sahib-i Tevhid-i Efkâr’ına hem yuf

Dergâh’ına girdim ne güler yüz ne de söz var
Şairlerin sâzına eş’arına hem yuf

Bir gün dili şâd eylemeyen “ Çeşm-i siyah” ın
Bil- cümle hâridâr u fûruhtârına hem yuf

“ Mahfel” de gezinmek beni iz’ aç ediyor pek
Bânisine yuf sakfına dîvârına hem yuf

Daldırdı Rıza aklımı deryâ-yı cünûna
İspenser’e yuf şöhret ü âsârına hem yuf (Nu.:87 s:3)

Yeni Hars

Esaslı fikirler değışti eyvah
Turfa oldu artık eski felsefe
İrfan ormanında Tebârekallah
Yeni çığır açtı Demirci Efe

Gökalp’in ilhamı etmişti telkin
Canlı bir felsefe imanlı bir din
İşte onun için poyradan emin
Kuytu bir köşede kuruldu büfe

Kaşığa dayandı aç pilavcılar
Banka teşkil etti usta tavcılar
Meteliğe kurşun atan avcılar
İsabet ettirdi oku hedefe

Ne kadar şakşaklı Pişekâr varsa
Taraftar oldu hep bu yeni harsa
Oyun başlamadan toplandı parsa
Adımız sanımız konuldu defe

Züğüرده hamiyet sermaye verdi
Nice şaşkınlara bir gaye verdi
Hem şeref bahşetti hem paye verdi
İkdamcı Cevdet’e Ruşen Eşref’e

Ördekler bir Dergâh açtı sazlıkta
 Keramet gösterdi çare-sazlıkta
 Taş çıkardı bunlar hokkabazlıkta
 Çiçekçioğlu'na Usta Yasef'e

Beyaz Renge boyar onlar zenciye
 Elâ gözlü yapar kör dilenciye
 Elini sürmeden alıp inciyi
 Zeytin çekirdeği koyar sedefe

Kemale yüz tuttuk, coşup boşandık
 Terakki nasılmış görüp inandık
 Nebbaş-ı evveli hayr ile andık
 Çok rahmet okuttu halef sefe

Erenler bağında hep gül biterdi
 Avare bir bülbül şakır öterdi
 Dert ile sefalet el ele verdi
 Aylondoğ fidanı dikti çirkefe

Ne sihretti bilmem acuze devran
 Silkinip o bülbül oldu saksagan
 Nur baba şeklinde göründü şeytan
 Kirli kandili astı k....fe

Aklımızı almış Enver, Niyazi
 Doğru tartamıyor şaşkın terazi
 Bu gün okunur mu Battal Gazi?
 Gel anlat sen bunu sersem herife

Yanlış düşünmüşüm ben de insanım
 Bir alay lâzımmış lâzım a canım
 Bizi davul yaptı hamiyet hanım
 Öküzün postunu gerip gergefe

Ortada süprüntü fazla çoğaldı
 Şalgam kokusundan âlem bunaldı
 Lahana yaprakları yığıldı kaldı
 O yükü kaldırmaz bu kırık küfe

Kemalin kavline hinoğlu hinler
 Varsınlar bu devri metheylesinler
 Bereketsiz oldu bu yıl ekinler
 Üç ayda bir çıktı yine ulufe

Bu panayır faslı olunca tamam
 Sarhoşlar ayılır gider gider vesselam
 Ne kısmet getirir bilemem bayram
 Herhalde yaklaştı yevm-i arife

Hey Rıza kıvılcım saçsam mı bilmem
 Fuzuli bahsini açsam mı bilmem
 Yezidin şerrinden kaçsam mı bilmem
 Deşt-i Kerbelâ'ya hâk-i Necef'e (Nu.: 42.s.1)

Ne Oldu

Kafalar dumanlı gözler dumanlı
İstanbul ufkunda yine sis oldu
Sonunu düşünen her bir Osmanlı
Şu günlerde biraz müvesvis oldu

Harp esnasında bak hava güzeldi
İşlerin gidişi pek mükemmeldi
Allah lânet etsin... Bir sağanak geldi
O zengin ağalar hep müflis oldu

Çarşayı tutmuştu tacir-i fâcir
Ekmek bulamazdı fakir muhacir
Lakin en sonunda bir çuval incir
Çirkefler içine düştü pis oldu

Harp idi coşturan çarşı pazarı
Kahraman gösteren bir iş güzarı
Aba ecdadın çökük mezarı
Haydut çetesine meteris oldu

Alt üst etti tertib-i devrân
İşittim şeyh olmuş dergâhta Mervan
Babamın canına maval okuyan
En sonunda bize müderris oldu

Cahiller öğrendi ilm-i esmayı
 Kolayca halletti her muammayı
 Tamir etmek için viran binayı
 Yıkıcı ırgatlar mühendis oldu

Beriden Mustafa öteden Tanaş
 Girişti kalmadı taş üstünde taş
 Yeni temel attı Şarolop yoldaş
 Bu adam ikinci müessis oldu

Aldı Meşrutiyet ele değneği
 Gösterdi bize bir Sovyet örneği
 Lâşeye üşüştü karga derneği
 Yaban yerde büyük bir meclis oldu

Mizanül havada düşküdü ibre
 Toplanıp düşündü eshabı hibre
 Akşam güneşine serilip gübre
 Hasırla örtüldü fakat mis oldu

Kalmayınca artık bir başka tasa
 Karacaahmet'te kuruldu masa
 Yenildi içildi hem tıka basa
 Gaziler helvası pek nefis oldu

Neticesi buydu icabı halin
 Dalkavuk rüknüdür devr-i ikbalin
 Tenkidi haksızdır Ali Kemal'in
 Finolar açlıktan kâse-lîs oldu

Dönmeden vazgeçmek bu kahpe felek
 Çingene ne yapsa su tutmaz elek
 Soysuzluk yoksuluk yüzünden gerçek
 Vakit hem uğursuz hem hasîs oldu

Hey Rıza tüy diktin yaman şamdana
 Üç yıllık tarihi soktun destana
 Üslubuna söz yok aferin sana
 Bu şiirin hakikat çok selîs oldu (Nu.: 45 s.1)

Hoş Geldin Paşam

-Refet Paşa'nın vürudu münasebetiyle-
 İzmir'de bitince birinci sefer
 Siyaset ufkundan duman çekildi!
 Sana nasip oldu bu kansız zafer:
 İşte Edirne'den duman çekildi !
 Kaç gündür yolunu gözlüyor gözler,
 Seni birbirine gözlüyor sözler,
 Bir sevgili gibi özlüyor gözler,
 Kolay mı?.. yıllarca hicran çekildi
 İstersen sen sağa sap istersen sola
 Ey Gazi zaferin mübarek ola,
 Sen kılıç çekmeden Yunan çekildi
 Ey Paşam neşenle döndük şaşkına
 Hele bak şu nara atan taşkına,
 Senin şerefine, senin aşkına,
 Bu akşam kafalar yaman çekildi !.. (Nu.: 84 s.1)

Divan

Dünya pazarında dolaştım durdum
 Karpuz şöyle dursun soğan kalmamış
 Bir dükkân koymayıp gittim başvurum
 Lahana turşusundan nişan kalmamış

Bahçeler bozulmuş bağlar kurumuş
 Nazlı ağaçları tırtıl bürümüş
 Meyveler üzümler bütün çürümüş
 Mısırlar yenilmiş koçan kalmamış

Eski göçebeler yok yaylalarda
 Bir bikes feryadı var ovalarda
 Çaylaklar dolaşır mandıralarda
 Yoğurtlar ekşimiş ayran kalmamış

Felek baltaladı bastığın dalı
 Tatlı yediğim yok harp başlayalı
 Rüyada görürüm pekmezle balı
 Arılar dağılmış kovan kalmamış

Yârin nice demdir çatık kaşları
 Gözünden akıtır kanlı yaşları
 Bakıp da gülüyor arkadaşları
 Arkasında çarşaf fistan kalmamış

Sandıkta sepette ne varsa sattım
 Birçok borçlarımın üstüne yattım
 Akşam pabuçlara bir nazar attım
 Yüzleri patlamış taban kalmamış

Baykuşlar dans eder viranelerde
 Örümcekler gezer peymânelerde
 Cinler cirit oynar meyhanelerde
 Bâdeler dökülmüş rindan kalmamış

Bugün mes'ut yaşar yoldan sapanlar
 Yağma sofrasından lokma kapanlar
 Ekmeksiz inliyor Hakka tapanlar
 Doğruluk merdine meydan kalmamış

Arkadaş ararsan bir yağlı kuyruk
 Ya hırsız olmalı ya yağlı kuyruk
 Yükselir el etek öpenler çabuk
 Arsızın ekmeği yavan kalmamış

Hey Fevzi gülistan dikenle dolmuş
 Hakikat gülleri sararmış solmuş
 Cehalet hamakat hep gelin olmuş
 Marifet kızını alan kalmamış(Nu.: 67 s: 2)

3. Hikâye

Ay Dede mizah dergisinde yer alan türlerin önemli bir kısmını hikâyeler oluşturmaktadır. Ay Dede dergisinde toplam 67 Hikâye yer almaktadır. Dergi, hikâyeleri: Kısa hikâye, küçük hikâye, fantezi hikâye, manzum hikâye gibi adlandırmalara ayırmıştır.¹¹³ Genel olarak hikâyelerde, savaşın beraberinde getirdiği toplumsal ve siyasal çelişkiler, Milli Mücadele ve Mütareke dönemi İstanbul’undaki ahlakî çöküntü, harp zenginleri, kadın - erkek ilişkileri, kira sorunları, açlık gibi konular işlenmiştir. Hikâyelerde görülen konu ortaklığı nedeniyle diğer türler de olduğu gibi tezimizin kapsamı göz önünde bulundurularak okuyucuya bir fikir vermesi bakımından sınırlı sayıda örneğe yer verilmiştir.

Ay Dede’nin 4.sayısında yer alan ve Kamber müstear adıyla yazılmış olan “Beklenen Fedai”¹¹⁴ adlı hikâyede İttihat ve Terakki Partisi’nin Fatih kulübünde çalışan bir kâtibin erkek çocuk özlemi devrin önemli siyasi yapılarına göndermeler yapılarak mizahî bir üslupla anlatılmaktadır:

Beklenen Fedai

Meşrutiyet’in ilk günlerinde idi. Ben İttihat ve Terakki Fatih kulübünde aza idim. Mert, Âteşin gözü yılmaz bir kâtibimiz vardı. Bir gün yüzü neşe içinde ağzı kulaklarında karşımıza geldi. Sevinçten sesi titriyordu:

—Arkadaşlar, dedi bizim hatun hamile... İşte hayırlı bir evlat daha kazanıyoruz. İnşallah bir oğlum olsun başına bir külâh eline bir silah cemiyete fedai yazacağım! Görürsünüz, haftasına ortalık tertemiz bu istibdat yadigârlarından bir tane bulana aşk olsun! Zati ben, kafama koydum onları süpürmedikçe bizim için kurtuluş yok!

Dokuz ay on gün bu âteşin hitabeyi ve bu kahramanın kahramanlıklarını muntazaman dinledik, durduk! Nihayet bir sabah bizim kâtip kaşlar çatkın, surat

¹¹³ bu türlerin belirleyici özellikleri için bkz: Şehnaz Aliş, Servet-i Fünun dergisinde **Küçük Hikâye-Mensur şiir- Manzum Hikâye**, 3- 6.; Mehmet Rauf, **Siyah İnciler** (Haz.: Rahim Tarım), s. 21- 26.

¹¹⁴ Bkz.: **Ay Dede**, nu.: 4 ,s.2, 1922.

askın, karşımıza çıka geldi. Hepimiz korkunç şeyler düşünüyorduk. Odanın içinde dolaştı, dolaştı... Elini şiddetle dizine vurup:

— Yazık! dedi, bütün ümitlerimiz ber-hava oldu!.. Yazık!..

Herkes merak içinde idi, dayanamadım sordum:

— Hayrola... Ne var ki? bir facia aktörü tavrıyla boynunu büktü.

— Ne olacak... Bizim karı kız doğurdu!.. Ben adeta şaşırılmışım, fakat o kadar müteessirdi ki... Teselli etmeye mecbur olduk.

— Ne yapalım birader, murad-ı ilahi. Daha gençsin.

— Evet, dedi, biliyorum, ne denir kısmet... Allah'ın kısmeti!.. Sonra acı gülümseyerek ilave etti:

— Bari oldu olacak adını da “Kısmet” koyayım! Otuz bir Mart Hadisesi’nden beş on gün sora idi. Bizim kâtip pür telaş geldi:

— Arkadaşlar...

— Bizimki yine hamile... Artık bu seferde kız doğuracak değil a... Görürsünüz ah bir erkek evlat versin haftasına ortalık tertemiz... Bak memlekette bir tane mürteci kalır mı?!

Dokuz ay on gün bu âteşin hitabeyi dinledi, durduk, fakat yine doğa doğa kız doğdu!. Kâtip bu sefer cidden müteessir olmuştu. Daima cebinde taşıdığı köşeleri, hürriyet, adalet, müsavat, uhuvet işlemeli ipek mendiliyle gözlerini silerek:

— Cenab-ı Hak benim sabırlarımı deniyor!.. Ne yapalım diyordu. Bütün ihvan saatlerce onu teselli ettik.

— Üzülme birader, daha gençsin... Elden ne gelir, Allah'ın hikmeti!.. O başını sallayarak, dizlerini, döverek gitti ve geriye hanımın adını: “ Hikmet” koydu. Balkan Harbi’nden biraz evveldi. Bir gün bizim kâtip pür heyecan geldi:

— Çocuklar diyordu , bizim karı yine gebe!.. Artık Cenab-ı Hak bu sefer erkek evlat ihsan edecektir, buna eminim... Hele sabredin, oğlum dünyaya gelsin, Alimallah eline bir bomba tutuşturup:

— Haydi!.. Diyeceğim, işte buna Hürriyet ve İtilaf Fırkası derler, ver temeline fitili!..koskoca bina reisiyle, azasıyla güldür güldür çökerken karşısına geçip rahat rahat çubuğumu tütüreceğim.

Bak görürsünüz, bir haftada memleket tertemiz!.. Fakat dokuz ay on gün sonra bizim kâtibi merdiven başında bayılmış bulduk. Yine bir kızı dünyaya gelmişti. Yüzüne sular serperek kollarını ovuşturarak, ağlaya ağlaya açıldı, meçhul bir hayale yumruğunu sallayarak:

— Ha gayret diyordu. Ha gayret bakalım düzineyi tamamlayabilecek misin?! Birkaç gün sonra öğrendik bu üçüncüsünün adını da “Gayret” koymuş! Balkan Harbi’nden beş altı ay sonra idi, Bir gün bizim kâtip gülümseyerek yanıma sokuldu:

—Bizimki yine hamile... Dedi... Hak-ı oyun üçtür derler. İşte benimde üç kızım var. Hele bu sefer bir oğlum olsun başına bir külâh, eline bir silah, bırakacağım Makedonya dağlarına... Orada Bulgar çeteleriyle, Yunan şakileriyle, Sırp larla Karadağlılarla çarpışıp dursun. İnşallah Selanik’te Türk bayrağını çekmekte ona nasip olur!..

Dokuz ay on gün sonra, bizim kâtibe Şehzadebaşı’ndaki “Yeni Turan” eczanesinde rast geldim. Rengi morarmış, gözleri yerinden oynamıştı. Adeta çıldırmış sandım. Beni görünce, elindeki lokman ruhu şişesini yere atıp yakama yapıştı:

— Haberin var mı? dedi. Bizim kadın yine kız doğurdu. Bilahare öğrendim bu sonuncusunun adını da “ Hayret” koymuş!.. Onu son zamanlarda kaybetmiştim. Geçenlerde balık pazarında rast gelmeyim mi? Başında kocaman bir Kemalî kalpak, arkasında avcı biçimi elbise kelli felli babayiğit bir adam olmuş daha hal hatır sormadan ilk hamlede aklıma senelerdir beklediği kahraman geldi:

— Yahu dedim nasıl hâlâ o yıllardır yolunu gözlediğiniz fedai dünyaya gelmedi mi?..

O, bol bir kahkaha ile gülerek cevap verdi:

— Adam sende artık o eski devir geçti, oğlum İster oğlan olsun, ister kız kadınların bizden ne farkı var ki işte; onlarda birer Barika-yı hamaset, onlarda birer numune-i celadet: Hepsini Halide Onbaşı’nın yoluna kaydettirdim. Erkek gibi çarpışıp duruyorlar.

Yukarıdaki Hikâyede siyasi yapı olarak birbirinin tekrarı şeklinde algılan İttihat ve Terakki,¹¹⁵ Hürriyet ve İtilaf Fırkalarının mevcut olan siyasi yapıdaki tavırları mizahî bir üslupla ele alınmıştır.

Kuvâ-yı Milliye hareketinin önemli simalarından biri olan ve kadının siyasi, sosyal yapıdaki sözcülüğünü üstlenen Halide Edip’e atıfta bulunulmuştur¹¹⁶ bilindiği üzere Halide Edip Adıvar, İzmir’in Yunanlılar tarafından işgal edilmesini protesto eden mitinglerde konuşmacı olarak yer almıştır. Ankara Hükümeti’nin yayımladığı Hâkimiyet-i Milliye gazetesinde yazıları yayımlanmıştır.

4. Kısa Hikâye

Ay Dede dergisinde toplam 30 kısa hikâye yer almaktadır. Kısa hikâyelerde genellikle kadın ve erkek ilişkileri, harp zenginleri ve toplumda görülen ahlakî çöküntü işlenmiştir. Derginin imzasız olarak yazılmış “Şoför Veli Hâle Şaşıyor”¹¹⁷ başlıklı kısa hikâye buna örnek teşkil etmektedir. Bu hikâyede dilin müstehcenliğe kaçtığı söylenilebilir.

Şoför Veli Hâle Şaşıyor

Bir ramazan sabahı dakik fabrikaları sahibi Mesut Bey, erkenden evden çıkmaya hazırlanırken henüz yatakta mahmur mahmur yatan güzel ve genç zevcesine sordu:

— Nasıl, dün gece Darülbedayi’de eğlendin mi?

— Çok eğlendim, keşke sen de gelseydin...

— Biliyorsun ki işim vardı... Bari Remziye Hanımlarla tiyatroda buluştunuz mu? Hayır, yalancılar beni aldattılar bir başıma kaldım. Bereket kapıda Veli bekliyordu!

¹¹⁵ Bkz.:Şevket Süreyya Aydemir, **Enver Paşa**, s.59-61.

¹¹⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz.: **Tanzimat’tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi**, s. 12.

¹¹⁷ Bkz.: Ay Dede, nu.: 62, s.4.

(Hanımefendinin Veli dediği otomobilin şoförü idi. Evet, ne zannettiniz değirmenci Mesut Bey. Bin Tahiroğlu Priştine) Bugüne bugün beş bin liralık adamdır. Beş sene evvel beşyüz kuruşu yoktu harp zenginiydi.

Lakin hesabını bilen zenginlerden Zevcesiyle bu mükalemesnden biraz sora Mesut Bey otomobilde idi, ama öyle büyük kâğıt liralık teneke sesli yampiri tekerlekli, gacırtılı otomobil değil ha pek iyisi...

Limonküfü renginde, yaylı yumuşak şilteye dayandı, ellerini yastıklara uzattı, fakat birden sağ eline bir kâğıt parçası ilişti, çekti baktı, okudu:

“Mademki bu gece tiyatro vesilesiyle evden, o ahmak heriften ayrılabilceksen tam on birde tekrar seni beklerim. Fakat yanlış olmasın havuz sokağına sapacaksın yanındakine değil...

Tam fırın önündeki ev dikkat! Gözlerini öper, turunçlarını koklarım canım. Cicim, minnoşum.” Mesut Bey, sapsarı kesildi karısı dün gece filvaki tiyatro vesilesiyle evden yapayalnız çıkmıştı.

Remziye Hanımlarla buluşmadığını söylemişti, demek ki... Ah alçak kadın! Ah... Nesi eksikti? Ya şu melun Veli? Hanımı bile bile, eliyle demek evden eve taşıyordu. Cebinden inzibat zabıtlığı zamanından kalma sedef işlemeli tabancasını çekip şu gözü önünde dikili duran kafaya bir nişan almak arzusuna kapıldı, sora vazgeçti.

Mademki eline geçen şu mektupta herifin adresi vardı. Evella, onu bade karısını, daha sonrada şoförü, üç mücrimi de sırası ile tepelemek daha muvafık olacaktı. Hemen düdüğe bastı, sonra lastik boru ile Veli'ye şu emri verdi:

— Bana bak geri dön, havuz sokağına gideceksin Fırın önündeki ev... Anladın a! Dün gece gittiğiniz yere! Veli'nin yüzünü Mesut Bey bittabi göremedi; fakat biz ki vakayı biliyoruz, söyleyebiliriz: O ablak kırmızı çehre yemyeşil olmuştu, elleri ise titriyordu. Şayet ramazan sabahı münasebetiyle sokaklar تنها olmasaydı bir kaza vukuu muhakkaktı.

Beş dakika sonra otomobil durdu Mesut Bey baktı tam fırın önündeki ev... Hemen atladı, zile bastı ve kapıyı açan Rum hizmetçiye:

— Bey burada mı? diye sordu. Oradaydı fakat henüz uyuyordu, Kâbil değil uyandıramazdı, öbürü ısrar ediyordu. Nihayet eski mülazım, hiddet buyurdu. Karının göğsünden itti merdivenleri dörder dörder atladı ve rast gele her kapıyı açmaya başladı.

Üçüncü odada aradığını bulmuştu: Gürültü ile uyanan bir erkek, yarı çıplak yataktan kendisini atan bir kadını örtmeye çalışarak:

— Kimsiniz? Ne istiyorsunuz bu ne rezalet? diye haykırıyordu. Ev sahibi Mesut Bey, şimdi salonda edibane konuşuyorlardı, zavallı harp zengini süt dökmüş kedi gibi mahçuptu.

Zira kabahat ne bu adamda, ne hareminde idi. Şofördeydi. Şoför tiyatronicin arka kapısında gece hanımını beklerken bir kadın ona yaklaşmış “ beni şuraya havuz sokağına bırak sana bir lira vereceğim?” demişti, O da dayanamamış denilen şeyi yapmış lirayı almıştı.

Fakat aksi tesadüf maruf ve hafif meşreb olan o yabancı kadın otomobilde mektubu unutmuştu. Binaenaleyh Mesut Bey vakayı anladıktan sonra büyük bir sevinç içinde artık otomobiline dönüyordu. Tam kapıda Veli'ye birden dedi ki:

— Ulan bir daha yabancı taşırsan beynini patlatırım! Veli şaşkıncı değirmene doğru dümeni çevirirken:

— Vay canına diyordu, bu bizim Bey galiba keramet sahibi... Gece kadını götürdüğümü haydi anladı diyelim fakat eliyle koymuş gibi evi de nasıl bildi.”

5. Manzum Hikâye

Ay Dede dergisinde 23 tane manzum hikâye yer almaktadır. Bu hikâyelerin çoğunluğu Yusuf Ziya tarafından kaleme alınmıştır. Derginin 72. numarasında “Ceza”¹¹⁸ adlı manzum hikâyede dönemin sonradan görme türedi zenginlerinin yaşam biçimleri eleştirilmiştir.

6. Küçük Hikâye

Ay Dede dergisinde toplam 11 küçük hikâye yer almaktadır. Ercüment Ekrem tarafından kaleme alınan “Hizmetçi”¹¹⁹ adlı hikâyede: “Kaliyopi” adında bir Rum hizmetçinin şahsında İstanbul’da meydana gelen ahlakî çöküntü ve o dönem konaklarında hizmetçilerin üstlendiği rol anlatılmıştır.

Milli Mücadele ve Mütareke dönemi İstanbul’unda burjuva sınıfının bir zenginlik göstergesi olarak kullandığı bu eğitilmiş hizmetçiler, kadınsal sınıfların en açık göstergeleridirler. Bu hikâyede kadın toplum hayatındaki yeri anlatılmaktadır.¹²⁰

7. Fantezi Hikâye

Ay Dede de toplam 3 fantezi hikâye yer almıştır. Ay Dede’nin 13.sayısında A. Kemalettin tarafından kaleme alınan “Sebat”¹²¹ adlı fantezi hikâyede “ Hukuk

¹¹⁸ Ay Dede, nu.:72,s.3,1922.

¹¹⁹ Ay Dede, nu.:5, s.2, 1922.

¹²⁰ Bkz.: Leonore Davidof, *Feminist Tarih Yazımında Sınıf ve Cinsiyet*, s.13-17.

¹²¹ Ay Dede, nu.:13, s.3, 1922.

Fakültesinde öğrenim gören iki gencin hayalleri” anlatılmaktadır. Gençlerden biri olan Muhit’in maymun iştahlığı ve herhangi bir işte dikiş tutturamayışı işlenmiştir.

Yine derginin 35.sayısında yer alan ve Kumru müstear adıyla kaleme alınan “İlk Aşk”¹²² adlı fantezi hikâye’de Leyla adında pembe yanaklı, sarı saçlı, beyaz tenli bir kadına beş yaşındaki bir çocuğun âşık olması anlatılmaktadır.

Babası tarafından bir Ramazan bayramında hediye olarak getirilen bu kadından çocuğun annesi hiç hoşlanmaz, eşine: “ Kız yerine, oğlana bir baston, bir kılıç hediye getirseydin” diyerek sitem eder.

Çocuk Leyla adındaki bu kızıdan çok hoşlanır. Bir gün nedensiz yere Leyla’nın kafasını kırarak onu öldürür ve Leyla’nın beynin olmadığını görür. Biz Leyla’nın bir oyuncak bebek olduğunu ancak hikâyenin sonunda anlarız.

İlginç bir kurgu yapısına sahip olan bu hikâyede yer alan kahraman seneler sonra bütün kadınları bu oyuncak bebeğe benzeterek “ seneler geçti. Beyaz, esmer birçok Leyla tanıdım. Onları da belki sevdim. Fakat herhalde onlara da ilk tanıdığım Leyla’ya karşı beslediğim hürmeti besledim. Hiç ağır bir söz söylemedim... ve söyledikleri ağır sözlere ehemmiyet vermedim, aldırmadım, çünkü biliyorum ki başlarını kırarak olsam beyin yerine bulacağım şey, boşluk olacaktı.” diye özetler.

8. Sohbet

Ay Dede toplam 24 tane sohbet yazısı vardır. Sohbet yazılarının içeriğini de dönemin sosyal ve siyasal olayları oluşturmaktadır. Savaş nedeniyle ortaya çıkan açlık ve sefalet İstanbul’un sokaklarında kol gezmektedir.

¹²² Ay Dede, nu.:35,s.3, 1922.

İstanbul'un sefahat âleminin merkezi olan Beyoğlu, bunlardan nasibini almazken Fatih, Balık Pazarı bu sefaleti fazlasıyla hisseder. Sınıfsal yapılar Mütareke ve Milli Mücadele dönemi İstanbul'unda en belirgin şekline kavuşur.¹²³

Kentte pek çok şey düzensizlik unsuru olarak görülmektedir. Çukurlar, kaldırımlara atılmış çöpler, belediyenin üzerine düşeni yapmaması en çok eleştirilen konular arasındadır.

Bu konuyla ilgili olarak derginin 68 numaralı 2. sayfasında Amber müstear adıyla yer alan “Belediye'nin Kulakları Çınlasın” adlı yazı dikkate değerdir.

Belediye'nin Kulakları Çınlasın

Geçenlerde, yani bundan beş on gün evvel viranelerin birinde baktım ki yalın ayak başıkabak hırpani kıyafetli bir çocuk, süprüntü yığınlarının içinden bir takım kâğıt topluyor, bunları koltuğunun altında destekliyor. Merak ettim, sordum:

— Ne yapacaksın bu kâğıtları, oğlum?

Çocuk endişesiz, fütursuz cevap verdi:

— Mahalle bakkalına götüreceğim.

—Bakkal ne yapacak?

—Ne yapacak, öteberi saracak.

— Ne gibi?

Ne olacak, peynir, pastırma gibi, şeker gibi, sadeyağ gibi çocuğun bu izahı üzerine az kaldı öğürmeye başlayacaktım. Çünkü beş dakika evvel mahalle bakkalı dediği heriften, gidip yüz dirhem beyaz peynirle yarım okka şeker almış ve sabah kahvaltısını o peynirle ve çay içine attığım şekerle yapmışım.

Tevekkeli değil bazı defa eve getirdiğim peynirlerin üstünde ters yazıyla şu ibareyi okuyormuşum. Hazine-i Evrakta hıfzedilmek üzere evrak memuru Abdullah Efendi'ye fi 28 Kânun-i Evvel sene 305. Bakkalların, aktarların, kasapların böyle

¹²³ Mehmet Törenek, **Türk Romanında İşgal İstanbul'u**, s.139-141.;Deniz Kandiyoti, Ayşe Saktanber, **Kültür Fragmanları (Türkiye'de Gündelik Hayat)**, s.40, 41.

kâğıtlar kullanmasının mehzaz-i sıhhiyesi derkâr (Sıhhi mahsurları açık) ise de aynı zamanda bu usulün faydaları da inkâr edilmez zannederim.

Mesela ben sevdiğim muharrirlerin tatsız tuzsuz yazarların ağır lüzucetli, insana baş ağrısı veren yazılarını dünyada okumaz ve serdettikleri bir takım mâlâyani fikirleri asla yutmazken ihtimal bakkalın sardığı peynir ve şekerinin sardığı şeker vasıtasıyla bunlardan yüzlercesini farkında olmayarak yutmuşumdur.

Ez- cümle, Haşim, Nahid Bey'in üç yüz yirmi sekizde neşrettiği koca bir kitabın bir satırını bile okumamışken mezkûr kitap muhteviyatının hemen hemen yarısını bu suretle gövdeye indirdiğimi ve Ali Emîrî Efendi Hazretleri'nin yüzlerce gazel ve şair manzumelerini yine bu suretle ya helva ile ya börekle ya baklava ile yutmuş olduğumu hatırlıyorum.

Hele hiç unutmam bazı genç şairlerin isimlerini ve eserlerini de yine böyle tanımıştım. Bundan üç sene evvel bir gün Balık Pazarı'ndan sarı havyar almıştım. Bir de eve girip açtım, Baktım ki havyarın üzerinde "Peri Kızı ile Çoban Hikâyesi" ve altında muharririnin ismi yazılı. Ha dedim, demek bu isimde bir şair ve bu isimde bir eseri varmış viranelerden toplanan kâğıtlara sarılanları iştihâ ile yemek her midenin kârı değildir. Lakin viraneden toplandığını ne ile anlayacaksınız?

Satıcıya sorarsanız okka ile esnaftan aldım der. Hâlbuki bunlardan, şöyle Fatih, Balat, Yeni Cami, Balık Pazarı gibi açıkta satılan birçok mekûlâtın sarıldığı kâğıtlara bir göz gezdirirseniz, üzerlerinde neler görmezsiniz acaba? 305, yani doğduğum seneden kalmasının pisliğinden tutun da bu senenin taze tahtakursu kanlarına kadar ne isterseniz var. diye anlatılmaktadır.

9. Zamane Fıkraları

Ay Dede’de toplam 30 tane Zamane Fıkrası yer almaktadır. Ay Dede’de mizah unsurunu yaratmada tercih edilen diğer bir tür ise zamane fıkraları başlığı adı altında topladığımız Nasrettin Hoca ve Bektaşî Fıkralarıdır.

Seçilen bu fıkralarda toplumsal hayat ve siyasi hayata göndermeler yapılmaktadır. “Fıkra mizah yükünü en kolay taşıyabilen en çabuk yayabilen bir mizah türü olmuştur”¹²⁴ Ay Dede ağırlıklı olarak Bektaşî ve Ramazan fıkralarına yer verilmiştir.

Refik Halit de Bektaşî fıkralarının hicve yaklaştığını ve Nasrettin Hoca fıkralarından ayrıldığını şu sözleriyle aktarmaktadır.

“Hoca’nın fıkralarını, ayrı hatta aykırı vasıfta olan Bektaşî fıkraları ile karıştırmamak için çok dikkatli ve tetikte bulunmak şarttır. Nasrettin Hoca bazen cemiyetin kuruluş şeklini otoriteyi, düzeni tenkit eder; fakat Bektaşî’ninki gibi ölesiye öldüresiye değil”¹²⁵ Toplumsal yaşantının en yalın ifadesi olan bu fıkraları toplumun ve insanımızın hayata bakışının özeti gibidir:

Bektaşî’nin Orucu¹²⁶

Bektaşî’nin biri Ramazan’da, Nasılsa bir gün oruç tutmuş sonra bir mecliste sohbet arasında birini “ Bu Ramazan bir gün orucu kaçırdım?” diye sitem ettiğini işitmiş.

—Keder etme o senin kaçırdığın oruç yabana gitmedi, biz tutuverdik.

¹²⁴ Ferit Öngören ve Semih Balcıoğlu, **50 Yılın Türk Karikatürü**, s.34.

¹²⁵ Veli Aras, **Refik Halit Karay’ın 1940- 1944 Yılları Arasında Tan Gazetesinde Yazdığı Makaleleri**, s. 45.

¹²⁶ **Ay Dede**, nu.:35, s.1.

10. Piyes

Ay Dede dergisinde toplam 23 piyes yer almaktadır. Bu piyeslerde mizahi bir yaklaşımla ele alınmıştır. “Gün Dönümü Fırtınası¹²⁷” adlı piyes İdris Sabihe aittir. “Konu elli yıl evvel bir kabinde geçer.” özetıyla yer alan bu piyeste kadınların siyasal alanda ön plana çıkmaları işlenmiştir.

11. “Benzetme” ile Mizah

Benzetme ile yapılan mizah anlayışında kavramlar, söz düzeyinde, şekil özellikleri bakımından benzerliklerden faydalanılarak ve kişileştirilerek mizahî bir bakış açısıyla ele alınmıştır. Benzetmeye dayalı yapılan bu mizah anlayışında siyasi ve sosyal durumlar işlenmiştir. Benzetme ile mizah anlayışı Refik Halit Karay’ın mizahını da belirleyen Âli Bey’in Lehçetü’l Hakayık’ından izler taşımaktadır.¹²⁸

Ay Dede’de toplam 16 tane Benzetmeye dayalı mizah örneği yer almaktadır. Derginin 12.numarasında yer alan “Kimlerin Hangi Semtlerde İhtiyar-ı İkamet Etmeleri Lâzım Geleceğini Gösteren Bir Cetvel”¹²⁹ de benzetmelerden faydalanılmıştır.

Hristiyanlar: İstavroz’da

Avukatlar: Kadıköy’ünde

Zenciler: Kuzguncuk’ta

Hasisler: Sankiyedim’de

Dervişler: Erenköy’de

Muhasebeciler: Defterdar ‘da

Kâtipler: Yazıcıoğlu’nda

Körler: Göztepe’de

¹²⁷ Ay Dede, nu.: 50, s.4.

¹²⁸ Bkz.: Âli Bey, *Lehçetü’l Hakayık*, (Haz.: Şemsettin Kutlu), s. 3.

¹²⁹ Ay Dede, nu.:12, s.3.

Keller: Taraklı'da
 Dilsizler: Bülbülderesi'nde
 Topallar: Ağayokuşu'nda
 Doktorlar: Hekimoğlu'nda
 Sütineler: Bebek'te
 Bebekler: Sütlüce'de
 Caniler: Zindankapı'da
 Günahkârlar: Azapkapısı'nda
 Ekmekçiler: Unkapanı'nda
 Enfiyeciler: Akıntıburnu'nda
 Öksürenler: İhlamur'da
 Şık Beyler: Moda'da
 Eskiciler: Yeniköy'de
 Borçlular: Selamsız'da

Yine Ay Dede'nin 14.sayısında "Mesleğe Nazaran Yenilmesi İktiza Eden Taamların Listesi"nde de yukarıdaki örnekte olduğu gibi benzetme ile mizaha yer verilmiştir.¹³⁰

Zabıtlere: Kılıçbalığı
 İmamlara: İmambayıldı
 Polislere: Düdük makarnası
 Gazetecilere: Ankara balı
 Mabeyincilere: Saray lokması
 Askerlere: Gazi helvası
 Babayiğitlere: Puf böreği
 Kitapçılara: Kâğıt helva
 Muhaliflere: Beyin söğüşü
 Ağzı bozuklara: Dil söğüşü
 Akşamcılara: İşkembe çorbası

¹³⁰ Bkz.: Gülşen Selekler, **Refik Halid Karay'da Hiciv ve Mizah** , 55, 56.

Gazete muhabirlerine: Yalancı dolma

Telgrafçılara: Tel kadayıf

“Hayvanların Dili”¹³¹

Köpek: Ölünceye kadar sadakatten ayrılmayacağım.

Kedi: Sev beni seveyim seni.

Kuzu: Benim gibi bir masuma kıymayınız.

Eşek: Azat kabul etmez kölenizim.

Çaylak: Gönlümü kapıp neden kaçtınız.

Karga: Amma da aptalmışsın ha.

Güvercin: Allah mübarek eylesin.

Kumru: Bu ne kadar naz?

Keçi yavrusu: Seni yaramaz seni.

Tay: Boyunu bosunu sevsinler!

Maymun: Ben o kadar soytarılıktan hoşlanmam.

Ayı: İşte böyle ağırbaşlı olmalı.

Hindi: Bana çalım satma.

Kaplumbağa: Ne mıymıntı şeymişsin.

Deve: Alacağın olsun senin.

Kanarya: Ne geveze şeysin sen.

12.İlan

Ay Dede mizah dergisinde yer alan ilanlarda bir tür olarak kabul edilmiştir. Ay Dede’de toplam 18 ilan yer almaktadır. Bu ilanların içeriğini eserlerin tanıtımı, sinema, tiyatro, sağlık vb. gibi konular oluşturmaktadır, dergide yer alan ilanlar bile mizahî unsurları yaratmada kullanılmıştır.

¹³¹ Ay Dede, nu.:29, s.1.

13. Anı

Ay Dede’de toplam 3 tane anı yer almaktadır. Dergide yer alan bu anılar Refik Halit ve Orhan Seyfi’ye aittir. Anılar konu itibarıyla ramazan eğlencelerini ve azınlıkların yaşamlarını içermektedir.

14. Bilmeceler

Ay Dede toplam 3 bilmece yer almaktadır. Sözlü Halk edebiyatı örneği olan bilmeceler kalıplaşmış ifadelerdir. Manzum ve mensur şekilde yazılırlar. Herhangi bir şeyin özelliklerini üstü kapalı olarak anlatan ve sorulanın ne olduğunu muhatabına bırakan söz oyunudur.¹³²

“Bilmecelerin Dili”¹³³

Yeraltında babam başı – Ali Kemal
Dil üstünde kaydırmaca -Rıza Tevfik.
Kısacık boylu kadife donlu -Ahmet Emin.
Çat burada çat şurada - Bekir Sami Bey.
Bir ufacık fııcık içi dolu turşucuk – Dergâh Mecmuası.

“Bir Bilmece”¹³⁴

“İncedir ipek gibi
Naziktir çiçek gibi
Beyazlıkta kar gibi
Sanki nazlı yâr gibi”
Nedir o bil bakalım?
Cevap: Keten Helvası
Amma yaptın ha!.. Kibar Ali cigara kağıdı.

¹³² İbrahim Erşahin, **Halk Kültürü ve Edebiyat Sözlüğü**, s. 60-63.

¹³³ **Ay Dede**, nu.: 35, s.3.

¹³⁴ **Ay Dede**, nu.: 33, s.4.

Bilmeceler¹³⁵

Gidip geldiği halde yerinde duran nesne nedir? : Kapı.

Üstü kapalı olduğu hâlde yine daima ıslak olan nedir? : Dil.

15. Darb-ı Meseller

Ay Dede toplam 2 atasözü yer almaktadır. Atasözleri geçmiş deneyimlerin geleceğe aktarımıdır. Atasözünü söyleyen, geçmişin değerli sayılan bir yargısını tekrar ederek görüşünü kuvvetlendirir.

Atasözü deneyden faydalanılmasını ister. “Atasözleri ile fıkralar işlev bakımından birbirine benzer.”¹³⁶ Her ikisinde de dinleyenle, söyleyen geleneksel sözlere dayanan bir ilişki içerisindedir. Atasözleri toplumun bütün kesimine hitap eder.

Refik Halit Karay Atasözlerinin işlevini:

“ Türk darb-ı mesellerinin ayrıca hoşuma giden ciheti her dildeki gibi tecrübe mahsulü birtakım nasihatler gözümün önüne küçük pek canlı tablolar getirmesi bana mizahi resimlerle dolu bir albüm karıştırıyorum lezzetini ve tesirini vermesidir.” şeklinde açıklamaktadır.¹³⁷

“Darb-ı Mesellerin Dili”¹³⁸

Koyunun bulunmadığı yerde keçiye Abdurrahman Çelebi derler.: Ali Emirî Efendi

Bekârlık sultanlıktır.: Tahir Nadi Efendi

Keskin sirke küpüne zarar.: Mehmet’çe (?)

¹³⁵ Ay Dede, nu.: 88, s.3.

¹³⁶ İlhan Başgöz, *Geçmişten Günümüze Nasrettin Hoca*, s.60.

¹³⁷ Veli Aras, *Refik Halit Karay’ın 1940 - 1944 Yılları Arasında Tan Gazetesi’nde Yazdığı Makaleleri*, s. 45.

¹³⁸ Ay Dede, nu.: 35., s.3.

“Darb-ı Meseller Dolayısıyla Hatırmıza Gelenler”¹³⁹

Diriye gülünmez, ölüye ağlanmaz.- Bi- taraflar

Ağzında Bakla Islanmaz.- İleri Sermuharriri

Dar yerde yemek yemektense, geniş yerde dayak yemesi evladır.- Velid Hoca

¹³⁹ Ay Dede, nu.: 53., s.2.

III. BÖLÜM

3. AY DEDE DERGİSİ'NDEKİ KARİKATÜRLERİN İNCELENMESİ

Bu bölüm Ay Dede yer alan karikatürlerin hangi konular etrafında yer aldığına tespitine ve karikatürlerde işlenen konulardan en dikkat çekici olanların incelenmesine dayanmaktadır.

Şüphesiz bir çizgi dili olan karikatür hangi dönem içerisinde dile geldiyse içeriğinde o dönemin siyasal sosyal ekonomik koşullarına göndermeleri içerir. Karikatür, mevcut olana karşı bir tepki olabildiği gibi aynı zamanda mevcut olanın çizerin bakış açısına göre değiştirilmesini ve çarpıtılmasını da içermektedir. Zekânın incelenmiş hâli karikatürde kendini gösterir.

Karikatür temelde bir ifşa aracıdır ve bu araç Mütareke ve Milli Mücadele döneminde yazı dili ile birlikte mizah basınında yerini almıştır. Mütareke ve Millî Mücadele döneminde daha ziyade siyasi göndermeleri içeren karikatürlerin içinde yer alan yazı dili çıkarıldığında karikatürlerin dili, dönemin dışında bulunan okuyucu tarafından yeterince algılanamamaktadır. Bu da bize karikatürün o dönem içerisinde çizgiden ziyade sözün hâkimiyetine tabii olduğunu göstermektedir.

Siyasi baskılar ve iktidarın çizgileri hazmedememesi çoğu zaman karikatürün istenildiği gibi çizilememe sorununu doğurmaktadır.¹⁴⁰

Bundan dolayı çizer gönderisini gizleme veya söz oyunları ile hafifletme yolunu seçebilmekte ya da tam tersi yukarıdaki yargının dışına çıkarak çizgisini sakınmadan mizahi eleştirinin hizmetine sunmaktadır.

¹⁴⁰ Palmira Brummet, **İmge ve Emperyalizm**, (Çev.: Ayşen Anadol) s. 43.

Siyasi

Ay Dede mizah dergisi'nde 90 sayı boyunca siyasi gönderme içeren karikatür sayısı oldukça fazladır. Fakat bu karikatürlerin hepsini alıntılarla bu tezin sınırlarını aşacağından sadece en dikkati çeken birkaç karikatürle yetinilmiştir.

Mütareke ve Milli Mücadele dönemi Türk milleti için çok zor bir dönem olmuştur. Savaşın getirdiği sıkıntıların yanında siyasi istikrarsızlıklar, sürekli cereyan eden kabine değişiklikleri, içte ve dışarıda otoritesini yitiren bir devlet, halkı da ister istemez ümitsizliğe ve karışıklığa sürüklemiştir.

Ay Dede mizah dergisinde görülen karikatürlerin pek çoğu ülkeye demokrasi getirmek adına sahneye çıkan, düşünceleriyle eylemleri çoğu zaman örtüşmeyen İttihat ve Terakki liderlerini, Hürriyet ve İtilafçılarını konu edinmiştir. Artık insanlar siyasetçilere karşı olan güvenlerini yitirmişlerdir. İktidarlar yerleştikleri koltukların hâkimiyeti altına girmişler, kişisel çıkarlarını toplum çıkarlarının üzerinde tutmuşlardır. Hâl böyle olunca her yeni gelen diğerinin çizgisinin dışına çıkamayarak bir arpa boyu yol gidememiştir.

Ülke siyasi istikrarsızlık nedeniyle yazboz tahtasına dönmüştür. Büyük yanılgılardan ve aldatılmalardan geçen halk, siyasi anlamda ortaya çıkan her şeye ve herkese şüphe ile yaklaşmaktadır. Hatta bu tutum Ay Dede'nin sayfalarında Milli Mücadele hareketine bile kuşku ile yaklaşılması sorununu da beraberinde getirmiştir.

Ay Dede'nin 2 numaralı sayısında yer alan karikatürde¹⁴¹ iki kadın arasında geçen konuşmada: Bayanlardan biri: “— Kuzum, kızım merak ettim, bu kimin taşı böyle? diye sormakta diğeri: “— Hürriyet Abidesi! diye cevap vermekte soruyu soran bayan ise biraz duraladıktan sonra: “ — Ya... demek hürriyeti buraya gömüşler diye hayretini dile getirmektedir.

¹⁴¹ Bkz.: Karikatür nu:6

Karikatüre konu olan Hürriyet Abidesi 23 Temmuz 1908’de ilan edilen hürriyetin anısına dikilmiş olan bir anıttır.¹⁴²

İttihat ve Terakki yönetimine gönderme içeren bu karikatürde özgürlüğü halka getiren İttihatçılar uyguladıkları baskılar nedeniyle eleştirilmişler, özgürlük adına özgürlüğü dönemleri içerisinde uyguladıkları tutumlarıyla kısıtlamışlardır.

Ay Dede’nin 24. numarasında¹⁴³ yer alan karikatürde ise Hürriyet ve İtilaf Partisi’nin tavrına gönderme yapılmaktadır. Hürriyet ve İtilaf Partisi’ni ifade etmek amacıyla derginin sayfaları boyunca hep partiyi temsil eden bu çocuk çizimi kullanılmıştır. İki adam arasında geçen konuşmada Adamlardan biri sırtından yakaladığı çocukla ilgili olarak: “— Ziyankâr değildir, kırıp dökmesi yok fakat tembel mi tembel elinden çeksen, sırtından itsen de yine de yürümez.” diğer adam ise çocuğa bakarak : “— Demek itilafçı olacak”diyerek Hürriyet ve İtilaf Partisi’nin tavrını ve yaklaşımını ortaya koymaktadır.

Ay Dede’nin 33.numarasında¹⁴⁴ yer alan karikatürde ise karşı karşıya gelen Yunan ve Osmanlı askeri arasında yer alan konuşmada Osmanlı askeri: “— Silah istiyorum.” demekte buna karşılık Yunan askeri ise: “— Harp edeceğim” diye üste çıkmaktadır.

59.numarasında¹⁴⁵ yer alan başka bir karikatürde savaşın anlamsızlığı irdelenmiştir. Bir elde tutulan çekiç olarak sembolize edilen Osmanlı askeri eğilmiş bir şekilde duran Yunan askerine vurmak üzeredir.

Karikatürün başlığında: Bir Alman şairine gönderme yapılarak “Milletler ya çekiç olur ya örs” ifadesiyle iktidarların ve yönetimlerin milletleri kullanması eleştirilmiştir. Bir nevi Enver Paşa’nın Alman hayranlığı neticesinde ülkenin içine düştüğü buhrana gönderme yapılmaktadır.

¹⁴² Ayrıntılı bilgi için bkz.: Banıççek Kırzioğlu, **Refik Halit Karay’ın Eserlerinde Mizah**, s. 34. ; Falih Rıfkı Atay, **Zeytindağı**, s.35.

¹⁴³ Bkz.: Karikatür nu:1

¹⁴⁴ Bkz.: Karikatür nu : 17.

¹⁴⁵ Bkz.: Karikatür nu : 16.

Kadın

Ay Dede mizah dergisinde çizgi dili incelendiğinde karikatürlerin büyük çoğunluğunda kadınların konu edildiği görülmektedir. Kadın çizimlerinin sıkça kullanılması siyasi mizahın oklarını hafifletme çabasından kaynaklanmaktadır.¹⁴⁶ **Ay Dede**'de kadın üç şekilde ele alınır. Ekim Devrimi ile Rusya'dan gelen kadın figürü İstanbul'da sosyete kesimini sembolize eden kadın figürü, çağdaş kadın figürü ve diğerlerine göre çizim olarak daha az yer verilen Anadolu kadın figürü.

Türk kadını Batılılaşma süreciyle birlikte artık çarşafı gezinen bakımsız ve evinde oturan kadın değildir. Tüketici konumdan üretici konuma geçen siyasal ve sosyal hayata perde arkasından bakan kadın kimliğinden yavaş yavaş uzaklaşmaktadır. Kadının bu derece ön plana çıkmasında I. Dünya Savaşı'ndan dolayı erkek nüfusunun azalmasının büyük payı vardır.¹⁴⁷

Ay Dede'nin sayısında “Hanımlar-1” başlıklı bant karikatürde¹⁴⁸ kadınların çeşitli mesleklerdeki hâli anlatılmıştır. Hanımlar polis olursa adli karede polis olan hanım, vukuat çıkaran adama: “— Bu kaçınıcı vukuat yine sarhoşsun! diye adamı uyarmakta buna karşılık adam: “— Ne yapayım? Daha beni bir kerecik posta etmedin diyerek, hanım polisin dediğini pek de ciddiye almamaktadır. Bir başka karede ise; şoför olarak çizilen hanım, arabasına binen müşteriye: “— Nereye efendim?” diye sormakta adam ise: “— Hadi çek. Bir kere şu şehirden çıkalım da.”demektedir.

“Hanımlar-2”¹⁴⁹ başlıklı bant karikatürde ise: Hanımların zabıta, dülger, kayıkçı olduğu takdirde yaptıkları işin erkekler tarafından ciddiye alınmayacağı mizahî bir yaklaşımla dile getirilmektedir.

¹⁴⁶ Turgut Çeviker, **Gelişim Sürecinde Türk Karikatürü Kurtuluş Savaşı Dönemi 1918- 1923**, s.53.

¹⁴⁷ Yaprak Zihnioğlu, “ Kadın İnkılâbı” **Tarih ve Toplum**, S. 207, s.27.

¹⁴⁸ Bkz.: Karikatür nu:15.

¹⁴⁹ Bkz.: Karikatür nu: 2.

İstanbul’da değişen sosyal hayat ahlakî değerlerinde değişimini beraberinde getirmiş ve bu ahlakî çöküntüyle beraber eşlerini aldatan kişi sayısı fazlaşmıştır. Kadın çizimlerindeki tipler incelendiğinde özellikle modern kadın çizimlerinde Rus kadınlarının esas alındığı görülebilir.

Ay Dede’nin 12 numaralı sayısında yer alan “Asar-ı meşrutiyet”¹⁵⁰ başlıklı karikatürde bir bayan ve erkek arasında geçen konuşmalarda adam: “— Aham polis de geliyor gurban... Böyle durmah, de gidek.” demekte bayan ise: “— Görüyorum, fakat korkma (vazife)m var!” diyerek adamı rahatlatmaktadır.

Fuhuşun İstanbul sokaklarında alenen yapılan bir iş hâline dönüşmesi ve yasal kılıf içerisinde sunulması eleştirilmiştir.

Ay Dede’nin 83 numaralı sayısında yer alan bant karikatürde¹⁵¹ ahlakî çöküntünün boyutu tramvayların yoldan çıkması ile özdeşleştirilerek iki kadın arasındaki konuşmaya: “—Herkesin dili bize uzanıyor. Koskoca tramvaylar yoldan çıkıyor da ağız açan yok diye yansımakta eve gelen kıza ise babası: “— Kızım bu sana ders olsun. Frenini sık yoldan çıkmamağa çalış.” diyerek mevcut olan toplumsal yapı ortaya konulmaktadır.

Bu bant karikatürden anlaşılacağı üzere insanoğlunun kendini haklı gösterebilmek için her türlü dil oyununa başvurması ve asıl eleştirisini herkesi etkileyen ulaşım problemini göz ardı ederek kadınlar üzerinde yoğunlaştırmasına dikkat çekilmektedir.

¹⁵⁰ Bkz.: Karikatür nu:10.

¹⁵¹ Bkz.: Karikatür nu 4.

Ulaşım

Mütareke ve Milli Mücadele dönemi İstanbul'unun karşılaştığı önemli sorunlardan biri de şehir içi ulaşımıdır. **Ay Dede** de ulaşım ile ilgili olarak o dönemde şehir yaşamında önemli bir yer tutan otomobiller ve otomobile alışık olmayan İstanbul halkının karşılaştığı sorunlar, balık istifi gibi yolculuk yapılan tramvaylarla ilgili çizimler yer almaktadır. İstanbul'da devam eden iç ve dış karışıklıklar nedeniyle yollar bakımsız kalmış bu nedenle ulaşım güçlüğüle yapılmaktadır.

Otomobiller, dikkatsiz şoförlerin elinde pek çok can kaybına neden olmaktadır. **Ay Dede'nin** 45. sayısında yayımlanan “Köylü gözü köylü sözü” başlıklı karikatürde¹⁵² bir muhacir yolda gördüğü bir otomobil kazasını doğal karşılayarak kendi kendine: “— Acaba Eminönü böyle olursa emin olmayan yerler nasıl olur?” diye söylenmektedir.

Ay Dede'nin 15.numaralı sayısında yer alan bant karikatürde¹⁵³ ise: Tramvaylarda yaşanan izdihamlar eleştirilmektedir. Sultanahmet'te bir asker elinde düdüğü ile halkı uyarmakta: “— Sakın Sultanahmet'e koşmayınız. Gördüğünüz gibi halk tramvay bekliyor” demekte karikatürün ikinci karesinde ise yine bir asker halkı uyararak: “— Babiâli'de baskın var diye meraklanmayınız. Bu hücum tramvaya binme meselesidir.” diye kalabalığa seslenmektedir.

Yine bir başka bant karikatürde¹⁵⁴ ise kendi yolunda gitmeyen bir at arabasının tramvay yolunu kullanması arabacının gayet pişkin bir tavırla: “ — Eh yoldan çıkmasını bilmez değilsin ya! Her zaman ben çıkıyorum. Bu sefer de sen çıkıver! demesiyle eleştirilmektedir.

¹⁵²Bkz.: Karikatür nu.:3

¹⁵³ **Ay Dede**, nu.: 15, s. 2, 20. 2. 1922.

¹⁵⁴ Bkz.: Karikatür nu: 4.

Basın Eleştirisi

Basın tarihimize baktığımızda, demokrasi ile basılı yayın arasında bir ilişkinin olduğu görülebilir. Haber alma özgürlüğünün yanında basın aynı zamanda devletler için ideolojik bir güçtür. 21. yüzyılda medya tüm dünyayı yönetecek kadar etkili bir güç hâline gelmiştir.

İktidarı elinde bulunduran yönetimler her zaman basını kontrol altında tutma eğiliminde olmuşlardır. Çünkü en çok okunan ve takip edilebilen bir haberi iktidar elindeki gücü dolayısıyla istediği biçimde okuyucuya sunacaktır.

İstanbul'un işgali ile birlikte İstanbul hükümetini destekleyen yayınlar ile Milli Mücadele'yi destekleyen yayınlar arasında bir kalem savaşı başlar. 82.numaralı¹⁵⁵ sayısında yer alan karikatürde: “Güleryüz sermuharriri olan Sedat Simavi'nin portresine yer verilmiştir. **Ay Dede** bu ayırmda en çok Sedat Simavi'nin çıkardığı Güleryüz'le karşı karşıya gelir.

Ay Dede'nin 70.numaralı sayısında¹⁵⁶ yer alan karikatürde Büyük Taaruz ve Başkomutanlık Meydan Muharebesi'nin kazanılmasından sonra Peyam-ı Sabah Gazetesi yazarı Ali Kemal'in Milli Mücadele'yi destekleyici bir tavır alması ve bu yönde yazılar yazması eleştirilmiştir.

Ay Dede'nin yine 50 numaralı sayısında yer alan¹⁵⁷ “Açlık ve İhtiyaç” başlıklı diğer bir karikatürde: Sokakta dolma satan Arap bir kadının dolmalarının üzerinde **Akşam, İkdam, İleri, Sabah, Tercüman-ı Hakikat, Tevhid-i Efkâr, Vakit** gibi yayınların isimleri yer almaktadır. Dolma satın alan İhtiyar: “— Yüz paraya bu yalancı dolmalar yutulmaz ama... Ver bana bir tane bakalım.” diyerek

Ay Dede'nin diğer yayınlara karşı olan tavrı ve bu yayınların yayımladığı haberlerin niteliğini eleştirmektedir.

¹⁵⁵ Bkz.: Karikatür nu: 19.

¹⁵⁶ Bkz.: Karikatür nu: 22.

¹⁵⁷ Bkz.: Karikatür nu: 18.

Bu yayınların isimlerinden de anlaşılacağı üzere **İleri** gibi doğrudan Anadolu'yu destekleyen gazetelerin yanında, Ankara hareketine bütünüyle karşı yayın yapan gazetelerin de isimleri yer almaktadır.

Moda

1922 yılı toplumsal değişmelerin Türk toplumunda en ciddi boyutta yaşandığı ve bir yere ait olma çabalarının en yoğun şekilde hissedildiği dönemdir. Bolşevik ihtilalinden sonra İstanbul'a gelen Haraşolar beraberlerinde kendi modalarını da getirmişlerdir. Kısa saçlar onların sayesinde İstanbul'da yaşayan bayanlar tarafından benimsenir.¹⁵⁸

Mizah gazeteleri yeni kıyafetler ve elbise modelleriyle her zaman alay etmişlerdir. **Ay Dede**'deki moda anlayışı bayanları kendi doğallıklarından uzaklaştırdığı için eleştirilmiştir.

Çizimlerin gayet hassas ve renkli çizilmeye çalışıldığı bu karikatürler, kadının doğasını ve modernleşmeye başlayan Türk kadınına yansıtmaktadır. F. Karabıyık Barbarosoğlu, "Moda ve Zihniyet" adlı çalışmasında giyim tarzının aynı zamanda dışa vurulan zihniyetin göstergesi olduğunu söyler.

"Zihniyetin dışarı yansıma şekillerinden biri de davranışların yanı sıra giyim anlayışıdır. Kişilerin giyim anlayışı estetik zevk ve beğenilerini, ekonomik durumlarını, mensubu oldukları ve olmak istedikleri sınıfın ipuçlarını verir."¹⁵⁹

¹⁵⁸ Haraşolar açlık ve sefaletten dolayı bit tehlikesi ile karşı karşıya kaldıkları için saçlarını kestirmişler. Onların bu kısa saçlı hâlleri erkekler tarafından çok beğenilince kerametın saçın kestirilmesinde olduğunu düşünen İstanbul bayanları da saçlarını kestirmişlerdir. Ayrıntılı bilgi için bkz.: İstanbul Ansiklopedisi, "**Beyaz Ruslar**" C. 5, s. 2624-2626.

¹⁵⁹ F. Karabıyık Barbarosoğlu, **Moda ve Zihniyet**, s.23.

Ay Dede'nin 48.numarasında “Modaları nasıl oluştururlar?”¹⁶⁰ başlıklı karikatürde iki genç bayan arasında geçen konuşmada bayanlardan biri yeni yaptıracağı çarşaf için elinde tuttuğu modeli arkadaşına göstererek:

“— İşte bu model güzel yeni arşafımı öyle yaptırısam... demekte buna karşılık arkadaşı onu uyararak elinde tuttuğu modelin altında “— Fakat altında deniz banyosu için yazılı?!” diye şaşkınlığını ifade etmektedir.

Ay Dede'nin yine 48 numaralı sayısında bayanların moda adına vücudu teşhir eden kumaşları tercih etmeleri iktisadi bir yola gönderme yapılarak dolaylı yoldan eleştirilmektedir. “ Jarse¹⁶¹ bolluğu” başlığı altında yer alan bu karikatürde ¹⁶²bir mağazada alışveriş yapan genç bir kadın, haminnesi ve dkkncı arasında geçen konuşmada mağaza sahibi elindeki kumaşların kalitesinden dem vurmakta: “— Bu halis mal efendim, öbür ucuzda jarse ama yağmur görünce erir akar, çarşaf marşaf kalmaz! Demekte genç hanım ise haminnesinin kulağına eğilerek: “— Kuzum haminne! Biz ucuzundan alalım! Demektedir.

Konut Sorunu

Konut sıkıntısı **Ay Dede**'nin karikatürlerinde kullandığı bir diğer temdir. İşgal altında bulunan İstanbul'da birçok konak yabancılar tarafından işgal edilmiş Beyaz Rus akınıyla İstanbul'daki ev kiralarının artması ve kiralık ev bulunamaması ve zenginlerin bu sorunlardan uzak farklı bir hayat yaşamaları eleştirilmiştir.

Bu konuyla ilişkili olarak **Ay Dede**'nin 13.numarasında “Hvelbaki”¹⁶³ başlığı adı altında çizilen karikatürde kendilerine ev sözü verilen iki adam beklemekten iskelete dönmüşler, onlarla konuşan gayet iyi giyimli adam ise:

“— Zavallılar bu karda kışta ne kadar şyorlar... Neyse apartmanlar biter de kurtulurlar diye telkinde bulunmaktadır.

¹⁶⁰ Bkz.: Karikatür nu: 12.

¹⁶¹ Jarse: Esnek dokunmuş ipekli veya yönlü bir kumaş. **Türk Dil Kurumu Sözlüğü**, s.743.

¹⁶² Bkz.: Karikatür nu: 13.

¹⁶³ Bkz.: Karikatür nu: 9.

İstanbul'daki ev bulma sorunu o kadar ciddi bir hâl almıştır ki bir de buna İstanbul'da çıkan yangınlar eklenince ve bu yangınlara müdahale gecikince durum daha da vahim bir hâl almaktadır. **Ay Dede**'nin 68. numarasında “Kerbela”¹⁶⁴ başlığı altında çizilen karikatürde : “İtfaiye borazancısı: “ — Su !! su !! diye bağırmakta oradan geçen suçu ise: “—Bardağı guruşa aşılama buz” diye itfaiyeye seslenmektedir.

Edebî ve Siyasi Portreler

Ay Dede, mizah dergisinin sayfalarında siyasi ve edebi portre karikatürlerinin çok sık olarak çizgi diline aktarıldığı görülmektedir. Bunlar dönemin siyasi etkinliği olan kişiler, edebiyatçılar, tiyatro sanatçıları, ressamlar ve gazetecilerdir.

Ay Dede'nin 32. numarasında¹⁶⁵ yazılarına sıkça yer verilen Osman Cemal Kaygılı'nın karikatürü çizilmiştir. Karikatürün altında: “Muharrirlerimizden Amber Ağa” yazısı yer almaktadır.

Ay Dede'nin 56.numarasında İştirak gazetesinin sahibi Hüseyin Hilmi'ye¹⁶⁶ yer verilmiştir. Refik Halit Karay, “Hilmi'nin bir tabiat fenomeni” olduğunu söyler. Hilmi İzmir'de doğmuş 1908 tarihinden önce Serbest İzmir adlı bir gazete çıkarmış daha sonra İstanbul'a gelip yerleşmiştir.

Baha Tevfik'in idarehanesinde bir toplantı esnasında geçen bir konuşmayla herkesin bir meslek sahibi olduğunu söyleyen kendisinin bir mesleğinin bulunmadığını ifade eden Hilmi, Baha Tevfik'in “Sosyalist ol be Hilmi” cümlesiyle sosyalist kimliği kazanmıştır.

¹⁶⁴ Bkz.: Karikatür nu: 21.

¹⁶⁵ Bkz.: Karikatür nu: 5.

¹⁶⁶ Bkz.: Karikatür nu: 8

Ay Dede'de diğerk önemli karikatürlerinden¹⁶⁷ bir diğeri de 1911 tarihinde kurulan ve bu partinin kurucu üyeleri arasında yer alan Damat Ferit Paşa'dır.

Damat Ferit Paşa gözünde bir siyah gözlükle kör bir adam şeklinde çizilmiştir. Damat Ferit'in devlet yönetimi konusunda gösterdiği zayıflık ve gaflet nedeniyle siyah bir gözlükle çizilmesi dikkat çekicidir.

Hayat Pahallığı - Geçim Sıkıntısı

Temel ihtiyaçlardan biri olan barınma meselesi ve geçim derdi Ay Dede'nin sayfalarında sıkça işlenen konulardan biridir. Açlık, insan için dayanılması en zor durumlardan biridir. Türk halkı Balkan Savaşları ve ardından I. Dünya Savaşı nedeniyle elinde avucunda ne varsa kaybetmiş yokluk, açlık ve sefalet her yeri sarmıştır. Halkın temel ihtiyaç maddeleri bile değerinden çok yüksek meblağlara satılmaktadır.

İşgal kuvvetlerinin ulaşım yollarını kontrol altında tutması, şehre giren yardımın kullanımını imkânsız hâle getirmektedir. Yiyecek sıkıntısının dışında giyim, ulaşım, kira gibi harcamalar da İstanbul halkı için büyük zorluklar doğurmaktadır. Ay Dede'nin 51. numarasında "Siyah levha"¹⁶⁸ başlığını taşıyan karikatürde tahta başında bulunan bir hoca başı önüne eğik çizilerek mali durum hakkında bilgi vermektedir. Alınan maaşın kâr getirmediğini bu durumun da insanların sefalet altında yaşamasına neden olduğunu anlatmaktadır.

Savaş yıllarını ticari bir pazar hâline getiren ve halkın sırtından geçinen savaş zenginleri ise bu durumdan kârlı çıkan tek zümredir. Bu zümre içinde yer alanlardan büyük bir çoğunluğu savaşın bitmesini istememektedir.

¹⁶⁷ Bkz.: Karikatür nu: 7.

¹⁶⁸ Bkz.: Karikatür nu: 20.

Harp Fakirleri ve Savaş Zenginleri

Türk milleti işgalin getirdiği sıkıntılarla boğuşurken yeni bir zümre ortaya çıkar. Karaborsacılık yapan, mal stoklayan ve piyasayı açlıktan kırdıran bu zümre ‘Savaş Zenginleri’dir.

Turgut Çeviker, dönemin karikatür dergilerinde rastladığı bu tipler için:

“ Savaşın getirdiği yokluk ve güçlüklerden çeşitli entrikalarla vurgunculuk yaparak zengin olan bu görmemiş görgüsüz kültürsüz zengin kişiler 1920’lerin gözde karikatür tipi olarak sürekli işlenecektir.” demektedir.

Bu konuyla ilişkili olarak **Ay Dede**’nin 13.numarasında “Hüvelbaki”¹⁶⁹ başlığı adı altında çizilen karikatürde kendilerine ev sözü verilen iki adam beklemekten iskelete dönmüşler, onlarla konuşan gayet iyi giyimli türedi zengin adam ise:

“— Zavallılar bu karda kışta ne kadar üşüyorlar... Neyse apartmanlar biter de kurtulurlar diye karşısındakilere telkinde bulunmaktadır.

Diğer Temalar

Ay Dede’de işlenen diğer temalardan bir diğeri de çocuklardır. Değişen sosyal yapı ve ahlaki değişim çocuklara da yansımıştır. Çocuklar evde annelerinin ya da babalarının yaptığı olumsuzluklardan etkilenerek aileleriyle ve çevresinde bulunanlarla kendi yaşlarının üzerinde çeşitli diyaloglara girmektedirler.

Ay Dede’de “Şimdiki izdivaçlar bebek oyuncağı”¹⁷⁰ başlığını taşıyan karikatürde erkek çocuğu annesinin aldığı oyuncak bebeği beğenmeyerek annesine:

“—Anne daha iyisi yok muydu ki bana bunu aldın diye sitem etmekte annesi ise çocuğuna: “— Büyü adam ol da iyisini o zaman alırım.” demektedir.

¹⁶⁹ Bkz.: Karikatür nu.: 9.

¹⁷⁰ Bkz.: Karikatür nu.: 14.

Ay Dede'nin 64 numaralı sayısında “ Bir Yeni Zekâ Daha Zamanede Çocuk Kalmadı”¹⁷¹ başlıklı karikatürde sokakta elinde çemberiyle oynayan çocuk kendisinden yaşça büyük bir bayana: “— Akşama bize gelirken Nevin'i de beraber getirsenize demekte bayan ise: “— Babanla bizi yalnız bırakacağına söz verersen getiririm” demektedir. Buna karşılık çocuğun verdiği cevap: “— Peki ama siz de bizi yalnız bırakırsınız değil mi?” olmaktadır.

¹⁷¹ Ay Dede, nu.: 64, s. 4.

SONUÇ

Türk edebiyatı üzerinde yapılan çalışmalarda, içinde karikatürlerin de bulunduğu yayımları içeren çalışmalara sıkça rastlanmamaktadır. Oysa mizah ve onun çizgi boyutundaki ifadesi olan karikatür, üretildiği dönemin siyasi ve sosyal yapısını, birey ve toplum ilişkilerini eleştirel bir bakış açısıyla çizgi diline yerleştirerek, toplumu uyarma ve tepki oluşturma görevini, gülme ve düşündürme boyutuyla üstlenen yalın bir anlatım biçimi olarak mizah yayınlarının belkemiğini oluşturur.

Ay Dede mizah dergisi, Milli Mücadele ve Mütareke döneminde basının Anadolu ve İstanbul basını olmak üzere ikiye ayrıldığı 2 Ocak – 9 Kasım 1922 tarihinde İstanbul’da eski harflerle Refik Halit Karay tarafından yayımlanan mizahî, edebî ve siyasi içerikli bir süreli yayındır. Derginin yazar ve şair kadrosunu Türk edebiyatının önemli isimleri içerisinde yer alan: Yusuf Ziya, Enis Behiç, İdris Sabih, Osman Cemal, Ercüment Ekrem, Orhan Seyfi, Halil Nihat, Reşat Nuri, Rıza Tevfik, Selami İzzet, Vedat Örfi, Fazıl Aykaç ve derginin tek kadın yazarı olan Güzide Sabri gibi isimler oluşturmaktadır. Derginin çizerleri arasında ise: Cem, Salahattin, Münif Fehim, İsmail Hakkı, Fikret, Rıfkı, Ramiz gibi isimler yer almaktadır.

Yazar ve şair kadrosu dergide yer alan yazılarında kendi isimlerinin yanında müstear adlarını da kullanmışlardır. Dönemleri içinde ortaya koydukları eserleriyle önemli bir yere sahip ve her biri kendi alanında isim yapmış olan bu yazar ve şairler değişen siyasi ve toplumsal yapıyı yansıtan yazılarıyla belli bir dönemin sözcüsü olmuşlardır.

Ay Dede bu yönüyle günümüzde artık unutulmaya yüz tutmuş birçok güncel ve siyasi hadisenin yeniden ele alınıp yorumlanmasında önemli bir kaynak niteliği de taşımaktadır.

Ay Dede mizah dergisinde yer alan başlıca yazılar türlerine göre: fıkra, şiir, hikâye, anı, ve derginin kendi adlandırması olan fantezi hikâye, kısa hikâye, küçük hikâye, darb-ı meseller, zamane fıkraları, bilmeceler gibi adlandırmalar altında yer almaktadır. Ancak bu adlandırmaların büyük bir çoğunluğu edebiyatta bilinen işlevlerinin dışında mizahî bir bakış açısıyla kurgulanmıştır. Bunun nedeni Mütareke ve Millî Mücadele döneminde işgal kuvvetlerinin ve yönetimin uyguladığı sansürün had safhada olması ve mizah yazarının bu türler altında ciddi bir mizah dinamiği yaratma düşüncesinden kaynaklanmaktadır.

Ay Dede mizah anlayışını temellendirirken hem Türk Edebiyatı'nın halk cephesini, bilmeceleri, Nasrettin Hoca Fıkralarını, Bektaşî fıkralarını hem de burjuva cephesini tehzil ve hezelleri, temeli batı edebiyatına dayanan kısa hikâye, fantezi hikâye gibi örnekleri bir arada kullanarak sayfalarında buluşturmuştur.

Ay Dede mizah dergisi dil anlayışında nezih bir üslup kullanmış benzetme ve abartmalara dayalı söz oyunlarından faydalanmıştır. **Ay Dede**'nin mizahî bir yayın olması münasebetiyle özellikle toplumsal yozlaşmanın irdelendiği bazı karikatür ve yazılarda dilin müstehcenliğe kaydığı da görülür.

Ay Dede dergisinde yer alan yazıların ve şiirlerin içeriklerini 1922 yılındaki siyasi, edebî, sosyal yapı ve bu kavramların sözcülüğünü üstlenen basın ve gazete sahipleri oluşturmaktadır. Özellikle Mütareke ve Milli Mücadele dönemi, ülkenin geçmiş değerlerinin sorgulamaya açıldığı ve kavramların birbirine karıştığı 'Ben ve Öteki'nin sorgulandığı bir dönemdir. "Uzunca yıllar padişahım sen çok yaşa" cümlesiyle büyüyen bir yapının başta İttihat ve Terakki Partisi'yle dönüşüme uğraması art arda gelen savaşlar sonrasında, Kuvâ-yı Milliye hareketiyle kökten değişime uğramasının gerçekleştiği bir süreçtir.

Ay Dede mizah dergisi, sayfalarında yer verdiği siyasi mizah anlayışını Hürriyet ve İtilaf Fırkası, Meşrutiyeti ilan ettiren İttihat Terakki Partisi'nin uyguladığı politikaların eleştirisi ve İttihat Terakki Partisi'nin bir uzantısı olarak gördüğü Kuvâ-yı Milliye hareketi üzerinde temellendirmiştir.

Ay Dede mizah dergisi özellikle bu eleştirilerini Ankara Hükümeti ve onu destekleyen basın üzerinde yoğunlaştırmıştır. Ankara Hükümeti'nin izlediği siyaset özellikle Rusya ile münasebetleri dergide eleştirilen en önemli unsurlardan biridir. Büyük Taarruz'un neticelenmesiyle beraber dergi 68 numaralı sayısından itibaren sayfalarında Ankara Hükümeti'ni destekleyici yazılara ve karikatürlere yer vermeye başlamıştır.

Ay Dede'de Mütareke ve Milli Mücadele Dönemi içerisinde görülen ekonomik dengesizlikler, savaş zenginleri, ulaşım sorunları, karaborsacılar gibi İstanbul'un pek alışık olmadığı ahlaken düşmüş, türedi, sonradan görme zengin zümreler mizahî bir yaklaşımla eleştirilmiştir. **Ay Dede**'nin sayfalarında yer verdiği diğer bir konuda savaşın yarattığı ülkedeki sınıfsal yapıdır. Ülkedeki istikrarsızlık nedeniyle insanların çoğu yeme içme, barınma ve güvenlik gibi temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamaz duruma gelmişlerdir.

Aynı yıllarda Bolşevik İhtilalinden kaçan Beyaz Ruslardan dolayı İstanbul nüfusu artmış halkın hem ekonomik durumu hem de sosyal yaşantısı çöküntü içine girmiştir. Türk toplumunda o güne kadar sık görülmeyen eşlerin birbirlerini aldatma olayları da bu yüzden karikatür ve yazılarda ekseriyetle işlenen konular arasındadır.

Bir tarafta haroşaların tavırları mizahî olarak irdelenirken diğer tarafta değişen toplum yapısında kadının erkeğin yanında üretici konuma geçmesi, söz sahibi olması da yine derginin sayfalarında işlenen temler arasında yer almıştır.

Dergi, karikatür çizimlerinde ağırlıklı olarak tek kare karikatürlere, porte karikatürlere ve bant karikatürlere yer vermiştir. Bütün karikatürler yazı diliyle desteklenmiş tıpkı yazılarda olduğu gibi karikatürler de ele aldıkları konuları ifade eden başlıklarla adlandırılmışlardır.

Ay Dede gerek çizimleriyle gerekse yazılarıyla Türk toplumunun üzerinde yoğun bir sis tabakası gibi çökmüş belirsizlik, ümitsizlik dönemine tanıklık etmiş, toplumun içinde bulunduğu güvensizlik ortamını sayfalarında mizah yoluyla yansıtmış önemli bir süreli yayındır.

EKLER

EK 1. YAZAR ADINA GÖRE İNDEKS:

ABDÜLBAKİ FEVZİ

Bir Terkib-i Bend'ten	Şiir	Nu. 2 s. 2
Bu Dahi Olsa Da Hoş	Şiir	Nu. 3 s. 1
Olmasa Da		
Görmüşüz	Şiir	Nu. 4 s. 2
Terkb-i Bend'ten	Şiir	Nu. 7 s. 2
Terkib-i Bend'ten	Şiir	Nu. 14 s. 3
Terkib-i Bend'ten	Şiir	Nu. 17 s. 4
Terkib-i Bend'ten	Şiir	Nu.18 s. 2
Fuzuli'yle Feryat	Şiir	Nu. 19 s. 2
Terkib-i Bend'ten	Şiir	Nu. 20 s. 1
İkrar	Şiir	Nu. 20 s. 3
Taşı Koydum Yerine	Şiir	Nu. 22 s. 3
Terkib-i Bend'ten	Şiir	Nu. 23 s. 3
Bahr-ı Tahvil	Şiir	Nu. 24 s. 3
Hüseyin Daniş Bey'e	Şiir	Nu. 25 s. 3
Nazire (Ali Kemal)	Şiir	Nu. 26 s. 4
Gazel	Şiir	Nu. 27 s. 1
Tasvir- i Canan	Şiir	Nu. 28 s. 2
Divan-ı Fevzi'den Gazel	Şiir	Nu. 29 s. 2
Dedim – Dediler	Şiir	Nu. 30 s. 1
Gazel	Şiir	Nu. 31 s. 1
Olmasa	Şiir	Nu. 32 s. 2
Süleyman Nazif Bey'e	Şiir	Nu. 34 s. 2
Ramazan	Şiir	Nu. 35 s. 1
Gazel	Şiir	Nu. 36 s. 4

Geldikçe	Şiir	Nu. 37 s. 4
Olur mu?	Şiir	Nu. 39 s. 4
Kaside	Şiir	Nu. 40 s. 1
Fahriye	Şiir	Nu. 41 s. 1
Fuzuli'yle	Şiir	Nu. 42 s. 4
Gazel	Şiir	Nu. 43 s.1
Gazel	Şiir	Nu. 45 s. 3
Terkib-i Bend'ten	Şiir	Nu. 47 s. 3
Dolap (Hamamizade'ye)	Şiir	Nu. 49 s. 2
Terkib- i Bend'ten	Şiir	Nu. 50 s. 1
Kaside	Şiir	Nu. 51 s. 3
Gazel	Şiir	Nu. 52 s. 1
Gülerim	Şiir	Nu. 53 s. 3
Eski Tas	Şiir	Nu. 55 s. 2
[Başlıksız]	Şiir	Nu. 56 s. 2
Bir Kaside'den]	Şiir	Nu. 57 s. 2
Kaside'den	Şiir	Nu. 58 s. 1
Kaside'den	Şiir	Nu. 59 s. 2
Kaside'den	Şiir	Nu. 60 s. 3
Kaside'den	Şiir	Nu. 61 s. 2
Iydiye	Şiir	Nu. 62 s. 2
Gazel	Şiir	Nu. 63 s. 1
Sakiname	Şiir	Nu. 64 s. 3
Kaside'den	Şiir	Nu. 65 s. 1
Divan (Filozof Gibi)	Şiir	Nu. 67 s. 2
Olmaz	Şiir	Nu. 68 s. 2
[Başlıksız]	Şiir	Nu. 69 s. 3
Olur Mu Acep	Şiir	Nu. 70 s. 2
Tahmis	Şiir	Nu. 71 s. 2
Nazire	Şiir	Nu. 72 s. 4
[Başlıksız]	Şiir	Nu.73 s. 3
Gazel	Şiir	Nu. 74 s. 3

Olacaktır	Şiir	Nu.75 s. 3
Sakiname'den	Şiir	Nu. 76 s. 4
Kaside	Şiir	Nu. 78 s. 3
Olsa Da		
Gazel	Şiir	Nu. 80 s. 3
Arar Gezerim	Şiir	Nu. 81 s. 2
Gazel	Şiir	Nu. 82 s. 2
Tembih	Şiir	Nu. 83 s. 1
Kalmaz	Şiir	Nu. 84 s. 2
Teleffüf-i Feylosofhane	Şiir	Nu. 87 s. 3
İster	Şiir	Nu. 88 s. 1
Gazel	Şiir	Nu. 90 s. 4

A. KEMALETTİN

Sebat	Fantezi Hikâye	Nu. 13 s. 3
Yabancı Misafirler	Kısa Hikâye	Nu. 27 s. 3

AHMET NURETTİN

Yan Kesici Olmalı	Fıkra	Nu. 74 s. 3
Bu Çocuk Usta İmiş	Fıkra	Nu. 76 s. 3

ALİ HAYDAR

Olsun Da Gör	Şiir	Nu. 16 s. 1
Bir Muhtekirin Tahassürü	Şiir	Nu. 21 s. 3
Açık Mektup		
Yahya Kemal Bey	Şiir	Nu. 24 s. 4
Terkib-i Bend'ten	Şiir	Nu. 25 s. 4

Hilal-i Ahmere Bir Tufeyi

Naçizane Sakiname'den Şiir Nu. 28 s. 4

Cevapname-i Muhabbet Şiir Nu. 31 s. 4

Olur Şiir Nu. 33 s. 4

Beyefendi Şiir Nu. 34 s. 3

Ramazaniye Şiir Nu. 37 s. 1

İftariye Şiir Nu. 41 s. 3

ALİ CANİB YÖNTEM

Arabî Faris Lâzım mı Değil mi? Fıkra Nu. 10 s. 3

ENİS BEHİÇ KORYÜREK

Busenin Sesi Şiir Nu. 46 s. 3

ERCÜMENT EKREM TALU

Hizmetçi Küçük Hikâye Nu. 5 s. 2

FAZİL AHMET AYKAÇ

İltifat Name

(Refik Halit Bey'e) Şiir Nu.2 s. 1

Şikâyetname Şiir Nu. 6 s. 2

Rıza Tefvik Şiir Nu. 15 s. 3

Bayburtlu Zihni Şiir Nu. 16 s. 2

Refik Halit Bey'e Şiir Nu. 5 s. 1

Ninni Şiir Nu. 17 s. 1

Kafiye Antikalaları	Fıkra	Nu. 17 s. 1
Heyhat	Şiir	Nu. 18 s. 3
Heyhat	Şiir	Nu. 20 s. 2
(Dır – Dır) Dan		
İbare	Şiir	Nu.21 s. 2
İstemem (Refik Halit Bey’e)	Şiir	Nu.22 s. 1
Bak da Gör	Şiir	Nu. 23 s. 1
Yeni Bir Şiir-i Bihterin	Şiir	Nu. 24 s. 1
Dünden Kalma	Şiir	Nu. 24 s. 1
İstiğfar	Şiir	Nu. 26 s. 1
Eski Hikmetlerden	Şiir	Nu. 27 s. 1
Mehmet Emin Bey	Şiir	Nu. 30 s. 2
Halit Fahri Bey	Şiir	Nu. 32 s. 3
Süleyman Nazif		
Bir Mektup Sureti	Şiir	Nu. 33 s. 1
Oğlum	Şiir	Nu. 37 s. 2
Recaizade Mahmut Ekrem	Şiir	Nu. 38 s. 2
Faik Âli	Şiir	Nu. 39 s. 3
Abdülhak Hamid	Şiir	Nu. 44 s. 1
Namık Kemal Gibi	Şiir	Nu.48 s.2
Cenap Gibi	Şiir	Nu.51 s.2

GÜZİDE SABRİ AYGÜN

Şadan Bey	Hikâye	Nu. 19 s. 4
Teceddüt	Hikâye	Nu. 21 s. 4
Tevfik Efendi	Hikâye	Nu. 23 s. 4
İtiyat	Kısa Hikâye	Nu. 34 s. 4

HALİL NİHAT BOZTEPE

Çıkıyor

Şiir

Nu. 1 s. 2

İDRİS SABİH

Gün Dönümü Fırtınası -1-

Piyes

Nu. 50 s. 4

Gün Dönümü Fırtınası -2-

Piyes

Nu. 51 s. 4

Gün Dönümü Fırtınası -3-

Piyes

Nu. 52 s. 4

Gün Dönümü Fırtınası -4-

Piyes

Nu. 54 s. 4

Gün Dönümü Fırtınası -5-

Piyes

Nu. 55 s. 4

Gün Dönümü Fırtınası -6-

Piyes

Nu. 56 s. 3

Gün Dönümü Fırtınası -7-

Piyes

Nu. 57 s. 4

Gün Dönümü -8-

Piyes

Nu. 58 s. 4

Gün Dönümü Fırtınası -9-

Piyes

Nu. 59 s. 3

Gün Dönümü Fırtınası -10-

Piyes

Nu. 60 s. 4

Gün Dönümü Fırtınası -11-

Piyes

Nu. 61 s. 4

Gün Dönümü Fırtınası -12-

Piyes

Nu. 63 s. 4

Gün Dönümü Fırtınası -13-

Piyes

Nu. 64 s. 4

Gün Dönümü -14-

Piyes

Nu. 65 s. 4

MAHMUT SADIK

Bir Hatıra

Sohbet

Nu. 2 s.3

MEHMET SITKI

Ay Dede'ye

Şiir

Nu. 21 s. 4

ORHAN SEYFİ

Nasrettin Hoca ile Mektup	Şiir	Nu. 1 s. 1
Dul	Şiir	Nu. 3 s. 2
Kadın – Erkek	Şiir	Nu. 1 s. 1
İlk Çarşaf	Hikâye	Nu. 20 s. 3

OSMAN CEMAL

Güzel İstanbul’a Dair	Fıkra	Nu. 25 s. 2
Ah Ne Olurdu	Fıkra	Nu. 31 s. 3
Hak Payeniz	Fıkra	Nu. 34 s. 3
Ramazan Musahabesi		
Davul	Sohbet	Nu. 35 s. 2
Ramazan Musahabesi		
Eyüp’te Bir Gece-1-	Sohbet	Nu. 36 s. 4
Ramazan Musahabesi		
Eyüp’te Bir Gece-2	Sohbet	Nu. 37 s. 3
Sazlar ve Sözler	Sohbet	Nu. 38 s. 4
Maziye Tahassür	Sohbet	Nu. 39 s. 3
Bayram Musahabesi		
Ah Çocukluk!	Sohbet	Nu. 43 s. 2
Dergâh’ta Ne Var Ne Yok	Fıkra	Nu. 44 s. 4
İntihar Bolluğu	Fıkra	Nu. 45 s. 3
Yaz Seyranları	Fıkra	Nu. 50 s. 3
Cahil Zevce	Fıkra	Nu. 52 s. 2
Sevdalı Gençlerle		
Bir Hasbıhal	Sohbet	Nu. 53 s. 3
Günün Muhavereleri	Sohbet	Nu. 54 s. 3
Yeni Bir Milyoner	Kısa Hikâye	Nu. 56 s. 4
Heybeli’de Alaturka Bir Âlem	Fıkra	Nu. 58 s. 3
Bayram Gezmesi	Fıkra	Nu. 62 s. 3

Rakip Meselesi	Fıkra	Nu. 63 s. 4
Münasip Bir Tedbir	Fıkra	Nu. 65 s. 3
Şadan Nasıl Çıldırdı?	Hikâye	Nu. 66 s. 4
Leylekler Giderken	Fıkra	Nu. 67 s. 3
Gençler Evleniyor	Fıkra	Nu. 68 s. 4
Ebedi Mesele	Fıkra	Nu. 70 s. 4
İsmet Nasıl Çıldırdı	Hikâye	Nu. 71 s. 4
Ben Ne İttihatçıyım Ne İtilafçı	Fıkra	Nu. 72 s. 4
İzmir Hatıraları	Anı	Nu. 73 s. 3
İnsanlıktan İstifa	Fıkra	Nu. 75 s. 2
Telefon Yerine	Fıkra	Nu. 75 s. 3
Anlaşılmaz Bir Muamma	Fıkra	Nu. 76 s. 1
Bakalım Daha Neler Göreceğiz	Fıkra	Nu. 77 s. 2
Ahmet Rasim	Fıkra	Nu. 77 s. 3
Kalanlara	Fıkra	Nu. 78 s. 3
Bir Hayat Memat Meselesi	Fıkra	Nu. 79 s. 3
Sahi Bir Tavsiye	Fıkra	Nu. 82 s. 2
Hatırşinas Derviş	Fıkra	Nu. 83 s. 3
Bir Kadının Ruznamçesi	Sohbet	Nu. 85 s. 2
Kenar Semtlerde Muharirlik	Fıkra	Nu. 86 s. 4
Deli Kızın Marifeti	Fıkra	Nu. 87 s. 4
Fuhuş- 1 Cedit	Sohbet	Nu. 89 s. 3
Hazin Bir İntihar Münasebetiyle	Fıkra	Nu. 90 s. 3

REFİK HALİT

İstikbalime Dair	Fıkra	Nu. 1 s. 3
Lafla Yürüse İdi	Fıkra	Nu. 3 s. 3
İzzet-i Nefis Meselesi	Fıkra	Nu. 4 s. 3
Politika Haberleri	Fıkra	Nu. 5 s. 3
Ölüme Dair	Fıkra	Nu. 6 s. 3

Bir Guguklu Saatin Azizliği	Hikâye	Nu. 7 s. 3
Çini Soba Meselesi (3 fasıl)	Sohbet	Nu. 9 s. 3
Çini Soba Meselesi (4 fasıl)	Sohbet	Nu. 9 s. 4
Politika Haberleri	Fıkra	Nu. 11 s. 3
İstanbul'da Mevsimler Nasıl		
Değişiyor?	Fıkra	Nu. 12 s. 4
Yeni Beyoğlu Bir Gezinti	Fıkra	Nu. 17 s. 2
Köpeklere Dair	Fıkra	Nu. 18 s. 3
Benim Harp Zenginliğim -1-	Fıkra	Nu. 19 s. 2
Benim Harp Zenginliğim -2-	Fıkra	Nu. 20 s. 2
İkdam Sahibi Alimi Hazarfen		
Ahmet Cevdet Bey'e	Fıkra	Nu. 23 s. 2
İki Ruzname	Fıkra	Nu. 24 s. 2
Bir Bela	Sohbet	Nu. 25 s. 2
Biraz Da Erkeklere Bakalım	Fıkra	Nu. 26 s. 3
O Benim Elime Geçse İdi	Fıkra	Nu. 27 s. 1
Emrazı Asabiye ve Akliyeye Dair	Fıkra	Nu. 28 s. 3
Şair Koca	Fıkra	Nu. 28 s. 2
Acı Bir Bahar Hatırası	Fıkra	Nu. 30 s. 3
Biraz Da Erkeklere Bakalım	Fıkra	Nu. 32 s. 2
Sporcu Koca		
Biz De Musiki Saz Faslı	Fıkra	Nu. 33 s. 3
Yeni Bir Zengin	Fıkra	Nu. 35 s. 2
Küçük Hanımefendi İle Sohbetlerim-2-		
Ramazana ve Teferruatına Dair	Sohbet	Nu. 36 s. 3
Doğru ve Yalan	Piyes	Nu. 37 s. 1
İhtiyar Olmuşuz	Fıkra	
Bir Ramazan Gecesi Münasebetiyle	Fıkra	Nu. 38 s. 2
Hanımlarla Gezintiler -1-	Fıkra	Nu. 39 s. 2
Hanımlarla Gezintiler -2-	Fıkra	Nu. 40 s. 3
Yumurta Bahsi	Fıkra	Nu. 41 s. 2
Hanımlarla Gezintiler -3-	Fıkra	Nu. 42 s. 3

Küçük Hanım Efendi ile Sohbetlerim

Eski İstanbul'a Dair	Sohbet	Nu. 44 s. 2
Fena Huylarımdan Biri	Fıkra	Nu. 45 s. 2
Yine Fena Huyuma Dair	Fıkra	Nu. 46 s. 1
Keşişin İstihzası	Fıkra	Nu. 49 s. 2
Yaz Düşünceleri	Fıkra	Nu. 51 s. 2
Veli Nimetim Sebeb-i Hayatım Baisi		
Ömrüm Cemiyet!	Fıkra	Nu. 52 s. 2
Veli Nimetim Sebebi Hayatım		
Bahsi Ömrüm Cemiyet	Fıkra	Nu. 53 s. 2
Yeni Mecmua'ya Nasıl Çerağ Oldum	Fıkra	Nu. 54 s. 2
Büyük Ada'nın İki Devri	Fıkra	Nu. 55 s. 2
Günün Muhavereleri	Sohbet	Nu. 55 s. 2
Gıpta Ettiğim Biri Daha	Fıkra	Nu. 56 s. 2
Açıklık ve Hafiflik Aleyhinde	Fıkra	Nu. 57 s. 2
Deniz Canavarının Islahı -1-	Piyes	Nu. 59 s. 2
Deniz Canavarının Islahı -2-	Piyes	Nu. 60 s. 2
Kurban Bayramına Ait		
Tenkidat ve Mülahazat	Fıkra	Nu. 62 s. 2
Efendiler Siz Bize Gülünüz	Fıkra	Nu. 63 s. 2
Gözyaşı Ticareti	Fıkra	Nu. 64 s. 2
Anladım ve Acıdım	Fıkra	Nu. 65 s. 2
Hale Şaşan ve Gülen	Fıkra	Nu. 65 s. 3
Deniz ve Kadın	Fıkra	Nu. 66 s. 2
Bir Eski Türkü İçin	Fıkra	Nu. 67 s. 2
Kaptan Yerine		
Çıkmaktaki Fenalıklar	Fıkra	Nu. 68 s. 2
Müfid Bir Takrir	Fıkra	Nu. 69 s. 2
İki Tip	Fıkra	Nu. 70 s. 2
Evkaf Varidatının Tezyidi	Fıkra	Nu. 70 s. 2
Sivrisinekler Kulağımıza Ne Der?	Fıkra	Nu. 74 s. 2
Bir Keyifte Budur	Fıkra	Nu. 75 s. 2

Politika Seyahatleri	Fıkra	Nu.78 s. 2
Tatlı Hülyalar	Fıkra	Nu. 79 s. 3
Mektepler Açıldı	Fıkra	Nu. 80 s. 2
Bir Zulüm Numunesi	Fıkra	Nu. 81 s. 2
Aklımızdan Geçenler	Fıkra	Nu. 82 s. 2
Mütarekeden Sonra İstanbul	Fıkra	Nu. 83 s. 2
İstikbal Tafsilatı	Fıkra	Nu. 85 s. 2
Avrupa'dan Mektup	Fıkra	Nu. 86 s. 2
Buhara'dakine Mektup	Fıkra	Nu. 87 s. 2
Âşıkane Bir Macera	Fıkra	Nu. 88 s. 2
Ekmek Hatıraları	Anı	Nu. 89 s. 1

REŞAT NURİ GÜNTEKİN

Feminist Bir Mahalle İmamı	Hikâye	Nu. 1 s. 4
Firavunun Terbiyesi	Hikâye	Nu. 21 s. 2

RIFKI

Her Şey Aksinedir	Fıkra	Nu. 29 s. 2
İspor Musahabesi		
İspor İnkılâbı	Fıkra	Nu. 30 s. 2
İttihatçı Olacağım Geliyor	Fıkra	Nu. 33 s. 2
İçi Dışı	Fıkra	Nu. 34 s. 4
Burundaki His	Fıkra	Nu. 49 s. 4

RIZA TEVFİK BÖLÜKBAŞI

Sırası Değil	Şiir	Nu. 36 s. 1
Yeni Hars	Şiir	Nu. 42 s. 1
Ne Oldu	Şiir	Nu. 45 s. 1
Asri Goygoyculuk	Fıkra	Nu. 46 s. 1
Zabıta ve Vukuatı(Kuduz)	Fıkra	Nu. 49 s. 1
Sakal Methiyesi	Şiir	Nu. 84 s. 3

SELAHATTİN REFET

Gece Daveti	Sohbet	Nu. 90 s.4
-------------	--------	------------

SELAMİ İZZET SEDES

Kadın İktisadı	Küçük Hikâye	Nu. 2 s. 4
Kadın Anlayışı	Fıkra	Nu. 38 s. 3
Boş Kağıdı	Hikâye	Nu. 43 s. 2
Ziyaret	Piyes	Nu. 47 s.3
Cemil Bey'in Borcu	Kısa Hikâye	Nu. 49 s.3
Aşkın Şartları	Fıkra	Nu. 64 s. 3
Kadın Dostluğu	Fıkra	Nu. 68 s. 3

VEDAT ÖRFİ BENGÜ

Ay Dede'ye	Şiir	Nu. 9 s. 2
------------	------	------------

YUSUF ZİYA ORTAÇ

Kahraman	Manzum Hikâye	Nu. 2 s. 3
Kısmet	Manzum Hikâye	Nu. 3 s. 3
Küçük Bey	Şiir	Nu. 4 s. 1
Küçük Hanım	Şiir	Nu. 5 s. 2
Baht	Manzum Hikâye	Nu. 8 s. 2
Düğün Günü	Manzum Hikâye	Nu. 9 s. 2
Saklambaç	Manzum Hikâye	Nu. 10 s. 3
Ev	Manzum Hikâye	Nu. 12 s. 3
Bir Poker Partisi	Şiir	Nu. 14 s. 3
Fiske'ye Cevap	Şiir	Nu. 22 s. 2
Gece Kuşu	Manzum Hikâye	Nu. 24 s. 4
Deniz Banyosu	Manzum Hikâye	Nu. 28 s. 2
İlk Aşk	Manzum Hikâye	Nu. 30 s. 3
Ceza	Manzum Hikâye	Nu. 72 s. 3
Değiş Tokuş	Manzum Hikâye	Nu. 75 s. 3
Baskın	Manzum Hikâye	Nu. 76 s. 2
Bitişik Odadakiler(1/ 2/ 3/ 4/)	Manzum Hikâye	Nu. 77 s. 2
Eski Nişanlı(1/ 2/ 3/ 4/)	Manzum Hikâye	Nu. 78 s. 2
Gece Misafirleri	Manzum Hikâye	Nu. 80 s. 2
Arkadaş Hatırı İçin	Manzum Hikâye	Nu. 81 s. 3
Eski Hatıra	Piyes	Nu. 83 s. 3
Çingene Çadırında	Manzum Hikâye	Nu. 83 s. 3
Kavuştuğumuz Gün	Fıkra	Nu. 85 s. 2
Sadık Uşak	Piyes	Nu. 85 s. 3
Geldi	Şiir	Nu. 86 s. 1
Yıldız Barışıklığı	Fıkra	Nu. 86 s. 3
Cahit Bey'in Şarkısı	Şiir	Nu. 87 s. 2
Gazetecilerin Ziyafet	Fıkra	Nu. 88 s. 3
Gazetemize Arzuhâl	Şiir	Nu. 89 s. 1

Vesika	Manzum Hikâye	Nu. 89 s. 2
Kadın, Şiir, Aşk	Manzum Hikâye	Nu. 90 s. 2

EK 2. TAKMA ADLAR, KISALTMALAR VE RUMUZLARA GÖRE İNDEKS

AY DEDE

Meslek Bahsi	Fıkra	Nu.1 s. 1
Minare Tepesinden	Fıkra	Nu. 1 s. 1
Ponç Hikâyesi	Fıkra	Nu. 2 s. 1
Fikirlerimiz	Fıkra	Nu. 3 s. 1
Caka	Fıkra	Nu. 3 s. 1
Hayatımız	Fıkra	Nu. 5 s. 1
Gevşeme	Fıkra	Nu. 6 s. 1
Bir Kehanet	Fıkra	Nu. 6 s. 1
Sırası Gelenler	Fıkra	Nu. 7 s. 1
Bir Faciayı Aşk	Fıkra	Nu. 8 s. 1
Gölmek İçin	Fıkra	Nu. 9 s. 1
İyilik	Fıkra	Nu. 10 s. 1
Görse İdi	Fıkra	Nu. 11 s. 1
Dilenciye Gıpta	Fıkra	Nu. 12 s. 1
Halide Onbaşı	Fıkra	Nu. 13 s. 1
Güneşe Aleyhtarlık	Fıkra	Nu. 14 s. 1
Ruşen Eşref Bey'e	Fıkra	Nu. 15 s. 1
Bir Ziyaret Münasebetiyle		
(Matbuat Cemiyetindeki Ziyaret)	Fıkra	Nu. 16 s. 1
Amerikalı Seyyahla		
Muhaverelerim	Sohbet	Nu. 17 s. 1
Çardaş	Fıkra	Nu. 18 s. 1

Kuş Beyni	Fıkra	Nu. 18 s. 1
Gelip Geçenler	Fıkra	Nu. 19 s. 1
Püskül Düşmanları	Fıkra	Nu. 19 s. 1
Dimağımın Derdi	Fıkra	Nu. 20 s. 1
Öğle Vapuru	Fıkra	Nu. 21 s. 1
Haşiyeler	Fıkra	Nu. 21 s. 1
Leandro Bana Dedi ki	Fıkra	Nu.22 s. 1
Bir Nida-yı Nedamet	Fıkra	Nu. 23 s. 1
Leyleğin Altınları	Fıkra	Nu. 24 s. 1
Yangın Bahsi	Fıkra	Nu. 25 s. 1
Kaba Sakallar	Fıkra	Nu. 26 s. 1
Meni İsrifat Kanunu	Fıkra	Nu. 27 s. 1
Bir Hatıra ve Bir Mütalaa	Fıkra	Nu. 28 s. 1
Haroşaların Azimetü Münasebetiyle	Fıkra	Nu. 29 s. 1
Yine Talih Kuşu Konuyor	Fıkra	Nu. 30 s. 1
Tehlikesiz Üç Cephe	Fıkra	Nu.31 s. 1
Ali Kemal Bey'in Kalemi	Fıkra	Nu. 32 s. 1
İtilafçılığın Son Saati	Fıkra	Nu. 33 s. 1
Köprü Meselesi	Fıkra	Nu. 34 s. 1
Ya Tutarsa	Fıkra	Nu. 37 s. 1
Bizim Rodikamız	Fıkra	Nu. 39 s. 1
İtimat	Fıkra	Nu. 40 s. 1
Gazeteci Mübalağası	Fıkra	Nu.41 s. 1
Koşuya Dair	Fıkra	Nu. 42 s. 1
Şenlik Şetaret Şehri Ayın İlhamı	Fıkra	Nu.43 s. 1
Methiye, Hicviye, Mersiye	Fıkra	Nu. 44 s. 1
Sarı Lira Bahsi	Fıkra	Nu.45 s. 1
Yine Edebiyat	Fıkra	Nu. 46 s. 1
Bahçeler	Fıkra	Nu. 46 s. 1
Bir Akıllı Daha	Fıkra	Nu.49 s. 1
Yağma Ağa Oğlanın Böreği	Fıkra	Nu.50 s. 1
Bir Tenkit ve Bir Mukabele	Fıkra	Nu.51 s. 1

Bir Milyon	Fıkra	Nu. 52 s. 1
Üç Kavrulmuş Bey	Fıkra	Nu. 53 s. 1
Hoş Geldim Boş Geldim	Şiir	Nu. 53 s. 1
Bir Noksanına	Fıkra	Nu. 53 s. 1
Neler Deriz Neler Yaparız	Fıkra	Nu. 53 s. 1
Serdar-ı Dilber	Fıkra	Nu.54 s. 1
Muvazenemizdeki Bozukluk	Fıkra	Nu.55 s. 1
Benim Gördüklerim	Fıkra	Nu. 56 s. 1
Celal Nuri Bey'e Açık Mektup	Fıkra	Nu. 57 s. 1
Laklak	Fıkra	Nu. 58 s. 1
Hakları Varmış	Fıkra	Nu.59 s. 1
On Temmuz Hasbıhalleri	Sohbet	Nu. 60 s. 1
Sakal Uğrunda	Fıkra	Nu. 61 s. 1
Gaib Olan Hürriyet	Fıkra	Nu.63 s. 1
Kavuncuya Mersiye	Fıkra	Nu. 64 s. 1
Siyahlı Beyaz Kadın	Fıkra	Nu. 65 s. 1
İstanbul'un Oyunu	Fıkra	Nu.66 s. 1
İkametgâhı Meçhul Bir Zat	Fıkra	Nu. 67 s. 1
Bedbin Olmalı	Fıkra	Nu. 68 s. 1
Bir Bacaksız	Fıkra	Nu. 68 s. 1
Kandilzadeliğim	Fıkra	Nu. 69 s. 1
Halisane Bir Tavsiye	Fıkra	Nu. 70 s. 1
Aramızdaki Fark	Fıkra	Nu. 71 s. 1
Bilmediğim Bir Hayat	Fıkra	Nu. 72 s. 2
İncir Bahsi	Fıkra	Nu. 73 s. 1
Beyler Bu Taraftan	Fıkra	Nu. 74 s. 1
Uygun Bir Hikâye	Fıkra	Nu. 75 s. 1
Ben Değilim O	Fıkra	Nu. 76 s. 1
Kara Düşünceler	Fıkra	Nu. 77 s. 1
Hattı Hareketim	Fıkra	Nu. 78 s. 1
Vaziyet İcabı	Fıkra	Nu. 79 s. 1
Gideceklere Tavsiyelerim	Fıkra	Nu. 80 s. 1

Bir An Tarihi	Fıkra	Nu. 81 s. 1
Cezaların Beteri	Fıkra	Nu. 82 s. 1
Kıymetli Günler	Fıkra	Nu. 83 s. 1
Yeni Bir Abide	Fıkra	Nu. 84 s. 1
Sarsılmaz İnşallah	Fıkra	Nu. 85 s. 1
Böyle Dedi	Fıkra	Nu. 86 s. 1
Yalanlar	Fıkra	Nu. 87 s. 1
Ah Bu İnsanlar	Fıkra	Nu. 88 s. 1
Dört ZamaneFıkrası	Zamane Fıkraları	Nu. 89 s. 1

AMBER

İşkembe Çorbası	Küçük Hikâye	Nu. 8 s. 3
İşkembe Çorbası	Küçük Hikâye	Nu. 8 s. 3
Sarhoşluk	Küçük Hikâye	Nu. 10 s. 4
Yumurtlayan Horoz Hakkında	Fıkra	Nu. 23 s. 3
Evlenmek Meselesi	Sohbet	Nu. 27 s. 3
Bir Ahbabımın Oğlu İle		
Tedrisat Grevi Dolayısıyla	Sohbet	Nu. 29 s. 4
Şarkıların Dili	“Benzetme” ile Mizah	Nu. 30 s. 2
Şanı Vatandan Biriyle		
Meşguliyetine Dair	Fıkra	Nu. 32 s. 4
Edebiyat	Fıkra	Nu. 33 s. 4
Şair Nasıl Yetişir?	Fıkra	Nu. 34 s. 1
Perili Bostan	Kısa Hikâye	Nu. 35 s. 4
İstanbul Operetinde Zühre	Fıkra	Nu. 37 s. 3
Tabirname-i Ay Dede	Fıkra	Nu. 40 s. 2
Mülakatlarımız	Sohbet	Nu. 41 s. 3
Kavuklu Hamdi ile Bir Cevelan	Sohbet	Nu. 42 s. 2
Mülakatlarımız	Sohbet	Nu. 46 s. 3
Kendi Nokta-i Nazarımdan		

Kadınlar	Fıkra	Nu. 47 s. 4
Şifalı Maden Suyu	Fıkra	Nu. 50 s. 2
Cenap Şahabettin Gibi	Şiir	Nu. 52 s. 1
Kıyafete Dair Bir Hanım İle	Sohbet	Nu. 53 s. 4
Yakup Kadri Bey'le		
Orijinalliğe Vesaire Dair	Sohbet	Nu. 57 s. 3
Ahmet Haşim	Sohbet	Nu. 58 s. 3
Fazıl Ahmet Bey'in Lisanından	Fıkra	Nu. 62 s. 4
Yakup Kadri İstimdat	Fıkra	Nu. 63 s. 3
Kıyafet Meselesi	Fıkra	Nu. 64 s. 2
Rıza Tevfik Bey	Fıkra	Nu. 65 s. 3
Pehlivan Kadri Bey	Fıkra	Nu. 66 s. 2
Güzel Rubailer	Fıkra	Nu. 70 s. 4
Görünmez Kaza	Fıkra	Nu. 73 s. 4
Güzel Rubailer -4- Rıza Tevfik	Fıkra	Nu. 74 s. 3
Kör Hafız'la Kambur Çocuk	Mahalle Hikâyeleri	Nu. 76 s. 4
Yaza Bir Şey Kalmadı	Fıkra	Nu. 77 s. 3
Tesadüf	Piyes	Nu. 79 s. 2
Pazar Ola Hasan Bey	Fıkra	Nu. 80 s. 4
Tan Tan Şair	Şiir	Nu. 83 s. 4
Belediyenin Kulakları Çınlasın	Sohbet	Nu. 84 s. 2
Kıralık Konak	Fıkra	Nu. 87 s. 3
Bazar-ı Makal	Sohbet	Nu. 88 s. 4
Avrupa Muhabirlerimizin Mektupları	Fıkra	Nu. 89 s. 4
Mahalle Şiirleri	Şiir	Nu. 90 s. 4

ÇİMDİK

Rıza Tevfik Bey'den		
Halil Nihat Bey'e	Şiir	Nu. 3 s. 1
Yahya Baba	Şiir	Nu. 4 s. 3
Zamane Fıkraları	Fıkra	Nu. 90 s. 1

FİSKE

Yeni Sene	“Benzetme” ile Mizah	Nu. 2 s. 3
Samimi Hasbihaller	Sohbet	Nu. 4 s. 4
1-Zamane Hâli	Şiir	Nu. 4 s. 4
2-Zamane Kadını	Şiir	Nu. 4 s. 4
Fantezi Yılbaşında	Piyes	Nu. 8 s. 3
Memur Beylerden Memur		
Hanımfendilere	Şiir	Nu.19 s. 3
Açık İstida	Şiir	Nu. 19 s. 4
Gönülden Sesler	Şiir	Nu. 83 s. 2

KALENDER

Mektup Parçası	Kısa Hikâye	Nu. 50 s. 2
Semai	Şiir	Nu. 89 s. 4

KAMBER

Beklenen Fedai	Fıkra	Nu. 4 s. 2
Abdülhak Şinasi’ye	Fıkra	Nu. 6 s. 1
Ben Kimim?	Fıkra	Nu. 6 s. 4
İspanyol’un İlacı	Fıkra	Nu. 22 s. 3
Kitabı Atika ve Nefiseye Dair	Fıkra	Nu. 25 s. 3
Hoş Geldin Paşam	Şiir	Nu. 84 s. 1

KIVILCIM

Tagayyüb Edenler Hakkında	Fıkra	Nu. 8 s. 2
İaşe Davası Hakkında	Fıkra	Nu. 10 s. 2
Suistimalat Hakkında	Fıkra	Nu. 12 s. 2
Çöpçüler ve Avukatlar Grevi	Fıkra	Nu. 14 s. 4
Çöpçüler ve Avukatlar Hakkında	Fıkra	Nu. 16 s. 2
İki Yapışık Kardeşler	Kısa Hikâye	Nu. 30 s. 3
Mecburi İzdivaç Hakkında	Fıkra	Nu. 44 s. 3

KİRPİ

Mantolar Neye Mal Oluyor?	Fıkra	Nu. 1 s. 2
Mantolar Neye Mal Oluyor?	Fıkra	Nu. 2 s. 2
Hulya ile Hakikat	Fıkra	Nu. 3 s. 2
Yeni Sokak İsimleri	Fıkra	Nu. 10 s. 2
Nasıl Evlenilir?	Fıkra	Nu. 11 s. 2
Müstakbel Zevcenin tasvirleri	Fıkra	Nu. 13 s. 2
Müstakbel Zevcin Tasvirleri	Fıkra	Nu. 13 s. 2
Müstakbel Zevcenin Tasviratı	Fıkra	Nu. 13 s. 2
Misafirin Encamı	Fıkra	Nu. 14 s. 2
Mevsim Hikâyesi Öksürük	Hikâye	Nu. 15 s. 3
Acaba Kim?	Kısa Hikâye	Nu. 16 s. 3
Kadın Manto ve Elbiseleri		
İle Mücadele Cemiyeti	Fıkra	Nu. 22 s. 2
Olursa Böylesi Olsun	Fıkra	Nu. 29 s. 2
Cenova'nın Tesiri	Fıkra	Nu. 31 s. 2
Sohbeterim -1-	Sohbet	Nu. 34 s. 2

Asrı Keşfin Neticesi	Fıkra	Nu. 43 s. 3
Çavuşun Altmış Lirası	Fıkra	Nu. 48 s. 3
Bir Teftiş	Fıkra	Nu. 51 s. 3
Adalar Yolunda Bir Pazar Seferi	Fıkra	Nu. 52 s. 3
Asri Analık	Fıkra	Nu. 55 s. 3
İsmail Hakkı Paşa Hazretlerinin		
Muhabirimize Beyanatı	Sohbet	Nu. 58 s. 2
Haftalık Hadiselere Dair		
Acı ve Tatlı Sözler	Sohbet	Nu. 61 s. 1
Temmuz Ayı	Fıkra	Nu. 61 s. 1
Yine Konfor Merakı	Fıkra	Nu. 61 s. 1
Cilve-i Talih	Fıkra	Nu. 61 s. 1
Mesut Harikzede	Fıkra	Nu. 61 s. 1
Aşkta Ben İtilafçıyım	Fıkra	Nu. 71 s. 2
Tanıyamadık Gitti	Fıkra	Nu. 73 s. 2
Vapurda -1-	Fıkra	Nu. 73 s. 2
Yolda-2-	Fıkra	Nu. 73 s. 2
İdman Kulübünde-3-	Fıkra	Nu. 73 s. 2
Gece Yatakta -4- İşittiklerimiz	Fıkra	Nu. 74 s. 2
Facia-yı Aşk	Kısa Hikâye	Nu.76 s. 3

KUMRU

Bir Ameliyat	Fıkra	Nu. 7 s. 2
Dargınlık	Fıkra	Nu. 9 s. 2
Çıkışa Dair	Fıkra	Nu. 11 s. 2
Gül	Kısa Hikâye	Nu. 18 s. 2
Söylemeyi Unutmuşum	Fıkra	Nu. 23 s. 2
Ahlak Sahibi	Kısa Hikâye	Nu. 28 s. 4
İlk Aşk	Fantezi Hikâye	Nu. 35 s. 3

Açık Göz	Kısa Hikâye	Nu.48 s. 3
Tılsım	Kısa Hikâye	Nu.51 s. 2
Bahtiyar Avcı	Kısa Hikâye	Nu. 52 s.3
Yeni Hayatlar	Sohbet	Nu. 70 s. 4
Her Şeyin Çaresi Bulunur	Fıkra	Nu. 74 s. 4

EK 3. AY DEDE'DEKİ İMZASIZ YAZILAR

Uyku Hastalığı	Fıkra	Nu. 1 s. 2
Tefrik-i Akla ve Mecanin Vekaleti	Fıkra	Nu. 1 s. 2
Günün Haberleri	Fıkra	Nu. 1 s. 4
Unutkanlık ve Dalgınlık	Fıkra	Nu. 1 s. 4
Tramvayda	Fıkra	Nu. 1 s. 4
Kibarlığa Dair	Fıkra	Nu. 1 s. 4
Teşekkür	Fıkra	Nu. 2 s. 1
Şık Bey'in Mutadı	Fıkra	Nu. 2 s. 2
Unkapanı Köprüsü	Fıkra	Nu. 2 s. 2
Hakimiye'yi Zerafet	Fıkra	Nu. 2 s. 3
Ah İstanbul!	Fıkra	Nu.2 s. 4
Ah Anadolu!	Fıkra	Nu. 2 s. 4
Yamalı ve Yırtık Paralar	Fıkra	Nu. 3 s. 1
Mali Bahis	Fıkra	Nu. 3 s. 2
Edebi Bahs		
Cevizin İçi ve Dışı	Fıkra	Nu. 3 s. 3
Emanet İcraatinden		
Haliç'in Rengi	Fıkra	Nu. 3 s. 4
Vazife-i Vataniye	Fıkra	Nu. 3 s. 4
Maaş Faslı		
En Doğrusu	Fıkra	Nu. 3 s. 4
Ali Kemal Bey'e Tavsiye	Fıkra	Nu. 3 s. 4

Bir Muhavere	Sohbet	Nu. 3 s. 4
Bir Dalgınlık	Fıkra	Nu. 3 s. 4
Bağdat Vapuru	Fıkra	Nu. 3 s. 4
Semavi Fıkralar	Fıkra	Nu. 4 s. 1
Konferans Münasebetiyle	Fıkra	Nu. 4 s. 1
Deniz Vakaları	Fıkra	Nu. 4 s. 2
Bağdat Vapurunun İkazı		
Dünyanın Şekli	Fıkra	Nu. 4 s. 3
YanlıŞ Bir Tabir	Fıkra	Nu. 4 s. 4
Kalemde		
Gönülden Sesler	İlan	Nu. 4 s. 4
Nasrettin Hoca'ya Ait Bir Fıkra	Zamane Fıkraları	Nu. 5 s. 1
Salahın Çaresi	Fıkra	Nu. 5 s. 2
Benzetmek Merakı	Fıkra	Nu. 5 s. 2
İhtilaflar Hallediliyor	Fıkra	Nu. 5 s. 3
(Kan) Nerede?	Fıkra	Nu. 5 s. 3
Dahili Şuûn	Fıkra	Nu. 5 s. 4
Maliyede İhtilas Tahkikatı	Fıkra	Nu. 5 s. 4
Beyazıt Kalesinde Konferans	Fıkra	Nu. 5 s. 4
Ankara'nın Beyannamesi	Fıkra	Nu. 5 s. 4
Kaşık Sapı	Fıkra	Nu. 5 s. 4
Nazik – Nazenin	Fıkra	Nu. 5 s. 4
Bir Şey Değil	Fıkra	Nu.5 s. 4
Mizah mı Mezah mı Müzah mı?	Sohbet	Nu. 6 s. 2
Karanlıktan Kurtuluyoruz	Fıkra	Nu. 6 s. 3
Fotoğraf İlsakı	Fıkra	Nu. 6 s. 4
Belediye İcraatinden	Fıkra	Nu. 6 s. 4
Hafız Efendi ile Oğlu	Küçük Hikâye	Nu. 6 s. 4
Bir Nasihat	Fıkra	Nu. 6 s. 4
Gönülden Sesler	İlan	Nu. 6 s. 4
Siham-ı İlham	İlan	Nu. 6 s. 4
Fatih'teki Düşün	Hikâye	Nu. 7 s. 2

Güzel Çok Güzel Enfes	Fıkra	Nu. 7 s. 2
Dahili Şuûn	Fıkra	Nu. 7 s. 4
Siste Yolunu Şaşırانlar	Fıkra	Nu. 7 s. 4
Beklenen Ulema	Fıkra	Nu. 7 s. 4
Bir Hödüklük ve Dalgınlık	Fıkra	Nu. 7 s. 4
Gönlümle Giysem	Şiir	Nu. 7 s. 4
Zorla Güzellik Olur mu?	Fıkra	Nu. 7 s. 4
Başa Geldi		
Bir Tiryakinin Hulyası	Fıkra	Nu. 7 s. 4
Fatih'teki Düğün	Hikâye	Nu. 7 s. 4
Unutulan Şeyler	Fıkra	Nu. 8 s. 2
Cemallerine Vuruşmuşlar	Fıkra	Nu. 8 s. 2
İspanyol Nasıl Olur?	Fıkra	Nu. 8 s. 3
Kadınları Çalıştırma Cemiyetinde	Fıkra	Nu. 8 s. 3
En Çok Maaş Alan	Fıkra	Nu. 8 s. 3
Bir İtiyat	Fıkra	Nu. 8 s. 3
Acaba Hangi Kasalar?	Fıkra	Nu. 8 s. 3
Delik	Fıkra	Nu. 9 s. 1
Bu Günün Şiirleri	Şiir	Nu. 9 s. 2
Mankenler Ne İşe Yarar	Fıkra	Nu. 9 s. 4
Sanayi Haberleri	Fıkra	Nu. 9 s. 4
Maarif Haberleri	Fıkra	Nu. 9 s. 4
Arabacılar Ne Diyor?	Fıkra	Nu. 9 s. 4
Bedbin Hanımlar	Fıkra	Nu. 9 s. 4
Bir İsbat	Fıkra	Nu. 9 s. 4
Bir Camekân Önünde	Fıkra	Nu. 9 s. 4
Tramvaycılarının Grevi Münasebetiyle		
Hüseyin Hilmi Bey'in Nutku	Fıkra	Nu. 9 s. 4
Tali'	Fıkra	Nu. 10 s. 1
Muhalefet Âleminde -1-	Fıkra	Nu. 10 s. 1
Mahallat İsimleri	Fıkra	Nu. 10 s. 2
Gayet Yağlı Cinsinden Üç Deste Çıra		

Celal Nuri Bey'e	Fıkra	Nu. 10 s. 3
Kitap Tevzii	Fıkra	Nu. 10 s. 3
Diş Tedavisi	Fıkra	Nu. 10 s. 3
Köprü Derdi	Fıkra	Nu. 10 s. 3
Meyve Bahsi	Fıkra	Nu. 10 s. 4
Aile Dargınlığı	Fıkra	Nu. 10 s. 4
Dört Göz	Fıkra	Nu. 11 s. 1
Muhalefet Âleminde-2-	Fıkra	Nu. 11 s. 1
Grev Davası	Fıkra	Nu. 11 s. 1
Evkâf Haberleri		
Kozalak Komisyonu	Fıkra	Nu. 11 s. 2
Belediye Haberleri		
Musib Bir Karar	Fıkra	Nu. 11 s. 3
Karaköy Köprüsü de Tamire Muhtaçmış	Fıkra	Nu. 11 s. 3
Fahri Siyer Etibbâ	Fıkra	Nu. 11 s. 3
Hastanede Muharebe mi Edilecek?	Fıkra	Nu. 11 s. 3
En Son Moda	Fıkra	Nu. 11 s. 4
Bir Tavsiye	Fıkra	Nu. 11 s. 4
Zabıta Vukuatı	Fıkra	Nu. 11 s. 4
Eşekler Arasında Teselli Aranır mı?	Fıkra	Nu. 11 s. 4
Otuz Bin Lira Zam	Fıkra	Nu. 12 s. 1
Yollar	Fıkra	Nu. 12 s. 1
Böyle Daha İyi Olmaz mı?	Fıkra	Nu. 12 s. 2
Emsalsiz Bir Gün	Fıkra	Nu. 12 s. 2
Tevkif ve Tahliye	Fıkra	Nu. 12 s. 2
Kimlerin Hangi Semtlerde İhtiyar-ı		
İkamet Etmeleri Lâzım Geleceğini		
Gösteren Bir Cetvel	“Benzetme” ile Mizah	Nu. 12 s. 3
Melatiyos'un Bindiği Vapur	Fıkra	Nu. 12 s. 3
Hilal-i Ahzar'ın Faaliyetleri	Fıkra	Nu. 12 s. 3
Fial Bir El	Fıkra	Nu. 12 s. 3
Edebiyat Âleminde	Fıkra	Nu. 12 s. 4

Halep Burada İse Arşın Burada	Fıkra	Nu. 12 s. 4
Düşünce	İlan	Nu. 12 s. 4
Bir Tesmiye	Fıkra	Nu. 12 s. 4
Anadolu’da Neler Oluyor?	Fıkra	Nu. 13 s. 1
Orijinal Bir Konferans	Fıkra	Nu. 13 s. 1
Ziraat Haberleri		
Kocayemiş Çileği	Fıkra	Nu. 13 s. 2
Anadolu’da Buharalı Talebe	Fıkra	Nu. 13 s. 2
Ali Kemal Bey’in Konferansı	Fıkra	Nu. 13 s. 2
Gül Cemal Meselesi	Fıkra	Nu. 13 s. 3
Erbab- 1 Murakka	Fıkra	Nu. 13 s. 3
Karlı Hava	Fıkra	Nu. 13 s. 3
Dem de Bir Devran da Bir		
Mevzu Bereketi	Fıkra	Nu. 13 s. 4
Aslı Var ki Söylüyorlar	Fıkra	Nu. 13 s. 4
Nesi Meşhur	Fıkra	Nu. 13 s. 4
Tramvayda Bir Muhavere	Sohbet	Nu. 13 s. 4
Feylesofun Mektubu	Fıkra	Nu. 14 s. 1
Anadolu’ya Dair		
Ders Alacakmış	Fıkra	Nu. 14 s. 4
Eğlence Ve İstirahat	Fıkra	Nu. 14 s. 4
Bir Layiha	Fıkra	Nu. 14 s. 4
Otel ve Hamamların Teftişi	Fıkra	Nu. 14 s. 4
Vapurda	Fıkra	Nu. 14 s. 4
Mesleğe Nazaran Yenilmesi		
İktiza Eden Taamların Listesi	“Benzetme” ile Mizah	Nu. 14 s. 4
Kıraathanede	Fıkra	Nu. 14 s. 4
Sağır Kadı	Fıkra	Nu. 14 s. 4
Kahramanlar Hürmet	Fıkra	Nu. 15 s. 2
Biraz da Muhalefet Seyredelim	Fıkra	Nu. 15 s. 2
Anadolu’ya Dair		

Bir Konferans	Fıkra	Nu. 15 s. 3
Cenap Bey'in Mektubuna Cevap	Fıkra	Nu. 15 s. 3
En Aleyhtar Bey Kimmiş?	Fıkra	Nu. 15 s. 3
İbnül Muhtar Bey Kimmiş?	Fıkra	Nu. 15 s. 3
Spor Âlemi (İspor)		
Spor Kulübünde	Fıkra	Nu. 15 s. 4
Yine Ali Kemal Bey'in Konferansı	Fıkra	Nu. 15 s. 4
Yeni Vergiler	Fıkra	Nu. 15 s. 4
Paçavra İçilir mi?	Fıkra	Nu. 15 s. 4
Beykoz Vapurunda İki Hanım Arasında	Fıkra	Nu. 15 s. 4
İcazhane Yerine Terzihane	Fıkra	Nu. 15 s. 4
Alt Tarafı	Fıkra	Nu. 15 s. 4
Anadoluya Dair		
Bir Tahrir	Fıkra	Nu. 16 s. 3
Sanat ve Mesleğe ve Hale Nazaran		
Yenilmesi İktiza Eden Taam Listesi "Benzetme" ile Mizah		Nu. 16 s. 3
Yusuf Kâmil Bey Darülfünun'da	Fıkra	Nu. 16 s. 3
Kış Nasıl Olsa Geçer	Fıkra	Nu. 16 s. 4
Tuhafiyeci Dükkânında	Fıkra	Nu. 16 s. 4
Suikast	Fıkra	Nu. 16 s. 4
Mecmualarda Ne Var Ne Yok	Fıkra	Nu. 16 s. 4
Üzülmeye Hacet Yok	Fıkra	Nu. 16 s. 4
Asar-ı Münteşire	Fıkra	Nu. 16 s. 4
Milli Nota ve Çalgılar	Fıkra	Nu. 17 s. 2
Bal İle Balkabağı	Fıkra	Nu. 17 s. 2
Hafi Celsede Konuşulanlar	Fıkra	Nu. 17 s. 2
Feylesof Reis İken		
(Zabıtnameden Aynen)	Fıkra	Nu. 17 s. 3
Sosyalistler Arasında	Fıkra	Nu. 17 s. 3
Ahşap Ev İnşasına Mani	Fıkra	Nu. 17 s. 4
Bulunmuş Narlık Takı mı?	Fıkra	Nu. 17 s. 4
Ay Dede Ser Muharrirliğine	Fıkra	Nu. 17 s. 4

Şehr- Emanetinden	Fıkra	Nu. 17 s. 4
Şehr- Emanetinin Nazarı Dikkatine	Fıkra	Nu. 17 s. 4
Kibar ve Zengin Bir Zat	Fıkra	Nu. 17 s. 4
Feylesof Reis İken -1-	Fıkra	Nu. 17 s. 3
Olan Biten İşlere Dair	Fıkra	Nu. 18 s. 1
Halide Onbaşının Destanı	Fıkra	Nu. 18 s. 2
Anadolu'ya Dair		
Bir Emr-i Hayır	Fıkra	Nu. 18 s. 2
Velilerine Teslim	Fıkra	Nu. 18 s. 2
İstanbul'da Kırmızı Yumurta	Fıkra	Nu. 18 s. 2
Anadolu'da Yeşil Yumurta	Fıkra	Nu. 18 s. 2
Mülakatlarımız	Sohbet	Nu. 18 s. 4
Meşahirin Fikirleri	Fıkra	Nu. 18 s. 4
Bu Senenin Modası	Fıkra	Nu. 18 s. 4
Konser	Fıkra	Nu. 18 s. 4
Darb-ı Meseller Gökten Zembille		
İnmez ya !	Fıkra	Nu. 18 s. 4
Bir Hata	Fıkra	Nu. 18 s. 4
Soğuklar Hakkında	Fıkra	Nu. 18 s. 4
Anadolu Heyeti ile Bir Mülakat	Fıkra	Nu. 19 s. 1
Feylesof Reis İken -2	Fıkra	Nu. 19 s. 3
Ferhat'la Şirin	Fıkra	Nu. 19 s. 3
Günlük Haberler	Fıkra	Nu. 19 s. 3
Zabıta Haberleri	Fıkra	Nu. 19 s. 3
Yeni Bir Cemiyet	Fıkra	Nu. 19 s. 3
Mülakatlarımız	Sohbet	Nu. 19 s. 4
Bir İstatistik	Fıkra	Nu. 19 s. 4
En Meşhur Nemiz Var?	Fıkra	Nu. 19 s. 4
Bir Tekzib	Fıkra	Nu. 19 s. 4
Terfi	Fıkra	Nu. 20 s. 2
Bir Makale Hakkında	Fıkra	Nu. 20 s. 2
Gazetecilik Mektebi ve İstanbul'dan		

Muharrir Celbi	Fıkra	Nu. 20 s. 3
Bayrama İki Buçuk Ay Var	Fıkra	Nu. 20 s. 3
Günlük Haberler		
Şairlerin Kararı	Fıkra	Nu. 20 s. 4
Ankara’da Ziyafetler	Fıkra	Nu. 20 s. 4
Mülakatlarımız	Sohbet	Nu. 20 s. 4
Gelecek Senenin		
Zabıta Raporlarından	Fıkra	Nu. 20 s. 4
Çiçeklerin Dili	“Benzetme” ile Mizah	Nu.20 s. 4
Cazibe Kanunu	Fıkra	Nu. 20 s. 4
Muhavereler	Sohbet	Nu. 21 s. 1
- 1- Manda Güreşi	Sohbet	Nu. 21 s. 2
- 2 – Yeni Usul Boks	Sohbet	Nu.21 s. 2
Alaturka Mı Alafranga Mı?	Fıkra	Nu.21 s. 2
Bahara Karşı	Fıkra	Nu.21 s. 3
Tayinler Terfiler	Fıkra	Nu. 22 s. 1
Anadolu’ya Dair		
Göranland Sefareti	Fıkra	Nu. 22 s. 1
Teyyare İle Tenezzüh	Fıkra	Nu.22 s. 1
Birkaç Numune	Fıkra	Nu. 22 s. 3
(Gelecek Senenin Otomobil Kazalarından)		
Sabık Pilavlar	Fıkra	Nu. 22 s. 3
Mülakatlarımız	Sohbet	Nu. 22 s. 3
Tercümanın Hatası	Fıkra	Nu. 22 s. 3
Çocukları Severken	Fıkra	Nu. 22 s. 3
Tayinler Terfiler	Fıkra	Nu. 22 s. 3
Saz Külahları	Fıkra	Nu. 22 s. 4
Şemsettin Sami Bey’in		
Kamus-i Türkî’sinin İlanı	İlan	Nu. 22 s. 4
Feylesof’un Konferansı-3-	Fıkra	Nu. 23 s. 1
Matbuat Cemiyetinde	Fıkra	Nu. 23 s. 1
Bir Yenice Paketi Hakkında	Fıkra	Nu. 23 s. 1

İlmi Fenni Tetabuat	Fıkra	Nu. 23 s. 1
Kitapçıların Grevi	Fıkra	Nu. 23 s. 2
Mahya	Fıkra	Nu. 23 s. 3
Hüsnü Bey'in Hakkı Var	Fıkra	Nu. 23 s. 3
İki Mütেকait Arasında Bir		
Muhavere	Sohbet	Nu. 23 s. 4
Düşünce	İlan	Nu. 23 s. 4
Yeni Kitaplar	Fıkra	Nu. 23 s. 4
Haliç Vapurları Şirketinden	Fıkra	Nu. 23 s. 4
Polis Müdüriyeti Umumiyesi'nden	Fıkra	Nu. 23 s. 4
İstanbul Muhiplerine	Fıkra	Nu. 24 s. 2
Gelecek Senenin İmaretinden		
Birkaç Numune	Fıkra	Nu. 24 s. 2
Kereste Fabrikası (Vakit)	Fıkra	Nu. 24 s. 2
İkinci Mezbahe (İkdam)	Fıkra	Nu. 24 s. 2
Baba İle Oğlu Arasında	Sohbet	Nu. 24 s. 3
Kimler Hangi Mahallelerde		
Oturmalı?	“Benzetme” ile Mizah	Nu. 24 s. 3
Anadolu'ya Dair		
Ankara Simitleri	Fıkra	Nu. 24 s. 4
Acem Mübalağası	Fıkra	Nu. 24 s. 4
Çiçek Vergisi	Fıkra	Nu. 24 s. 4
Benzetmiş	Fıkra	Nu. 24 s. 4
İslahı Hayvanat	Fıkra	Nu. 25 s. 1
Çoğu Gitti Azı Kaldı	Fıkra	Nu. 25 s. 1
Piyasa Ahvali	Fıkra	Nu. 25 s. 1
Harbi Umumiye'de		
Ciheti Askeriye Kâğıthane	Fıkra	Nu. 25 s. 2
Ali Kemal Bey Eski Kitaplar		
Ve Eski Yazılar Diye	Fıkra	Nu. 25 s. 2
Geçmiş Olsun	Fıkra	Nu. 25 s. 3
Tuzak	Kısa Hikâye	Nu. 25 s. 4

Kuş Tüyü Yerine	Fıkra	Nu. 25 s. 4
Refik Halit Bey'in Külliyyatı Asarı İlanı	İlan	Nu. 25 s. 4
Ada Çamları	Fıkra	Nu. 25 s. 4
İki Sakallı Arasında		
Bir Muhavere	Sohbet	Nu. 25 s. 4
Vasiyetnameler	Fıkra	Nu. 26 s. 1
Şekerlerin Dili	“Benzetme” ile Mizah	Nu. 26 s. 1
Feylesof Reis İken-4-	Fıkra	Nu. 26 s. 2
Tarla Kaidesi	Fıkra	Nu. 26 s. 2
Mükemmel ve Muhteşem		
İnce Saz	“Benzetme” ile Mizah	Nu. 26 s. 4
Yeni İsimler	Fıkra	Nu. 26 s. 4
Bolu'da Bando Mızıka	Fıkra	Nu. 26 s. 4
Davayı Milli Cilvelerinden	Fıkra	Nu. 26 s. 4
Efendi ve Hizmetçi Arasında	Sohbet	Nu. 26 s. 4
Peyam-ı Eyyam	Fıkra	Nu. 27 s. 3
Ah Bu Mevzular	Fıkra	Nu. 27 s. 4
Makamların Dili	“Benzetme” ile Mizah	Nu. 27 s. 4
Şairin Hesabı	Fıkra	Nu. 27 s. 4
İki Genç Hanım Arasında	Sohbet	Nu. 27 s. 4
Mektep Haberleri		
Darülfünun Hadisesi	Fıkra	Nu. 28 s. 1
Fes Fabrikasını Ziyaret	Fıkra	Nu. 28 s. 1
Bir Muhavere	Sohbet	Nu. 28 s. 1
Tevcihat	Fıkra	Nu. 28 s. 1
Ayların Dili	“Benzetme” ile Mizah	Nu. 28 s. 1
Takdirname	Fıkra	Nu. 28 s. 2
Toz Pembesi Kitap	Fıkra	Nu. 28 s. 3
Sarımtırak Kitap	Fıkra	Nu. 28 s. 3
Fevkalade Nüsha	Fıkra	Nu. 28 s. 3
Düşünce	İlan	Nu. 28 s. 3
Bileyicilerinde Burnu Büyüdü	Fıkra	Nu. 28 s. 4

Feylesofun İkinci Konferansı

Hadiseden Evvel ve Sonra	Fıkra	Nu.28 s. 4
İhtiyarları Gençleştirmenin İlacı	Fıkra	Nu. 28 s. 4
Beyaz Dumanlar	Fıkra	Nu. 28 s. 4
Bizim Mecmua	Fıkra	Nu. 28 s. 4
Hayvanların Dili	“Benzetme” ile Mizah	Nu. 29 s. 1
Yeni Konferanslar	Fıkra	Nu. 29 s. 2
Günlük Haberler		
Maarif Haberleri	Fıkra	Nu. 29 s. 3
İstifalar Tayinler	Fıkra	Nu. 29 s. 3
Muallimlerin İmtihanı	Fıkra	Nu. 29 s. 3
Vapurdaki Dişçi Ne Diyor?	Sohbet	Nu. 29 s. 3
Celal Nuri Bey’in Vürudu	Fıkra	Nu. 29 s. 3
Mecmualara Yan Gözle Bir Bakış	Fıkra	Nu. 29 s. 3
Veresiye Memnudur	Fıkra	Nu. 29 s. 3
Asriler Serisi	Fıkra	Nu. 29 s. 3
Şehir İçinde Bahar Manzarası	Fıkra	Nu. 29 s. 4
Muhalefet Âleminde		
Zabıta Vukuatı	Fıkra	Nu. 30 s. 1
Kasten İkayı Harik	Fıkra	Nu. 30 s. 2
Günlük Haberler		
Tembihat	Fıkra	Nu. 30 s. 4
Hanımın Şalvarı	Fıkra	Nu. 30 s. 4
Şehir Emaneti İaşe Listesi	Sohbet	Nu.30 s. 4
Asar-ı Münteşire	Fıkra	Nu.30 s. 4
Büyük Hanım İle Aşçı	Fıkra	Nu.30 s. 4
Fukaraperver Cemiyetinde	Fıkra	Nu.31 s. 1
Yeni Bir Kamus	Fıkra	Nu. 31 s. 2
Palyaço	Fıkra	Nu. 31 s. 2
Geç Olsun Da Güç Olmasın	Fıkra	Nu. 31 s. 2
Sahaifi Münsie	Sohbet	Nu. 31 s. 3

Fırkalar Cemiyetler	Fıkra	Nu. 31 s. 3
İlahi Falih Rıfkı Bey!	Fıkra	Nu. 31 s. 3
Cemiyeti Tedriseyi İlmîyede	Fıkra	Nu. 31 s. 3
Tercüman-ı Âhval		
Celal Nuri Bey	Fıkra	Nu. 31 s. 4
Beyit	Fıkra	Nu. 31 s. 4
Tezkire-i Latifi	Fıkra	Nu. 31 s. 4
İnsan Olmayacak Şeyden Sinirlenir	Fıkra	Nu. 31 s. 4
Bir Kamburun Davası	Fıkra	Nu. 31 s. 4
Hesapçı Bayan Böyle Yapar	Fıkra	Nu. 31 s. 4
İtilafçıların Şairi	Fıkra	Nu. 32 s. 1
Oyunların Dili	“Benzetme” ile Mizah	Nu. 32 s. 1
Mükâfatın Dili	“Benzetme” ile Mizah	Nu. 32 s. 1
Darülfünun Meselesi Hakkında		
Ali Kemal Bey Ne Diyor?	Sohbet	Nu. 32 s. 2
Muallimlerin İmtihanı	Fıkra	Nu. 32 s. 3
İzale-i Fikir Davası	Fıkra	Nu. 32 s. 3
Bu Gidişle Üç Ay Sonraki		
Peyam-ı Eyyam	Fıkra	Nu. 32 s. 3
Evdeki Hesap Çarşıya Uymaz	Fıkra	Nu. 32 s. 3
Elma Kabuğunun Dumanı	Fıkra	Nu. 32 s. 3
Üsküdar Kısıklı Hattı	Fıkra	Nu. 32 s. 4
Ali Kemal – Lütü Fikri		
Bey’in Davası	Fıkra	Nu. 32 s. 4
Modası Geçmiş Bir Şarkı	Fıkra	Nu. 32 s. 4
İki Bahçe Meraklısı Arasında	Sohbet	Nu. 32 s. 4
Kadınlarımızın Telebbüsü ve		
Tezyini Meselesi	Fıkra	Nu. 32 s. 4
Bu Ne Tok Gözlülük	Fıkra	Nu. 32 s. 4
Muammayı Hayat	Fıkra	Nu. 33 s. 1
Ramazanın Birinci Günü	Fıkra	Nu. 33 s. 2

Mülakatlarımız	Sohbet	Nu. 33 s. 4
Cemal Parasına Hacet Yok	Fıkra	Nu. 33 s. 4
Hem Para İle Hem Sıra İle	Fıkra	Nu. 33 s. 4
Kelimelerin ve Mevkilerin Manaları		
Değişiyor Galiba	Fıkra	Nu. 33 s. 4
Nisan Yağmuru	Fıkra	Nu. 33 s. 4
Eskiden Sergiler Kurulurdu	Fıkra	Nu. 33 s. 4
Bir Bilmece	Bilmece	Nu.33 s. 4
Bir Ziyafet	Fıkra	Nu. 34 s. 2
Paye ve Unvan Tevcihi	Fıkra	Nu. 34 s. 2
Solmayan Çiçek	Fıkra	Nu. 34 s. 3
Akıllı İnsanlar	Fıkra	Nu. 34 s. 4
Azimet	Fıkra	Nu. 34 s. 4
Nefaisperveranın Nazarı Dikkatine	Fıkra	Nu. 34 s. 4
Meddah	Fıkra	Nu. 34 s. 4
Su ve Limonatalara Narh	Fıkra	Nu. 34 s. 4
Bektaşî'nin Orucu	Zamane Fıkraları	Nu. 35 s. 1
Farz İle Sünnet	Zamane Fıkraları	Nu. 35 s. 1
Meccusinin Orucu	Zamane Fıkraları	Nu. 35 s. 1
Bir İstizah ve İzah	Fıkra	Nu. 35 s. 2
Bekçi İle Beraber	Şiir	Nu. 35 s. 2
Ramazân Hikâyeleri	Hikâye	Nu. 35 s. 3
Bilmecelerin Dili	Bilmece	Nu. 35 s. 3
Darb-ı Mesellerin Dili	Darb-ı Mesel	Nu. 35 s. 3
Yerinde Bir Nasihat	Fıkra	Nu. 35 s. 3
Yorgunluğa Karşı	Fıkra	Nu. 35 s. 4
Einstein Nazariyesi	Fıkra	Nu. 35 s. 4
Zamaneye Yakışır Bir Fıkra	Zamane Fıkraları	Nu. 35 s. 4
Kırk Yılda Bir		
Kadın Sözü Dinlemeli	Fıkra	Nu. 35 s. 4
Evvela İnanmadık	Fıkra	Nu. 35 s. 4
Ramazân Fıkraları		

Talkın İle Salkım	Zamane Fıkraları	Nu. 36 s. 1
Satılık Ud	Küçük Hikâye	Nu. 36 s. 2
Ramazan Hikâyeleri -2-	Hikâye	Nu. 36 s. 2
Gazetelerde Ne Var Ne Yok	Fıkra	Nu. 36 s. 2
Ramazan Muhavereleri	Sohbet	Nu. 36 s. 2
Bekçi İle Beraber	Şiir	Nu. 36 s. 3
Ramazan Fıkraları	Zamane Fıkraları	Nu. 36 s. 3
Lugatçe-i Ay Dede	Fıkra	Nu. 36 s. 4
Ha Gayret !	Fıkra	Nu. 36 s. 4
Viyana ve İstanbul	Fıkra	Nu. 36 s. 4
Ramazan Fıkraları		
Kaza Orucu	Zamane Fıkraları	Nu. 37 s. 2
Yine Bektaşî Orucu	Zamane Fıkraları	Nu. 37 s. 4
Ramazan Fıkraları	Zamane Fıkraları	Nu. 37 s. 4
Mürâi Namazı	Zamane Fıkraları	Nu. 37 s. 4
Dünyanın Hali	Fıkra	Nu. 37 s. 4
Hem Sinema Hem Tiyatro Hem İlan	İlan	Nu. 37 s. 4
Bekçi İle Beraber	Şiir	Nu. 37 s. 4
Darülbedayi'de	Fıkra	Nu. 37 s. 4
Yine Kurtaramazsınız	Fıkra	Nu. 37 s. 4
İki Kişi Arasında	Sohbet	Nu. 37 s. 4
Yeni Edebiyatımız	Fıkra	Nu. 38 s. 1
Erbaba Sormalı	Zamane Fıkraları	Nu. 38 s. 1
Eşrafın Orucu	Zamane Fıkraları	Nu. 38 s. 1
Mecmualar	Fıkra	Nu. 38 s. 2
Aradaki Fark	Fıkra	Nu. 38 s. 3
Evlaydı	Şiir	Nu. 38 s. 3
Bir Bektaşî Orucu Daha	Zamane Fıkraları	Nu. 38 s. 3
Yine Bektaşî Orucu	Zamane Fıkraları	Nu. 38 s. 3
Zemmamlığa Dair	Zamane Fıkraları	Nu. 38 s. 3
Ramazan Muhasebesi	Sohbet	Nu. 38 s. 4
Gazeteler	Fıkra	Nu. 38 s. 4

Ramazan Hikâyeleri	Hikâye	Nu. 38 s. 4
Geçmiş Olsun	Fıkra	Nu. 38 s. 4
Fukara Perver Sinemasında	Fıkra	Nu. 38 s. 4
Yufkacı Diyor Ki	Fıkra	Nu. 38 s. 4
Bekçi İle Beraber	Şiir	Nu. 39 s. 2
Ramazan Musahabesi	Sohbet	Nu. 39 s. 3
Vapur Dumanı Kitabı	Fıkra	Nu. 39 s. 3
Adliye Haberleri	Fıkra	Nu. 39 s. 3
Ramazan Fıkraları	Zamane Fıkraları	Nu. 39 s. 4
İki Ahbap Arasında	Sohbet	Nu. 39 s. 4
İlmi Eşya Dersinde	Fıkra	Nu. 39 s. 4
Elbette Açılacak	Fıkra	Nu. 39 s. 4
İki Muttakinin Arasında	Sohbet	Nu. 39 s. 4
Çocuklara Haftanın Müjdesi	Fıkra	Nu. 39 s. 4
Pehlivan Güreşleri	Fıkra	Nu. 39 s. 4
Maarif Haberleri	Fıkra	Nu. 39 s. 4
Bayrama Karşı Bir Muhavere	Sohbet	Nu. 39 s. 4
Çok Ayıp Şey	Fıkra	Nu. 39 s. 4
Lügatçe-i Ay Dede	Fıkra	Nu. 39 s. 4
Ramazan Hikâyesi		
Eskiden Bir Ramazan Günü	Hikâye	Nu. 40 s. 2
Bektaşî'nin Fikri	Zamane Fıkraları	Nu. 40 s. 2
Bektaşî Namazı	Zamane Fıkraları	Nu. 40 s. 2
Yine Bektaşî Namazı	Zamane Fıkraları	Nu. 40 s. 3
Bir Çare-i Hâl	Fıkra	Nu. 40 s. 3
Bekçi İle Beraber	Şiir	Nu. 40 s. 4
Darülbedayî'de Sevmek Hakkı	Fıkra	Nu. 40 s. 4
Bu Geceki Ziyaret ve		
Eğlence Mahalleleri	Fıkra	Nu. 40 s. 4
Tiyatrolar	Fıkra	Nu. 40 s. 4
Sinemalar	Fıkra	Nu. 40 s. 4
İki Fotoğraf	Fıkra	Nu. 40 s. 4

Bir Tesadüf ve İnfiial	Fıkra	Nu. 40 s. 4
İftarda	Fıkra	Nu. 40 s. 4
Şekib Bey'in Seksen Lirası	Fıkra	Nu. 41 s. 2
Bir Rapor Numunesi	Fıkra	Nu. 41 s. 2
Şayan-ı Takdir Bir Tespit	Fıkra	Nu. 41 s. 2
Bekçi ile Beraber	Şiir	Nu. 41 s. 4
Geçti Eyyam-ı Bahar	Fıkra	Nu. 41 s. 4
Ramazan Hikâyesi	Hikâye	Nu. 41 s. 4
Tiryakinin Cevabı	Zamane Fıkraları	Nu. 41 s. 4
Bayramlaşma	Zamane Fıkraları	Nu. 41 s. 4
Kahvecileri Taltif	Fıkra	Nu. 41 s. 4
Evkaf Haberleri	Fıkra	Nu. 41 s. 4
Ne Büyük Marifet	Fıkra	Nu. 41 s. 4
Elveda Ya Şehri Ramazan	Fıkra	Nu.42 s. 1
Açılıp Kapanma Meselesi	İlan	Nu. 42 s. 2
Ramazan Fıkraları	Zamane Fıkraları	Nu. 42 s. 3
Bir Mukabele	Zamane Fıkraları	Nu. 42 s. 3
Bir Mukabele Daha	Zamane Fıkraları	Nu. 4 s. 3
Hesaplı Cevap	Fıkra	Nu. 42 s. 3
Hanım Nenenin Serzenişi	Fıkra	Nu. 42 s. 3
Yumurtacıların Nazarı Dikkatine	İlan	Nu. 42 s. 3
Tiryaki Hikâyeleri	Hikâye	Nu. 42 s. 4
Kadınlardan Ne İsterler	Fıkra	Nu.42 s. 4
Evrakı Varide	Fıkra	Nu.42 s. 4
Bayram Gecesi Hamama Gidilir Mi?	Fıkra	Nu.42 s. 4
Yumurta Kapıya Gelince Böyle Olur	Fıkra	Nu.42 s. 4
El Çabukluğu Marifet	Fıkra	Nu.42 s. 4
Doktorun Cevabı	Fıkra	Nu.42 s. 4
İhkak-ı Hak	Fıkra	Nu. 43 s. 1
Bektaşî Fıkraları	Zamane Fıkraları	Nu. 43 s. 3
Ramazan ile Bayram	Zamane Fıkraları	Nu. 43 s. 3
Meyhane Köşesinde	Fıkra	Nu. 43 s. 3

Asya Kızıl Topraktan Başlıyormuş	Fıkra	Nu. 43 s. 3
Ay Dede Vasıtasıyla Bayram Tebrikleri	Fıkra	Nu. 43 s. 4
Çıngırağı Çekmenin Vakti Geldi	Fıkra	Nu. 43 s. 4
Çay Âlemleri	Fıkra	Nu. 43 s. 4
Ona Şüphemi Var?	Fıkra	Nu. 43 s. 4
Bazı Dalgınlar	Fıkra	Nu. 43 s. 4
Ziraat Haberleri	Fıkra	Nu. 43 s. 4
Vezne-i Umumi Müdüriyeti'nden	Fıkra	Nu. 44s. 1
Nur Babacı Ne Diyor?	Sohbet	Nu. 44 s. 2
Bazı Gazeteler Gibi	Fıkra	Nu. 44 s. 3
Biraz da Kadınlara Bakılsa	Kısa Hikâye	Nu. 44 s. 4
Seyyar Âlimler İçin Kitap	Fıkra	Nu. 45 s. 2
Matbuat Âlemi	Fıkra	Nu. 45 s. 4
Boncuk Mecmuası	Fıkra	Nu. 45 s. 4
Aşı Ameliyatı	Fıkra	Nu. 45 s. 4
Narh Komisyonu	Fıkra	Nu. 45 s. 4
Lütfü Fikri Bey'in Davası Münasebetiyle		
Sakal Hikâyeleri	Fıkra	Nu. 45 s. 4
İstanbul Emlak Emiriye Müdüriyetinden	Fıkra	Nu. 45 s. 4
Horozun Feraseti	Fıkra	Nu. 45 s. 4
Tamirat	Fıkra	Nu. 45 s. 4
Yeni Bir Piyes	Fıkra	Nu. 45 s. 4
Tevekkeli Şair Dememiş	Fıkra	Nu. 45 s. 4
Bizim Mecmua	Fıkra	Nu. 45 s. 4
Misafirimize Verilecek Hediyeler	Fıkra	Nu. 46 s. 2
Köpeklerin İtlaflı	Fıkra	Nu. 46 s. 3
Kabahat Yapanda mı Yaptıranda mı?	Fıkra	Nu. 46 s. 4
Pehlivanların İçkisi	Fıkra	Nu. 46 s. 4
Rıza Name	Şiir	Nu. 47 s. 1
Bir Yaz Günü Hülyası	Fıkra	Nu.47 s. 2
Tebabeti Ruhiye Cemiyetinden	Fıkra	Nu. 47 s. 2
Buz Fiyatı	Fıkra	Nu. 47 s. 3

Dergâhçılar Münasebetiyle

Şeyh ve Mürit Hikâyeleri	Fıkra	Nu. 47 s. 3
Ankara’da Ağaç Dikme Bayramı	Fıkra	Nu. 47 s. 4
Meyvelerin Dili	“Benzetme” ile Mizah	Nu. 47 s. 4
Harik Mukaddimesi	Fıkra	Nu. 47 s. 4
Yer Elması	Fıkra	Nu. 47 s. 4
Muallim ve Talebe Arasında	Sohbet	Nu. 47 s. 4
Şeyh ve Mürit Hikâyeleri	Fıkra	Nu. 48 s. 1
Gülcemal ve Mahmut Şevket Paşa		
Vapurları	Fıkra	Nu. 48 s. 3
Hilmi Bey’in Nutku	Fıkra	Nu. 48 s. 4
Bir Aktörün Defterinden	Piyes	Nu. 48 s. 4
Zamane Fıkraları	Zamane Fıkraları	Nu. 48 s. 4
Kaleme Giderken	Fıkra	Nu. 48 s. 4
Fırkacılar Okusun	Fıkra	Nu. 49 s. 1
Mesirelerin Dili	“Benzetme” ile Mizah	Nu. 49 s. 3
Yeni Av Tüfekleri	Fıkra	Nu. 49 s. 3
Dergâhın Şeyhi	Fantezi	Nu. 49 s. 4
İnce Hesap	Fıkra	Nu. 49 s. 4
Gençler Arasında Mevsimlik		
Bir Muhavere	Sohbet	Nu. 49 s. 4
Zorla Şairlik Olur mu?	Fıkra	Nu. 50 s. 1
Zamane Fıkraları	Fıkra	Nu. 50 s. 1
Martin Cemiyeti Okusun	Fıkra	Nu. 50 s. 1
Unutanlara İbret	Fıkra	Nu. 50 s. 1
Yeni Kitaplar	Fıkra	Nu. 50 s. 1
Anadolu’ya Dair		
Trabzon’da Bir Ziyafet	Fıkra	Nu.50 s. 2
Aklımıza Gelenler	Fıkra	Nu.50 s. 4
Cep Defterleri	Fıkra	Nu. 50 s. 4
Konserveler ve Kokular	Fıkra	Nu. 50 s. 4
Ah Gençlik	Fıkra	Nu. 50 s. 4

Dünkü At Yarışları	Fıkra	Nu. 51 s. 1
Bir Teberru Âlicanibane	Fıkra	Nu. 51 s. 1
Nefesler	Fıkra	Nu. 51 s. 2
Esnerken Dikkat Ediniz	Fıkra	Nu. 51 s. 4
Beynin Yarısı	Fıkra	Nu. 51 s. 4
Azami Fiyat Listesi	Fıkra	Nu. 51 s. 4
Yalnız Bir Kabahati Var	Fıkra	Nu. 51 s. 4
Hiç Sürünmeseler Daha İyi	Fıkra	Nu. 51 s. 4
Zamane Fıkraları	Fıkra	Nu. 52 s. 1
Çarşı Pazara Dair	Fıkra	Nu. 52 s. 3
Yeni Tefrikalar	Fıkra	Nu. 52 s. 3
Bir Nasihat	Fıkra	Nu. 52 s. 4
Kimler Hangi Kokuları Kullanıyor?	Fıkra	Nu. 52 s. 4
Bir Kaza Dolayısıyla	Fıkra	Nu. 52 s. 4
Kantoculardan İstiane	Fıkra	Nu. 53 s1
Darb-ı Meseller Dolayısıyla		
Hatırımıza Gelenler	Darb-ı Mesel	Nu. 53 s. 2
Zirveye Çıkabilecek mi?	Fıkra	Nu. 53 s. 2
Yeni Cezai Nakdiler	Fıkra	Nu. 53 s. 4
Fıkr-i İcat Buna Derler	Fıkra	Nu. 53 s. 4
Elbette Şaşmazlar	Fıkra	Nu. 53 s. 4
Bir Memurun Hanesinde	Fıkra	Nu. 54 s. 2
Edayı Hak	Fıkra	Nu. 54 s. 2
Amma Vazife Şinas İmiş	Fıkra	Nu. 54 s. 2
Musavvat İddiası	Fıkra	Nu. 54 s. 2
Yaz Seyranları	Fıkra	Nu. 54 s. 3
Beliğ Bir Hitabe	Fıkra	Nu. 54 s. 4
Dağ Olsa Buna Dayanmaz	Fıkra	Nu. 54 s. 4
Mektep Hayatında Bir Safha	Fıkra	Nu. 54 s. 4
Bir Makale Dolayısıyla	Fıkra	Nu. 54 s. 4
Havuz Başında Bir Muhavere	Sohbet	Nu. 54 s. 4
Umumi İmtihanolardaki Sualler	Fıkra	Nu. 55 s. 1

Yalan Dolan	Fıkra	Nu. 55 s. 1
Yaz Haşaratı Tatarcık	Sohbet	Nu. 55 s. 3
Ticaret ve Sanayi Haberleri		
Kundura Boyacıları	Fıkra	Nu. 55 s. 3
Cemiyetler	Fıkra	Nu. 55 s. 4
Ago Paşa Veli Emiri Efendi	Fıkra	Nu. 55 s. 4
Kumar ve Kumarbazlar	Fıkra	Nu. 55 s. 4
Koltuğa Girerken	Fıkra	Nu. 55 s. 4
Gülü Tarife Ne Hacet Ne Çiçektir Biliriz	Fıkra	Nu. 55 s. 4
Kimsede Vefa Kalmadı	Fıkra	Nu. 55 s. 4
Şayet Olsa İdi	Fıkra	Nu. 55 s. 4
Çay Ziyafeti Muhavereleri	Sohbet	Nu. 56 s. 1
İzmit- İzmir	Fıkra	Nu.56 s. 2
Yazlık Fikirler	Fıkra	Nu.56 s. 2
Sınıfta İpka	Fıkra	Nu. 56 s. 3
Bir Davet	Fıkra	Nu. 56 s. 3
Yeni Sarf ve Nahvi Kitapları	Fıkra	Nu. 56 s. 3
Tıbbı Ait Kitaplar	Fıkra	Nu. 56 s. 3
İçki Sahte Mezardır	Fıkra	Nu. 56 s. 3
En Doğrusu	Fıkra	Nu. 56 s. 3
Bir Muhavere	Sohbet	Nu. 56 s. 3
Banyodan Çıktıktan Sonra	Fıkra	Nu. 56 s. 3
Kargacık Burgacık	Fıkra	Nu. 56 s. 4
İnsanlar Ne Zaman Çok Zarıftır	Fıkra	Nu. 56 s. 4
Zamane Fıkraları	Zamane Fıkraları	Nu. 57 s. 2
Evrakı Varide	Fıkra	Nu. 57 s. 2
Muhalliflerin Çay Ziyafetine Mukabele	Fıkra	Nu. 57 s. 3
Hamalların Kavgası	Fıkra	Nu. 57 s. 3
Harikzadegan Apartmanları	Fıkra	Nu. 57 s. 3
Bereket Versin	Fıkra	Nu. 57 s. 3
İlk Göz Ağrısı	Fıkra	Nu. 57 s. 4
Mecburi Mezuniyetin Daire-i Şümülü	Fıkra	Nu. 57 s. 4

Çay Ziyafeti Muhavereleri	Sohbet	Nu. 57 s. 4
İsrafın Sırası Değil	Fıkra	Nu. 57 s. 4
Eter Koklanır mı?	Fıkra	Nu. 57 s. 4
Zamane Muhaveresi	Sohbet	Nu. 58 s. 1
Resim Sergisi	Fıkra	Nu. 58 s. 2
İkinci Ziyafet	Fıkra	Nu. 58 s. 2
Matbuat Kongresi	Fıkra	Nu. 58 s. 3
Yeni Cinlikler	Fıkra	Nu. 58 s. 4
Güzelleşeceğiz Diye	Fıkra	Nu. 58 s. 4
Dünya ile Barışmak İçin	Fıkra	Nu. 58 s. 4
Kurban Bayramında	Fıkra	Nu. 58 s. 4
Zamane Muhavereleri	Sohbet	Nu.59 s. 1
Baba ile Oğlu Arasında	Sohbet	Nu.59 s. 1
İki Baba Arasında	Sohbet	Nu.59 s. 1
Falaka(Selahattin Enis'e İthaf)	Hikâye	Nu.59 s. 3
Beykoz Konferansı	Fıkra	Nu. 59 s. 4
Şarkının Başına Gelenler	Fıkra	Nu. 59 s. 4
Burunlarımızın Hakkı Yok mu?	Fıkra	Nu.59 s. 4
Deli Mazurdur	Fıkra	Nu.59 s. 4
Teşyi	Fıkra	Nu.59 s. 4
Tilkinin Geleceği Yer	Fıkra	Nu.59 s. 4
Mesirelerde Ne Var Ne Yok	Fıkra	Nu.59 s. 4
Yine Haliç'in Tathiri Meselesi	Fıkra	Nu.60 s. 1
Susuzluğa Çare	Fıkra	Nu.60 s. 1
Yeni Yarışlar	Fıkra	Nu. 60 s. 2
Sebzecilikte Terakki ve Tekâmül	Fıkra	Nu. 60 s. 3
Takdir ve Tevbih	Fıkra	Nu. 60 s. 3
İnanmayan Tecrübe Etsin	İlan	Nu. 60 s. 3
Kimlere Hangi Renkler Yakışır	Fıkra	Nu.60 s. 4
Feracelerin Ehemmiyeti	Fıkra	Nu.60 s. 4
Teşekkür-i Aleni	Fıkra	Nu.60 s. 4
Haliç'teki Rayiha	Fıkra	Nu.60 s. 4

Kıyafetler Münasebetiyle	Fıkra	Nu.60 s. 4
Kurbağa	Fantezi Hikâye	Nu. 61 s. 3
Çifte Dayak	Kısa Hikâye	Nu. 61 s. 3
Hay Ağzını Öpsünler	Fıkra	Nu. 61 s. 3
Adi Satış Komisyonundan	Fıkra	Nu. 61 s. 4
Bayram Öyle Bir Zamana Geldi Ki	Fıkra	Nu. 61 s. 4
A. Seyfi	Şiir	Nu. 61 s. 4
Karanfile Falanda Hacet Kalmadı	Fıkra	Nu. 61 s. 4
Yine Tezyidi Varidat Meselesi	Fıkra	Nu. 61 s. 4
Haklı Bir Alay	Fıkra	Nu. 61 s. 4
Bayram Öyle Bir Zamana Geldi ki	Fıkra	Nu. 61 s. 4
Bayramı Nasıl Geçirecekler?	Fıkra	Nu. 62 s. 2
Fazıl Ahmet Bey'in Cevabı	Sohbet	Nu. 62 s. 2
Cevat'tan Naciye'ye Mektup	Fıkra	Nu. 62 s. 3
Dergâh'ta Gördüklerimiz	Fıkra	Nu. 62 s. 4
Kıt'a	Fıkra	Nu. 62 s. 4
Karilerimize	Fıkra	Nu. 62 s. 4
Doktorlarımız	İlan	Nu. 62 s. 4
Dava Vekillerimiz	İlan	Nu. 62 s. 4
Şoför Veli Hâle Şaşıyor	Kısa Hikâye	Nu. 62 s. 4
Umum Mizah Muharrirlerinin		
Nazar-ı Dikkatine	Fıkra	Nu. 62 s. 4
Vapurun Bacasında	Fıkra	Nu. 62 s. 4
Yapraklar Sararıken	Fıkra	Nu. 62 s. 4
Tebrik	Fıkra	Nu. 62 s. 4
İki Vapur Yolcusu Arasında	Sohbet	Nu. 63 s. 1
Zabıta'yı Ahlakiye Müdüriyetinden	Fıkra	Nu. 63 s. 3
Karısını Döven Bir Alafranga Bey	Fıkra	Nu. 63 s. 3
Kurbağa	Manzum Hikâye	Nu. 63 s. 3
Emanetin Yeni Tarifesi	Fıkra	Nu. 63 s. 4
Maşallah Hasan Bey	Fıkra	Nu. 63 s. 4
Tarik Vergisinin Sureti Tahsili	Fıkra	Nu. 63 s. 4

Müşteri ve Atar Arasında	Sohbet	Nu. 63 s. 4
Laf Lafı Açar Derler	Fıkra	Nu. 63 s. 4
Ada'ya Dair Şarkı	Şiir	Nu. 64 s. 1
Gazetelere Dair		
Maksat Latife İmiş	Fıkra	Nu. 64 s. 2
Yeni Dersler	Fıkra	Nu. 64 s. 2
Mükemmel Bir Kıraathane	İlan	Nu.64 s. 2
Aşkın Sarf ve Nahvi	Fıkra	Nu. 64 s. 3
Tulumba Yarışında Birinciliği Kazananlar	Fıkra	Nu.64 s. 3
Mahkeme Fıkraları	Fıkra	Nu.64 s. 3
Köprü Yerine Dere	Fıkra	Nu. 64 s. 4
Tahliyeler Nakiller	Fıkra	Nu. 64 s. 4
Zabıta Haberleri	Fıkra	Nu. 64 s. 4
Davacılık	Fıkra	Nu. 64 s. 4
Esirgeme Derneğinden	İlan	Nu. 64 s. 4
Çoban Armağanı Çam Sakızı	Fıkra	Nu.65 s. 1
Terbiye ve Oyun	Fıkra	Nu.65 s. 3
Günlük Haberler	Fıkra	Nu. 65 s. 4
Serbest Tedrisat	Fıkra	Nu. 65 s. 4
Bir Şey Kalmamış	Fıkra	Nu. 65 s. 4
Avcılar Cemiyetinden	Fıkra	Nu. 65 s. 4
Onlar Bile Anladılar	Fıkra	Nu. 65 s. 4
İki Genç Arasında	Sohbet	Nu. 65 s. 4
Kış Düşüncesi	Fıkra	Nu. 65 s. 4
Hakiki Hoş ve Garip Fıkralar	Zamane Fıkraları	Nu. 66 s. 1
Tesadüfün Yaptığı	Fıkra	Nu. 66 s. 1
Çıngıraklı Bacaklar	Fıkra	Nu. 66 s. 1
Şans	Fantezi Hikâye	Nu.66 s. 3
Devairde Tebdilat	Fıkra	Nu.66 s. 3
Zem ve Kadeh Davaları	Fıkra	Nu.66 s. 3
Matbuat Cemiyeti Riyaseti	Fıkra	Nu.66 s. 3
İntihara Teşebbüs	Fıkra	Nu. 66 s. 3

Rehinle Para	Fıkra	Nu. 66 s. 3
Galiba Gelecek Seneye Kaldı	Fıkra	Nu. 66 s. 3
Mahmutpaşa'daki Barakalar	Fıkra	Nu. 66 s. 4
Mat Etmiş	Kısa Hikâye	Nu. 66 s. 4
En Münasibi de Budur	Fıkra	Nu. 66 s. 4
Köşe Kapmaca Yasak	Fıkra	Nu. 66 s. 4
Mektepler Açılıyor	Fıkra	Nu. 66 s. 4
Baba ile Oğul	Sohbet	Nu. 66 s. 4
Hürriyet ve İtilafın Faaliyeti	Fıkra	Nu. 67 s. 2
Binicilerin Kıyafeti	Fıkra	Nu. 67 s. 3
Köylü Feraseti	Kısa Hikâye	Nu. 67 s. 3
Av Mevsimi Geldi	Fıkra	Nu. 67 s. 3
Sarhoş'un Kazı	Fıkra	Nu. 67 s. 4
Yeni Bir Kota	Fıkra	Nu. 67 s. 4
Hakiki Hoş ve Garip Fıkralar	Fıkra	Nu. 67 s. 4
Milyarderlerin Memleketi	Fıkra	Nu. 67 s. 4
Dua Böyle Olur	Fıkra	Nu. 67 s. 4
Kefal Gibi	Fıkra	Nu. 67 s. 4
Böylesi de Var	Fıkra	Nu. 67 s. 4
Maliyede Bir İçtima	Fıkra	Nu. 68 s. 2
Hürriyet ve İtilaf Fırkasından	Fıkra	Nu. 68 s. 3
Mülaga İttihat ve Terakki Fırkası		
Merkez Malumatından	Fıkra	Nu. 68 s. 3
Denize Düşen Biri	Fıkra	Nu. 68 s. 3
Filozofun Yeni Kitabı	Fıkra	Nu. 68 s. 4
Hekime Gitmek İsterseniz	Fıkra	Nu. 68 s. 4
Hoşaftan Anlamayan	Fıkra	Nu. 68 s. 4
Bir Sadık Zevce	Fıkra	Nu. 68 s. 4
Pantolonlu Kadınlar	Fıkra	Nu. 69 s. 1
Tımarhanedeki İhtilas	Fıkra	Nu. 69 s. 1
Bekçiler Lehinde	Fıkra	Nu. 69 s. 2
Gazetelere Dair		

Peyamcı	Şiir	Nu. 69 s. 3
Şarkılara Dair	Fıkra	Nu. 69 s. 3
En Faidele İspor	Küçük Hikâye	Nu. 69 s. 4
Evkafın Hallettiği Meseleler	Fıkra	Nu. 69 s. 4
Kısa Muhavereler	Sohbet	Nu. 69 s. 4
Fenni Eğlenceler	Fıkra	Nu. 69 s. 4
Yalnız Fıstıki Yoktur	İlan	Nu. 69 s. 4
Mezuniyet Şanından Değil	Fıkra	Nu. 70 s. 3
Düğün Gecesi	Manzum Hikâye	Nu. 70 s. 3
Kestaneden Kömür Olur mu?	Fıkra	Nu.70 s. 4
Tozlu Ekmek	Fıkra	Nu. 70 s. 4
İktisadi Bir Muhavere	Sohbet	Nu. 70 s. 4
Esmerler Sevinsin	Fıkra	Nu.70 s. 4
Hakiki ve Garip Fıkralar	Fıkra	Nu. 71 s. 1
Yeşil Rozetliler	Fıkra	Nu. 71 s. 1
Zamane Fıkralar	Fıkra	Nu. 71 s. 1
Afyon Alıştı	Fıkra	Nu. 71 s. 1
Muvafık Bir Tedbir	Fıkra	Nu. 71 s. 1
İsrafın Sırası Değil	Fıkra	Nu. 71 s. 2
Tarih ve Edebiyat Mecmuası	Fıkra	Nu.71 s. 3
Kırmızı Şezlong	Küçük Hikâye	Nu.71 s. 3
Fabrikalar Meselesi	Fıkra	Nu. 71 s. 4
Dilsizin Dili	Kısa Hikâye	Nu. 71 s. 4
Dünkü Ok Müsabakaları	Fıkra	Nu. 71 s. 4
Yeni Marpuçlar	Fıkra	Nu. 71 s. 4
Neferin Kurnazlığı	Fıkra	Nu. 71 s. 4
Yerinde Bir Cevap	Fıkra	Nu. 72 s. 2
Cevap Bekliyorlarmış	Fıkra	Nu. 72 s. 2
Himayeyi Hayvanat Cemiyetinden	Fıkra	Nu. 72 s. 2
Güzide Şiirler	Şiir	Nu. 72 s. 3
Zamane Fıkraları Kalmamış	Fıkra	Nu.72 s. 4
Zahir Eskiden de Anlamazlarmış	Fıkra	Nu.72 s. 4

Mektep Kitapları	Fıkra	Nu.72 s. 4
Muşamba Şemsiyeye Hacet Yoktu	Fıkra	Nu.72 s. 4
Asıl Şimdi Arasın	Fıkra	Nu. 73 s. 1
En Kestirme Tarık	Fıkra	Nu. 73 s. 1
Ali Kemal Bey Lisanını Değiştiriyor	Fıkra	N u. 73 s. 2
Parlak Bir Müdafaa	Fıkra	Nu.73 s. 3
İstanbul Surlarının Müzeye Nakli	Fıkra	Nu. 73 s. 3
Ayıp Galiba	Fıkra	Nu. 73 s. 3
Kurbağa	Manzum Hikâye	Nu. 73 s. 4
Çok Doğru Bir Teşbih	Fıkra	Nu. 73 s. 4
Ahlaksızlığa Dair	Fıkra	Nu.73 s. 4
Yaz Griye Döndü Sanmışlar	Fıkra	Nu.73 s. 4
Siyasetten Edebiyata	Fıkra	Nu. 74 s. 3
Evkaf Binasının Nakli	Fıkra	Nu. 74 s. 3
Köprücüler Yakanıza Asılırsa	Fıkra	Nu. 74 s. 3
Ay Dede'nin Zafer Hediyeleri	Fıkra	Nu. 74 s. 3
Azimet	Fıkra	Nu.74 s. 4
Çareyi Selamet	Fıkra	Nu.74 s. 4
Fesler Bahaya Çıktı	Fıkra	Nu.74 s. 4
Yirmi de Azdır	Fıkra	Nu. 74 s. 4
İtilafçıların Şarkısı	Fıkra	Nu.75 s. 1
Olsa da	Şiir	Nu. 75 s. 2
Telefon Yerine	Fıkra	Nu.75 s. 3
Bir Bakla Hikâyesi de Bu	Fıkra	Nu.75 s. 3
Kalbi Atan Bir Ölü	Kısa Hikâye	Nu.75 s. 4
Paye Tevcihi	Fıkra	Nu.75 s. 4
Vapurdan Evler	Fıkra	Nu.75 s. 4
Annesiyle Kızı Arasında	Sohbet	Nu.75 s. 4
Pudra Yerine	Fıkra	Nu.75 s. 4
Viyana'dan Gelen Mektup	Fıkra	Nu.75 s. 4
Seyahat Rivayetleri	Fıkra	Nu. 76 s. 1
Beterin Beteri Varmış	Fıkra	Nu. 76 s. 2

Yanlış Anlaşılmasın	Fıkra	Nu. 76 s. 4
Kışın Müjdecileri	Fıkra	Nu. 76 s. 4
Yazı Cümbüş ve Ahenkle Geçirenler	Fıkra	Nu. 76 s. 4
Bir Kârlı İş	Fıkra	Nu. 77 s. 1
Seyahat Rivayetleri	Fıkra	Nu. 77 s. 3
Tahsisat Gelinceye Kadar	Fıkra	Nu. 77 s. 3
İstanbul Vilayetlerinden	Fıkra	Nu. 77 s. 3
Bir Aç Adamın Sergüzeşti	Kısa Hikâye	Nu. 77 s. 4
Seyyar Mamüller	Fıkra	Nu. 77 s. 4
Beş Dakikada Manzume	Fıkra	Nu. 77 s. 4
Aman Yarabbi	Fıkra	Nu. 77 s. 4
Ali Kemal Bey'le	Sohbet	Nu. 78 s. 1
Parkta Bulunmuş Bir Mektuptan	Fıkra	Nu. 78 s. 3
Eksik	Fıkra	Nu. 78 s. 3
Roza	Küçük Hikâye	Nu. 78 s. 4
Kedilerden İbret Almalı	Fıkra	Nu. 78 s. 4
Sureti Hâl	Kısa Hikâye	Nu. 78 s. 4
Bir Telefon Faydası	Fıkra	Nu. 78 s. 4
Şair Demiş ki	Fıkra	Nu. 78 s. 4
İki Tık Nefes Arasında	Fıkra	Nu. 79 s. 2
Yangınlara Dair Tedbir	Fıkra	Nu. 79 s. 3
Acaba Aslı Var Mıdır?	Fıkra	Nu. 79 s. 4
Vazife	Kısa Hikâye	Nu. 79 s. 4
Şaşkınlık Alâmetlerinden	Fıkra	Nu. 79 s. 4
Baba İle Kızı Arasında	Sohbet	Nu. 79 s. 4
Anadolu'ya Dair		
İzmir Muhabiri Mahsusamız Yazıyor	Fıkra	Nu. 80 s. 2
Dalgınlık	Kısa Hikâye	Nu. 80 s. 3
Seyahat Haberleri Ali		
Kemal Bey'in Bir Mektubu	Fıkra	Nu. 80 s. 4
Rakı Men Edilirse	Fıkra	Nu. 80 s. 4
Hanendeler Okusun	Fıkra	Nu. 80 s. 4

Savruklar	Fıkra	Nu. 80 s. 4
Avrupa Mektupları	Fıkra	Nu. 80 s. 4
Kadri Pehlivanın Bir Müracaatı	Fıkra	Nu. 80 s. 4
Edebiyat	Fıkra	Nu. 81 s. 3
Akıllı Vezir	Kısa Hikâye	Nu. 81 s. 3
Asarı Münteşire	Fıkra	Nu. 81 s. 3
Sözde Şıklar	Fıkra	Nu. 81 s. 4
Lütfü Fikri Bey'in Hediyesi	Fıkra	Nu. 81 s. 4
Kadro Tamamlanmış	Fıkra	Nu. 81 s. 4
Helva Sohbetleri	Fıkra	Nu. 81 s. 4
Dişçinin Tavsiyesi	Fıkra	Nu. 81 s. 4
İçkinin Muntazır Meni Münasebetiyle	Fıkra	Nu. 82 s. 1
Rakı Yasak Edildikten Sonra	Fıkra	Nu. 82 s. 2
Hoş Bir Misafirlik	Fıkra	Nu. 82 s. 3
Sarhoşluk Fıkraları	Fıkra	Nu. 82 s. 3
Ondan Da Şikâyet Bundan Da	Fıkra	Nu. 82 s. 3
Rubaiyat-ı Fevzi'den	Şiir	Nu. 82 s. 4
Bilardo Masasında	Fıkra	Nu. 82 s. 4
Karikatürden Şikâyet	Fıkra	Nu. 82 s. 4
Fes Meselesi	Fıkra	Nu. 82 s. 4
Kızının Hatırı İçin	Manzum Hikâye	Nu. 83 s. 2
Kâtip Sınıfının Yeni İşaretleri	Fıkra	Nu. 83 s. 3
Portreler	Fıkra	Nu. 83 s. 4
Bir Yanlışlık	Fıkra	Nu. 83 s. 4
Bir Mektup ve Cevabı	Fıkra	Nu. 83 s. 4
Gözü Arkada Kalanlara	Fıkra	Nu. 83 s. 4
Ceviz Yaprağı ve Soğan Kabuğu	Fıkra	Nu. 83 s. 4
Anadolu'ya Dair	Fıkra	Nu. 84 s. 4
Anadolu Hediyeleri	Fıkra	Nu. 84 s. 4
Tımarhane Haberleri	Fıkra	Nu. 84 s. 4
Ne Emredersek	Kısa Hikâye	Nu. 84 s. 4
Saatlerini Ayar Edeceklere	Fıkra	Nu. 84 s. 4

Günde İkişer Çarık	Fıkra	Nu. 84 s. 4
Hakiki Şıklar	Fıkra	Nu. 84 s. 4
Aferin Karpuzcuya	Fıkra	Nu. 84 s. 4
Meşhur Meseldir	Darb-ı Mesel	Nu. 84 s. 4
Rengini Buldu	Fıkra	Nu. 85 s. 1
Mahalle Şiirleri	Şiir	Nu. 85 s. 3
Daha Anlarsın	Fıkra	Nu. 85 s. 3
Yeni Komşu	Küçük Hikâye	Nu. 85 s. 4
Havadan Para Kazanmak Usullerinden	Fıkra	Nu. 85 s. 4
Gelsin Çay Ziyafetleri	Fıkra	Nu. 85 s. 4
Haliç Niye Sararmış	Fıkra	Nu. 85 s. 4
Üç Ressam Arasında	Fıkra	Nu. 86 s. 1
Meğerse	Fıkra	Nu. 86 s. 2
Ziyaretler ve Hediyeler	Fıkra	Nu. 86 s. 2
Kırmızı Bez Tükenmek Üzere	Fıkra	Nu. 86 s. 2
Muayenehanede	Fıkra	Nu. 86 s. 2
Hoşça Sözler	Fıkra	Nu. 86 s. 2
Kış Gecesi Hikâyeleri	Hikâye	Nu. 86 s. 3
Şenlikler Dolayısıyla	Fıkra	Nu. 86 s. 4
Yerinde Bir Tavsiye	Fıkra	Nu. 86 s. 4
Canlı Çiçekler Arasında	Fıkra	Nu. 86 s. 4
Şarkıların Dili	Fıkra	Nu. 86 s. 4
Futbolculara	Fıkra	Nu. 86 s. 4
Alış veriş	Sohbet	Nu. 87 s. 2
Yalancılıkta Maharet	Fıkra	Nu. 87 s. 2
Sakala Dair	Şiir	Nu. 87 s. 3
İki Gazeteci Arasında	Fıkra	Nu. 87 s. 3
Zarif Fıkralar	Fıkra	Nu. 87 s. 3
Tan Tan Şairin Patronu	Fıkra	Nu. 87 s. 3
Kahveci ile Müşteri Arasında	Fıkra	Nu. 87 s. 4
Kiralık Sebze ve Meyve Bahçeleri	Fıkra	Nu. 87 s. 4
Şakaya Gelmeyen Bir Mesele	Fıkra	Nu. 87 s. 4

Hekim	Fıkra	Nu. 87 s. 4
Cürmü Meşûd Halinde	Fıkra	Nu. 87 s. 4
Zavallı Genç	Fıkra	Nu. 87 s. 4
Üsküdar ve Beşiktaşlılar Okusun	Fıkra	Nu. 87 s. 4
Mahkûmiyetten Sonra	Fıkra	Nu. 88 s. 1
Hoşça Sözler	Fıkra	Nu. 88 s. 2
Başıma Gelen	Kısa Hikâye	Nu. 88 s. 3
Bilmeceler	Bilmece	Nu. 88 s. 3
Hoşça Sözler	Fıkra	Nu. 88 s. 4
Lokantalara Dair	Sohbet	Nu. 88 s. 4
Avrupa Muhabirlerimizin Mektupları	Fıkra	Nu. 88 s. 4
Lügat name-i Ay Dede	Fıkra	Nu. 88 s. 4
İki Genç Arasında	Sohbet	Nu. 88 s. 4
Kel Başa Şimşir Tarak	İlan	Nu. 88 s. 4
Maaş Meselesi	Fıkra	Nu. 88 s. 4
Kiralar Fırılıyor	Fıkra	Nu. 88 s. 4
Biz de Zannettik ki	Fıkra	Nu. 89 s. 2
Gülünç Fıkralar	Fıkra	Nu. 89 s. 3
Matbuat Âleminde	Fıkra	Nu. 89 s. 3
Balık Ucuzlayınca	Fıkra	Nu. 89 s. 3
Zavallı Kadın	Fıkra	Nu. 89 s. 4
Kelebeklere Kafes	Fıkra	Nu. 89 s. 4
Gül Yağını Eller Sürünür Çatlarsa Bülbül	Fıkra	Nu. 89 s. 4
Bir Çocukluk Hatırası	Anı	Nu. 90 s. 1
Kış Gecesi Hikâyeleri	Hikâye	Nu. 90 s. 2
Yanlış Bir Havale	Fıkra	Nu. 90 s. 4
Ondan Haber Ver	Fıkra	Nu. 90 s. 4
Konfeti Yerine	Fıkra	Nu. 90 s. 4
Lütfen Sola Bakınız	Fıkra	Nu. 90 s. 4
Anadolu'dakiler Gibi	Fıkra	Nu. 90 s. 4

EK 4. TÜRLERE GÖRE İNDEKS

1. FIKRA

1.	A. Nurettin	Bu Çocuk Usta İmiş	Nu. 76 s. 3
2.	A. Nurettin	Yan Kesici Olmalı	Nu. 74 s. 3
3.	Ali Canib	Arabî, Farisî Lâzım mı Değil mi?	Nu. 10 s. 3
4.	Mehmet Sıtkı	Ay Dede'ye	Nu. 21 s. 4
5.	Amber	Yumurtlayan Horoz Hakkında	Nu. 23 s. 3
6.	Amber	Bir Ahbabımın Oğlu İle	Nu. 23 s. 4
7.	Amber	Şanı Vatandan Biriyle	Nu. 23 s. 4
8.	Amber	Meşguliyetine Dair	Nu. 32 s. 4
9.	Amber	Edebiyat	Nu. 33 s. 4
10.	Amber	Şair Nasıl Yetişir?	Nu. 34 s. 1
11.	Amber	İstanbul Operetinde Zühre	Nu. 37 s. 3
12.	Amber	Tabirname-i Ay Dede	Nu. 40 s. 2
13.	Amber	Kendi Nokta-i Nazarımdan	
		Kadınlar	Nu. 47 s. 4
14.	Amber	Şifalı Maden Suyu	Nu. 50 s. 2
15.	Amber	Fazıl Ahmet Bey'in Lisanından	Nu. 62 s. 4
16.	Amber	Yakup Kadri İstimdat	Nu. 63 s. 3
17.	Amber	Kıyafet Meselesi	Nu. 64 s. 2
18.	Amber	Rıza Tevfik Bey	Nu. 65 s. 3
19.	Amber	Pehlivan Kadri Bey	Nu. 66 s. 2
20.	Amber	Güzel Rubailer -3-	Nu. 70 s. 4
21.	Amber	Güzel Rubailer -4-	Nu. 74 s. 3
22.	Amber	Görünmez Kaza	Nu. 73 s. 4
23.	Amber	Yaza Bir Şey Kalmadı	Nu. 77 s. 3
24.	Amber	Pazar Ola Hasan Bey	Nu. 80 s. 4
25.	Amber	Kiralık Konak	Nu. 87 s. 3

26.	Amber	Avrupa Muhabirlerimizin Mektupları	Nu. 89 s. 4
27.	Ay Dede	Meslek Bahsi	Nu.1 s. 1
28.	Ay Dede	Minare Tepesinden	Nu. 1 s. 1
29.	Ay Dede	Ponç Hikâyesi	Nu. 2 s. 1
30.	Ay Dede	Fikirlerimiz	Nu. 3 s. 1
31.	Ay Dede	Caka	Nu. 3 s. 1
32.	Ay Dede	Hayatımız	Nu. 5 s. 1
33.	Ay Dede	Gevşeme	Nu. 6 s. 1
34.	Ay Dede	Bir Kehanet	Nu. 6 s. 1
35.	Ay Dede	Sırası Gelenler	Nu. 7 s. 1
36.	Ay Dede	Bir Faciayı Aşk	Nu. 8 s. 1
37.	Ay Dede	Gülmek İçin	Nu. 9 s. 1
38.	Ay Dede	İyilik	Nu. 10 s. 1
39.	Ay Dede	Görse İdi	Nu. 11 s. 1
40.	Ay Dede	Dilenciye Gıpta	Nu. 12 s. 1
41.	Ay Dede	Halide Onbaşı	Nu. 13 s. 1
42.	Ay Dede	Güneşe Aleyhtarlık	Nu. 14 s. 1
43.	Ay Dede	Ruşen Eşref Bey'e	Nu. 15 s. 1
44.	Ay Dede	Bir Ziyaret Münasebetiyle	Nu. 16 s. 1
45.	Ay Dede	Çardaş	Nu. 18 s. 1
46.	Ay Dede	Kuş Beyni	Nu. 18 s. 1
47.	Ay Dede	Gelip Geçenler	Nu. 19 s. 1
48.	Ay Dede	Püskül Düşmanları	Nu. 19 s. 1
49.	Ay Dede	Dimağımın Derdi	Nu. 20 s. 1
50.	Ay Dede	Öğle Vapuru	Nu. 21 s. 1
51.	Ay Dede	Haşiyeler	Nu. 21 s. 1
52.	Ay Dede	Leandro Bana Dedi ki	Nu.22 s. 1
53.	Ay Dede	Bir Nida-yı Nedamet	Nu. 23 s. 1
54.	Ay Dede	Leyleğin Altınları	Nu. 24 s. 1
55.	Ay Dede	Yangın Bahsi	Nu. 25 s. 1
56.	Ay Dede	Kaba Sakallar	Nu. 26 s. 1

57.	Ay Dede	Meni İsrifat Kanunu	Nu. 27 s. 1
58.	Ay Dede	Bir Hatıra ve Bir Mütalaa	Nu. 28 s. 1
59.	Ay Dede	Haroşaların Azimetü Münasebetiyle	Nu. 29 s. 1
60.	Ay Dede	Yine Talih Kuşu Konuyor	Nu. 30 s. 1
61.	Ay Dede	Tehlikesiz Üç Cephe	Nu.31 s. 1
62.	Ay Dede	Ali Kemal Bey'in Kalemi	Nu. 32 s. 1
63.	Ay Dede	İtilafçılığın Son Saati	Nu. 33 s. 1
64.	Ay Dede	Köprü Meselesi	Nu. 34 s. 1
65.	Ay Dede	Ya Tutarsa	Nu. 37 s. 1
66.	Ay Dede	Bizim Rodikamız	Nu. 39 s. 1
67.	Ay Dede	İtimat	Nu. 40 s. 1
68.	Ay Dede	Gazeteci Mübalağası	Nu.41 s. 1
69.	Ay Dede	Koşuya Dair	Nu. 42 s. 1
70.	Ay Dede	Şenlik Şetaret Şehri Ayın İlhamı	Nu.43 s. 1
71.	Ay Dede	Methiye, Hicviye, Mersiye	Nu. 44 s. 1
72.	Ay Dede	Sarı Lira Bahsi	Nu.45 s. 1
73.	Ay Dede	Yine Edebiyat	Nu. 46 s. 1
74.	Ay Dede	Bahçeler	Nu. 46 s. 1
75.	Ay Dede	Bir Akıllı Daha	Nu.49 s. 1
76.	Ay Dede	Yağma Ağa Oğlanın Böreği	Nu.50 s. 1
77.	Ay Dede	Bir Tenkit ve Bir Mukabele	Nu.51 s. 1
78.	Ay Dede	Bir Milyon	Nu. 52 s. 1
79.	Ay Dede	Üç Kavrulmuş Bey	Nu. 53 s. 1
80.	Ay Dede	Hoş Geldim Boş Geldim	Nu. 53 s. 1
81.	Ay Dede	Bir Noksanına	Nu. 53 s. 1
82.	Ay Dede	Neler Deriz Neler Yaparız	Nu. 53 s. 1
83.	Ay Dede	Serdar-ı Dilber	Nu.54 s. 1
84.	Ay Dede	Muvazenemizdeki Bozukluk	Nu.55 s. 1
85.	Ay Dede	Benim Gördüklerim	Nu. 56 s. 1
86.	Ay Dede	Celal Nuri Bey'e Açık Mektup	Nu. 57 s. 1
87.	Ay Dede	Laklak	Nu. 58 s. 1
88.	Ay Dede	Hakları Varmış	Nu.59 s. 1

89.	Ay Dede	Sakal Uğrunda	Nu. 61 s. 1
90.	Ay Dede	Gaip Olan Hürriyet	Nu.63 s. 1
91.	Ay Dede	Kavuncuya Mersiye	Nu. 64 s. 1
92.	Ay Dede	Siyahlı Beyaz Kadın	Nu. 65 s. 1
93.	Ay Dede	İstanbul'un Oyunu	Nu.66 s. 1
94.	Ay Dede	İkametgâhı Meçhul Bir Zat	Nu. 67 s. 1
95.	Ay Dede	Bedbin Olmalı	Nu. 68 s. 1
96.	Ay Dede	Bir Bacaksız	Nu. 68 s. 1
97.	Ay Dede	Kandilzadeliğim	Nu. 69 s. 1
98.	Ay Dede	Halisane Bir Tavsiye	Nu. 70 s. 1
99.	Ay Dede	Aramızdaki Fark	Nu. 71 s. 1
100.	Ay Dede	Bilmediğim Bir Hayat	Nu.72 s. 2
101.	Ay Dede	İncir Bahsi	Nu. 73 s. 1
102.	Ay Dede	Beyler Bu Taraftan	Nu. 74 s. 1
103.	Ay Dede	Uygun Bir Hikâye	Nu. 75 s. 1
104.	Ay Dede	Ben Değilim O	Nu. 76 s. 1
105.	Ay Dede	Kara Düşünceler	Nu.77 s. 1
106.	Ay Dede	Hattı Hareketim	Nu.78 s. 1
107.	Ay Dede	Vaziyet İcabı	Nu. 79 s. 1
108.	Ay Dede	Gideceklere Tavsiyelerim	Nu. 80 s. 1
109.	Ay Dede	Bir An Tarihi	Nu. 81 s. 1
110.	Ay Dede	Cezaların Beteri	Nu. 82 s. 1
111.	Ay Dede	Kıymetli Günler	Nu. 83 s. 1
112.	Ay Dede	Yeni Bir Abide	Nu. 84 s. 1
113.	Ay Dede	Sarsılmaz İnşallah	Nu. 85 s. 1
114.	Ay Dede	Böyle Dedi	Nu. 86 s. 1
115.	Ay Dede	Yalanlar	Nu. 87 s. 1
116.	Ay Dede	Ah Bu İnsanlar	Nu. 88 s. 1
117.	Çimdik	Zamane Fıkraları	Nu. 90 s. 1
118.	Fazıl Ahmet	Kafiye Antikalaları	Nu. 17 s. 1
119.	İmzasız	Uyku Hastalığı	Nu. 1 s. 2
120.	İmzasız	Tefrik-i Akla ve Mecanın Vekaleti	Nu. 1 s. 2

121.	İmzasız	Günün Haberleri	Nu. 1 s. 4
122.	İmzasız	Unutkanlık ve Dalgınlık	Nu. 1 s. 4
123.	İmzasız	Tramvayda	Nu. 1 s. 4
124.	İmzasız	Kıbarlığa Dair	Nu. 1 s. 4
125.	İmzasız	Teşekkür	Nu. 2 s. 1
126.	İmzasız	Şık Bey'in Mutadı	Nu. 2 s. 2
127.	İmzasız	Unkapanı Köprüsü	Nu. 2 s. 2
128.	İmzasız	Hakimiyeyi Zerafet	Nu. 2 s. 3
129.	İmzasız	Anadolu Haberleri	
		Ah İstanbul!	Nu.2 s. 4
130.	İmzasız	İstanbul Haberleri	Nu. 2 s. 4
		Ah Anadolu!	Nu.2 s. 4
131.	İmzasız	Bir Mesele-i Maliye	
		Yamalı ve Yırtık Paralar	Nu. 3 s. 1
132.	İmzasız	Mali Bahis	
		Yeni Bir Karar	Nu. 3 s. 2
133.	İmzasız	Edebi Bahs	
		Cevizin İçi ve Dışı	Nu. 3 s. 3
134.	İmzasız	Emanet İcraatinden	
		Haliç'in Rengi	Nu. 3 s. 4
135.	İmzasız	Vazife-i Vataniye	Nu. 3 s. 4
136.	İmzasız	Maaş Faslı	Nu. 3 s. 4
137.	İmzasız	Ali Kemal Bey'e Tavsiye	Nu. 3 s. 4
138.	İmzasız	Bir Dalgınlık	Nu. 3 s. 4
139.	İmzasız	Bağdat Vapuru	Nu. 3 s. 4
140.	İmzasız	Semavi Fıkralar	Nu. 4 s. 1
141.	İmzasız	Konferans Münasebetiyle	Nu. 4 s. 1
142.	İmzasız	Deniz Vakaları	
		Bağdat Vapurunun İkazı	Nu. 4 s. 2

143.	İmzasız	Dünyanın Şekli	Nu. 4 s. 3
144.	İmzasız	Yanlış Bir Tabir	Nu. 4 s. 4
145.	İmzasız	Salahın Çaresi	Nu. 5 s. 2
146.	İmzasız	Benzetmek Merakı	Nu. 5 s. 2
147.	İmzasız	İhtilaflar Hallediliyor	Nu. 5 s. 3
148.	İmzasız	(Kan) Nerede	Nu. 5 s. 3
149.	İmzasız	Dahili Şuûn	Nu. 5 s. 4
150.	İmzasız	Maliyede İhtilas Tahkikatı	Nu. 5 s. 4
151.	İmzasız	Beyazıt Kalesinde Konferans	Nu. 5 s. 4
152.	İmzasız	Ankara'nın Beyannamesi	Nu. 5 s. 4
153.	İmzasız	Kaşık Sapı	Nu. 5 s. 4
154.	İmzasız	Nazik – Nazenin	Nu. 5 s. 4
155.	İmzasız	Bir Şey Değil	Nu.5 s. 4
156.	İmzasız	Karanlıktan Kurtuluyoruz	Nu. 6 s. 3
157.	İmzasız	Fotoğraf İlsakı	Nu. 6 s. 4
158.	İmzasız	Belediye İcraatinden	Nu. 6 s. 4
159.	İmzasız	Bir Nasihat	Nu. 6 s. 4
160.	İmzasız	Güzel Çok Güzel Enfes	Nu. 7 s. 2
161.	İmzasız	Dahili Şuûn	Nu. 7 s. 4
162.	İmzasız	Siste Yolunu Şaşırانlar	Nu. 7 s. 4
163.	İmzasız	Beklenen Ulema	Nu. 7 s. 4
164.	İmzasız	Bir Hödüklik ve Dalgınlık	Nu. 7 s. 4
165.	İmzasız	Zorla Güzellik Olur mu?	Nu. 7 s. 4
166.	İmzasız	Başa Geldi	Nu. 7 s. 4
167.	İmzasız	Bir Tiryakinin Hulyası	Nu. 7 s. 4
168.	İmzasız	Unutulan Şeyler	Nu. 8 s. 2
169.	İmzasız	Cemallerine Vuruşmuşlar	Nu. 8 s. 2
170.	İmzasız	İspanyol Nasıl Olur?	Nu. 8 s. 3
171.	İmzasız	Kadınları Çalıştırma Cemiyetinde	Nu. 8 s. 3
172.	İmzasız	En Çok Maaş Alan	Nu. 8 s. 3
173.	İmzasız	Bir İtiyat	Nu. 8 s. 3
174.	İmzasız	Acaba Hangi Kasalar?	Nu. 8 s. 3

175.	İmzasız	Delik	Nu. 9 s. 1
176.	İmzasız	Mankenler Ne İşe Yarar	Nu. 9 s. 4
177.	İmzasız	Sanayi Haberleri	Nu. 9 s. 4
178.	İmzasız	Maarif Haberleri	Nu. 9 s. 4
179.	İmzasız	Arabacılar Ne Diyor	Nu. 9 s. 4
180.	İmzasız	Bedbin Hanımlar	Nu. 9 s. 4
181.	İmzasız	Bir İsbat	Nu. 9 s. 4
182.	İmzasız	Bir Camekân Önünde	Nu. 9 s. 4
183.	İmzasız	Tramvaycılarının Grevi Münasebetiyle Hüseyin Hilmi Bey'in Nutku	Nu. 9 s. 4
184.	İmzasız	Tali'	Nu. 10 s. 1
185.	İmzasız	Muhalefet Âleminde	Nu. 10 s. 1
186.	İmzasız	Mahallat İsimleri	Nu. 10 s. 2
187.	İmzasız	Gayet Yağlı Cinsinden Üç Deste Çıra Celal Nuri Bey'e	Nu. 10 s. 3
188.	İmzasız	Kitap Tevzii	Nu. 10 s. 3
189.	İmzasız	Diş Tedavisi	Nu. 10 s. 3
190.	İmzasız	Köprü Derdi	Nu. 10 s. 3
191.	İmzasız	Meyve Bahsi	Nu. 10 s. 4
192.	İmzasız	Aile Dargınlığı	Nu. 10 s. 4
193.	İmzasız	Dört Göz	Nu. 11 s. 1
194.	İmzasız	Muhalefet Âleminde	Nu. 11 s. 1
195.	İmzasız	Grev Davası	Nu. 11 s. 1
196.	İmzasız	Evkâf Haberleri Kozalak Komisyonu	Nu. 11 s. 2
197.	İmzasız	Belediye Haberleri Musib Bir Karar	Nu. 11 s. 3
198.	İmzasız	Karaköy Köprüsü de Tamire Muhtaçmış	Nu. 11 s. 3
199.	İmzasız	Fahri Siyer Etibbâ	Nu. 11 s. 3
200.	İmzasız	Hastanede Muharebe mi Edilecek?	Nu. 11 s. 3
201.	İmzasız	En Son Moda	Nu. 11 s. 4

202.	İmzasız	Bir Tavsiye	Nu. 11 s. 4
203.	İmzasız	Zabıta Vukuatı	Nu. 11 s. 4
204.	İmzasız	Eşekler Arasında Teselli Aranır mı?	Nu. 11 s. 4
205.	İmzasız	Otuz Bin Lira Zam	Nu. 12 s. 1
206.	İmzasız	Yollar	Nu. 12 s. 1
207.	İmzasız	Böyle Daha İyi Olmaz mı?	Nu. 12 s. 2
208.	İmzasız	Emsalsiz Bir Gün	Nu. 12 s. 2
209.	İmzasız	Tevkif ve Tahliye	Nu. 12 s. 2
210.	İmzasız	Kimlerin Hangi Semtlerde İhtiyar-ı İkamet Etmeleri Lâzım Geleceğini Gösteren Bir Cetvel	Nu. 12 s. 3
211.	İmzasız	Melatiyos'un Bindiği Vapur	Nu. 12 s. 3
212.	İmzasız	Hilal-i Ahzar'ın Faaliyetleri	Nu. 12 s. 3
213.	İmzasız	Fial Bir El	Nu. 12 s. 3
214.	İmzasız	Edebiyat Âleminde	Nu. 12 s. 4
215.	İmzasız	Halep Burada İse Arşın Burada	Nu. 12 s. 4
216.	İmzasız	Bir Tesmiye	Nu. 12 s. 4
217.	İmzasız	Anadolu'da Neler Oluyor?	Nu. 13 s. 1
218.	İmzasız	Orijinal Bir Konferans	Nu. 13 s. 1
219.	İmzasız	Ziraat Haberleri Kocayemiş Çileği	Nu. 13 s. 2
220.	İmzasız	Anadolu'da Buharalı Talebe	Nu. 13 s. 2
221.	İmzasız	Ali Kemal Bey'in Konferansı	Nu. 13 s. 2
222.	İmzasız	Gül Cemal Meselesi	Nu. 13 s. 3
223.	İmzasız	Erbab- 1 Murakka	Nu. 13 s. 3
224.	İmzasız	Karlı Hava	Nu. 13 s. 3
225.	İmzasız	Dem de Bir Devran da Bir	Nu. 13 s. 4
226.	İmzasız	Mevzu Bereketi	Nu. 13 s. 4
227.	İmzasız	Aslı Var ki Söylüyorlar	Nu. 13 s. 4
228.	İmzasız	Nesi Meşhur	Nu. 13 s. 4
229.	İmzasız	Feylesofun Mektubu	Nu. 14 s. 1
230.	İmzasız	Anadolu'ya Dair	

		Ders Alacakmış	Nu. 14 s. 4
231.	İmzasız	Eğlence Ve İstirahat	Nu. 14 s. 4
232.	İmzasız	Küçük Haberler	
		Bir Layiha	Nu. 14 s. 4
233.	İmzasız	Otel ve Hamamların Teftişi	Nu. 14 s. 4
234.	İmzasız	Vapurda	Nu. 14 s. 4
		Mesleğe Nazaran Yenilmesi	
		İktiza Eden Taamların Listesi	Nu. 14 s. 4
235.	İmzasız	Kıraathanede	Nu. 14 s. 4
236.	İmzasız	Sağır Kadı	Nu. 14 s. 4
237.	İmzasız	Kahramanlar Hürmet	Nu. 15 s. 2
238.	İmzasız	Biraz da Muhalefet Seyredelim	Nu. 15 s. 2
239.	İmzasız	Anadolu'ya Dair	
		Bir Konferans	Nu. 15 s. 3
240.	İmzasız	Cenap Bey'in Mektubuna Cevap	Nu. 15 s. 3
241.	İmzasız	En Aleyhtar Bey Kimmiş?	Nu. 15 s. 3
242.	İmzasız	İbn'ül Muhtar Bey Kimmiş?	Nu. 15 s. 3
243.	İmzasız	Spor Kulübünde	Nu. 15 s. 4
244.	İmzasız	Yine Ali Kemal Bey'in Konferansı	Nu. 15 s. 4
245.	İmzasız	Yeni Vergiler	Nu. 15 s. 4
246.	İmzasız	Paçavra İçilir mi?	Nu. 15 s. 4
247.	İmzasız	Beykoz Vapurunda	
		İki Hanım Arasında	Nu. 15 s. 4
248.	İmzasız	Eczahane Yerine Terzihane	Nu. 15 s. 4
249.	İmzasız	Alt Tarafı	Nu. 15 s. 4
250.	İmzasız	Anadolu'ya Dair	
		Sanat ve Mesleğe ve Hale Nazaran	
		Yenilmesi İktiza Eden Taam Listesi	Nu. 16 s. 3
251.	İmzasız	Yusuf Kâmil Bey Darülfünun'da	Nu. 16 s. 3
252.	İmzasız	Kış Nasıl Olsa Geçer	Nu. 16 s. 4
253.	İmzasız	Tuhafiyeci Dükkânında	Nu. 16 s. 4
254.	İmzasız	Suikast	Nu. 16 s. 4

255.	İmzasız	Mecmualarda Ne Var Ne Yok	Nu. 16 s. 4
256.	İmzasız	Üzülmeye Hacet Yok	Nu. 16 s. 4
257.	İmzasız	Asar-ı Münteşire	Nu. 16 s. 4
258.	İmzasız	Milli Nota ve Çalgılar	Nu. 17 s. 2
259.	İmzasız	Bal İle Balkabağı	Nu. 17 s. 2
260.	İmzasız	Hafı Celsede Konuşulanlar	Nu. 17 s. 2
261.	İmzasız	Sosyalistler Arasında	Nu. 17 s. 3
262.	İmzasız	Feylesof Reis İken-1-	Nu.17 s. 3
263.	İmzasız	Ahşap Ev İnşasına Mani	Nu. 17 s. 4
264.	İmzasız	Bulunmuş Narlık Takı mı?	Nu. 17 s. 4
265.	İmzasız	Ay Dede Ser Muharrirliğine	Nu. 17 s. 4
266.	İmzasız	Şehr- Emanetinden	Nu. 17 s. 4
267.	İmzasız	Şehr- Emanetinin Nazarı Dikkatine	Nu. 17 s. 4
268.	İmzasız	Kibar ve Zengin Bir Zat	Nu. 17 s. 4
269.	İmzasız	Olan Biten İşlere Dair	Nu. 18 s. 1
270.	İmzasız	Halide Onbaşının Destanı	Nu. 18 s. 2
271.	İmzasız	Anadolu'ya Dair	
		Bir Emr-i Hayır	Nu.18 s. 2
272.	İmzasız	Velilerine Teslim	Nu. 18 s. 2
273.	İmzasız	İstanbul'da Kırmızı Yumurta	Nu. 18 s. 2
274.	İmzasız	Anadolu'da Yeşil Yumurta	Nu. 18 s. 2
275.	İmzasız	Meşahirin Fikirleri	Nu. 18 s. 4
276.	İmzasız	Bu Senenin Modası	Nu. 18 s. 4
277.	İmzasız	Konser	Nu. 18 s. 4
278.	İmzasız	Darb-ı Meseller Gökten Zembille	
		İNmez Ya	Nu. 18 s. 4
279.	İmzasız	Bir Hata	Nu. 18 s. 4
280.	İmzasız	Soğuklar Hakkında	Nu. 18 s. 4
281.	İmzasız	Anadolu Heyeti ile Bir Mülakat	Nu. 19 s. 1
282.	İmzasız	Ferhat'la Şirin	Nu. 19 s. 3
283.	İmzasız	Feylesof Reis İken-2-	Nu. 19 s. 3

284.	İmzasız	Günlük Haberler	Nu. 19 s. 3
285.	İmzasız	Zabıta Haberleri	Nu. 19 s. 3
286.	İmzasız	Yeni Bir Cemiyet	Nu. 19 s. 3
287.	İmzasız	Bir İstatistik	Nu. 19 s. 4
288.	İmzasız	En Meşhur Nemiz Var	Nu. 19 s. 4
289.	İmzasız	Bir Tekzib	Nu. 19 s. 4
290.	İmzasız	Terfi	Nu. 20 s. 2
291.	İmzasız	Bir Makale Hakkında	Nu. 20 s. 2
292.	İmzasız	Gazetecilik Mektebi ve İstanbul'dan Muharrir Celbi	Nu. 20 s. 3
293.	İmzasız	Bayrama İki Buçuk Ay Var	Nu. 20 s. 3
294.	İmzasız	Şairlerin Kararı	Nu. 20 s. 4
295.	İmzasız	Ankara'da Ziyafetler	Nu. 20 s. 4
296.	İmzasız	Gelecek Senenin Zabıta Raporlarından	Nu. 20 s. 4
297.	İmzasız	Cazibe Kanunu	Nu. 20 s. 4
298.	İmzasız	Alaturka Mı Alafranga Mı	Nu.21 s. 2
299.	İmzasız	Bahara Karşı	Nu.21 s. 3
300.	İmzasız	Tayinler Terfiler	Nu. 22 s. 1
301.	İmzasız	Anadolu'ya Dair Göranland Sefareti	Nu. 22 s. 1
302.	İmzasız	Teyyare İle Tenezzüh	Nu.22 s. 1
303.	İmzasız	Gelecek Senenin Otomobil Kazalarından Birkaç Numune	Nu. 22 s. 3
304.	İmzasız	Sabık Pilavlar	Nu. 22 s. 3
305.	İmzasız	Tercümanın Hatası	Nu. 22 s. 3
306.	İmzasız	Çocukları Severken	Nu. 22 s. 3
307.	İmzasız	Tayinler Terfiler	Nu. 22 s. 3
308.	İmzasız	Saz Külahları	Nu. 22 s. 4
309.	İmzasız	Matbuat Cemiyetinde	Nu. 23 s. 1
310.	İmzasız	Feylesof Reis İken-3-	Nu. 23 s. 1
311.	İmzasız	Bir Yenice Paketi Hakkında	Nu. 23 s. 1

312.	İmzasız	İlmi Fenni Tetabuat	Nu. 23 s. 1
313.	İmzasız	Kitapçıların Grevi	Nu. 23 s. 2
314.	İmzasız	Mahya	Nu. 23 s. 3
315.	İmzasız	Hüsnü Bey'in Hakkı Var	Nu. 23 s. 3
316.	İmzasız	Yeni Kitaplar	Nu. 23 s. 4
317.	İmzasız	Haliç Vapurları Şirketinden	Nu. 23 s. 4
318.	İmzasız	Polis Müdüriyeti Umumiyesi'nden	Nu. 23 s. 4
319.	İmzasız	İstanbul Muhiplerine	Nu. 24 s. 2
320.	İmzasız	Gelecek Senenin İmaretinden	
		Birkaç Numune	Nu. 24 s. 2
321.	İmzasız	Kereste Fabrikası	Nu. 24 s. 2
322.	İmzasız	İkinci Mezbaha	Nu. 24 s. 2
323.	İmzasız	Anadolu'ya Dair	
		Ankara Simitleri	Nu. 24 s. 4
324.	İmzasız	Acem Mübalağası	Nu. 24 s. 4
325.	İmzasız	Çiçek Vergisi	Nu. 24 s. 4
326.	İmzasız	Benzetmiş	Nu. 24 s. 4
327.	İmzasız	İslahı Hayvanat	Nu. 25 s. 1
328.	İmzasız	Çoğu Gitti Azı Kaldı	Nu. 25 s. 1
329.	İmzasız	Piyasa Ahvali	Nu. 25 s. 1
330.	İmzasız	Harbi Umumiye'de	
		Cihet-i Askeriye Kâğıthane	Nu. 25 s. 2
331.	İmzasız	Ali Kemal Bey Eski Kitaplar	
		ve Eski Yazılar Diye	Nu. 25 s. 2
332.	İmzasız	Geçmiş Olsun	Nu. 25 s. 3
333.	İmzasız	Kuş Tüyü Yerine	Nu. 25 s. 4
334.	İmzasız	Ada Çamları	Nu. 25 s. 4
335.	İmzasız	Vasiyetnameler	Nu. 26 s. 1
336.	İmzasız	Tarla Kaidesi	Nu. 26 s. 2
337.	İmzasız	Feylesof Reis İken-4-	Nu. 26 s. 4
338.	İmzasız	Yeni İsimler	Nu. 26 s. 4
339.	İmzasız	Bolu'da Bando Mızıka	Nu. 26 s. 4

340.	İmzasız	Davayı Milli Cıvellerinden	Nu. 26 s. 4
341.	İmzasız	Peyam-ı Eyyam	Nu. 27 s. 3
342.	İmzasız	Ah Bu Mevzular	Nu. 27 s. 4
343.	İmzasız	Şairin Hesabı	Nu. 27 s. 4
344.	İmzasız	Mektep Haberleri	
		Darülfünun Hadisesi	Nu. 28 s. 1
345.	İmzasız	Fes Fabrikasını Ziyaret	Nu. 28 s. 1
346.	İmzasız	Tevcihat	Nu. 28 s. 1
347.	İmzasız	Takdirname	Nu. 28 s. 2
348.	İmzasız	Toz Pembesi Kitap	Nu. 28 s. 3
349.	İmzasız	Sarımtırak Kitap	Nu. 28 s. 3
350.	İmzasız	Fevkalade Nüşa	Nu. 28 s. 3
351.	İmzasız	Bileycilerinde Burnu Büyüdü	Nu. 28 s. 4
352.	İmzasız	İhtiyarları Gençleştirmenin İlacı	Nu. 28 s. 4
353.	İmzasız	Feylesofun İkinci Konferansı	Nu. 28 s. 4
354.	İmzasız	Beyaz Dumanlar	Nu. 28 s. 4
355.	İmzasız	Bizim Mecmua	Nu. 28 s. 4
356.	İmzasız	Yeni Konferanslar	Nu. 29 s. 2
357.	İmzasız	Günlük Haberler	
		Maarif Haberleri	Nu. 29 s. 3
358.	İmzasız	İstifalar Tayinler	Nu. 29 s. 3
359.	İmzasız	Muallimlerin İmtihanı	Nu. 29 s. 3
360.	İmzasız	Celal Nuri Bey'in Vürudu	Nu. 29 s. 3
361.	İmzasız	Mecmualara Yan Gözle Bir Bakış	Nu. 29 s. 3
362.	İmzasız	Veresiye Memnudur	Nu. 29 s. 3
363.	İmzasız	Asriler Serisi	Nu. 29 s. 3
364.	İmzasız	Şehir İçinde Bahar Manzarası	Nu. 29 s. 4
365.	İmzasız	Muhalefet Âleminde	
		Zabıta Vukuatı	Nu. 30 s. 1
366.	İmzasız	Kasten İkayısı Harik	Nu. 30 s. 2
367.	İmzasız	Tembihat	Nu. 30 s. 4
368.	İmzasız	Hanımın Şalvarı	Nu. 30 s. 4

369.	İmzasız	Asar-ı Münteşire	Nu.30 s. 4
370.	İmzasız	Büyük Hanım İle Aşçı	Nu.30 s. 4
371.	İmzasız	Fukaraperver Cemiyetinde	Nu.31 s. 1
372.	İmzasız	Yeni Bir Kâmus	Nu. 31 s. 2
373.	İmzasız	Palyaço	Nu. 31 s. 2
374.	İmzasız	Geç Olsun Da Güç Olmasın	Nu. 31 s. 2
375.	İmzasız	Fırkalar Cemiyetler	Nu. 31 s. 3
376.	İmzasız	İlahi Falih Rıfkı Bey!	Nu. 31 s. 3
377.	İmzasız	Cemiyeti Tedriseyi İlmiyede	Nu. 31 s. 3
378.	İmzasız	Tercüman-ı Âhval	
		Celal Nuri Bey -1-	Nu. 31 s. 4
379.	İmzasız	Beyit	Nu. 31 s. 4
380.	İmzasız	Tezkire-i Latifi	Nu. 31 s. 4
381.	İmzasız	İnsan Olmayacak Şeyden Sinirlenir	Nu. 31 s. 4
382.	İmzasız	Bir Kamburun Davası	Nu. 31 s. 4
383.	İmzasız	Hesapçı Bayan Böyle Yapar	Nu. 31 s. 4
384.	İmzasız	İtilafçıların Şairi	Nu. 32 s. 1
385.	İmzasız	Muallimlerin İmtihanı	Nu. 32 s. 3
386.	İmzasız	İzale-i Fikir Davası	Nu. 32 s. 3
387.	İmzasız	Bu Gidişle Üç Ay Sonraki	
		Peyam-ı Eyyam	Nu. 32 s. 3
388.	İmzasız	Evdeki Hesap Çarşıya Uymaz	Nu. 32 s. 3
389.	İmzasız	Elma Kabuğunun Dumanı	Nu. 32 s. 3
390.	İmzasız	Üsküdar - Kısıklı Hattı	Nu. 32 s. 4
391.	İmzasız	Ali Kemal – Lütü Fikri	
		Bey'in Davası	Nu. 32 s. 4
392.	İmzasız	Modası Geçmiş Bir Şarkı	Nu. 32 s. 4
393.	İmzasız	Kadınlarımızın Telebbüsü ve	
		Tezyini Meselesi	Nu. 32 s. 4
394.	İmzasız	Bu Ne Tok Gözlülük	Nu. 32 s. 4
395.	İmzasız	Muammayı Hayat	Nu. 33 s. 1
396.	İmzasız	Ramazanın Birinci Günü	Nu. 33 s. 2

397.	İmzasız	Cemal Parasına Hacet Yok	Nu. 33 s. 4
398.	İmzasız	Hem Para İle Hem Sıra İle	Nu. 33 s. 4
399.	İmzasız	Kelimelerin ve Mevkilerin Manaları	
		Değişiyor Galiba	Nu. 33 s. 4
400.	İmzasız	Nisan Yağmuru	Nu. 33 s. 4
401.	İmzasız	Eskiden Sergiler Kurulurdu	Nu. 33 s. 4
402.	İmzasız	Bir Ziyafet	Nu. 34 s. 2
403.	İmzasız	Paye ve Unvan Tevcihi	Nu. 34 s. 2
404.	İmzasız	Solmayan Çiçek	Nu. 34 s. 3
405.	İmzasız	Akıllı İnsanlar	Nu. 34 s. 4
406.	İmzasız	Azimet	Nu. 34 s. 4
407.	İmzasız	Nefaisperveranın Nazar-ı Dikkatine	Nu. 34 s. 4
408.	İmzasız	Meddah	Nu. 34 s. 4
409.	İmzasız	Su ve Limonatalara Narh	Nu. 34 s. 4
410.	İmzasız	Bir İstizah ve İzah	Nu. 35 s. 2
411.	İmzasız	Yerinde Bir Nasihat	Nu. 35 s. 3
412.	İmzasız	Yorgunluğa Karşı	Nu. 35 s. 4
413.	İmzasız	Einstein Nazariyesi	Nu. 35 s. 4
414.	İmzasız	Kırk Yılda Bir	
		Kadın Sözü Dinlemeli	Nu. 35 s. 4
415.	İmzasız	Evvela İnanmadık	Nu. 35 s. 4
416.	İmzasız	Ramazan Fıkraları	
		Gazetelerde Ne Var Ne Yok	Nu. 36 s. 2
417.	İmzasız	Lugatçe-i Ay Dede	Nu. 36 s. 4
418.	İmzasız	Ha Gayret !	Nu. 36 s. 4
419.	İmzasız	Viyana ve İstanbul	Nu. 36 s. 4
420.	İmzasız	Dünyanın Hali	Nu. 37 s. 4
421.	İmzasız	Darülbedayi'de	Nu. 37 s. 4
422.	İmzasız	Yine Kurtaramazsınız	Nu. 37 s. 4
423.	İmzasız	Yeni Edebiyatımız	Nu. 38 s. 1
424.	İmzasız	Mecmualar	Nu. 38 s. 2
425.	İmzasız	Aradaki Fark	Nu. 38 s. 3

426.	İmzasız	Gazeteler	Nu. 38 s. 4
427.	İmzasız	Geçmiş Olsun	Nu. 38 s. 4
428.	İmzasız	Fukara Perver Sinemasında	Nu. 38 s. 4
429.	İmzasız	Yufkacı Diyor Ki	Nu. 38 s. 4
430.	İmzasız	Vapur Dumanı Kitabı	Nu. 39 s. 3
431.	İmzasız	Adliye Haberleri	Nu. 39 s. 3
432.	İmzasız	İlmi Eşya Dersinde	Nu. 39 s. 4
433.	İmzasız	Elbette Açılacak	Nu. 39 s. 4
434.	İmzasız	Çocuklara Haftanın Müjdesi	Nu. 39 s. 4
435.	İmzasız	Pehlivan Güreşleri	Nu. 39 s. 4
436.	İmzasız	Maarif Haberleri	
		Çok Ayıp Şey	Nu. 39 s. 4
437.	İmzasız	Lügatçe-i Ay Dede	Nu. 39 s. 4
438.	İmzasız	Ramazan Hikâyesi	
		Eskiden Bir Ramazan Günü	Nu. 40 s. 2
439.	İmzasız	Bir Çare-i Hâl	Nu. 40 s. 3
440.	İmzasız	Darülbedayi'de Sevmek Hakkı	Nu. 40 s. 4
441.	İmzasız	Bu Geceki Ziyaret ve	
		Eğlence Mahalleleri	Nu. 40 s. 4
442.	İmzasız	Tiyatrolar	Nu. 40 s. 4
443.	İmzasız	Sinemalar	Nu. 40 s. 4
444.	İmzasız	İki Fotoğraf	Nu. 40 s. 4
445.	İmzasız	Bir Tesadüf ve İnfial	Nu. 40 s. 4
446.	İmzasız	İftarda	Nu. 40 s. 4
447.	İmzasız	Şekip Bey'in Seksen Lirası	Nu. 41 s. 2
448.	İmzasız	Bir Rapor Numunesi	Nu. 41 s. 2
449.	İmzasız	Şayan-ı Takdir Bir Tespit	Nu. 41 s. 2
450.	İmzasız	Geçti Eyyam-ı Bahar	Nu. 41 s. 4
451.	İmzasız	Kahvecileri Taltif	Nu. 41 s. 4
452.	İmzasız	Evkaf Haberleri	Nu. 41 s. 4
453.	İmzasız	Ne Büyük Marifet	Nu. 41 s. 4
454.	İmzasız	Elveda Ya Şehri Ramazan	Nu.42 s. 1

455.	İmzasız	Hesaplı Cevap	Nu. 42 s. 3
456.	İmzasız	Hanım Nenenin Serzenişi	Nu. 42 s. 3
457.	İmzasız	Kadınlardan Ne İsterler	Nu.42 s. 4
458.	İmzasız	Evrakı Varide	Nu.42 s. 4
459.	İmzasız	Bayram Gecesi Hamama Gidilir Mi	Nu.42 s. 4
460.	İmzasız	Yumurta Kapıya Geline Böyle	Nu.42 s. 4
461.	İmzasız	El Çabukluğu Marifet	Nu.42 s. 4
462.	İmzasız	Doktorun Cevabı	Nu.42 s. 4
463.	İmzasız	İhkak-ı Hak	Nu. 43 s. 1
464.	İmzasız	Meyhane Köşesinde	Nu. 43 s. 3
465.	İmzasız	Asya Kızıl Topraktan Başlıyormuş	Nu. 43 s. 3
466.	İmzasız	Ay Dede Vasıtasıyla	
		Bayram Tebrikleri	Nu. 43 s. 4
467.	İmzasız	Çıngırağı Çekmenin Vakti Geldi	Nu. 43 s. 4
468.	İmzasız	Çay Âlemleri	Nu. 43 s. 4
469.	İmzasız	Ona Şüphemi Var?	Nu. 43 s. 4
470.	İmzasız	Bazı Dalgınlar	Nu. 43 s. 4
471.	İmzasız	Ziraat Haberleri	Nu. 43 s. 4
472.	İmzasız	Vezne-i Umumi Müdüriyeti'nden	Nu. 44s. 1
473.	İmzasız	Bazı Gazeteler Gibi	Nu. 44 s. 3
474.	İmzasız	Seyyar Âlimler İçin Kitap	Nu. 45 s. 2
475.	İmzasız	Matbuat Âlemi	Nu. 45 s. 4
476.	İmzasız	Boncuk Mecmuası	Nu. 45 s. 4
477.	İmzasız	Aşı Ameliyatı	Nu. 45 s. 4
478.	İmzasız	Narh Komisyonu	Nu. 45 s. 4
479.	İmzasız	Lütfü Fikri Bey'in Davası Münasebetiyle	
		Sakal Hikâyeleri	Nu. 45 s. 4
480.	İmzasız	İstanbul Emlak	
		Müdüriyetinden	Nu. 45 s. 4
481.	İmzasız	Horozun Feraseti	Nu. 45 s. 4
482.	İmzasız	Tamirat	Nu. 45 s. 4
483.	İmzasız	Yeni Bir Piyes	Nu. 45 s. 4

484.	İmzasız	Tevekkeli Şair Dememiş	Nu. 45 s. 4
485.	İmzasız	Bizim Mecmua	Nu. 45 s. 4
486.	İmzasız	Misafirimize Verilecek Hediyeler	Nu. 46 s. 2
487.	İmzasız	Köpeklerin İtlafı	Nu. 46 s. 3
488.	İmzasız	Kabahat Yapanda mı Yaptıranda mı?	Nu. 46 s. 4
489.	İmzasız	Pehlivanların İçkisi	Nu. 46 s. 4
490.	İmzasız	Bir Yaz Günü Hülyası	Nu.47 s. 2
491.	İmzasız	Tebabet-i Ruhiye Cemiyetinden	Nu. 47 s. 2
492.	İmzasız	Buz Fiyatı	Nu. 47 s. 3
493.	İmzasız	Dergâhçılar Münasebetiyle Şeyh ve Mürit Hikâyeleri	Nu. 47 s. 3
494.	İmzasız	Ankara'da Ağaç Dikme Bayramı	Nu. 47 s. 4
495.	İmzasız	Harik Mukaddimesi	Nu. 47 s. 4
496.	İmzasız	Yer Elması	Nu. 47 s. 4
497.	İmzasız	Şeyh ve Mürit Hikâyeleri	Nu. 48 s. 1
498.	İmzasız	Gülcemal ve Mahmut Şevket Paşa Vapurları	Nu. 48 s. 3
499.	İmzasız	Hilmi Bey'in Nutku	Nu. 48 s. 4
500.	İmzasız	Kaleme Giderken	Nu. 48 s. 4
501.	İmzasız	Fırkacılar Okusun	Nu. 49 s. 1
502.	İmzasız	Yeni Av Tüfekleri	Nu. 49 s. 3
503.	İmzasız	İnce Hesap	Nu. 49 s. 4
504.	İmzasız	Zorla Şairlik Olur mu?	Nu. 50 s. 1
505.	İmzasız	Zamane Fıkraları	Nu. 50 s. 1
506.	İmzasız	Martin Cemiyeti Okusun	Nu. 50 s. 1
507.	İmzasız	Unutanlara İbret	Nu. 50 s. 1
508.	İmzasız	Yeni Kitaplar	Nu. 50 s. 1
509.	İmzasız	Anadolu'ya Dair Trabzon'da Bir Ziyafet	Nu.50 s. 2
510.	İmzasız	Aklımıza Gelenler	Nu.50 s. 4
511.	İmzasız	Cep Defterleri	Nu. 50 s. 4

512.	İmzasız	Konserveler ve Kokular	Nu. 50 s. 4
513.	İmzasız	Ah Gençlik	Nu. 50 s. 4
514.	İmzasız	Dünkü At Yarışları	Nu. 51 s. 1
515.	İmzasız	Bir Teberru Âlicanibane	Nu. 51 s. 1
516.	İmzasız	Nefesler	Nu. 51 s. 2
517.	İmzasız	Esnerken Dikkat Ediniz	Nu. 51 s. 4
518.	İmzasız	Beynin Yarısı	Nu. 51 s. 4
519.	İmzasız	Azami Fiyat Listesi	Nu. 51 s. 4
520.	İmzasız	Yalnız Bir Kabahati Var	Nu. 51 s. 4
521.	İmzasız	Hiç Sürünmeseler Daha İyi	Nu. 51 s. 4
522.	İmzasız	Zamane Fıkraları	Nu. 52 s. 1
523.	İmzasız	Çarşı Pazara Dair	Nu. 52 s. 3
524.	İmzasız	Yeni Tefrikalar	Nu. 52 s. 3
525.	İmzasız	Bir Nasihat	Nu. 52 s. 4
526.	İmzasız	Kimler Hangi Kokuları Kullanıyor	Nu. 52 s. 4
527.	İmzasız	Bir Kaza Dolayısıyla	Nu. 52 s. 4
528.	İmzasız	Kantoculardan İstiane	Nu. 53 s. 1
529.	İmzasız	Hatırımıza Gelenler	
		Zirveye Çıkabilecek mi?	Nu. 53 s. 2
530.	İmzasız	Yeni Cezai Nakdiler	Nu. 53 s. 4
531.	İmzasız	Fikr-i İcat Buna Derler	Nu. 53 s. 4
532.	İmzasız	Elbette Şaşmazlar	Nu. 53 s. 4
533.	İmzasız	Bir Memurun Hanesinde	Nu. 54 s. 2
534.	İmzasız	Edayı Hak	Nu. 54 s. 2
535.	İmzasız	Amma Vazife Şinas İmiş	Nu. 54 s. 2
536.	İmzasız	Musavvat İddiası	Nu. 54 s. 2
537.	İmzasız	Yaz Seyranları	Nu. 54 s. 3
538.	İmzasız	Beliğ Bir Hitabe	Nu. 54 s. 4
539.	İmzasız	Dağ Olsa Buna Dayanmaz	Nu. 54 s. 4
540.	İmzasız	Mektep Hayatında Bir Safha	Nu. 54 s. 4
541.	İmzasız	Bir Makale Dolayısıyla	Nu. 54 s. 4
542.	İmzasız	Umumî İmtihanlardaki Sualler	Nu. 55 s. 1

543.	İmzasız	Yalan Dolan	Nu. 55 s. 1
544.	İmzasız	Ticaret ve Sanayi Haberleri	
		Kundura Boyacıları	Nu. 55 s. 3
545.	İmzasız	Cemiyetler	Nu. 55 s. 4
546.	İmzasız	Ago Paşa Veli Emirî Efendi	Nu. 55 s. 4
547.	İmzasız	Kumar ve Kumarbazlar	Nu. 55 s. 4
548.	İmzasız	Koltuğa Girerken	Nu. 55 s. 4
549.	İmzasız	Gülü Tarife Ne Hacet	
		Ne Çiçektir Biliriz	Nu. 55 s. 4
550.	İmzasız	Kimsede Vefa Kalmadı	Nu. 55 s. 4
551.	İmzasız	Şayet Olsa İdi	Nu. 55 s. 4
552.	İmzasız	İzmit- İzmir	Nu.56 s. 2
553.	İmzasız	Yazlık Fikirler	Nu.56 s. 2
554.	İmzasız	Sınıfta İpka	Nu. 56 s. 3
555.	İmzasız	Bir Davet	Nu. 56 s. 3
556.	İmzasız	Yeni Sarf ve Nahvi Kitapları	Nu. 56 s. 3
557.	İmzasız	Tıbbı Ait Kitaplar	Nu. 56 s. 3
558.	İmzasız	İçki Sahte Mezardır	Nu. 56 s. 3
559.	İmzasız	En Doğrusu	Nu. 56 s. 3
560.	İmzasız	Banyodan Çıktıktan Sonra	Nu. 56 s. 3
561.	İmzasız	Kargacık Burgacık	Nu. 56 s. 4
562.	İmzasız	İnsanlar Ne Zaman Çok Zariftir	Nu. 56 s. 4
563.	İmzasız	Evrakı Varide	Nu. 57 s. 2
564.	İmzasız	Muhalliflerin Çay Ziyafetine	
		Mukabele	Nu. 57 s. 3
565.	İmzasız	Hamalların Kavgası	Nu. 57 s. 3
566.	İmzasız	Harikzadegan Apartmanları	Nu. 57 s. 3
567.	İmzasız	Bereket Versin	Nu. 57 s. 3
568.	İmzasız	İlk Göz Ağrısı	Nu. 57 s. 4
569.	İmzasız	Mecburi Mezuniyetin	
		Daire-i Şümülü	Nu. 57 s. 4
570.	İmzasız	İsrafın Sırası Değil	Nu. 57 s. 4

571.	İmzasız	Eter Koklanır mı	Nu. 57 s. 4
572.	İmzasız	Resim Sergisi	Nu. 58 s. 2
573.	İmzasız	İkinci Ziyafet	Nu. 58 s. 2
574.	İmzasız	Matbuat Kongresi	Nu. 58 s. 3
575.	İmzasız	Yeni Cinlikler	Nu. 58 s. 4
576.	İmzasız	Güzelleşeceğiz Diye	Nu. 58 s. 4
577.	İmzasız	Dünya ile Barışmak İçin	Nu. 58 s. 4
578.	İmzasız	Kurban Bayramında	Nu. 58 s. 4
579.	İmzasız	Beykoz Konferansı	Nu. 59 s. 4
580.	İmzasız	Şarkının Başına Gelenler	Nu. 59 s. 4
581.	İmzasız	Burunlarımızın Hakkı Yok mu?	Nu.59 s. 4
582.	İmzasız	Deli Mazurdur	Nu.59 s. 4
583.	İmzasız	Teşyi	Nu.59 s. 4
584.	İmzasız	Tilkinin Geleceği Yer	Nu.59 s. 4
585.	İmzasız	Mesirelerde Ne Var Ne Yok	Nu.59 s. 4
586.	İmzasız	Yine Haliç'in Tathiri Meselesi	Nu.60 s. 1
587.	İmzasız	Susuzluğa Çare	Nu.60 s. 1
588.	İmzasız	Yeni Yarışlar	Nu. 60 s. 2
589.	İmzasız	Sebzecilikte Terakki ve Tekâmül	Nu. 60 s. 3
590.	İmzasız	Takdir ve Tevbih	Nu. 60 s. 3
591.	İmzasız	Kimlere Hangi Renkler Yakışır	Nu.60 s. 4
592.	İmzasız	Feracelerin Ehemmiyeti	Nu.60 s. 4
593.	İmzasız	Teşekkür-i Aleni	Nu.60 s. 4
594.	İmzasız	Haliç'teki Rayiha	Nu.60 s. 4
595.	İmzasız	Kıyafetler Münasebetiyle	Nu.60 s. 4
596.	İmzasız	Hay Ağzını Öpsünler	Nu. 61 s. 3
597.	İmzasız	Adi Satış Komisyonundan	Nu. 61 s. 4
598.	İmzasız	Bayram Öyle Bir Zamana Geldi Ki	Nu. 61 s. 4
599.	İmzasız	Karanfile Falanda Hacet Kalmadı	Nu. 61 s. 4
600.	İmzasız	Yine Tezyidi Varidat Meselesi	Nu. 61 s. 4
601.	İmzasız	Haklı Bir Alay	Nu. 61 s. 4
602.	İmzasız	Bayram Öyle Bir Zamana Geldi Ki	Nu. 61 s. 4

603.	İmzasız	Bayramı Nasıl Geçirecekler	Nu. 62 s. 2
604.	İmzasız	Cevat'tan Naciye'ye Mektup	Nu. 62 s. 3
605.	İmzasız	Dergâh'ta Gördüklerimiz	Nu. 62 s. 4
606.	İmzasız	Kıt'a	Nu. 62 s. 4
607.	İmzasız	Karilerimize	Nu. 62 s. 4
608.	İmzasız	Umum Mizah Muharrirlerinin Nazarı Dikkatine	Nu. 62 s. 4
609.	İmzasız	Vapurun Bacasında	Nu. 62 s. 4
610.	İmzasız	Yapraklar Sararırken	Nu. 62 s. 4
611.	İmzasız	Tebrik	Nu. 62 s. 4
612.	İmzasız	Zabıta'yı Ahlakîye Müdüriyetinden	Nu. 63 s. 3
613.	İmzasız	Karısını Döven Bir Alafranga Bey	Nu. 63 s. 3
614.	İmzasız	Emanetin Yeni Tarifesi	Nu. 63 s. 4
615.	İmzasız	Maşallah Hasan Bey	Nu. 63 s. 4
616.	İmzasız	Tarik Vergisinin Sureti Tahsili	Nu. 63 s. 4
617.	İmzasız	Laf Lafı Açar Derler	Nu. 63 s. 4
618.	İmzasız	Gazetelere Dair Maksat Latife İmiş	Nu. 64 s. 2
619.	İmzasız	Yeni Dersler	Nu. 64 s. 2
620.	İmzasız	Aşkın Sarf ve Nahvi	Nu. 64 s. 3
621.	İmzasız	Tulumba Yarışında Birinciliği Kazananlar	Nu. 64 s. 3
622.	İmzasız	Mahkeme Fıkraları	Nu. 64 s. 3
623.	İmzasız	Köprü Yerine Dere	Nu. 64 s. 4
624.	İmzasız	Tahliyeler Nakiller	Nu. 64 s. 4
625.	İmzasız	Zabıta Haberleri	Nu. 64 s. 4
626.	İmzasız	Davacılık	Nu. 64 s. 4
627.	İmzasız	Çoban Armağanı Çam Sakızı	Nu. 65 s. 1
628.	İmzasız	Terbiye ve Oyun	Nu. 65 s. 3
629.	İmzasız	Günlük Haberler	Nu. 65 s. 4
630.	İmzasız	Serbest Tedrisat	Nu. 65 s. 4
631.	İmzasız	Bir Şey Kalmamış	Nu. 65 s. 4

632.	İmzasız	Avcılar Cemiyetinden	Nu. 65 s. 4
633.	İmzasız	Onlar Bile Anladılar	Nu. 65 s. 4
634.	İmzasız	Kış Düşüncesi	Nu. 65 s. 4
635.	İmzasız	Tesadüfün Yaptığı	Nu. 66 s. 1
636.	İmzasız	Çingiraklı Bacaklar	Nu. 66 s. 1
637.	İmzasız	Devairde Tebdilat	Nu. 66 s. 3
638.	İmzasız	Zem ve Kadeh Davaları	Nu. 66 s. 3
639.	İmzasız	Matbuat Cemiyeti Riyaseti	Nu. 66 s. 3
640.	İmzasız	İntihara Teşebbüs	Nu. 66 s. 3
641.	İmzasız	Rehinle Para	Nu. 66 s. 3
642.	İmzasız	Galiba Gelecek Seneye Kaldı	Nu. 66 s. 3
643.	İmzasız	Mahmutpaşa'daki Barakalar	Nu. 66 s. 4
644.	İmzasız	En Münasibi de Budur	Nu. 66 s. 4
645.	İmzasız	Köşe Kapmaca Yasak	Nu. 66 s. 4
646.	İmzasız	Mektepler Açılıyor	Nu. 66 s. 4
647.	İmzasız	Hürriyet ve İtilafın Faaliyeti	Nu. 67 s. 2
648.	İmzasız	Binicilerin Kıyafeti	Nu. 67 s. 3
649.	İmzasız	Av Mevsimi Geldi	Nu. 67 s. 3
650.	İmzasız	Sarhoş'un Kazı	Nu. 67 s. 4
651.	İmzasız	Yeni Bir Kota	Nu. 67 s. 4
652.	İmzasız	Hakiki Hoş ve Garip Fıkralar	Nu. 67 s. 4
653.	İmzasız	Milyarderlerin Memleketi	Nu. 67 s. 4
654.	İmzasız	Dua Böyle Olur	Nu. 67 s. 4
655.	İmzasız	Kefal Gibi	Nu. 67 s. 4
656.	İmzasız	Böylesi de Var	Nu. 67 s. 4
657.	İmzasız	Maliyede Bir İçtima	Nu. 68 s. 2
658.	İmzasız	Hürriyet ve İtilaf Fırkasından	Nu. 68 s. 3
659.	İmzasız	İttihat ve Terakki Fırkası	
		Merkez Malumatından	Nu. 68 s. 3
660.	İmzasız	Denize Düşen Biri	Nu. 68 s. 3
661.	İmzasız	Filozofun Yeni Kitabı	Nu. 68 s. 4
662.	İmzasız	Hekime Gitmek İsterseniz	Nu. 68 s. 4

663.	İmzasız	Hoşaftan Anlamayan	Nu. 68 s. 4
664.	İmzasız	Bir Sadık Zevce	Nu. 68 s. 4
665.	İmzasız	Pantolonlu Kadınlar	Nu. 69 s. 1
666.	İmzasız	Tımarhanedeki İhtilas	Nu. 69 s. 1
667.	İmzasız	Bekçiler Lehinde	Nu. 69 s. 2
668.	İmzasız	Gazetelere Dair	
		Şarkılara Dair	Nu. 69 s. 3
669.	İmzasız	Evkafın Hallettiği Meseleler	Nu. 69 s. 4
670.	İmzasız	Fenni Eğlenceler	Nu. 69 s. 4
671.	İmzasız	Mezuniyet Şanından Değil	Nu. 70 s. 3
672.	İmzasız	Kestaneden Kömür Olur mu?	Nu.70 s. 4
673.	İmzasız	Tozlu Ekmek	Nu. 70 s. 4
674.	İmzasız	Esmerler Sevinsin	Nu.70 s. 4
675.	İmzasız	Hakiki ve Garip Fıkralar	Nu. 71 s. 1
676.	İmzasız	Yeşil Rozetliler	Nu. 71 s. 1
677.	İmzasız	Zamane Fıkralar	Nu. 71 s. 1
678.	İmzasız	Afyon Alıştı	Nu. 71 s. 1
679.	İmzasız	Muvafık Bir Tedbir	Nu. 71 s. 1
680.	İmzasız	İsrafın Sırası Değil	Nu. 71 s. 2
681.	İmzasız	Tarih ve Edebiyat Mecmuası	Nu.71 s. 3
682.	İmzasız	Fabrikalar Meselesi	Nu. 71 s. 4
683.	İmzasız	Dünkü Ok Müsabakaları	Nu. 71 s. 4
684.	İmzasız	Yeni Marpuçlar	Nu. 71 s. 4
685.	İmzasız	Neferin Kurnazlığı	Nu. 71 s. 4
686.	İmzasız	Yerinde Bir Cevap	Nu. 72 s. 2
687.	İmzasız	Cevap Bekliyorlarmış	Nu. 72 s. 2
688.	İmzasız	Hayvanat Cemiyetinden	Nu. 72 s. 2
689.	İmzasız	Zamane Fıkraları Kalmamış	Nu.72 s. 4
690.	İmzasız	Zahir Eskiden de Anlamazlarmış	Nu.72 s. 4
691.	İmzasız	Mektep Kitapları	Nu.72 s. 4
692.	İmzasız	Muşamba Şemsiyeye Hacet Yoktu	Nu.72 s. 4
693.	İmzasız	Asıl Şimdi Arasın	Nu. 73 s. 1

694.	İmzasız	En Kestirme Tarik	Nu. 73 s. 1
695.	İmzasız	Ali Kemal Bey	
		Lisanını Değiştiriyor	Nu. 73 s. 2
696.	İmzasız	Parlak Bir Müdafaa	Nu. 73 s. 3
697.	İmzasız	İstanbul Surlarının Müzeye Nakli	Nu. 73 s. 3
698.	İmzasız	Ayıp Galiba	Nu. 73 s. 3
699.	İmzasız	Çok Doğru Bir Teşbih	Nu. 73 s. 4
700.	İmzasız	Ahlaksızlığa Dair	Nu.73 s. 4
701.	İmzasız	Yaz Griye Döndü Sanmışlar	Nu.73 s. 4
702.	İmzasız	Siyasetten Edebiyata	Nu. 74 s. 3
703.	İmzasız	Evkaf Binasının Nakli	Nu. 74 s. 3
704.	İmzasız	Köprücüler Yakanıza Asılırsa	Nu. 74 s. 3
705.	İmzasız	Ay Dede'nin Zafer Hediyeletleri	Nu. 74 s. 3
706.	İmzasız	Azimet	Nu.74 s. 4
707.	İmzasız	Çareyi Selamet	Nu.74 s. 4
708.	İmzasız	Fesler Bahaya Çıktı	Nu.74 s. 4
709.	İmzasız	Yirmi de Azdır	Nu. 74 s. 4
710.	İmzasız	İtilafçıların Şarkısı	Nu.75 s. 1
711.	İmzasız	Telefon Yerine	Nu.75 s. 3
712.	İmzasız	Bir Bakla Hikâyesi de Bu	Nu.75 s. 3
713.	İmzasız	Paye Tevcihi	Nu.75 s. 4
714.	İmzasız	Vapurdan Evler	Nu.75 s. 4
715.	İmzasız	Pudra Yerine	Nu.75 s. 4
716.	İmzasız	Viyana'dan Gelen Mektup	Nu.75 s. 4
717.	İmzasız	Seyahat Rivayetleri	Nu. 76 s. 1
718.	İmzasız	Beterin Beteri Varmış	Nu. 76 s. 2
719.	İmzasız	Yanlış Anlaşılmasın	Nu. 76 s. 4
720.	İmzasız	Kışın Müjdecileri	Nu. 76 s. 4
721.	İmzasız	Yazı Cümbüş ve	
		Ahenkle Geçirenler	Nu. 76 s. 4
722.	İmzasız	Bir Kârlı İş	Nu. 77 s. 1
723.	İmzasız	Seyahat Rivayetleri	Nu. 77 s. 3

724.	İmzasız	Tahsisat Gelinceye Kadar	Nu. 77 s. 3
725.	İmzasız	İstanbul Vilayetlerinden	Nu. 77 s. 3
726.	İmzasız	Seyyar Mamüller	Nu. 77 s. 4
727.	İmzasız	Beş Dakikada Manzume	Nu. 77 s. 4
728.	İmzasız	Aman Yarabbi	Nu. 77 s. 4
729.	İmzasız	Parkta Bulunmuş Bir Mektuptan	Nu. 78 s. 3
730.	İmzasız	Eksik	Nu. 78 s. 3
731.	İmzasız	Kedilerden İbret Almalı	Nu. 78 s. 4
732.	İmzasız	Bir Telefon Faydası	Nu. 78 s. 4
733.	İmzasız	Şair Demiş Ki	Nu. 78 s. 4
734.	İmzasız	İki Tık Nefes Arasında	Nu. 79 s. 2
735.	İmzasız	Yangınlara Dair Tedabir	Nu. 79 s. 3
736.	İmzasız	Acaba Aslı Var Mıdır	Nu. 79 s. 4
737.	İmzasız	Şaşkınlık Alâmetlerinden	Nu. 79 s. 4
738.	İmzasız	İzmir Muhabir-i	
		Mahsusamız Yazıyor	Nu. 80 s. 2
739.	İmzasız	Seyahat Haberleri Ali	
		Kemal Bey'in Bir Mektubu	Nu. 80 s. 4
740.	İmzasız	Rakı Men Edilirse	Nu. 80 s. 4
741.	İmzasız	Hanendeler Okusun	Nu. 80 s. 4
742.	İmzasız	Savruklar	Nu. 80 s. 4
743.	İmzasız	Avrupa Mektupları	Nu. 80 s. 4
744.	İmzasız	Kadri Pehlivanın Bir Müracaatı	Nu. 80 s. 4
745.	İmzasız	Edebiyat	Nu. 81 s. 3
746.	İmzasız	Asar-ı Münteşire	Nu. 81 s. 3
747.	İmzasız	Sözde Şıklar	Nu. 81 s. 4
748.	İmzasız	Lütfü Fikri Bey'in Hediyesi	Nu. 81 s. 4
749.	İmzasız	Kadro Tamamlanmış	Nu. 81 s. 4
750.	İmzasız	Helva Sohbetleri	Nu. 81 s. 4
751.	İmzasız	Dişçinin Tavsiyesi	Nu. 81 s. 4
752.	İmzasız	İçkinin Muntazır	
		Meni Münasebetiyle	Nu. 82 s. 1

753.	İmzasız	Rakı Yasak Edildikten Sonra	Nu. 82 s. 2
754.	İmzasız	Hoş Bir Misafirlik	Nu. 82 s. 3
755.	İmzasız	Sarhoşluk Fıkraları	Nu. 82 s. 3
756.	İmzasız	Ondan da Şikâyet Bundan da	Nu. 82 s. 3
757.	İmzasız	Bilardo Masasında	Nu. 82 s. 4
758.	İmzasız	Karikatürden Şikâyet	Nu. 82 s. 4
759.	İmzasız	Fes Meselesi	Nu. 82 s. 4
760.	İmzasız	Rubaiyat-ı Fevzi'den	Nu. 83 s. 2
761.	İmzasız	Rubaiyat-ı Fevzi'den	Nu. 83 s. 2
762.	İmzasız	Kâtip Sınıfının Yeni İşaretleri	Nu. 83 s. 3
763.	İmzasız	Portreler	Nu. 83 s. 4
764.	İmzasız	Bir Yanlışlık	Nu. 83 s. 4
765.	İmzasız	Bir Mektup ve Cevabı	Nu. 83 s. 4
766.	İmzasız	Gözü Arkada Kalanlara	Nu. 83 s. 4
767.	İmzasız	Ceviz Yapağı ve Soğan Kabuğu	Nu. 83 s. 4
768.	İmzasız	Anadolu'ya Dair	Nu. 84 s. 4
769.	İmzasız	Anadolu Hediyeleri	Nu. 84 s. 4
770.	İmzasız	Tımarhane Haberleri	Nu. 84 s. 4
771.	İmzasız	Saatlerini Ayar Edeceklere	Nu. 84 s. 4
772.	İmzasız	Günde İkişer Çarık	Nu. 84 s. 4
773.	İmzasız	Hakiki Şıklar	Nu. 84 s. 4
774.	İmzasız	Aferin Karpuzcuya	Nu. 84 s. 4
775.	İmzasız	Rengini Buldu	Nu. 85 s. 1
776.	İmzasız	Daha Anlarsın	Nu. 85 s. 3
777.	İmzasız	Havadan Para Kazanmak	
		Usullerinden	Nu. 85 s. 4
778.	İmzasız	Gelsin Çay Ziyafetleri	Nu. 85 s. 4
779.	İmzasız	Haliç Niye Sararmış	Nu. 85 s. 4
780.	İmzasız	Üç Ressam Arasında	Nu. 86 s. 1
781.	İmzasız	Meğerse	Nu. 86 s. 2
782.	İmzasız	Ziyaretler ve Hediyeler	Nu. 86 s. 2
783.	İmzasız	Kırmızı Bez Tükenmek Üzere	Nu. 86 s. 2

784.	İmzasız	Muayenehanede	Nu. 86 s. 2
785.	İmzasız	Hoşça Sözler	Nu. 86 s. 2
786.	İmzasız	Şenlikler Dolayısıyla	Nu. 86 s. 4
787.	İmzasız	Yerinde Bir Tavsiye	Nu. 86 s. 4
788.	İmzasız	Canlı Çiçekler Arasında	Nu. 86 s. 4
789.	İmzasız	Şarkıların Dili	Nu. 86 s. 4
790.	İmzasız	Futbolculara	Nu. 86 s. 4
791.	İmzasız	Yalancılıkta Maharet	Nu. 87 s. 2
792.	İmzasız	İki Gazeteci Arasında	Nu. 87 s. 3
793.	İmzasız	Zarif Fıkralar	Nu. 87 s. 3
794.	İmzasız	Tan Tan Şairin Patronu	Nu. 87 s. 3
795.	İmzasız	Kahveci ile Müşteri Arasında	Nu. 87 s. 4
796.	İmzasız	Kiralık Sebze ve Meyve Bahçeleri	Nu. 87 s. 4
797.	İmzasız	Şakaya Gelmeyen Bir Mesele	Nu. 87 s. 4
798.	İmzasız	Hekim	Nu. 87 s. 4
799.	İmzasız	Cürmü Meşûd Halinde	Nu. 87 s. 4
800.	İmzasız	Zavallı Genç	Nu. 87 s. 4
801.	İmzasız	Üsküdar ve Beşiktaşlılar Okusun	Nu. 87 s. 4
802.	İmzasız	Mahkûmiyetten Sonra	Nu. 88 s. 1
803.	İmzasız	Hoşça Sözler	Nu. 88 s. 2
804.	İmzasız	Hoşça Sözler	Nu. 88 s. 4
805.	İmzasız	Avrupa Muhabirlerimizin Mektupları	Nu. 88 s. 4
806.	İmzasız	Lügat name-i Ay Dede	Nu. 88 s. 4
807.	İmzasız	Maaş Meselesi	Nu. 88 s. 4
808.	İmzasız	Kiralar Fırılıyor	Nu. 88 s. 4
809.	İmzasız	Biz de Zannettik ki	Nu. 89 s. 2
810.	İmzasız	Gülünç Fıkralar	Nu. 89 s. 3
811.	İmzasız	Matbuat Âleminde	Nu. 89 s. 3
812.	İmzasız	Balık Ucuzlayınca	Nu. 89 s. 3
813.	İmzasız	Zavallı Kadın	Nu. 89 s. 4
814.	İmzasız	Kelebeklere Kafes	Nu. 89 s. 4

815.	İmzasız	Gül Yağını Eller Sürünür	
		Çatlasa Bülbül	Nu. 89 s. 4
816.	İmzasız	Yanlış Bir Havale	Nu. 90 s. 4
817.	İmzasız	Ondan Haber Ver	Nu. 90 s. 4
818.	İmzasız	Konfeti Yerine	Nu. 90 s. 4
819.	İmzasız	Lütfen Sola Bakınız	Nu. 90 s. 4
820.	İmzasız	Anadolu'dakiler Gibi	Nu. 90 s. 4
821.	M. Sıtkı	Yeni Vergiler Dolayısıyla	
		Ay Dede'ye	Nu. 21 s. 4
822.	Kamber	Beklenen Fedai	Nu. 4 s. 2
823.	Kamber	Abdülhak Şinasi'ye	Nu. 6 s. 1
824.	Kamber	Ben Kimim?	Nu. 6 s. 4
825.	Kamber	İspanyol'un İlacı	Nu. 22 s. 3
826.	Kamber	Kitabı Atika ve Nefiseye Dair	Nu. 25 s. 3
827.	Kıvılcım	Tagayyüb Edenler Hakkında	Nu. 8 s. 2
828.	Kıvılcım	İaşe Davası Hakkında	Nu. 10 s. 2
829.	Kıvılcım	Suistimalat Hakkında	Nu. 12 s. 2
830.	Kıvılcım	Çöpçüler ve Avukatlar Grevi	Nu. 14 s. 4
831.	Kıvılcım	Çöpçüler ve Avukatlar Hakkında	Nu. 16 s. 2
832.	Kıvılcım	Mecburi İzdivaç Hakkında	Nu. 44 s. 3
833.	Kirpi	Mantolar Neye Mal Oluyor?	Nu. 1 s. 2
834.	Kirpi	Mantolar Neye Mal Oluyor?	Nu. 2 s. 2
835.	Kirpi	Hulya ile Hakikat	Nu. 3 s. 2
836.	Kirpi	Yeni Sokak İsimleri	Nu. 10 s. 2
837.	Kirpi	Nasıl Evlenilir?	Nu. 11 s. 2
838.	Kirpi	Müstakbel Zevcenin tasvirleri	Nu. 13 s. 2
839.	Kirpi	Müstakbel Zevcin Tasvirleri	Nu. 13 s. 2
840.	Kirpi	Müstakbel Zevcenin Tasviratı	Nu. 13 s. 2
841.	Kirpi	Misafirin Encamı	Nu. 14 s. 2
842.	Kirpi	Kadın Manto ve Elbiseleri	
		İle Mücadele Cemiyeti	Nu. 22 s. 2
843.	Kirpi	Olursa Böylesi Olsun	Nu. 29 s. 2

844.	Kirpi	Cenova'nın Tesiri	Nu. 31 s. 2
845.	Kirpi	Asrı Keşfin Neticesi	Nu. 43 s. 3
846.	Kirpi	Çavuşun Altmış Lirası	Nu. 48 s. 3
847.	Kirpi	Bir Teftiş	Nu.51 s. 3
848.	Kirpi	Adalar Yolunda Bir Pazar Seferi	Nu. 52 s. 3
849.	Kirpi	Asri Analık	Nu. 55 s. 3
850.	Kirpi	İsmail Hakkı Paşa Hazretlerinin	Nu. 58 s. 2
851.	Kirpi	Temmuz Ayı	Nu. 61 s. 1
852.	Kirpi	Yine Konfor Merakı	Nu. 61 s. 1
853.	Kirpi	Cilve-i Talih	Nu. 61 s. 1
854.	Kirpi	Mesut Harikzede	Nu. 61 s. 1
855.	Kirpi	Aşkta Ben İtilafçıyım	Nu. 71 s. 2
856.	Kirpi	Tanıyamadık Gitti	Nu. 73 s. 2
857.	Kirpi	Vapurda	Nu. 73 s. 2
858.	Kirpi	Yolda	Nu. 73 s. 2
859.	Kirpi	İdman Kulübünde	Nu. 73 s. 2
860.	Kirpi	Gece Yatakta İşittiklerimiz	Nu. 74 s. 2
861.	Kumru	Bir Ameliyat	Nu. 7 s. 2
862.	Kumru	Dargınlık	Nu. 9 s. 2
863.	Kumru	Çıkışa Dair	Nu. 11 s. 2
864.	Kumru	Söylemeyi Unutmuşum	Nu. 23 s. 2
865.	Kumru	Her Şeyin Çaresi Bulunur	Nu. 74 s. 4
866.	O. Cemal ¹⁷²	Güzel İstanbul'a Dair	Nu. 25 s. 2
867.	O. Cemal	Ah Ne Olurdu	Nu. 31 s. 3
868.	O. Cemal	Hak Payeniz	Nu. 34 s. 3
869.	O. Cemal	Dergâh'ta Ne Var Ne Yok	Nu. 44 s. 4
870.	O. Cemal	İntihar Bolluğu	Nu. 45 s. 3
871.	O. Cemal	Yaz Seyranları	Nu. 50 s. 3
872.	O. Cemal	Cahil Zevce	Nu. 52 s. 2
873.	O. Cemal	Heybeli'de Alaturka Bir Âlem	Nu. 58 s. 3

¹⁷² Sayfa düzenin sağlanabilmesi için Osman Cemal Kaygılı'nın isminde kısaltmaya gidilmiştir.

874.	O. Cemal	Bayram Gezmesi	Nu. 62 s. 3
875.	O. Cemal	Rakip Meselesi	Nu. 63 s. 4
876.	O. Cemal	Münasip Bir Tedbir	Nu. 65 s. 3
877.	O. Cemal	Leylekler Giderken	Nu. 67 s. 3
878.	O. Cemal	Gençler Evleniyor	Nu. 68 s. 4
879.	O. Cemal	Ebedi Mesele	Nu. 70 s. 4
880.	O. Cemal	Ben Ne İttihatçıyım Ne İtilafçı	Nu. 72 s. 4
881.	O. Cemal	İnsanlıktan İstifa	Nu. 75 s. 2
882.	O. Cemal	Telefon Yerine	Nu. 75 s. 3
883.	O. Cemal	Anlaşılmaz Bir Muamma	Nu. 76 s. 1
884.	O. Cemal	Bakalım Daha Neler Göreceğiz	Nu. 77 s. 2
885.	O. Cemal	Ahmet Rasim	Nu. 77 s. 3
886.	O. Cemal	Kalanlara	Nu. 78 s. 3
887.	O. Cemal	Bir Hayat Memat Meselesi	Nu. 79 s. 3
888.	O. Cemal	Sahi Bir Tavsiye	Nu. 82 s. 2
889.	O. Cemal	Hatırşinas Derviş	Nu. 83 s. 3
890.	O. Cemal	Kenar Semtlerde Muharirlik	Nu. 86 s. 4
891.	O. Cemal	Deli Kızın Marifeti	Nu. 87 s. 4
892.	O. Cemal	Hazin Bir İntihar Münasebetiyle	Nu. 90 s. 3
893.	Refik Halit	İstikbalime Dair	Nu. 1 s. 3
894.	Refik Halit	Lafla Yürüse İdi	Nu. 3 s. 3
895.	Refik Halit	İzzet-i Nefis Meselesi	Nu. 4 s. 3
896.	Refik Halit	Politika Haberleri	Nu. 5 s. 3
897.	Refik Halit	Birinci Ders Ölüme Dair	Nu. 6 s. 3
898.	Refik Halit	Politika Haberleri	Nu. 11 s. 3
899.	Refik Halit	İkinci Ders İstanbul'da Mevsimler Nasıl Değişiyor?	Nu. 12 s. 4
900.	Refik Halit	Yeni Beyoğlu Bir Gezinti	Nu. 17 s. 2
901.	Refik Halit	Köpeklerle Dair	Nu. 18 s. 3
902.	Refik Halit	Benim Harp Zenginliğim -1-	Nu. 19 s. 2

903.	Refik Halit	Benim Harp Zenginliğim -2-	Nu. 20 s. 2
904.	Refik Halit	İkdam Sahibi Alimi Hazarfen Ahmet Cevdet Bey'e	Nu. 23 s. 2
905.	Refik Halit	İki Ruzname	Nu. 24 s. 2
906.	Refik Halit	Biraz Da Erkeklere Bakalım	Nu. 26 s. 3
907.	Refik Halit	O Benim Elime Geçse İdi	Nu. 27 s. 1
908.	Refik Halit	Emraz-ı Asabiye ve Akliyyeye Dair	Nu. 28 s. 3
909.	Refik Halit	Şair Koca	Nu. 28 s. 2
910.	Refik Halit	Acı Bir Bahar Hatırası	Nu. 30 s. 3
911.	Refik Halit	Biraz Da Erkeklere Bakalım	Nu. 32 s. 2
912.	Refik Halit	Sporcu Koca Biz De Musiki Saz Faslı	Nu. 33 s. 3
913.	Refik Halit	Yeni Bir Zengin	Nu. 35 s. 2
914.	Refik Halit	İhtiyar Olmuşuz Bir Ramazan Gecesi Münasebetiyle	Nu. 38 s. 2
915.	Refik Halit	Hanımlarla Gezintiler -1-	Nu. 39 s. 2
916.	Refik Halit	Hanımlarla Gezintiler -2-	Nu. 40 s. 3
917.	Refik Halit	Yumurta Bahsi	Nu. 41 s. 2
918.	Refik Halit	Hanımlarla Gezintiler -3-	Nu. 42 s. 3
919.	Refik Halit	Fena Huylarımdan Biri	Nu. 45 s. 2
920.	Refik Halit	Yine Fena Huyuma Dair	Nu. 46 s. 1
921.	Refik Halit	Keşişin İstihzası	Nu. 49 s. 2
922.	Refik Halit	Yaz Düşünceleri	Nu. 51 s. 2
923.	Refik Halit	Veli Nimetim Sebeb-i Hayatım Ömrüm Cemiyet!	Nu. 52 s. 2
924.	Refik Halit	Veli Nimetim Sebebi Hayatım Ömrüm Cemiyet!	Nu. 53 s. 2
925.	Refik Halit	Yeni Mecmua'ya Nasıl Çerağ Oldum	Nu. 54 s. 2
926.	Refik Halit	Büyük Ada'nın İki Devri	Nu. 55 s. 2

927.	Refik Halit	Gıpta Ettiğim Biri Daha	Nu. 56 s. 2
928.	Refik Halit	Açıklık ve Hafiflik Aleyhinde	Nu. 57 s. 2
929.	Refik Halit	Kurban Bayramına Ait Tenkidat ve Mülahazat	Nu. 62 s. 2
930.	Refik Halit	Efendiler Siz Bize Gülünüz	Nu. 63 s. 2
931.	Refik Halit	Gözyaşı Ticareti	Nu. 64 s. 2
932.	Refik Halit	Anladım ve Acıdım	Nu. 65 s. 2
933.	Refik Halit	Hale Şaşan ve Gülen	Nu. 65 s. 3
934.	Refik Halit	Deniz ve Kadın	Nu. 66 s. 2
935.	Refik Halit	Bir Eski Türkü İçin	Nu. 67 s. 2
936.	Refik Halit	Kaptan Yerine Çıkmaktaki Fenalıklar	Nu. 68 s. 2
937.	Refik Halit	Müfid Bir Takrir	Nu. 69 s. 2
938.	Refik Halit	İki Tip	Nu. 70 s. 2
939.	Refik Halit	Evkaf Varidatının Tezyidi	Nu. 70 s. 2
940.	Refik Halit	Sivrisinekler Kulağımıza Ne Der?	Nu. 74 s. 2
941.	Refik Halit	Bir Keyifte Budur	Nu. 75 s. 2
942.	Refik Halit	Politika Seyahatleri	Nu.78 s. 2
943.	Refik Halit	Tatlı Hülyalar	Nu. 79 s. 3
944.	Refik Halit	Mektepler Açıldı	Nu. 80 s. 2
945.	Refik Halit	Bir Zulüm Numunesi	Nu. 81 s. 2
946.	Refik Halit	Aklımızdan Geçenler	Nu. 82 s. 2
947.	Refik Halit	Mütarekeden Sonra İstanbul	Nu. 83 s. 2
948.	Refik Halit	İstikbal Tafsilatı	Nu. 85 s. 2
949.	Refik Halit	Avrupa'dan Mektup	Nu. 86 s. 2
950.	Refik Halit	Buhara'dakine Mektup	Nu. 87 s. 2
951.	Refik Halit	Âşıkane Bir Macera	Nu. 88 s. 2
952.	Rıfkı	Her Şey Aksinedir	Nu. 29 s. 2
953.	Rıfkı	İspor Musahabesi İspor İnkılâbı	Nu. 30 s. 2
954.	Rıfkı	İttihatçı Olacağım Geliyor	Nu. 33 s. 2
955.	Rıfkı	İçi Dışı	Nu. 34 s. 4

956.	Rıfki	Burundaki His	Nu. 49 s. 4
957.	Rıza Tevfik	Asri Goygoyculuk	Nu. 46 s. 1
958.	Rıza Tevfik	Zabıta ve Vukuatı(Kuduz)	Nu. 49 s. 1
959.	Selami İzzet	Kadın Anlayışı	Nu. 38 s. 3
960.	Selami İzzet	Aşkın Şartları	Nu. 64 s. 3
961.	Selami İzzet	Kadın Dostluğu	Nu. 68 s. 3
962.	Yusuf Ziya	Kavuştuğumuz Gün	Nu. 85 s. 2
963.	Yusuf Ziya	Yıldız Barışıklığı	Nu. 86 s. 3
964.	Yusuf Ziya	Gazetecilerin Ziyafet	Nu. 88 s. 3

2. ŞİİR

1.	Abdülbaki Fevzi	Bir Terkib-i Bend'ten	Nu. 2 s. 2
2.	Abdülbaki Fevzi	Bu Dahi Olsa da Hoş Olmasa da	Nu. 3 s. 1
3.	Abdülbaki Fevzi	Görmüşüz	Nu. 4 s. 2
4.	Abdülbaki Fevzi	Terkb-i Bend'ten	Nu. 7 s. 2
5.	Abdülbaki Fevzi	Terkib-i Bend'ten	Nu. 14 s. 3
6.	Abdülbaki Fevzi	Terkib-i Bend'ten	Nu. 17 s. 4
7.	Abdülbaki Fevzi	Terkib-i Bend'ten	Nu.18 s. 2
8.	Abdülbaki Fevzi	Fuzuli'yle Feryat	Nu. 19 s. 2
9.	Abdülbaki Fevzi	Terkib-i Bend'ten	Nu. 20 s. 1
10.	Abdülbaki Fevzi	İkrar	Nu. 20 s. 3
11.	Abdülbaki Fevzi	Taşı Koydum Yerine	Nu. 22 s. 3
12.	Abdülbaki Fevzi	Terkib-i Bend'ten	Nu. 23 s. 3
13.	Abdülbaki Fevzi	Bahr-ı Tahvil	Nu. 24 s. 3
14.	Abdülbaki Fevzi	Hüseyin Daniş Bey'e	Nu. 25 s. 3
15.	Abdülbaki Fevzi	Nazire (Ali Kemal)	Nu. 26 s. 4
16.	Abdülbaki Fevzi	Gazel	Nu. 27 s. 1
17.	Abdülbaki Fevzi	Tasvir- i Canan	Nu. 28 s. 2
18.	Abdülbaki Fevzi	Divan-ı Fevzi'den Gazel	Nu. 29 s. 2

19.	Abdülbaki Fevzi	Dedim – Dediler	Nu. 30 s. 1
20.	Abdülbaki Fevzi	Gazel	Nu. 31 s. 1
21.	Abdülbaki Fevzi	Olmasa	Nu. 32 s. 2
22.	Abdülbaki Fevzi	Süleyman Nazif Bey’e	Nu. 34 s. 2
23.	Abdülbaki Fevzi	Ramazan	Nu. 35 s. 1
24.	Abdülbaki Fevzi	Gazel	Nu. 36 s. 4
25.	Abdülbaki Fevzi	Geldike	Nu. 37 s. 4
26.	Abdülbaki Fevzi	Olur mu?	Nu. 39 s. 4
27.	Abdülbaki Fevzi	Kaside	Nu. 40 s. 1
28.	Abdülbaki Fevzi	Fahriye	Nu. 41 s. 1
29.	Abdülbaki Fevzi	İlan Fuzuli’yle	Nu. 42 s. 4
30.	Abdülbaki Fevzi	Gazel	Nu. 43 s.1
31.	Abdülbaki Fevzi	Gazel	Nu. 45 s. 3
32.	Abdülbaki Fevzi	Terkib-i Bend’ten	Nu. 47 s. 3
33.	Abdülbaki Fevzi	Dolap (Hamamizade’ye)	Nu. 49 s. 2
34.	Abdülbaki Fevzi	Terkib- i Bend’ten	Nu. 50 s. 1
35.	Abdülbaki Fevzi	Kaside	Nu. 51 s. 3
36.	Abdülbaki Fevzi	Gazel	Nu. 52 s. 1
37.	Abdlbaki Fevzi	Glerim	Nu. 53 s. 3
38.	Abdlbaki Fevzi	Eski Tas	Nu. 55 s. 2
39.	Abdlbaki Fevzi	[Başlıksız]	Nu. 56 s. 2
40.	Abdlbaki Fevzi	Bir Kaside’den	Nu. 57 s. 2
41.	Abdlbaki Fevzi	Kaside’den	Nu. 58 s. 1
42.	Abdlbaki Fevzi	Kaside’den	Nu. 59 s. 2
43.	Abdlbaki Fevzi	Kaside’den	Nu. 60 s. 3
44.	Abdlbaki Fevzi	Kaside’den	Nu. 61 s. 2
45.	Abdlbaki Fevzi	İydiye	Nu. 62 s. 2
46.	Abdlbaki Fevzi	Gazel	Nu. 63 s. 1
47.	Abdülbaki Fevzi	Sakiname	Nu. 64 s. 3
48.	Abdülbaki Fevzi	Kaside’den	Nu. 65 s. 1
49.	Abdülbaki Fevzi	Divan (Filozof Gibi)	Nu. 67 s. 2
50.	Abdülbaki Fevzi	Olmaz	Nu. 68 s. 2

51.	Abdülbaki Fevzi	[Başlıksız]	Nu. 69 s. 3
52.	Abdülbaki Fevzi	Olur mu Acep	Nu. 70 s. 2
53.	Abdülbaki Fevzi	Tahmis	Nu. 71 s. 2
54.	Abdülbaki Fevzi	Nazire	Nu. 72 s. 4
55.	Abdülbaki Fevzi	[Başlıksız]	Nu.73 s. 3
56.	Abdülbaki Fevzi	Gazel	Nu. 74 s. 3
57.	Abdülbaki Fevzi	Olacaktır	Nu.75 s. 3
58.	Abdülbaki Fevzi	Sakiname'den	Nu. 76 s. 4
59.	Abdülbaki Fevzi	Kaside	Nu. 78 s. 3
60.	Abdülbaki Fevzi	Olsa Da	Nu. 79 s. 2
61.	Abdülbaki Fevzi	Gazel	Nu. 80 s. 3
62.	Abdülbaki Fevzi	Arar Gezerim	Nu. 81 s. 2
63.	Abdülbaki Fevzi	Gazel	Nu. 82 s. 2
64.	Abdülbaki Fevzi	Tembih	Nu. 83 s. 1
65.	Abdülbaki Fevzi	Rubaiyat-ı Fevzi'den	Nu. 83 s. 2
66.	Abdülbaki Fevzi	Kalmaz	Nu. 84 s. 2
67.	Abdülbaki Fevzi	Telefff-i Feylosofhane	Nu. 87 s. 3
68.	Abdülbaki Fevzi	İster	Nu. 88 s. 1
69.	Abdülbaki Fevzi	Gazel	Nu. 90 s. 4
70.	Ali Haydar	Olsun Da Gr	Nu. 16 s. 1
71.	Ali Haydar	Bir Muhtekirin Tahassr	Nu. 21 s. 3
72.	Ali Haydar	Aık Mektup	
		Yahya Kemal Bey	Nu. 24 s. 4
73.	Ali Haydar	Terkib-i Bend'ten	
		Hilal-i Ahmere Bir Tufeyi	Nu. 25 s. 4
74.	Ali Haydar	Naçizane Sakiname'den	Nu. 28 s. 4
75.	Ali Haydar	Cevapname-i Muhabbet	Nu. 31 s. 4
76.	Ali Haydar	Olur	Nu. 33 s. 4
77.	Ali Haydar	Beyefendi	Nu. 34 s. 3
78.	Ali Haydar	Ramazaniye	Nu. 37 s. 1
79.	Ali Haydar	İftariye	Nu. 41 s. 3
80.	Amber	Cenap şahabettin	Nu. 52 s. 1

81.	Amber	Tan Tan Şair	Nu. 83 s. 4
82.	Amber	Mahalle Şiirleri	Nu. 90 s. 4
83.	Çimdik	Rıza Tevfik Bey'den	
		Halil Nihat Bey'e	Nu.3 s. 1
84.	Çimdik	Yahya Baba	Nu. 4 s. 3
85.	Enis Beriç	Busenin Sesi	Nu. 46 s. 3
86.	Fazıl Ahmet	İltifat Name	
		(Refik Halit Bey'e)	Nu.2 s. 1
87.	Fazıl Ahmet	Şikâyetname	Nu. 6 s. 2
88.	Fazıl Ahmet	Rıza Tevfik	Nu. 15 s. 3
89.	Fazıl Ahmet	Bayburtlu Zihni	Nu. 16 s. 2
90.	Fazıl Ahmet	Refik Halit Bey'e	Nu. 5 s. 1
91.	Fazıl Ahmet	Ninni	Nu. 17 s. 1
92.	Fazıl Ahmet	Heyhat	Nu. 18 s. 3
93.	Fazıl Ahmet	Heyhat	Nu. 20 s. 2
94.	Fazıl Ahmet	İbaret	Nu.21 s. 2
95.	Fazıl Ahmet	İstemem	Nu.22 s. 1
96.	Fazıl Ahmet	Bak da Gör	Nu. 23 s. 1
97.	Fazıl Ahmet	Yeni Bir Şiiri Bihterin	Nu. 24 s. 1
98.	Fazıl Ahmet	Dünden Kalma	Nu. 24 s. 1
99.	Fazıl Ahmet	İstiğfar	Nu. 26 s. 1
100.	Fazıl Ahmet	Eski Hikmetlerden	Nu. 27 s. 1
101.	Fazıl Ahmet	Mehmet Emin Bey	Nu. 30 s. 2
102.	Fazıl Ahmet	Halit Fahri Bey	Nu. 32 s. 3
103.	Fazıl Ahmet	Süleyman Nazif	Nu. 33 s. 1
104.	Fazıl Ahmet	Oğlum	Nu. 37 s. 2
105.	Fazıl Ahmet	Recaizade Mahmut Ekrem	Nu. 38 s. 2
106.	Fazıl Ahmet	Faik Âli	Nu. 39 s. 3
107.	Fazıl Ahmet	Abdülhak Hamid	Nu. 44 s. 1
108.	Fazıl Ahmet	Namık Kemal	Nu. 48 s. 2
109.	Fazıl Ahmet	Cenap Gibi	Nu. 51 s. 2
110.	Fiske	1- Zamane Hâli	Nu. 4 s. 4

111.	Fiske	2- Zamane Kadını	Nu. 4 s. 4
112.	Fiske	Memur Beylerden Memur Hanımefendilere	Nu.19 s. 3
113.	Fiske	Açık İstida	Nu. 19 s. 4
114.	Fiske	Gönülden Sesler	Nu. 83 s. 2
115.	Halil Nihat	Çıkıyor	Nu. 1 s. 2
116.	Mehmet	Sıtkı	Nu. 89 s. 4
117.	Kalender	Semai	Nu. 89 s.4
118.	Kamber	Hoş Geldin Paşam	Nu. 84 s. 1
119.	Orhan Seyfi	Nasrettin Hoca ile Mektup	Nu. 1 s. 1
120.	Orhan Seyfi	Dul	Nu. 3 s. 2
121.	Orhan Seyfi	Kadın – Erkek	Nu. 1 s. 1
122.	Rıza Tevfik	Sırası Değil	Nu. 36 s. 1
123.	Rıza Tevfik	Yeni Hars	Nu. 42 s. 1
124.	Rıza Tevfik	Ne Oldu	Nu. 45 s. 1
125.	İmzasız	Bu Günün Şiirleri	Nu. 9 s. 2
126.	İmzasız	Bekçi İle Beraber	Nu. 35 s. 2
127.	İmzasız	Bekçi İle Beraber	Nu. 36 s. 3
128.	İmzasız	Bekçi İle Beraber	Nu. 37 s. 4
129.	İmzasız	Evlaydı	Nu. 38 s. 3
130.	İmzasız	Bekçi İle Beraber	Nu. 39 s. 2
131.	İmzasız	Bekçi İle Beraber	Nu. 40 s. 4
132.	İmzasız	Bekçi ile Beraber	Nu. 41 s. 4
133.	İmzasız	Rıza Name	Nu. 47 s. 1
134.	İmzasız	A. Seyfi	Nu. 61 s. 4
135.	İmzasız	Ada'ya Dair Şarkı	Nu. 64 s. 1
136.	İmzasız	Gazetelere Dair	Nu. 69 s. 3
137.	İmzasız	Güzide Şiirler	Nu. 72 s. 3
138.	İmzasız	Olsa da	Nu. 75 s. 2
139.	İmzasız	Rubaiyat-ı Fevzi'den	Nu. 82 s. 4
140.	İmzasız	Mahalle Şiirleri	Nu. 85 s. 3
141.	İmzasız	Sakala Dair	Nu. 87 s. 3

142.	Vedat Örfi	Ay Dede'ye	Nu.9 s. 2
143.	Yusuf Ziya	Küçük Bey	Nu. 4 s. 1
144.	Yusuf Ziya	Küçük	Nu. 5 s. 2
145.	Yusuf Ziya	Bir Poker Partisi	Nu. 14 s. 3
146.	Yusuf Ziya	Fiske'ye Cevap	Nu. 22 s.2
147.	Yusuf Ziya	Geldi	Nu. 86 s. 1
148.	Yusuf Ziya	Yıldız Barışıklığı	Nu. 86 s. 3
149.	Yusuf Ziya	Cahit Bey'in Şarkısı	Nu. 87 s. 2
150.	Yusuf Ziya	Gazetecilerin Ziyafet	Nu. 88 s. 3
151.	Yusuf Ziya	Gazetemize Arzuhâl	Nu. 89 s. 1
152.	İmzasız	Gönlümle Giysem	Nu. 7 s. 4

3. SOHBET

1.	Amber	Evlenmek Meselesi	Nu. 27 s. 3
2.	Amber	Bir Ahbabımın Oğlu İle Tedrisat Grevi Dolayısıyla	Nu. 29 s. 4
3.	Amber	Mülakatlarımız	Nu. 41 s. 3
4.	Amber	Kavuklu Hamdi ile Bir Cevelan	Nu. 42 s. 2
5.	Amber	Mülakatlarımız	Nu. 46 s. 3
6.	Amber	Kıyafete Dair Bir Hanım İle	Nu. 53 s. 4
7.	Amber	Yakup Kadri Bey'le Orijinalliğe Vesaire Dair	Nu. 57 s. 3
8.	Amber	Ahmet Haşim	Nu. 58 s. 3
9.	Amber	Belediyenin Kulakları Çınlasın	Nu. 84 s. 2
10.	Amber	Bazar-ı Makal	Nu. 88 s. 4
11.	Ay Dede	Amerikalı Seyyahla Muhaverelerim	Nu. 17 s. 1
12.	Ay Dede	On Temmuz Hasbıhalleri	Nu. 60 s. 1

13.	Fiske	Samimi Hasbihaller	Nu. 4 s. 4
14.	İmzasız	Bir Muhavere	Nu. 3 s. 4
15.	İmzasız	Mizah mı Mezah mı Müzah mı?	Nu. 6 s. 2
16.	İmzasız	Tramvayda Bir Muhavere	Nu. 13 s. 4
17.	İmzasız	Mülakatlarımız	Nu. 18 s. 4
18.	İmzasız	Mülakatlarımız	Nu. 19 s. 4
19.	İmzasız	Mülakatlarımız	Nu. 20 s. 4
20.	İmzasız	Muhavereleler	Nu. 21 s. 1
21.	İmzasız	Manda Güreşi	Nu. 21 s. 2
22.	İmzasız	Yeni Usul Boks	Nu.21 s. 2
23.	İmzasız	Mülakatlarımız	Nu. 22 s. 3

4. KISA HİKÂYE

1.	A. Kemalettin	Yabancı Misafirler	Nu. 27 s. 3
2.	Amber	Perili Bostan	Nu. 35 s. 4
3.	Güzide Sabri	İtiyat	Nu. 34 s. 4
4.	İmzasız	Akıllı Vezir	Nu. 81 s. 3
5.	İmzasız	Başıma Gelen	Nu. 88 s. 3
6.	İmzasız	Bir Aç Adamın Sergüzeşti	Nu. 77 s. 4
7.	İmzasız	Biraz da Kadınlara Bakılsa	Nu. 44 s. 4
8.	İmzasız	Çifte Dayak	Nu. 61 s. 3
9.	İmzasız	Dalgınlık	Nu. 80 s. 3
10.	İmzasız	Dilsizin Dili	Nu. 71 s. 4
11.	İmzasız	Kalbi Atan Bir Ölü	Nu.75 s. 4
12.	İmzasız	Köylü Feraseti	Nu. 67 s. 3
13.	İmzasız	Kuş Tüyü Yerine	Nu. 25 s. 4
14.	İmzasız	Mat Etmiş	Nu. 66 s. 4
15.	İmzasız	Ne Emredersek	Nu. 84 s. 4
16.	İmzasız	Sureti Hâl	Nu. 78 s. 4

17.	İmzasız	Şoför Veli Hâle Şaşıyor	Nu. 62 s. 4
18.	İmzasız	Tuzak	Nu. 25 s. 4
19.	İmzasız	Vazife	Nu. 79 s. 4
20.	Kalender	Mektup Parçası	Nu. 50 s. 2
21.	Kıvılcım	İki Yapışık Kardeşler	Nu. 30 s. 3
22.	Kirpi	Acaba Kim?	Nu. 16 s. 3
23.	Kirpi	Facia-yı Aşk	Nu.76 s. 3
24.	Kumru	Açık Göz	Nu.48 s. 3
25.	Kumru	Ahlak Sahibi	Nu. 28 s. 4
26.	Kumru	Bahtiyar Avcı	Nu. 52 s. 3
27.	Kumru	Gül	Nu. 18 s. 2
28.	Kumru	Tılsım	Nu.51 s. 2
29.	Osman Cemal	Yeni Bir Milyoner	Nu. 56 s. 4
30.	Selami İzzet	Cemil Bey'in Borcu	Nu. 49 s. 3

5. MANZUM HİKÂYE

1.	İmzasız	Düğün Gecesi	Nu. 70 s. 3
2.	İmzasız	Kızının Hatırı İçin	Nu. 83 s. 2
3.	İmzasız	Kurbağa	Nu. 63 s. 3
4.	İmzasız	Üçüncü Kurbağa	Nu. 73 s. 4
5.	Yusuf Ziya	Arkadaş Hatırı İçin	Nu. 81 s. 3
6.	Yusuf Ziya	Baht	Nu. 8 s. 2
7.	Yusuf Ziya	Baskın	Nu. 76 s. 2
8.	Yusuf Ziya	Bitişik Odadakiler (1/ 2/ 3/ 4/)	Nu. 77 s. 2
9.	Yusuf Ziya	Ceza	Nu. 72 s. 3
10.	Yusuf Ziya	Çingene Çadırında	Nu. 83 s. 3
11.	Yusuf Ziya	Değiş Tokuş	Nu. 75 s. 3
12.	Yusuf Ziya	Deniz Banyosu	Nu. 28 s. 2
13.	Yusuf Ziya	Düğün Günü	Nu. 9 s. 2

14.	Yusuf Ziya	Eski Nişanlı(1/ 2/ 3/ 4/)	Nu. 78 s. 2
15.	Yusuf Ziya	Ev	Nu. 12 s. 3
16.	Yusuf Ziya	Gece Kuşu	Nu. 24 s. 4
17.	Yusuf Ziya	Gece Misafirleri	Nu. 80 s. 2
18.	Yusuf Ziya	İlk Aşk	Nu. 30 s. 3
19.	Yusuf Ziya	Kadın, Şiir, Aşk	Nu. 90 s. 2
20.	Yusuf Ziya	Kahraman	Nu. 2 s. 3
21.	Yusuf Ziya	Kısmet	Nu. 3 s. 3
22.	Yusuf Ziya	Saklambaç	Nu. 10 s. 3
23.	Yusuf Ziya	Vesika	Nu. 89 s. 2

6. HİKÂYE

1.	Amber	Kör Hafız'la	
		Kambur Çocuk	Nu. 76 s. 4
2.	Güzide Sabri	Şadan Bey	Nu. 19 s. 4
3.	Güzide Sabri	Teceddüt	Nu. 21 s. 4
4.	Güzide Sabri	Tevfik Efendi	Nu. 23 s. 4
5.	İmzasız	Falaka	
		(Selahattin Enis'e İthaf)	Nu. 59 s. 3
6.	İmzasız	Fatih'teki Düğün	Nu. 7 s. 2
7.	İmzasız	Fatih'teki Düğün	Nu. 7 s. 4
8.	İmzasız	Kış Gecesi Hikâyeleri	Nu. 86 s. 3
9.	İmzasız	Kış Gecesi Hikâyeleri	Nu. 90 s. 2
10.	İmzasız	Ramazan Hikâyeleri	Nu. 35 s. 3
11.	İmzasız	Ramazan Hikâyeleri	Nu. 36 s. 2
12.	İmzasız	Ramazan Hikâyeleri	Nu. 38 s. 4
13.	İmzasız	Eskiden Bir Ramazan Günü	Nu. 40 s. 2
14.	İmzasız	Ramazan Hikâyesi	Nu. 41 s. 4
15.	İmzasız	Tiryaki Hikâyeleri	Nu. 42 s. 4
16.	Kirpi	Mevsim Hikâyesi Öksürük	Nu. 15 s. 3

17.	Orhan Seyfi	İlk Çarşaf	Nu. 20 s. 3
18.	Osman Cemal	İsmet Nasıl Çıldırdı	Nu. 71 s. 4
19.	Osman Cemal	Şadan Nasıl Çıldırdı?	Nu. 66 s. 4
20.	Refik Halit	Bir Guguklu Saatin Azizliği	Nu. 7 s. 3
21.	Reşat Nuri	Feminist Bir Mahalle İmamı	Nu. 1 s. 4
22.	Reşat Nuri	Firavunun Terbiyesi	Nu. 21 s. 2
23.	Selami İzzet	Boş Kağıdı	Nu. 43 s. 2

7. KÜÇÜK HİKÂYE

1.	Amber	İşkembe Çorbası	Nu. 8 s. 3
2.	Amber	Sarhoşluk	Nu. 10 s. 4
3.	Ercüment Ekrem	Hizmetçi	Nu. 5 s. 2
4.	İmzasız	En Faideli İspor	Nu. 69 s. 4
5.	İmzasız	Hafız Efendi ile Oğlu	Nu. 6 s. 4
6.	İmzasız	Kurbağa	Nu. 61 s. 3
7.	İmzasız	Kırmızı Şezlong	Nu. 71 s. 3
8.	İmzasız	Roza	Nu. 78 s. 4
9.	İmzasız	Satılık Ud	Nu. 36 s. 2
10.	İmzasız	Yeni Komşu	Nu. 85 s. 4
11.	Selami İzzet	Kadın İktisadı	Nu. 2 s. 4

8. FANTEZİ HİKÂYE

1.	A. Kemalettin	Sebat	Nu. 13 s. 3
2.	İmzasız	Şans	Nu. 66 s. 3
3.	Kumru	İlk Aşk	Nu. 35 s. 3

9. ZAMANE FIKRALARI

1.	Ay Dede	Dört Zamane Fıkrası	Nu. 89 s. 1
2.	İmzasız	Nasrettin Hoca'ya	
		Ait Bir Fıkra	Nu. 5 s. 1
3.	İmzasız	Bektaşî'nin Orucu	Nu. 35 s. 1
4.	İmzasız	Farz İle Sünnet	Nu. 35 s. 1
5.	İmzasız	Mecusi'nin Orucu	Nu. 35 s. 1
6.	İmzasız	Zamaneye Yakışır Bir Fıkra	Nu. 35 s. 4
7.	İmzasız	Ramazan Fıkraları	
		Talkın İle Salkım	Nu. 36 s. 1
8.	İmzasız	Ramazan Fıkraları	Nu. 36 s. 3
9.	İmzasız	Ramazan Fıkraları	
		Kaza Orucu	Nu. 37 s. 2
10.	İmzasız	Yine Bektaşî Orucu	Nu. 37 s. 4
11.	İmzasız	Ramazan Fıkraları	Nu. 37 s. 4
12.	İmzasız	Mürai Namazı	Nu. 37 s. 4
13.	İmzasız	Erbaba Sormalı	Nu. 38 s. 1
14.	İmzasız	Eşrafın Orucu	Nu. 38 s. 1
15.	İmzasız	Bir Bektaşî Orucu Daha	Nu. 38 s. 3
16.	İmzasız	Yine Bektaşî Orucu	Nu. 38 s. 3
17.	İmzasız	Zemmamlığa Dair	Nu. 38 s. 3
18.	İmzasız	Ramazan Fıkraları	Nu. 39 s. 4
19.	İmzasız	Bektaşî'nin Fikri	Nu. 40 s. 2
20.	İmzasız	Bektaşî Namazı	Nu. 40 s. 2
21.	İmzasız	Yine Bektaşî Namazı	Nu. 40 s. 3
22.	İmzasız	Tiryakinin Cevabı	Nu. 41 s. 4
23.	İmzasız	Bayramlaşma	Nu. 41 s. 4
24.	İmzasız	Ramazan Fıkraları	Nu. 42 s. 3
25.	İmzasız	Bir Mukabele	Nu. 42 s. 3

26.	İmzasız	Bir Mukabele Daha	Nu. 4 s. 3
27.	İmzasız	Bektaşî Fıkraları	Nu. 43 s. 3
28.	İmzasız	Ramazan ile Bayram	Nu. 43 s. 3
29.	İmzasız	Zamane Fıkraları	Nu. 48 s. 4
30.	İmzasız	Hakiki Hoş ve Garip Fıkralar	Nu. 66 s. 1

10. PİYES

1.	Amber	Tesadüf	Nu. 79 s. 2
2.	Fiske	Fantezi Yılbaşında	Nu. 8 s. 3
3.	İdris Sabih	Asri Beylerden Biri Fazıl Ahmet Bey'e	Nu. 23 s. 4
4.	İdris Sabih	Gün Dönümü Fırtınası -1-	Nu. 50 s. 4
5.	İdris Sabih	Gün Dönümü Fırtınası -2-	Nu. 51 s. 4
6.	İdris Sabih	Gün Dönümü Fırtınası-3-	Nu. 52 s. 4
7.	İdris Sabih	Gün Dönümü Fırtınası- 4-	Nu. 54 s. 4
8.	İdris Sabih	Gün Dönümü Fırtınası -5-	Nu. 55 s. 4
9.	İdris Sabih	Gün Dönümü Fırtınası -6-	Nu. 56 s. 3
10.	İdris Sabih	Gün Dönümü Fırtınası -7-	Nu. 57 s. 4
11.	İdris Sabih	Gün Dönümü Fırtınası -8-	Nu. 58 s. 4
12.	İdris Sabih	Gün Dönümü Fırtınası -9-	Nu. 59 s. 3
13.	İdris Sabih	Gün Dönümü Fırtınası -10-	Nu. 60 s. 4
14.	İdris Sabih	Gün Dönümü Fırtınası -11-	Nu. 61 s. 4
15.	İdris Sabih	Gün Dönümü Fırtınası -12-	Nu. 63 s. 4
16.	İdris Sabih	Gün Dönümü Fırtınası -13-	Nu. 64 s. 4
17.	İdris Sabih	Gün Dönümü Fırtınası -14-	Nu. 65 s. 4
18.	Refik Halit	Doğru ve Yalan	Nu. 37 s. 1
19.	Refik Halit	Deniz Canavarının Islahı -1-	Nu. 59 s. 2
20.	Refik Halit	Deniz Canavarının Islahı -2-	Nu. 60 s. 2

21.	Refik Halit	Ziyaret	Nu. 47 s.3
22.	Refik Halit	Eski Hatıra	Nu. 83 s. 3
23.	Refik Halit	Sadık Uşak	Nu. 85 s. 3

11.“BENZETME” ile MİZAH

1.	Amber	Şarkıların Dili	Nu. 30 s. 2
2.	Fiske	Yeni Sene	Nu. 2 s. 3
3.	İmzasız	Kimlerin Hangi Semtlerde İhtiyar-ı İkamet Etmeleri Lâzım Geleceğini Gösteren Bir Cetvel	Nu. 12 s. 3
4.	İmzasız	Mesleğe Nazaran Yenilmesi İktiza Eden Taamların Listesi	Nu. 14 s. 4
5.	İmzasız	Yenilmesi İktiza Eden Taam Listesi	Nu. 16 s. 3
6.	İmzasız	Çiçeklerin Dili	Nu.20 s. 4
7.	İmzasız	Kimler Hangi Mahallelerde Oturmalı?	Nu. 24 s. 3
8.	İmzasız	Şekerlerin Dili	Nu. 26 s. 1
9.	İmzasız	Mükemmel ve Muhteşem İnce Saz	Nu. 26 s. 4
10.	İmzasız	Makamların Dili	Nu. 27 s. 4
11.	İmzasız	Ayların Dili	Nu. 28 s. 1
12.	İmzasız	Hayvanların Dili	Nu. 29 s. 1
13.	İmzasız	Oyunların Dili	Nu. 32 s. 1
14.	İmzasız	Mükafatın Dili	Nu. 32 s. 1
15.	İmzasız	Meyvelerin Dili	Nu. 47 s. 4
16.	İmzasız	Mesirelerin Dili	Nu. 49 s. 3

12. İLAN

1.	Açılıp Kapanma Meselesi	Nu. 42 s. 2
2.	Dava Vekillerimiz	Nu. 62 s. 4
3.	Doktorlarımız	Nu. 62 s. 4
4.	Düşünce	Nu. 12 s. 4
5.	Düşünce	Nu. 23 s. 4
6.	Esirgeme Derneğinden	Nu. 64 s. 4
7.	Gönülden Sesler	Nu. 4 s. 4
8.	Gönülden Sesler	Nu. 6 s. 4
9.	Hem Sinema Hem Tiyatro Hem İlan	Nu. 37 s. 4
10.	Şemsettin Sami'nin Kamus-i Türkî'sinin İlanı	Nu. 22 s. 4
11.	Şemsettin Sami'nin Kamus-i Türkî'sinin İlanı	Nu. 22 s. 4
12.	Kel Başa Şimşir Tarak	Nu. 88 s. 4
13.	Mükemmel Bir Kiraathane	Nu.64 s. 2
14.	Refik Halit Bey'in Külliyyatı Asarı İlanı	Nu. 25 s. 4
15.	Siham-ı İlham	Nu. 6 s. 4
16.	Şemsettin Sami Bey'in Kamus-i Türkî'sinin İlanı	Nu. 22 s. 4
17.	Yalnız Fıstıki Yoktur	Nu. 69 s. 4
18.	Yumurtacıların Nazar-ı Dikkatine	Nu. 42 s. 3

13. ANI

1.	Orhan Seyfi	İzmir Hatıraları	Nu. 73 s. 3
2.	Refik Halit	Ekmek Hatıraları	Nu. 89 s. 1
3.	Refik Halit	Bir Çocukluk Hatırası	Nu. 90 s. 1

14. BİLMECE

1.	İmzasız	Bir Bilmece	Nu.33 s. 4
2.	İmzasız	Bilmecelerin Dili	Nu. 35 s. 3
3.	İmzasız	Bilmeceler	Nu. 88 s. 3

15. DARB –I MESEL

1.	İmzasız	Darb-ı Mesellerin Dili	Nu. 35 s. 3
2.	İmzasız	Darb-ı Meseller Dolayısıyla Hatırimıza Gelenler	Nu. 53 s. 2

EK 5. KARİKATÜRLER

Karikatür Nu: 1

Ay Dede, Nu: 24, s.3, 23.03.1922

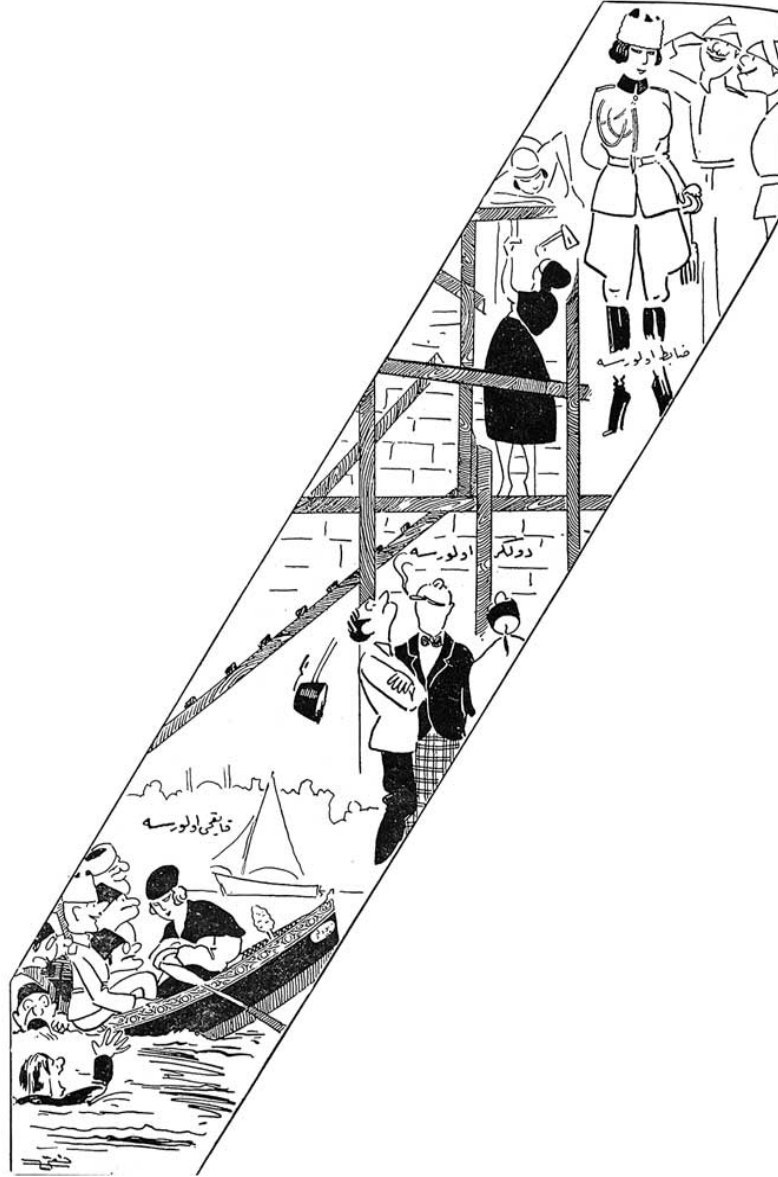
۲ — انڊر فېيان

— زيانكار دكل ، قېروپ دوكمهسى يوق . فقط تېنېلى تېنېل ، ائىدىن چىكر ، صېرىككىدىن
ايتىرىككە كەنە يوردومز !
— دېمك انڭلاڭچى اولەجىق !

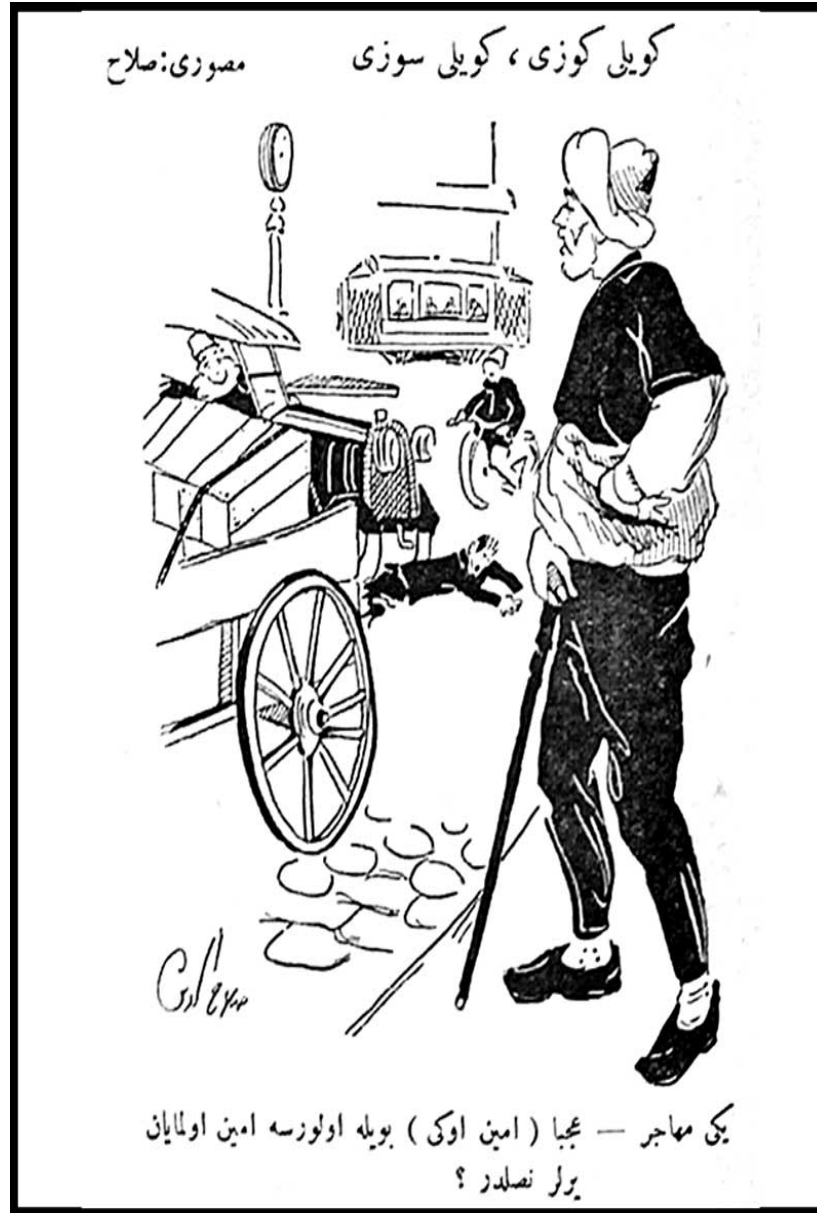
Karikatür Nu: 2

Ay Dede, Nu: 46, s.3, 08.06.1922

Karikatür Nu: 3

Ay Dede, Nu: 45, s.3, 05.06.1922

Karikatür Nu: 4

Ay Dede, Nu: 83, s.2, 16.10.1922

Karikatür Nu: 5

Ay Dede, Nu: 32, s.4,

Karikatür Nu: 6

Ay Dede, Nu: 2, s.1, 05.01.1922

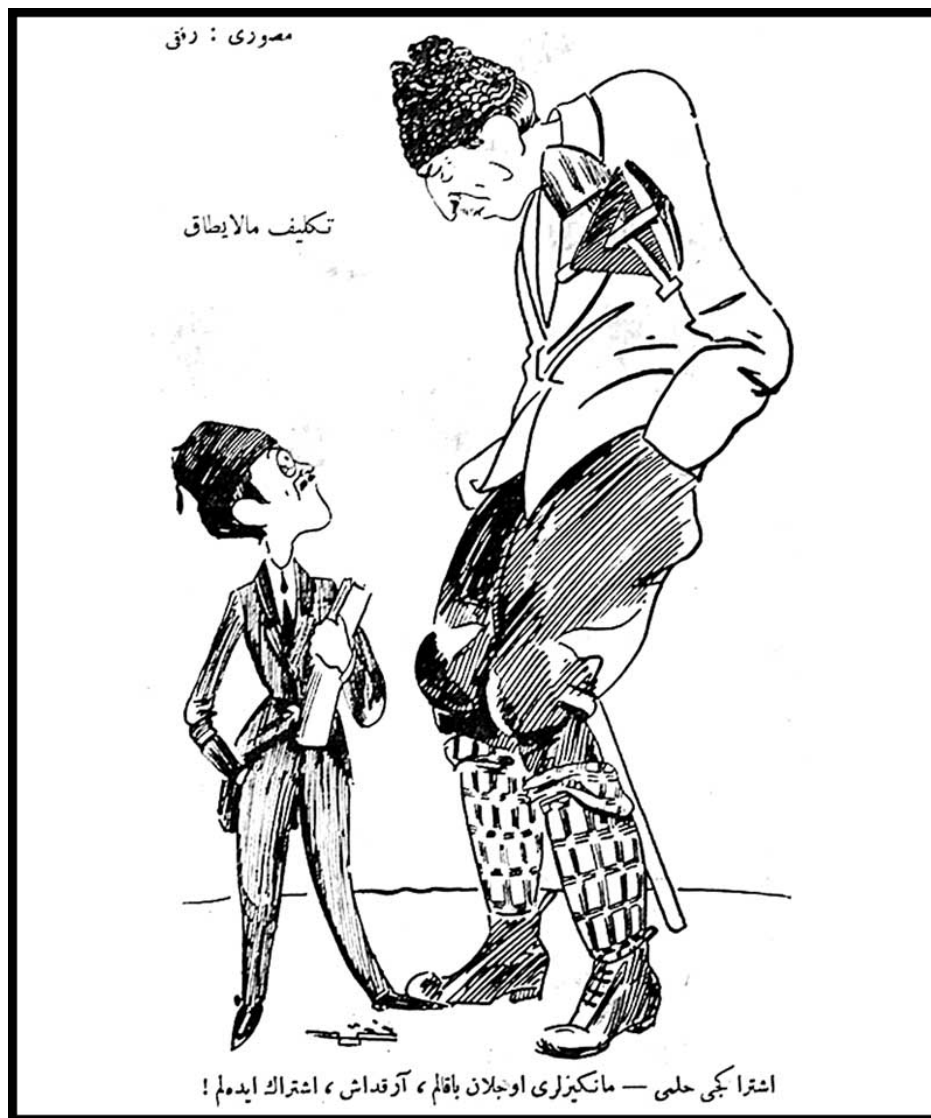
Karikatür Nu: 7

Ay Dede, Nu: 77, s.2, 20.09.1922

Karikatür Nu: 8

Ay Dede, Nu: 56, s.4, 13.07.1922

Karikatür Nu: 9

Ay Dede, Nu: 13, s.13, 13.02.1922

هوالباقى

— زواليلر كيم بولمىش بولمىش، قىشمه نه قدار اوشورلر... نه ايسه ابارتمانلر بىترده قوز تىرلورلر!!..

Karikatür Nu: 10

Ay Dede, Nu: 12, s.3, 09.02.1922

آثار مشروطيت — ۳

— آخام ، پوليس ده كليږ ، غوربان ... ټولک طوريماڅ ، دى کيدنه !
— کوربيورم ، فقط نورقه ، (ونيځه) م وار !

Karikatür Nu: 11

Ay Dede, Nu: 29, s.1, 10.04.1922

Karikatür Nu: 12

Ay Dede, Nu: 48, s.2, 10.06.1922

مودهللری ناصل انتخاب ایدرلر ؟ مصوری: منیف

— ایشته بومودهل کوزهل ، یکی چارشافی اویله پایدیرایم ...
— فقط آلتنده دهکیز بایوسی ایچون دییه یازیلی !!

Karikatür Nu: 13

Ay Dede, Nu: 48, s.2, 05.06.1922

ژدرسه بوللغی مصوری: رفقی

دکانجی — بو خالص مال افتدم، او بر اوجوزی ده ژدرسه اما یاغموری
کورو نیجه اُدر، آقار، چارشاف مارشاف قاللاز!
کنج خاتم — [قولاغنه] قوزوم حامینه! بز اوجوزندن آلام!

Karikatür Nu: 14

Ay Dede, Nu: 50, s.2, 22.06.1922

Karikatür Nu: 15

Ay Dede, Nu: 45, s.2

Karikatür Nu: 16

Ay Dede, Nu: 59, s.4, 24.07.1922

بر آلمان شاعری دیرکه :

« ملتر یا چکیچ اولور ؛ یاخود اؤرس »

Karikatür Nu: 17

Ay Dede, Nu: 33, s.1, 24.04.1922

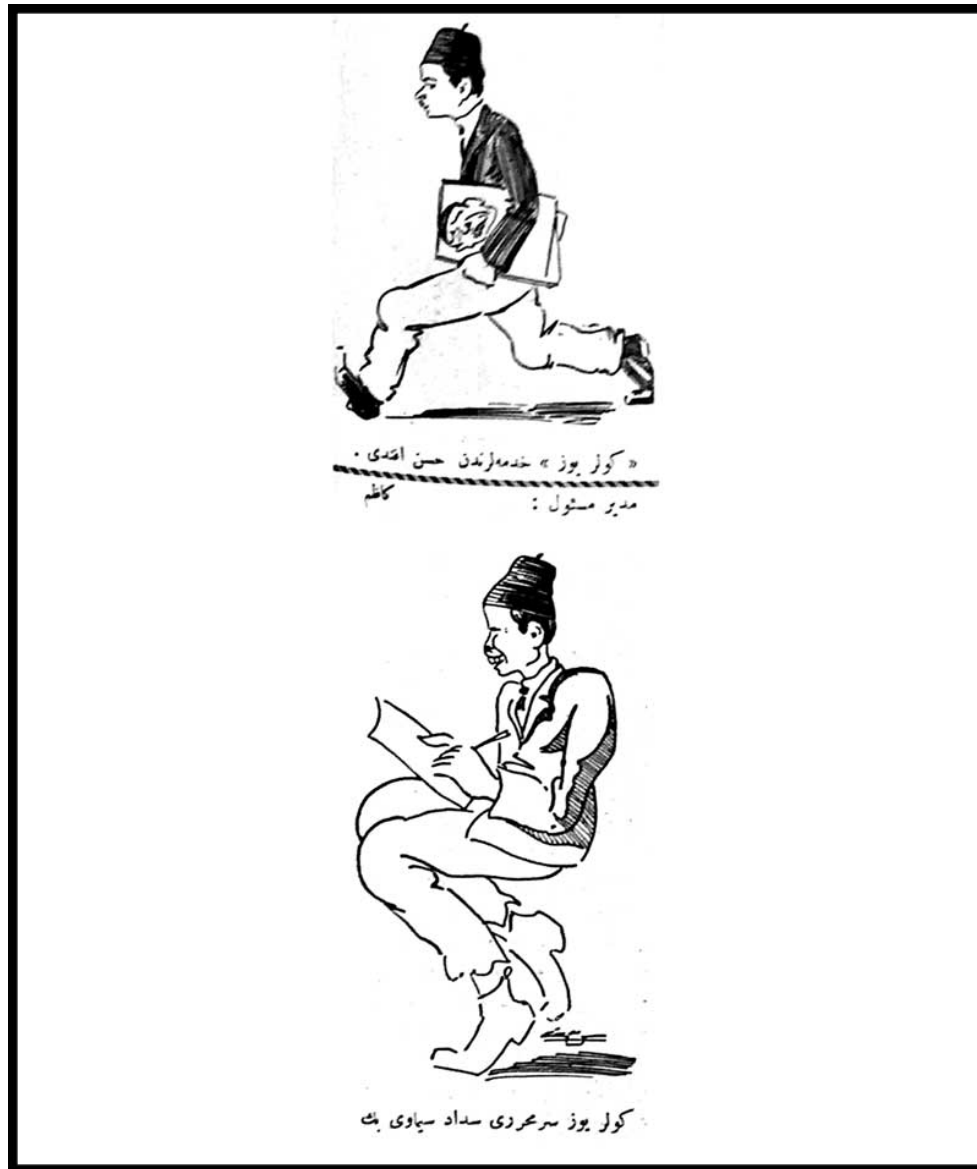
Karikatür Nu: 18

Ay Dede, Nu: 50, s.1, 22.06.1922

Karikatür Nu: 19

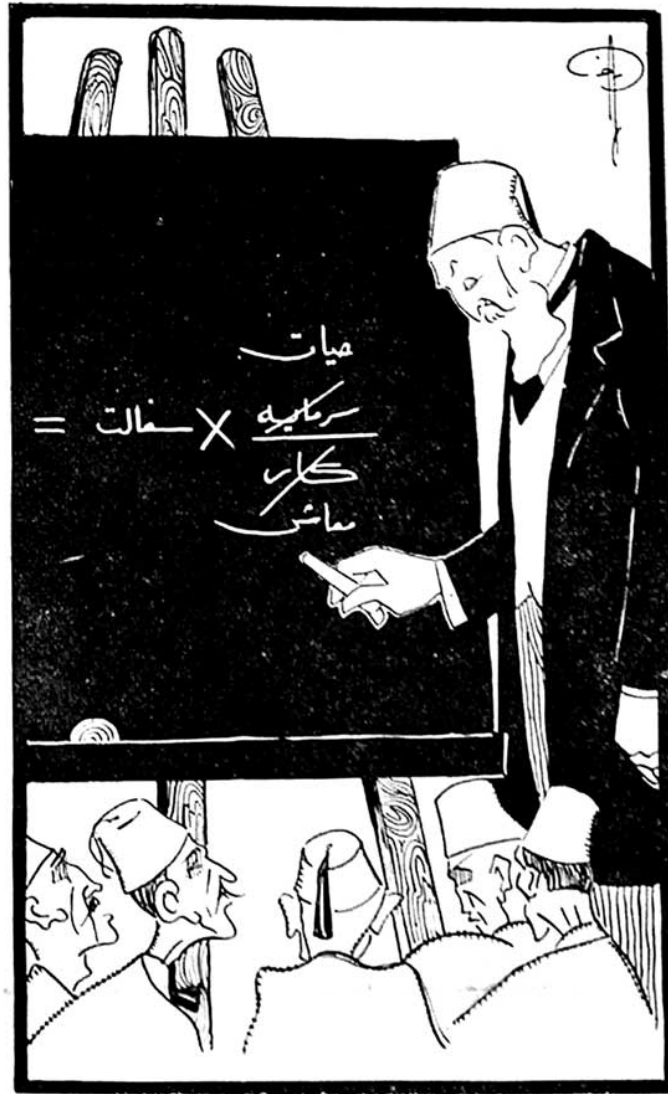
Ay Dede, Nu: 82, s.4, 12.10.1922

Karikatür Nu: 20

Ay Dede, Nu: 51, s.2, 26.06.1922

سیاه لوحه اوکنده

خواجۀ زمان — می ابدانلر اساساً یوق ، بولری ده می اینه ک پنه مساوانه خال کلیر !

Karikatür Nu: 21

Ay Dede, Nu: 68, s.3, 24.08.1922

مصوری: رامز

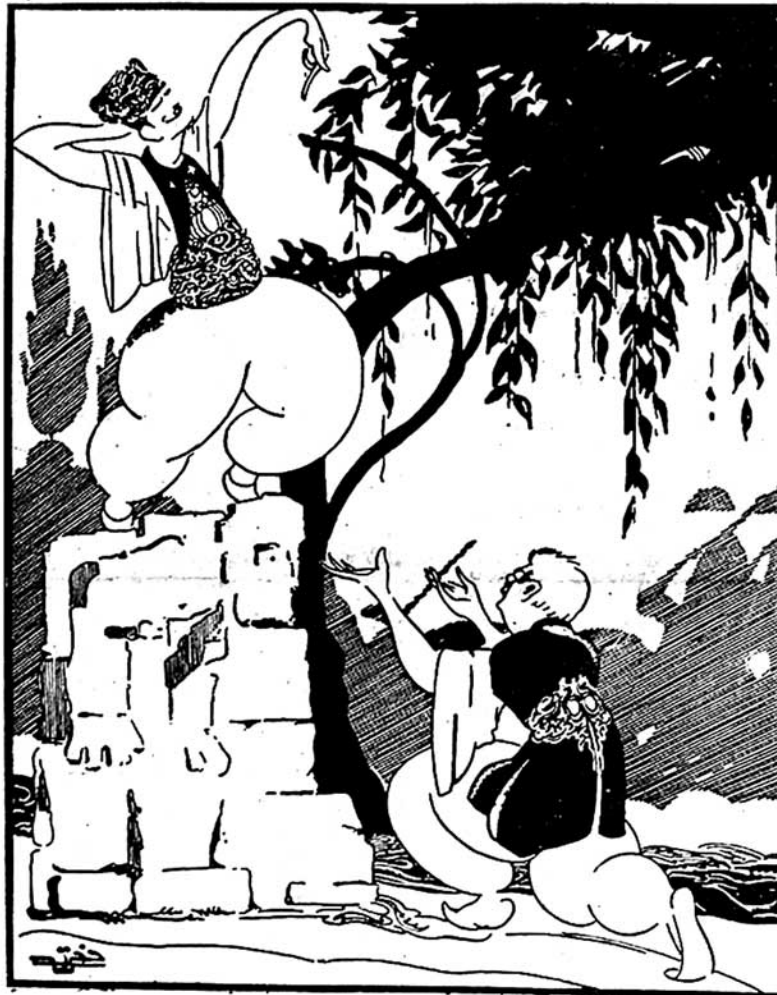
کربلا

ادفائیه پوریزانی — سو !! سو !! سو !!
 صوبی — باردانی غروشه ، آشلاما ، بوز !!

Karikatür Nu: 22

Ay Dede, Nu: 70, s.1, 31.08.1922

ظفر تامين ايديلنججه (پيام) صاحبك آلاجنى طور .. مصورى : رفق

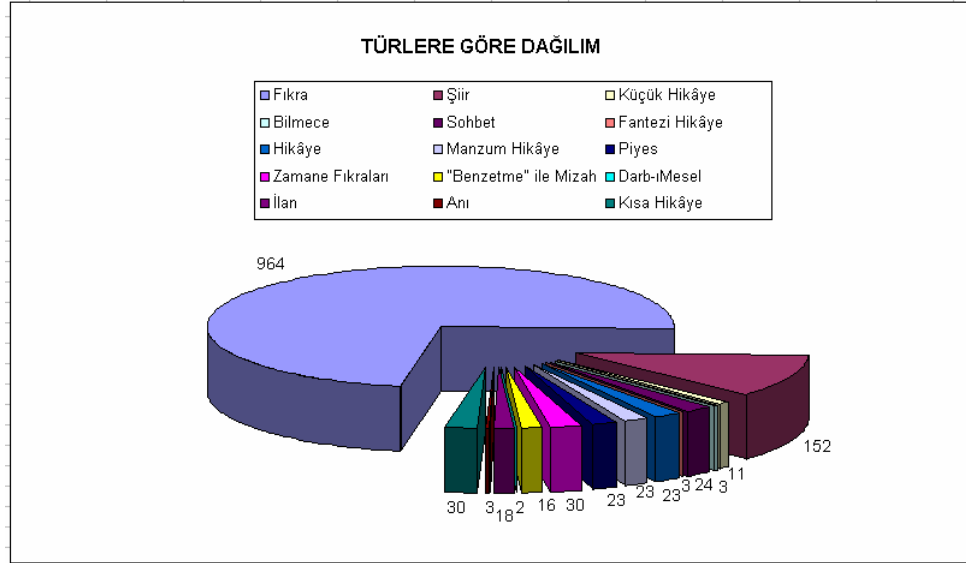
مست نازم کیم بویوتدی بویله بی پرواسنی

Karikatür Nu: 23

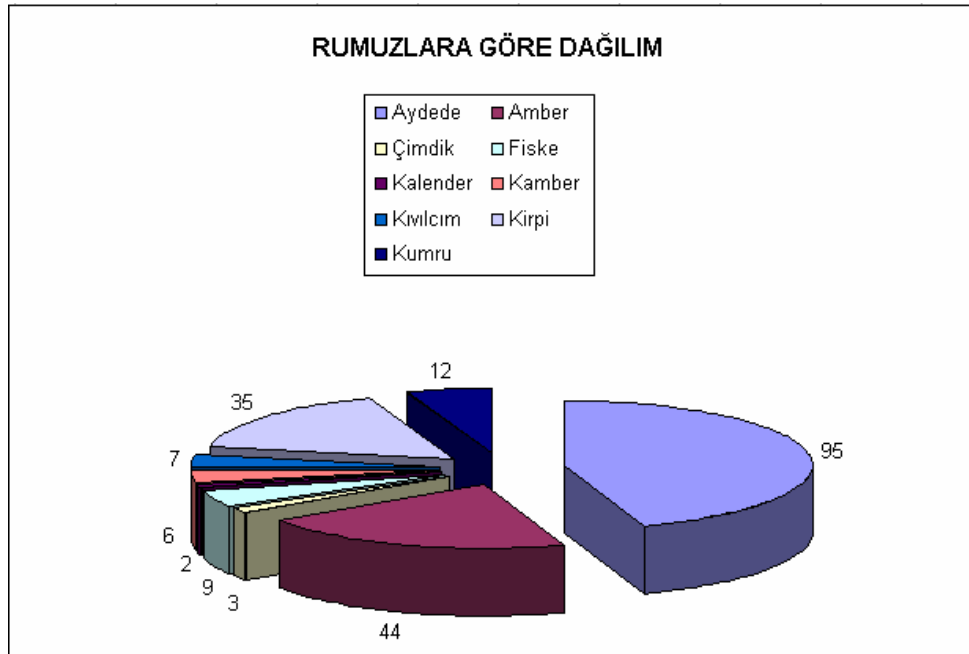
Ay Dede, Nu: 53, s.1, 3. 07. 1922

EK 6. DAĞILIM ÇİZELGESİ

Şekil 1

Şekil 2

KAYNAKLAR

KİTAPLAR

- Ahmad, Feroz, (1999), **İttihatçılıktan Kemalizm'e**, 3.bs., Kaynak Yay., İstanbul.
- Ahmad, Feroz,(1995), **İttihat ve Terakki 1908-1914**, Kaynak Yay., İstanbul.
- Akşin, Sina, (1983),**İstanbul Hükümetleri ve Millî Mücadele**, Cem Yay. İstanbul.
- Akşin, Sina, (1987), **Jön Türkler ve İttihat ve Terakki**, İstanbul.
- Aktaş, Şerif, (2004), **Refik Halit Karay**,Akçağ Yay., Ankara.
- Akyüz, Kenan, (1979), **Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri (1860 – 1923)**, Ankara.
- Aralov, S.İ, **Gözleri Çeliktendi Atatürk'ün** (Haz.: Şahin Erdoğan), Ulus Yay., y.t.y.
- Arık, M. Bilal,(2005), **Türk Basınına Eleştirel Bir Bakış Denemesi**, 1.bs., Tablet Kitapevi, İstanbul.
- Artan Gündüz, (1994), **Takma Ad – Soyadı – Rumuz – Dizinleri (Tanzimat'tan Günümüze)**,Türk Kütüphaneciler Derneği, İçel Şubesi Yay.:1, Mersin.
- Atatürk, M. Kemal, (2001), **Nutuk**, (Haz.: Hıfzı Veldet Velidedeoğlu), C.I-II 36.bs., Cumhuriyet Kitap Kulübü, İstanbul.
- Atay, Falih Rıfkı, (1963), **Batış Yılları**, İstanbul.
- Aybars, Ergün,(1988), **İstiklâl Mahkemeleri 1920- 1927**, C.I, II, Dokuz Eylül Üniversitesi Yay., İzmir.
- Aydemir, Şevket Süreyya, (1978), **Enver Paşa** Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Aykaç, Fazıl, (1991), **Kırpıntı**, Arba Yay.,İstanbul.
- Balcıoğlu, Semih, (1973), **50 Yılın Türk Mizah ve Karikatürü**, İş Bankası Yay., İstanbul.
- Barbarosoğlu, Fatma Karabıyık, (1995), **Modernleşme Sürecinde Moda ve Zihniyet**, İz Yay., İstanbul.
- Başgöz, İlhan, (2005), **Geçmişten Günümüze Nasrettin Hoca**, Pan Yay., İstanbul.

- Batur, Enis, (2005), **Kara Mizah Antolojisi**, 1. bs., Sel Yay., İstanbul.
- Bergson, Henri, (1945), **Gülme**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Berkes, Niyazi, (2002), **Batıcılık, Ulusçuluk ve Toplumsal Devrimler**, 2.bs., Kaynak Yay., İstanbul.
- Beyatlı, Yahya Kemal, (1986), **Siyasî ve Edebî Portreler**, Fetih Cemiyeti Yay., İstanbul.
- Birinci, Ali, (1990), **Hürriyet ve İtilâf Fırkası**, Dergâh Yay., İstanbul.
- Birinci, Ali, (2001), **Tarih Yolunda (Yakın Mazinin Siyasi ve Fikri Ahvali Türk Siyasi Düşüncesinde İngilizperestlik)**, 1.bs., Dergah Yay., İstanbul.
- Cahit, Hüseyin, (2001), **Tanıdıklarım**, 1.bs., Yapı Kedi Yay., İstanbul.
- Criss, Bilge, (1994), **İşgal Altında İstanbul 1918-1923**, İletişim Yay., İstanbul.
- Çeviker, Turgut, (1986), **Gelişim Sürecinde Türk Karikatürü -I Tanzimat ve İstibdat Dönemi (1867 – 1878 / 1878 – 1908)**, Adam Yay., İstanbul
- Çeviker, Turgut, (1991), **Gelişim Sürecinde Türk Karikatürü -3 Kurtuluş Savaşı Dönemi (1918 – 1923)**, Adam Yay., İstanbul.
- Çotuksöken, Yusuf, (2004), **Bir Tebessüm Edelim Canlara Bektaşî Fıkraları**, Temmuz
- Davis, Fred, (1997), **Moda Kültür ve Kimlik** (Çev.: Özden Arıkan), 1.bs., Yapı Kredi Yay., İstanbul.
- Davis, Nira Yuval, (2003), **Cinsiyet ve Millet** (Çev.: Ayşin Bektaş), 1.bs., İletişim Yay., İstanbul.
- Delon, Jack, (1920), **Beyoğlu'nda Beyaz Ruslar (1920- 1990)**, İstanbul Kütüphanesi Yay., İstanbul.
- Dilçin, Cem, (1992), **Türk Şiir Bilgisi**, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara.
- Ebcioğlu, Hikmet Münir, **Kendi Yazılarıyla Refik Halid**, Semih Lütfi Kitapevi, İstanbul. y.t.y.
- Edward, Said, (1995), **Entelektüel (Sürgün, Marjinal, Yabancı)**, Ayrıntı Yay., İstanbul.
- Erkman Akerson, Fatma (2005), **Göstergebilime Giriş**, Multilingual Yay., İstanbul,
- Erşahin, İbrahim, (2005), **Halk Kültürü ve Edebiyatı Sözlüğü**, Ötüken Yay., İstanbul.

- Ertuğ, Hasan Refik (1970), **Basın ve Yayın Hareketleri Tarihi**, C. 1, İstanbul Üniversitesi Yay., İstanbul.
- Eşref, Ruşen, (1972), **Diyorlar Ki**, (Haz.: Şemsettin Kutlu), Milli Eğitim Yay., İstanbul.
- Feneglio, I.,- Georgeon, F.(2000), **Doğu'da Mizah**, (Çev.:Ali Berktay), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Feridun, Ergin, (1984), **K.Atatürk**, İstanbul Üniversitesi Yay., İstanbul.
- Gönç, Reşid Halid,(1988),**Reşid Halid Göç'ün Koleksiyonundan Bâb-ı Âli'nin Hatıra Defteri**, (Haz.: Ayhan Yetkiner), Gazeteciler, Cemiyeti Yay., İstanbul.
- Gürsel, Aytaç, (1999), **Genel Edebiyat Bilimi**,Papirüs Yay., İstanbul.
- Filibeli Ahmet Hilmi, (2005), **Muhalefetin İflası**, 2.bs.(Haz:Ahmet Eryüksel), Nehir Yay.,İstanbul.
- Huyugüzel, Ömer Faruk, (2000), **İzmir Fikir ve Sanat Adamları (1850-1950)**, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara.
- İskit, Server, (1943), **Türkiye'de Matbuat İdareleri ve Politikaları**, Başvekalet Basın ve Yayın Müd., Yay., İstanbul.
- Jak, Delon, (1990), **Beyoğlu'nda Beyaz Ruslar**, (1920 – 1990), İstanbul Üniversitesi Yay., İstanbul.
- Kabacalı, Alpay, (2000), **Başlangıcından Günümüze Türkiye'de Matbaa Basın ve Yayın**, Literatür Yay., İstanbul.
- Kandiyoti, D.- Saktenber, A.,(1987), **Cariyeler, Bacılar, Yurttaşlar, Kimlikler ve Toplumsal Dönüşümler**, Metis Yay. İstanbul.
- Karaca, Emin (2003), **Kaybolan Babiâli'nin Ardından(Anılar – Portreler – Anekdotalar)**, Kekeme Yay., İstanbul.
- Karaer, Nihat, (1998),**Tam Bir Muhalif**, Temel Yay. İstanbul.
- Karakışla, Yavuz Selim, (2006), **Eski İstanbul'un Delileri: Pazar Ola Hasan Bey**, Toplumsal Tarih Vakfı Yay. İstanbul.
- Karaosmanoğlu, Yakup Kadri, (1969), **Gençlik ve Edebiyat Hatıraları**, Ankara.
- Karay, Refik Halit, (1964), **Minelbab İlelmihrab**, İnkılâp ve Aka Kitapevleri Koll.Şti.,İstanbul.
- Karay, Refik Halit, (1967), **Ago Paşa'nın Hatıratı**, Tan Matbaası, İstanbul.
- Karay, Refik Halit, (1992), **Minelbab İlelmihrab**, 2.bs.,İnkılâp Kitabevi, İstanbul.

- Karay, Refik Halit, (2005), **Guguklu Saat**, İnkılâp Yay.,İstanbul.
- Karay, Refik Halit, **İstanbul'un Bir Yüzü**, İnkılâp Kitapevi, İstanbul, y.t.y.
- Karay, Refik Halit, **Kirpinin Dedikleri**, Semih Lütfi Kitapevi, İstanbul, y.t.y.
- Karay, Refik Halit, **Sakin Aldanma İnanma Kanma**, 2.bs, Semih Lütfi Kitapevi, İstanbul, y.t.y.
- Karay, Refik Halit, **Tanıdıklarım**, 2.bs., Semih Lütfi Yayınevi, İstanbul, y.t.y.
- Karay, Refik Halit, **Üç Nesil Üç Hayat**, Semih Lütfi Kitapevi, İstanbul, y.t.y.
- Kıran, Z. –Kıran, A. (2006), **Dilbilime Giriş**, 3.bs., Seçkin Yay., İstanbul.
- Kırzioğlu, Banıççek, (1999), **Refik Halid'in Eserlerinde Mizah**, Erzurum Atatürk Üniversitesi, Yay., Erzurum.
- Kocatürk, Utkan, (1988), **Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Kronolojisi 1918-1938**, 2. bs., Türk Tarih Kurumu Yay., İstanbul.
- Koloğlu, Orhan, (2005), **1908 Basın Patlaması**, İstanbul.
- Koloğlu, Orhan, (2005), **Türkiye Karikatür Tarihi**, Bilişim Yay. Bilişim Yay., İstanbul.
- Kuran, Ahmed Bedevi, (2000), **İnkılâp Tarihimiz ve Jön Türkler**, 2.bs., Kaynak Yay., İstanbul.
- Lütfi Fikri, (1991), **Lütfi Fikri Bey'in Günlüğü**,(Haz.: Yücel Demirel), Arma Yay.,İstanbul.
- Mardin, Şerif, (1996), **Yeni Osmanlı Düşüncesinin Doğuşu**, 1.bs., İletişim Yay., İstanbul.
- Nabi Avcı, (1990), **Enformatik Cehalet**, 2.bs., Kitabevi Yay., İstanbul.
- Nesin ,Aziz, (1973), **Cumhuriyet Döneminde Türk Mizahı**, Akbaba Yay., İstanbul,
- Nur, Rıza, (1996), **Hürriyet ve İtilâf Nasıl Doğdu Nasıl Öldü**, Kitabevi, İstanbul
- Nuşic, Branislav, (1967), **Ramazan Akşamları**, Varlık Yay., İstanbul.
- Okay, Ahmet,(1993), **Cumhuriyet Dönemi Edebiyatı**, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, Ortaç, Yusuf Ziya, **Bir Varmış Bir Yokmuş Edebî Portreler**, İstanbul.y.t.y.
- Ortaç,Yusuf Ziya, (1966), **Bizim Yokuş**, Akbaba Yay., İstanbul.
- Önal, Mehmet, (1986), **Yusuf Ziya Ortaç**, Kültür Turizm Bakanlığı Yay.,Ankara.
- Öngören, Ferit, (1973), **Türk Mizahı ve Hicvi**, İş Bankası Yay., İstanbul.

- Özalp, Kâzım, (1985), **Millî Mücadele 1919-1922**, C.2, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara.
- Özcan, Ömer, (2002), **Başlangıçtan Günümüze Türk Edebiyatında Hiciv ve Mizah**, İnkılâp Yay., İstanbul.
- Özkaya, Yücel, (2001), **Millî Mücadele Atatürk ve Basın**, Cumhuriyet Yay., Ankara.
- Rasim Ahmet, (1987), **Dünkü İstanbul'da Hovardalık Fuuş-i Atık**” Arba Yay., İstanbul.
- Rauf, Mehmet, (1997), **Siyah İnciler**,(Haz.: Rahim Tarım), 1.bs., Yapı Kredi Yay., İstanbul
- Rıza Tefvik, (1993), **Biraz da Ben Konuşayım**,(Haz.: Abdullah Uçman, İletişim Yay., İstanbul,
- Rousseau, Jean- Jacques, **Toplum Sözleşmesi**, 5.bs., (Çev.: Vedat Günyol),Adam Yay., y.t.y.
- Selçuk İlhan, (1990), **Ağlamak ve Gülmek**, Çağdaş Yay., İstanbul.
- Selek, Sabahattin, (1982), **Millî Mücadele Ulusal Kurtuluş Mücadelesi**, 2.bs., C.II, Örgün Yay., İstanbul.
- Semih, Mehmet,(1993), **Türk Edebiyatında Mahlaslar, Takma Adlar Tapşırmalar ve Lakaplar**, Anahtar Kitaplar Yay., İstanbul.
- Sertel Zekeriya, (2006), **Amerikan Kültür Emperyalizminin ve Magazin Dergiciliğin Öncüsü**,Yeniden Müdafaa- i Hukuk Yayınları, 1.bs.,Antalya.
- Şahabeddin, Cenab, (2006), **İstanbul'da Bir Ramazan** (Haz.: Abdullah Uçman), Kitap Yayınevi, İstanbul.
- Şapolyo, Enver Behnan, **Türk Gazeteciliği Tarihi Her Yönüyle Basın**, İstanbul.
- Temel, Mehmet, (1998), **İşgal Yıllarında İstanbul'un Sosyal Durumu**, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara,
- Törenek, Mehmet, (2002),**Türk Romanında İşgal İstanbul'u**, Kitabevi Yay., İstanbul.
- Tunaya, Tarık Zafer, (1986), **Türkiye’de Siyasal Partiler Mütareke Dönemi**, 1.bs C. II., Hürriyet Vakfı Yay., İstanbul.
- Turhan, Mümtaz, (1994), **Kültür Değişimleri(Sosyoloji ve Psikoloji Bakımından Bir Tetkik)**, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yay., 2.bs., İstanbul.

- Uçman, Abdullah, (1996 a), **Şiir ve Sanat Anlayışı Üzerine Rıza Tevfik'ten Ali İlmî Fânî'ye Bir Mektup**, Kitabevi Yay., İstanbul.
- Uçman, Abdullah,(2004 b), **Rıza Tevfik'in Şiirleri ve Edebî Makaleleri Üzerinde Bir Araştırma**, Kitabevi Yay.,İstanbul.
- Usta, Çiğdem,(2005), **Mizah Dilinin Gizemi**,1.bs., Akçağ Yay., Ankara.
- Ülken, Hilmi Ziya,(1994), **Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi**, 4.bs., Ülken Yay., İstanbul.
- Yalman, Ahmet, (1970), **Yakın Tarihte Gördüklerim ve Geçirdiklerim(1918-1922)**, C.II., Yenilik Yay., İstanbul.
- Yardım, Mehmet Nuri, (2005), **Edebiyatımızın Gülüyüzü**, 3.bs.,Selis Yay., İstanbul.
- Yıldırım, Dursun, (1999), **Türk Edebiyatında Bektaşî Fıkraları**, Akçağ Yay., 1.bs.,Ankara.
- Yıldırım, Tahsin,(2006), **Edebiyatımızda Müstear İsimler**, Selis Yay., İstanbul.
- Yücebaş, Hilmi,(2004), **Türk Edebiyatında Mizah ve Hiciv Antolojisi**, L&M Yay, İstanbul.

MAKALELER

- Alkan, Ahmet Nuri, (2005), **“Refik Halit Bey Hakkında Kendi Tarzı Üzre Bir Deneme”**, Türk Edebiyatı, Aralık, S.386, s.36 – 39.
- Aydın Suavi, (2005), **“İki İttihat Terakki: İki Ayrı Zihniyet, İki Ayrı Siyaset”**, Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce, C. I., İletişim Yay., İstanbul, 2001 s.117-128.
- Aydın, Ayşe, (1994), **“Mustafa Kemal Paşa İttihatçı mıdır? Halk Fırkası ve İttihat ve Terakki”**, Tarih ve Toplum, Temmuz, S.127, s.11 – 12.
- Balcı, Yunus, “ **“Şeftali Bahçeleri” ve Yeni Dünya Tasarımı**”, Türk Edebiyatı, Aralık, S.386,s.43 – 47.
- Berktaş, Fatmagül, (2001,**“Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Feminizm”**, Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce, C. I., İletişim Yay., İstanbul s.348-359.

- Çolak Ali, (2005), “**Refik Halit’i Neden Sevdim?**”, Türk Edebiyatı, Aralık, S.386.
- Derman, Hakan, (1984), “**Mizah Dergileri ve Karikatür**”, Türkiye’de Dergiler Ansiklopediler (1849-1984), 1.bs.,Gelişim Yay., İstanbul, s.71-84.
- Ertop, Konur, (1982), “**Divan Şiiri Bugünün Ozanına Ne Verebilir**”, Hürriyet Gösteri, Nisan, S.17, s.71.
- Gökçe, M. Selim, (2005), “**Bir Şikemperver Olarak Refik Halit**”, Türk Edebiyatı, Aralık, , S.386, s.59 – 64.
- İleri, Selim, “**Refik Halit Karay İçin Notlar**”, Türk Edebiyatı, Aralık, 2005, S.386, s.30 – 35.
- İleri, Selim, (1985), “**Unuttuklarımızdan Güzide Sabri İçin**” Hürriyet Gösteri, , S.56, s.72–73.
- Kaplan, Mehmet, “**Küçük Ağa**” Edebiyatımızın İçinden, İstanbul.
- Naci ,Fethi, (1990), “**Kurtuluş Savaşı Romanları**”, 100 Soruda Türkiye’de Roman ve Toplumsal Değişme, 2.bs, Gerçek Yay., İstanbul.
- Naci, Fethi, (1990), “**Romanlarımızda İttihat ve Terakki**”, 100 Soruda Türkiye’de Roman ve Toplumsal Değişme, 2.bs.,Gerçek Yay., İstanbul.
- Nadi, Yunus, (1994), “**İttihat ve Terakki**”, Tarih ve Toplum, Temmuz, S.127, s.13 –14.
- Oral, Haluk (1983), “**Eski Dostlar, İmzalı Kitaplar**”, Türk Edebiyatı, Aralık, 2005, S.386, s.52 – 55.
- Selçuk, Turhan, “**Karikatür Nedir?**”, Grafik Mizah, 1.bs., İris Yay., İstanbul, 1998, s.11-15.
- Tansuğ, Sezer, (1983), “**Çizgiyle Mizah**”, Hürriyet Gösteri, Eylül, S.34, s.87.
- Tutel, Eser, (1995) “**İstanbul’un Ortası Kırmızı Tramvay!**”, Tarih ve Toplum, Mayıs, S.137, s.8 – 15.
- Uçman Abdullah, (2005), “**Refik Halit’in İki Mektubu**”, Türk Edebiyatı, Aralık, , S.386, s.48 -51.
- Uçman, Abdullah, (2002) “**19.Yüzyıl Başlarında Bir Anket: Dârülfünun’da Kadın**”, Tarih ve Toplum, Nisan, S.220, s.17 – 20.
- Uçman, Abdullah, (1999 a), “**Refik Halit Karay**” Yaşamları ve Yapıtlarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi, C. II., İstanbul.

- Uçman, Abdullah, (1999 b), **“Tanzimat’tan Sonra Kültür Hayatımızdaki Değişme ve Yenileşmeler”**, Kasım, , S.191, s.9 – 14.
- Ünüvar, Kerem, (2001), **“İttihatçılıktan Kemalizm’e İhya’dan İnşa’ya”** Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce, C. I., İletişim Yay., İstanbul, , s.129-142.
- Üyepazarcı, Erol, (1994), **“ Refik Halit’in “Ay Dede’si ile “Millî Mücadele” ve Millîci”ler”**,Müteferrika, Bahar, , S.2, s.135–143.
- Van O.-N. A.N.M., (1995),**“Osmanlı Müslümanlarında Feminizm”**, Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce, C. I., İletişim Yay., İstanbul, 2001, s.335-347.
- Varlık, Bülent, **“Bir Sürgün Gazetesi Vahdet”**, Tarih ve Toplum, Aralık, S. 24, s.61 -63.
- Yalazan, Ayşe Esra, (1994), **“Hüseyin Cahit Bey’in Bir Makalesi İttihatçıların İşbirliği Teklifi”** Tarih ve Toplum, Temmuz, S. 127, s.8 -10.
- Yavuz, Hilmi, (1982) **“Divan Şiiri Simgesi Bir Şiir”** Hürriyet Gösteri, Nisan, S.17, s.65.

TEZLER

- Aras, Veli, (1973), **Refik Halit Karay’ın 1940 – 1944 Yılları Arasında Tan Gazetesi’nde Yazdığı Millî Kültür İle İlgili Makaleleri**, İstanbul Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, İstanbul,
- Çoruk, Ali Şükrü, (1999), **Fazıl Ahmet Aykaç Hayatı ve Eserleri**, İ.Ü. Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul.
- Damgacı, Mihrünisa, (1951), **Refik Halit’te Hiciv ve Mizah**, İstanbul Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Konar, Hikmet, (2005),**“Diken Mizah Gazetesi’nin İncelenmesi”**, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Oğur, Hıdır, (1984), **Türk Basımında Mizah**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yeni Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Tarım, Rahim, (1986), “**Ercüment Ekrem Talu’nun Romanlarında Milli Mücadele**” Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yeni Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Selekler, Gülşen,(1965), **Refik Halid Karay’da Mizah ve Hiciv** Mezuniyet Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Selahattin Arslan, (1966), **Fazıl Aykaç’ta Mizah ve Hiciv**, Mezuniyet Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

DERGİLER

Doğan, Ferruh, (1983),“Her Yönüyle Türk Karikatürü”, **Hürriyet Gösteri**, Eylül, S.34, s.68 -70.

Doğan, Mehmet Can, (2005), Edebiyatta Kara Mizah: “Şeytan Bunun Neresinde” **Kitap- lık** Ocak, S. 79, s. 94- 99.

Karay, Refik Halit, (1959), “Bir Aydan Bir Aya Eski Bayramlardan Sahneler”, **Hür Türkiye**, Haziran, S.52, s.10 -12.

Kırcalı, Fuat, (1981), “Türk Karikatürü Atatürk’le Aynı Yıllarda Doğmuştur”, **Hürriyet Gösteri**, Mayıs, S.6, s.34 -36.

Kongar, Emre, (1983) “ Karikatürün Toplumsal ve Siyasal İşlevi”,**Hürriyet Gösteri**, Eylül, S.34, s.71.

Kongar, Emre, (1984), “Türk Kadının Kültürel ve Toplumsal Gelişimi” **Milliyet Sanat**, Aralık, S.110, s.3 -5.

Oktay, Ahmet, (1987) “Resim ile Yazın: Hiç Kopmayan Bir İlişki Üzerine” **Milliyet Sanat**, Mart, S.164, s.6 -9.

Özbudun, Sibel, (1984) “ Çıkmaz Yol: Feminizm”, **Milliyet Sanat**, Aralık, s.10-14.

Özön, Nejat, (1983) “Atatürk ve Kurtuluş Savaşı”, **Hürriyet Gösteri**, Mayıs, 1981, S.6, s.28 -31.

Selahattin Özpalabıyıklar, “Tanzimat’tan Bugüne Türk Edebiyatında Takma Adlar, Mahlaslar, Rumuzlar Dizini”, **Kitap-lık**, Ocak- Şubat, S.45

Şahin, Haluk, (1983), “Siyasal Karikatür” **Hürriyet Gösteri**, Eylül, , S.34, s.82 – 83.

Toprak Zafer, (2006) “İttihatçıların Türkleştirme Politikası”, **Toplumsal Tarih**, Şubat, S. 146, s.14 – 22.

Topuz, Hıfzı, (1983) “Karikatürcü, Söylenemeyeni Ustalıkla Anlatır”, **Hürriyet Gösteri**, Eylül, S.34, s.86.

Ulvi, Ali, (1983), “Gazete Karikatürü, Karikatür ve Sanat Üstüne Aykırı Düşünceler”, **Hürriyet Gösteri**, Eylül, , S. 34, s.76 –77.

ANSİKLOPEDİLER

Banarlı, Nihat Sami, (1997), **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi**, C.II, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

Büyük Türk Klâsikleri Ansiklopedisi, (1992), C. 10, 11. Ötüken Yay., İstanbul.

Karaalioğlu, Seyit Kemal, (1986), **Resimli Motifli Türk Edebiyatı Tarihi**, C.,V. İnkılâp Yay., İstanbul.

Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türkiye Ansiklopedisi, (1985), C. 5., İletişim Yay., İstanbul.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, (1977), Dergâh Yay., İstanbul.

İslam Ansiklopedisi, “Hürriyet ve İtilâf Fırkası” C. 18., Diyanet Vakfı Yay., İstanbul.

İstanbul Ansiklopedisi, (1961) “Beyaz Ruslar”, C.5., İstanbul.

Tanzimat’tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi, (2001) C. I- II, Yapı Kredi Yay., İstanbul.

Meydan Larousse, (1990), “Karikatür” Meydan Gazetecilik ve Neşriyat Ltd. Şti., İstanbul, 1990

Kabaklı, Ahmet,(1991), **Türk Edebiyatı**, C.III, Türk Edebiyatı Vakfı Yay., İstanbul.

SÖZLÜKLER

Bayraktar, M.Orhan, (1994), **Türkiye’de Gazeteler ve Dergiler Sözlüğü (1831-1993)**, 1.bs., Küll Yay., İstanbul.

Çiloğlu, Fahrettin, (1999), **Kurtuluş Savaşı Sözlüğü**,1.bs., Doğan Yay., İstanbul.

Demir, Ö.- Acar, M.,(1997), **Sosyal Bilimler Sözlüğü**, 3bs., Vadi Yay., Ankara.

Erşahin, İbrahim, (2005), **Halk Kültürü ve Edebiyatı Sözlüğü**,1.bs., Ötüken Yay., İstanbul.

Eyuboğlu, İsmet Zeki, (2004), **Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü**, Sosyal Yay., İstanbul.

Necatigil, Behçet,(2000),**Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü**, 19.bs., Varlık Yay., İstanbul.

Tekin, Arslan, (2006), **Edebiyatımızda Terimler**, 1.bs., Elips Yay., Ankara.

Yener, Faruk, **Müzik Kılavuzu**, 6.bs., Remzi Kitapevi, İstanbul,

RÖPORTAJLAR

Çelik, Aydan ve Aktan Hamza, “Murat Belge ile Söyleşi Bugünün Yanıtı Geçmişte” **Toplumsal Tarih**, Şubat, 2006, S. 146, s.66 – 69.

Çölaşan, Emin, “Pazar Sohbetleri Konuşmaları: Oğuz Aral ve Tekin Aral” **Hürriyet Gazetesi**, 30 Nisan, 1989, s.19.

Demirel, Selçuk, Abidin Dino ile Karikatür Üzerine”, **Hürriyet Gösteri**, Eylül 1983, S.34, s.68 – 70.

Hızlan, Doğan, “Aziz Nesin: Gıdıklayarak Yapılan Gülmeler Sağlıklı Değildir”, **Hürriyet Gösteri**, Eylül, 1983, S.34, s.84 – 85.

Hızlan, Doğan, “Aziz Nesin ile Türk Aydını Üstüne Konuşma”, **Hürriyet Gösteri**, Mart, 1986, S. 64, s.10 -12.

Nayır, Yaşar Nabi, “Ertuğrul Muhsin’le Bir Saat Türk Tiyatrosu, Opereti ve Sineması Hakkında Bir Mülakat”, **Yeni Türk Mecmuası**, Nisan, 1933, S.7, s.591-599.

KATALOGLAR

Çelik, F.,- Akyüz S., (1987), **TBMM Kütüphanesi Süreli Yayınlar Kataloğu**, Kütüphane Dökümantasyon ve Tercüme Müdürlüğü Yay., Ankara.

Duman, Hasan, (1986), **İstanbul Kütüphaneleri Arap Harfli Süreli Yayınlar Kataloğu 1828-1928**, İrcica Yay., İstanbul.

Milli Kütüphaneye Girmiş Arap Harfli Türkçe Süreli Yayınlar Kataloğu (1957 yılına Kadar), Ankara Milli Kütüphane Müdürlüğü Ankara.

ÖZ GEÇMİŞ

Özlem Coşkuner, 21 Temmuz 1974 tarihinde Çorum'da dünyaya geldi. Ailesinin görevi nedeniyle İlköğrenimini Nevşehir ve Van'da, Ortaöğrenimini ise Rize ve Muğla ilinde tamamladı. 21 Temmuz 1997 tarihinde Mimar Sinan Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun oldu. Halen aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsüne bağlı Türk Edebiyatı programında yüksek lisans yapmaktadır. 1998 yılında Isparta Gazi Lisesi'nde öğretmenlik mesleğine başlayan Özlem Coşkuner, öğretmenlik mesleğini, yüksek öğrenimi için geldiği İstanbul ili Şişli ilçesinde yer alan Kurtuluş Lisesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak sürdürmektedir.